

COMITETUL DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

REVISTA
MUZEELOR

Număr
SPECIAL

ANUL II. — 1965

*Rezumatele comunicărilor prezentate la prima sesiune științifică
a muzeelor din R.P.R.*

27—29 decembrie 1964

REVISTA MUZEELOR

Număr special

Anul II — 1965

Tovarăși,

După cum se știe, activitatea instituțiilor muzeale a cunoscut, mai ales în ultimii ani, datorită sprijinului permanent acordat de partid și de stat, o continuă dezvoltare. Dispunem astăzi de o amplă și valoroasă rețea, care cuprinde peste 215 muzee, unele mixte, altele cu profil unic — de științele naturii, istorie, artă, etnografie, memoriale — care desfășoară o bogată activitate, apreciată nu rareori și peste hotare.

Instituțiile muzeale, fie ele republicane, regionale, raionale, orășenești sau chiar comunale și sătești, au realizat prin munca entuziastă, prin experiența și pricepera sutelor de specialiști, un patrimoniu neprețuit, pus astăzi la dispoziția marelui public și a oamenilor de știință.

Merită să subliniem interesul mereu sporit al oamenilor muncii pentru muzee. Este elocvent în acest sens faptul că anual trec pragul expozițiilor peste 8 000 000 de vizitatori, dintre care zeci de mii din străinătate.

Continuând tradiția oamenilor de știință înaintași, lucrătorii din muzeele noastre aduc o însemnată contribuție — uneori în colaborare cu lucrătorii ai institutelor de specialitate ale Academiei R.P.R., cu cadre didactice universitare și medii — la cunoașterea fenomenelor istoriei naturii și societății, la punerea în valoare — prin intermediul expozițiilor, publicațiilor și al altor manifestări specifice — a dovezilor autentice, obținute ca rezultat al activității de cercetare științifică.

Pentru prima oară sînt incluse și urmărite sistematic, pe baza programelor de lucru ale muzeelor, probleme de evoluționism și transformare a naturii; probleme privind cultura dacică, formarea limbii și a poporului român, aspecte complexe ale istoriei moderne și perioadei actuale, lupta de clasă de-a lungul epocilor istorice; probleme legate de ocupațiile, meșteșugurile și tehnica populară etc.

Ne mîndrim cu roadele culese de pe urma acestei munci asidue, migăloase și competente, nu lipsite de greutate, pe care o desfășoară în toate colțurile țării numeroși muzeografi.

Astăzi sîntem în măsură să trecem la mai buna profilare a rețelei de muzee, chiar la specializarea unor unități, care din acest punct de vedere concentrează suficiente obiecte și documente, dintr-un domeniu sau altul.

Anul 1964 a constituit un pas înainte pe linia unei mai bune organizări a cercetărilor științifice în cadrul muzeelor. Elaborarea unui plan unic de cercetare, coroborat cu planurile institutelor de specialitate ale Academiei R.P.R., a avut în vedere abordarea unor probleme esențiale, în interesul completării și îmbogățirii patrimoniului muzeistic național, pentru organizarea mai temeinică și documentată a expozițiilor de muzeu. Acest plan, potrivit datelor raportate, a dus la rezultate apreciabile.

Colaborarea dintre cercetătorii muzeelor noastre și cercetătorii institutelor de specialitate ale Academiei R.P.R. a prilejuit concentrarea eforturilor unui larg activ de oameni de știință, care a asigurat muncii de cercetare eficacitate sporită. Va trebui să continuăm și pe viitor această formulă de lucru în activitatea noastră.

Sesiunea de față, organizată de Comisia muzeelor științifice din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, la care participă numeroși muzeografi din întreaga țară, precum și cercetători din institutele Academiei și

învățămîntul superior, își propune să pună în valoare cele mai izbutite realizări dobîndite în ultima vreme de lucrătorii din muzee pe linia activității științifice.

Larga participare la lucrările sesiunii, dezbaterile și concluziile care se vor desprinde pe marginea acestei prime manifestări de un asemenea gen vor constitui fără îndoială o contribuție prețioasă la dezvoltarea mișcării noastre muzeale, la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a muncii de cercetare din muzee.

Valorificînd experiența de pînă acum, lucrătorii din muzee pot și trebuie să-și aducă o contribuție sporită la cercetarea amplă a problemelor fundamentale ale istoriei patriei, la studierea și punerea în valoare a imenselor bogății ale naturii, la păstrarea și popularizarea minunatului tezaur al creației artistice a poporului. În acest mod muzeele noastre își vor putea îndeplini și mai bine înalta lor menire de a servi ca puternice izvoare de îmbogățire a cunoștințelor, de lărgire a orizontului de cultură, de educare socialistă a oamenilor muncii.

Mulțumind tuturor participanților la această amplă acțiune, urez în numele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă succes lucrărilor sesiunii și noi rezultate în activitatea de viitor.

CONSTANȚA CRĂCIUN

**Președinte al Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă**

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN INSTITUȚIILE MUZEALE

Muzeul, ajuns la un anumit grad de dezvoltare, are o dublă funcție: adunarea și păstrarea diverselor materiale, pentru a organiza cu ele expoziții publice și depozite științifice, apoi cercetarea acestor materiale, spre a le face cunoscute în țară și peste hotare, valorificându-le prin publicații științifice.

În jurul muzeelor de științe naturale de pildă s-au format primele nuclee de cercetare a naturii patriei.

Într-o vreme când în universități nici nu se pomenea de științe ca limnologie, potamologie, oceanologie, Muzeul Antipa dădea lumii exemple de cum trebuie cercetată marea sau de cum trebuie valorificate deltele fluviilor — lucru aplicat în România abia în anii noștri. Lucrările fundamentale asupra bogatei faune ornitologice românești au fost începute la Muzeul Antipa o dată cu veacul nostru și desăvârșite apoi la Muzeul Banatului. Primele lucrări asupra peștilor dulcicoli s-au publicat prin grija Muzeului din Sibiu, iar cele dintâi lucrări asupra peștilor marini cu mare valoare economică s-au publicat de către Muzeul Antipa. Bună parte din bogatul folclor zoologic românesc tot în Muzeul Antipa a fost strâns și valorificat.

Prezenta sesiune de comunicări a muzeelor științifice, demonstrează pe deplin că în țara noastră, muzeele au devenit adevărate focare de cercetare științifică, răspândite mai des și mai uniform pe întinsul țării decât sînt institutele academice sau universitare.

Sesiunea pe care o deschidem acum — alături de ameliorarea prezentații expoziției de bază din atîtea muzee, alături de deschiderea unor unități muzeistice noi, alături de apariția regulată a „Revistei Muzeelor” ca să nu le înșirăm decât pe acestea — este o altă realizare de seamă a Comisiei muzeelor a C.S.C.A.

Este prima manifestare muzcologică pe plan național și ea va reprezenta, sperăm, o cotitură importantă în activitatea muzeelor românești.

În zilele noastre, muzeele de științe naturale efectuează cercetări în direcții foarte variate. În multe muzee se fac săpături și cercetări de paleontologie, descoperindu-se valoroase fosile, care dovedesc transformările și evoluția vieții pe pământ. Cele mai multe muzee fac cercetări în domeniul zoologiei, mai ales în studiul faunelor regionale: insecte, mamifere și păsări și unele și altele cu un însemnat rol economic. Au fost luate în studiu și zone întregi (în Banat și în Crișana), cu medii de viață interesante și puțin cunoscute (apele termale de exemplu). Domeniile sus amintite fac obiectul a cca. 30 de comunicări prezentate de naturaliști din muzee.

Muzeele de istoric, avînd și ele o bogată tradiție în munca de cercetare, au ridicat această cercetare în prezent pe noi trepte, mai înalte.

Cele 87 de comunicări din domeniul istoriei prezintă rezultatele cercetărilor efectuate asupra începuturilor vieții omenеști pe teritoriul țării noastre (unul din punctele de pe glob unde s-a deslășurat procesul inițial de antropogeneză), asupra populației daco-romane, a cărei continuitate o dovedesc concret; asupra procesului formării poporului român și a limbii române. Feudalismul timpuriu, cristalizarea și dezvoltarea primelor formațiuni statale românești și, în general, orînduirea feudală, fac de asemenea, obiectul unor

cercetări valoroase în muzee. Problemele de istorie modernă și contemporană sînt intens studiate de multe muzee din țară, cu bune rezultate.

Muzeele etnografice prezintă peste 40 de comunicări asupra culturii materiale, vieții sociale și asupra culturii spirituale a poporului nostru, dovedind originalitatea și continuitatea culturii noastre populare, atît de unitară în diversitatea ei. Cercetările lor privesc ocupațiile de bază tradiționale ale poporului, instalațiile tehnice populare, arhitectura și arta populară, viața nouă a satului.

Muzeele memoriale, păstrătoare ale unor prețioase relicve, valorifică prin cercetări originale bogatele colecții legate de existența unor mari personalități care și-au închinat viața și activitatea cauzei progresului social și cultural-științific al țării noastre. Sînt prezentate bunăoară lucrări care aduc valoroase contribuții la cunoașterea activității lui V. Alecsandri, I. L. Caragiale, George Enescu ș.a., subliniindu-se bunele tradiții, în domenii variate de activitate, inaugurate de înaintașii noștri.

În sfîrșit, unele muzee fac cercetări asupra problemelor științei muzeografice — cu aspectele ei teoretice și practice — cîteva comunicări interesante tratînd aceste linii speciale de cercetare.

Muzeul este prin excelență un institut de cercetare științifică, de lucru în colectiv, o unitate în care se pot ataca și rezolva, de pe poziții mai bune, probleme științifice complexe.

Lucrările care se prezintă la această primă sesiune de comunicări organizată de Comisia muzeelor, ne arată clar că muzeele noastre au deja specialiști formați sau în curs de formare. Cadrele tinere trebuie ajutate să devină specialiști în toate disciplinele muzeelor, pentru ca fiecare unitate să poată ajuta, prin specialiștii săi, celelalte unități.

Sesiunea va scoate desigur în evidență — dacă mai este nevoie — faptul că, la baza oricărei munci muzeografice, stă ori trebuie să stea — în primul loc — activitatea de cercetare științifică, care conferă o calitate superioară tuturor acțiunilor muzeograficilor.

Comunicările prezentate indică un înalt nivel de abordare a problemelor științifice în toate secțiile muzeologiei românești și o îmbucurătoare contribuție a cadrelor tinere în munca de cercetare. Din ele reiese și un îmbucurător spirit de colaborare științifică între cercetătorii din muzeele rețelei C.S.C.A. și cei ce-și duc munca în institutele Academiei sau institutele departamentale.

Multe din muzeele mari ale lumii sînt principalele institute de cercetare, ba chiar și de diriguire a muncii de cercetare a respectivelor țări în materia specialității lor; așa bunăoară este British Museum, Secția istorie naturală, Muzeul din Leningrad, muzeele de arheologie (București) sau istorie (Cluj) ale Academiei, ca să nu mai vorbim de Muzeul Satului din București — model pentru lumea întreagă.

Acum cînd avem deja un foarte important fond de documentare în toate instituțiile noastre muzeale, munca de cercetare trebuie intensificată.

Prin posibilitatea de a-și exercita și cea de a doua funcție principală — cea de cercetare — muzeele noastre vor contribui la ridicarea științei românești pe trepte la care ne dă dreptul hărnicia și mintea iscoditoare, constructivă și plină de imaginație sănătoasă a poporului român.

Dr. MIHAI BĂCESCU,

**membu corespondent al
Academiei R.P.R.,
Președintele Comisiei muzeelor
științifice din C.S.C.A.**

Modesta mea comunicare nu vrea să fie decît o privire generală asupra unor roade pe care le-a dat stăruința arheologilor români (și, în parte, și străini) în dezvelirea trecutului dacic al patriei noastre și a puterii dacice ce a durat acum două mii de ani și mai bine în aceste ținuturi sud-estice ale Europei. Ea nu poate (și nici nu vrea) să cuprindă tot ceea ce s-a descoperit sau studiat în acest domeniu al arheologiei și istoriei străvechi a bătrînului nostru continent, rezumîndu-se doar la o înlățșare de ansamblu și de simplă orientare.

Au trecut mai bine de 80 de ani de la memorabila punere în scenă a geto-dacilor prin cuprinzătoarea lucrare — adevărat Muzeu de știri — a lui Grigorie Tocilescu Dacia înainte de Romani (București, 1880).

Se împlinesc aproape patru decenii și jumătate de cînd o echipă a Institutului de arheologie și numismatică a Universității Române din Cluj, sub conducerea competentă și entuziastă a profesorului D. M. Teodorescu, călca, cuprinsă de o pioasă curiozitate științifică, teritoriul sacru al așezărilor și cetăților dacice din Munții Orăștiei: Costești, Blidaru, Piatra Roșie, Grădiștea Muncelului etc. inițiind primele investigații atît de profunde și promițătoare.

Monumentala operă a lui V. Pârvan Getica numără aproape 40 de ani de la triumfala ei apariție.

Și se încheie, acum, două decenii de la așezarea pe noi și proaspete baze materiale și științifice a cercetării sistematice a complexului dacic din Munții Orăștiei de către colectivul „Traiului dacic” al centrului clujan, sub conducerea celui care vă vorbește, soldîndu-se după cum știți cu toții, an de an, cu însemnate și neașteptate rezultate.

Fie-mi îngăduit să cred și să alirm — pe baza celor constatate și trăite de la primul meu contact cu lumea geto-dacă, acum exact 43 de ani, — că tocmai aceste descoperiri au avut darul nu numai de a atrage atenția tuturor oamenilor de cultură din țară și străinătate, dar și de a stimula într-o măsură mai mare dorința specialiștilor români și străini de a cerceta mai larg acest fenomen geto-dacic al istoriei străvechi și vechi. Cunoșcete prin lucrări parțiale și expuneri la cîteva congrese și conferințe în străinătate, rezultatele obținute au trezit via curiozitate a cercurilor științifice de pretutindeni, ducînd la solicitarea unor lucrări de sinteză asupra lor de către unele case de editură atît din țară cît și din afara granițelor. Colectivul de arheologi și istorici al șantierului „Grădiștea Muncelului” își va face o datorie de onoare și patriotică din îndeplinirea acestor deziderate. Înregistrăm cu satisfacție nu numai viul interes din partea unor savanți străini care au vizitat descoperirile, dar și confirmarea unor teze generale și speciale formulate și susținute de colectivul nostru cum e — de pildă — aceea despre caracterul de stat începător al organizației politico-sociale a dacilor în cele două secole ce premerg cuceririi romane, sau a tezei privind rostul de calendar dacic al sanctuarului mare rotund de pe Dealul Grădiștei, teză demonstrată și documentată prin calcule și analogii de către unul din membrii colectivului (H. Daicovicu). Invățătul G. Charrière din Paris, ocupîndu-se de această teză o confirmă și susține pe deplin într-o revistă de specialitate franceză.

Studiul ceramicii dacice din perioada de peste cinci secole premergătoare cuceririi romane, întreprins de un alt membru al colectivului nostru

(I. Crișan) este, de asemenea, un rezultat pozitiv și valoros al preocupărilor pornite din cercul acestor cercetări de la complexul dacic din Munții Orăștiei.

Dar cel mai de seamă rezultat al descoperirilor de la cetățile dacice din Munții Orăștiei e acela, fără îndoială, al antrenării specialiștilor spre adîncirea și lărgirea orizontului dacic, fie la noi, fie în țările vecine.

Relevăm numai ca o exemplificare, citeva din descoperirile ce se leagă direct de complexul Orăștie-Costești-Grădiștea Muncelului-Piatra Roșie.

Încă acum vreo 25 de ani s-a scos la iveală cetatea dacică de la Căpilna pe valea Sebeșului (la sud de Sebeș-Alba), prin lucrările începute de un colectiv condus de noi și continuat de colaboratorul nostru prof. M. Macrea de la Universitatea din Cluj. Vechiul și constantul meu colaborator, Octavian Floca, a reușit, în anii trecuți să identifice și să dezvelească magistral una din cele mai caracteristice fortărețe dacice — un adevărat cuib de vultur — pe o stîncă semețată din hotarul comunei Bănița (lingă Petroșani). Un alt elev și colaborator la șantierul Grădiștea Muncelului-Costești, N. Lupu, directorul Muzeului Brukenthal din Sibiu, are marele merit de a fi reperat cetatea dacică de la Tilișca (raion Sibiu), cetate ce continuă o mai veche fortificație din epoca zisă hallstattiană, tot geto-dacă însă. Descoperirea așezării și cetățuii de la Piatra Craivii (lingă Alba Iulia) centru al dacilor din această regiune a vechiului Apulum e meritul incontestabil al conducătorilor Muzeului din Alba Iulia, I. Berciu și Al. Popa (elevi și colaboratori și ei).

Toate patru, chiar dacă unele din ele vor fi fost mai vechi, ca centre ale unor triburi sau uniuni tribale, au servit, la un moment dat, drept apărare împotriva atacurilor și năvălirilor ce s-ar fi îndreptat spre inima statului dac începător de sub conducerea lui Burebista și a urmașilor săi pînă la Decebal (secolul I î.e.n. pînă la începutul secolului II e.n.) din Munții Orăștiei. Contribuția acestor descoperiri la cunoașterea istoriei și culturii dacilor liberi e de cea mai mare valoare. O succintă prezentare a rezultatelor obținute la aceste cetăți și așezări va apare, cît mai curînd, în merituosă colecție „Monumentele patriei noastre” a Editurii Meridiane.

Aprofundînd profilul etnogenetic și luminînd larg orizontul lumii geto-dace se impun studiile mai noi ale unor tovarăși ca I. Nestor, R. Vulpe, D. Berciu și I. I. Russu tratînd geneza culturii, răspîndirea, traiul și limba geto-dacilor de pe întreg teritoriul țării noastre.

Dar nici așezările, nici centrele fortificate dacice din perioada ultimă a statului liber dac nu se reduc la cele înșirate. Ele sînt nenumărate atît pe teritoriul intracarpatic (Transilvania și Banat) cît și pe cel extracarpatic (Moldova și Muntenia-Oltenia, Dobrogea). A le înșira pe toate ce-mi sînt cunoscute nu e cu putință. Ele se înregistrează în repertoriul acestor descoperiri în vederea unor studii mai largi. Unele din aceste localități sînt cunoscute mai de demult, dar cele mai multe se datoresc asiduelor investigații făcute în ultimii 10—15 ani. Ne mulțumim să semnalăm aici doar cîteva din cele mai noi și mai însemnate dintre așezările și fortificațiile (cetăți sau castele) ieșite la iveală, fie că cele din urmă — fortificațiile — sînt cu incinte de piatră sau numai cu valuri de pămînt și palisadă.

Pe întinsul intracarpatic al Daciei vechi, pomenim :

La Deva, pe muntele ce poartă resturile cetății medievale, a existat și o fortificație dacică. Tot fortificații s-au semnalat la Cîmpurile Sarducașilor (lingă Deva), Măgura (Moigrad, lingă Zălau), Sărățel (raion Bistrița : cetate hallstattiană continuată pînă în preajma cuceririi romane), Zetea, Covasna, Jigodin (Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară). Arpașul de Sus (raion Făgăraș), Pecica (raion Arad : secolul II î.e.n. — 106 e.n.), Sintana (Arad). Vărădia (Banat), Temeșești (lingă Săvișin, Banat).

Dacii secolelor III—IV e.n. din părțile vestice ale vetrei dacice — cotropite de sarmați — (teritoriul arădan și crișan) constituie preocuparea a două din interesantele comunicări pe care le vom asculta chiar zilele acestea, aici.

Din nordul Daciei, de unde pînă acum nu se cunoșteau asemenea puncte, relevăm așezarea dacică de la Medieșul Aurit (raion Satu Mare) datînd din epoca romană (aici se găsisse și un tezaur de monede dacice din 1903, publicat) și cea de la Oncești (raion Sighet), din o epocă mai veche (secolul III—II î.e.n.) descoperite de muzeele din Baia Mare și Sighet. La Chirișa (raion Satu Mare) : tezaur monetar de dinari (Nero M. Aureliu), 150 buc. cu ceramică dacică (și romană) în împrejurimi. O altă comunicare înscrisă la

ordinea de zi a acestei sesiuni ne face cunoscuți dacii liberi pe valea Bistriței.

Oltenia era de mult cunoscută prin câteva așezări (fortificate sau nu) dacice. Recent se constată însă un complex de cetăți daco-gete, așezate pe înălțimi, cu așezări pe diferite terase, în hotarul satului Ocnița (Ocnele Mari, raion R. Vilcea), iar două puncte întărite s-au identificat la Polovragi (raion Novaci) iarăși pe înălțimi de aproape 1 000 de metri.

În Muntenia, la marile așezări știute și, în bună parte studiate pînă acum, ca Zimnicea, Tinosu, Piscul Crăsani, Popești, s-a adăugat în ultima vreme și marea așezare de la Cetățeni (Cimpulung-Muscel).

Surprinzător de numeroase sînt descoperirile recente de puncte fortificate, mai mari sau mai mici, pe teritoriul Moldovei. Unul din aceste puncte e la Barboși. La Piatra Neamț, încă acum vreo zece ani identificasem — împreună cu C. Mătasă, vrednicul director al Muzeului orașenesc — locul unor cetăți dacice la punctele Cozla și Bitca Doamnei, aceasta din urmă, cu ziduri de piatră, fiind și cercetată de curînd cu frumoase rezultate de fostul meu elev din Cluj (azi conferențiar la Universitatea din Iași) N. Gostar. O seamă de alte puncte întărite sînt semnalate de C. Mătasă într-o notă arheologică ce așteaptă să fie publicată. La Stăncești (raion Botoșani), e dovedită o fortificație geto-dacă cu val de pămînt și șanț, ale cărei începuturi pornesc încă de prin secolul VI î.e.n. Chiar zilele trecute a fost anunțată prin presă descoperirea unei cetăți dacice (antica Tamasidava?) din perioada lui Burebista, pe teritoriul comunei Negri (raion Roman) de colectivul Muzeului din Roman, iar la Văleni (raion Roman), a unei așezări puternice dacice și a unei populații străine venite din răsărit, datînd din secolul II și III e.n.

Tot o contribuție la această sesiune formează și referatul despre dacii din teritoriul nordic al Moldovei, identificați în regiunea Suceava pentru secolele II și III din e.n.

Masiva prezență a geto-dacilor din Dobrogea — Țara geților prin excelență — nu mai e nevoie să fie subliniată. Ea e dovedită și prin numeroase știri literare — valorificate cu pătrundere de colegii bucureșteni — dar și de cercetările arheologice din largul teritoriu al Histriei (Tari Verdi etc.).

Catalogul fortificațiilor daco-gete nu este, firește, complet. La cele înșirate mai sus se alătură și altele, întregite de un număr imens de așezări, cătune și sălașuri izolate, răspîndite pe întreg cuprinsul fostei Dacii, inclusiv, bineînțeles regiunile de dincolo de hotarele țării noastre, în Slovacia, în cîmpia ungară a Dunării și Tisei, în Galiția, în părțile nord-estice ale Iugoslaviei, în sudul Dunării și în nordul Mării Negre. Această răspîndire de odinioară a populației daco-gete, cunoscută îndeosebi din știrile literare antice, se confirmă pe zi ce trece prin descoperirile arheologice făcute de arheologii țării respective.

Mulțimea așezărilor geto-dace, întărite sau deschise, răspîndite pe un teritoriu atît de vast, constituie cea mai autentică dovadă a puterii și vigoarei acestui popor care, romanizîndu-se ca limbă și cultură, a format stratul de bază și cel mai numeros al poporului român de astăzi.

Acad. prof. CONSTANTIN DAICOVICIU

Muzeul este una din căile documentării în cercetarea științifică, așa cum sînt arhiva și biblioteca. Colectarea și conservarea mărturiilor autentice ale realității înconjurătoare ridică importanța acestei documentări pe o treaptă înaltă, deoarece izvorul tuturor cunoștințelor noastre sînt senzațiile și percepțiile care reflectă lumea obiectivă. Dezvoltarea modernă și contemporană a științei a determinat ca înșiși sursele documentării sale să se poată individualiza ca domenii bine delimitate ducînd la apariția arhivisticii, bibliologiei și bine înțeles și a muzeografiei. Caracterul de știință al acestora a fost definitivat pe baza materialismului filozofic marxist. Primordialitatea muzeografiei ca sursă de documentare în știință, ca unul din izvoarele sale de prim rang, o dă faptul că metoda de bază pentru cercetarea științifică rămîne încă pentru multă vreme observația. Adresîndu-se celei dintii trepte a cunoașterii, contemplarea vie, piesa de muzeu este sursa nemijlocită a reflectării realității în conștiința oamenilor

Muzeul a parcurs și el o dezvoltare istorică pentru a se transforma dintr-o aglomerare de obiecte așa cum a fost cunoscut în antichitate și evul mediu, într-o instituție științifică, așa cum este el astăzi. În procesul modernizării sale s-a produs o trecere evidentă la etapa la care gîndirea a început să intervină din ce în ce mai activ pentru colectarea și selecționarea pieselor muzeistice. Procesul firesc al trecerii de la intuirea vie la gîndirea abstractă pe care-l parcurge cunoașterea, poate fi surprins și aici în etapa maturizării muzeografiei. Nu orice obiect este piesă de muzeu și nici o piesă de muzeu nu poate fi privită izolat ca o „curiozitate” destinată să producă uimire și admirație. „Muzeul — scria în 1934 N. Iorga — nu este un depozit unde aduci obiecte de deosebite feluri: artă, istorie, științe naturale, tehnică, le așezi frumos și le pui inscripții lămuritoare. Piese de muzeu n-au fost create în acest scop. Numai pictorii și sculptorii de azi se gîndesc să-și vadă opera cumpărată, spînzurată și înșirată într-un muzeu. Piese de muzeu, create de mîna omului sau provenind din uriașele tezaure ale naturii reprezintă realitatea care ne înconjoară. Animalele și plantele își au rostul lor în muzeu numai în legătură cu păduri, șesuri, cu apele din care provin. Materialul muzeelor artistic sau istoric, reprezintă părți din viață și în jurul lui trebuie reconstituită viața de unde a fost deslăcut sau de unde l-am găsit smuls. Muzeul nu-și află menirea sa dacă scoate orice lucru de acolo unde era destinat să rămîie, alăturîndu-l nepotrivitei prezențe a altuia”.

Interacțiunea dialectică dintre specialist și obiect, proces în care trebuie să se nască pe de o parte aprecierea asupra calității obiectului, iar pe de cealaltă parte efortul abstract al comparării, analogiei, clasificării, identificării etc. duce la definirea caracterului major al muzeografiei. Știința care este capabilă să discearnă din multitudinea de obiecte, plante și animale pe acelea care sînt caracteristice fenomenelor, schimbărilor, legităților din natură și societate, să constituie argumente de netăgăduit ale unității și diversității lumii și de la cele mai generale legi ale sale la cele specifice diferitelor grupuri de fenomene, să realizeze puternicele colecții-izvoare ale documentării în cercetarea științifică, aceasta este muzeografia. Dacă pînă la Marx, pentru natură colecțiile de muzeu încercau să surprindă unele aspecte esențiale și muzeografia se afla în stadiul revendicării dreptului de a deveni știință, apariția materialismului istoric este piatra de hotar a timpului din care ea s-a transformat într-o disciplină de sine stătătoare. „Aceași importanță pe care

o are forma resturilor de oase pentru cunoașterea conformației speciilor de animale dispărute, o au și resturile mijloacelor de muncă pentru aprecierea formațiunilor economice dispărute ale societății. Epocile economice se deosebesc nu prin ceea ce se produce, ci prin modul cum se produce, cu ce mijloace de muncă. Mijloacele de muncă indică nu numai gradul de dezvoltare a forței de muncă omenești, dar și relațiile sociale în cadrul cărora se muncește” (K. Marx, *Capitalul*, vol. I, 1957 pp. 209—210).

În cei douăzeci de ani care au trecut, muzeografia românească, rod al strădaniei miilor de entuziaști slujitori ai săi călăuziți de cuvintul și indicațiile ideologice ale partidului, a parcurs lămosul său drum din preistorie în adevărata și înălțătoarea sa istorie. Colecțiile și expozițiile muzeelor noastre au la bază principiile fundamentale ale marxism-leninismului. Cea mai pregnantă schimbare în evoluția de la non-știință la știință, de la simpla contemplare vie la gândirea abstractă, de la nesemnificativele date ale formei la conținutul social al său, au suferit-o colecțiile etnografice. Clasificate și organizate în trecut pe simplul criteriu al esteticii ducând astfel la totala lor rupere din contextul social în care au fost create, înfățișând doar latura independenței relative a conștiinței sociale față de existența sa, sau alunecând pe latura preamăririi zonei geografice, apropiindu-se astfel de mlaștina determinismului geopolitic, colecțiile de artă populară și-au recăpătat caracterul științific în anii din urmă când muzeografia etnografică a reușit să aprofundeze indicația fundamentală a muzeografiei, aceea că opera de artă fiind o reproducere în imagini a realității nu este izvorul primordial pentru cunoașterea acestei realități.

Rolul activ al muzeografului în procesul cunoașterii muzeografice a determinat și calitatea acestuia de specialist în domeniul unei discipline științifice determinate. Mult mai mult ca în bibliologie unde cunoștințele generale asupra instrumentelor de informare sînt caracteristice tuturor disciplinelor științifice, și chiar mult mai mult decît în arhivistică unde aria noțiunilor se întinde îndeosebi în jurul istoriei societății umane cu o mulțime de mai mici subdiviziuni (sfragistică, cronologie, paleografie, heraldică, diplomatică etc.) în muzeografie, factorul activ, chemat să realizeze documentarea științifică cu mijloace caracteristice, muzeograful, trebuie să fie mai întîi capabil de abstractizare, el trebuie să fie în primul rînd: biolog, geolog, zoolog, istoric, etnograf, inginer, astronom etc.

De la gândirea abstractă la practică este apoi calea dialectică a cunoașterii adevărului a cunoașterii realității obiective. Nici unul din celelalte izvoare ale documentării științifice nu este capabil ca muzeografia să realizeze ceea ce Engels arăta că „dacă pot produce un post hoc el devine identic cu propter hoc” (F. Engels, *Dialectica naturii*, p. 293). Mărturia autentică poate oricînd să fie confruntată cu orice alte mijloace de investigație din ce în ce mai perfecționate de care dispune omenirea, generație de generație. Cel mai bun manual despre obiecte ale unei culturi neolitice, ori cea mai savantă descriere a unui meteorit, cea mai veridică reproducere artistică a unei țesături medievale sau a unui castel feudal nu sînt în stare să fie supuse analizei unor mijloace moderne de verificare în practică. Supuneți analizei carbonului 14 studiile și fotografiile excelentei strădanii a lui Vasile Pârvan și nu veți afla nimic dacă nu aveți obiectul autentic. Iată pentru ce practica, care, ca criteriu al adevărului cunoașterii noastre, stînd deasupra contemplării senzoriale și a gândirii abstracte întrunind calitățile ambelor, este caracteristică (dintre celelalte surse ale documentării științifice) numai muzeografiei.

Dar practica nu trebuie înțeleasă numai ca o simplă verificare de laborator deoarece procesul cunoașterii are un caracter istoric-social și se dezvoltă în concordanță cu dezvoltarea societății. Muzeografia are și rolul difuzării în mase cît mai largi a informației științifice pe care a colectat-o. Intuind caracterul schimbător al ideologiei în funcție de perioada istorică dată, N. Iorga scria în revista *Ramuri* în 1922 că: „...materialele de muzeu sînt risipite pretutindeni și se pierd, așa încît, miine, oamenii cu altă mentalitate decît a generației noastre nu vor mai avea de unde să le culegă, fiindcă le iau străinii sau le distrug localnicii...”. Scopul final al cunoașterii este satisfacerea cerințelor practice socialmente necesare. Tematica expoziției de muzeu, activitate științifică și ideologică deosebit de importantă, este cea de-a doua latură a muzeografiei, secundară însă, derivată din caracterul ei primordial de izvor

de documentare științifică. „Personalitatea omului se dezvoltă cu atât mai deplin, ea exercită o influență cu atât mai mare asupra desfășurării istoriei, cu cât conștiința pe care ea o are despre legile dezvoltării este mai clară și mai adâncă. Necesitatea este temelia libertății” (Roger Garaudy, *Libertatea*, Editura Politică București, 1958, p. 268).

Înălțătoare este misiunea muzeografului în societatea noastră. Împreună cu alte forme ale culturii socialiste: cămine culturale, biblioteci, case de cultură, teatre, cinematografe, muzeele desfășoară o bogată activitate pentru răspândirea cunoștințelor științifice, de popularizare, pe înțelesul maselor largi, a concepției materialiste despre lume, de combatere a vederilor înapoiate, superstițiilor, prejudecăților și misticismului, a obiectivismului burghez, a naționalismului și șovinismului. Unitatea dintre latura materială și latura spirituală a vieții noastre sociale are ca bază latura materială, practica. De aceea, muzeografia își imbogățește acest al doilea al său caracter. — activitatea cultural-educativă — cu o gamă variată de forme, care pornesc de la expoziția de bază a muzeului: expoziții (tematice, itinerante), conferințe, lectorate, brigăzi științifice etc. Dacă în societatea umană rolul determinant îl joacă activitatea materială, în cursul căreia oamenii transformă concret lumea în concordanță cu nevoile lor, în schimb această activitate materială nu numai că nu este lipsită de aspectul spiritual, ci chiar îl presupune în mod obligatoriu. Muzeografia îmbracă acum o arie vastă de fenomene care poate fi definită cu o noțiune juridică și anume aceea a patrimoniului muzeistic cuprinzând termeni astăzi cunoscuți în conștiința epocii noastre și anume: piesele de muzeu, monumentele naturii și monumentele de cultură cu clasificarea lor: de arheologie, arhitectură, artă plastică, istorie și etnografie.

În prezent, se desfășoară cu impetuozitate revoluția tehnico-științifică contemporană. Știința devine tot mai mult o nemijlocită forță de producție. În cunoscuta schiță a unei critici a economiei politice, Engels atrăgea atenția că: „Știința este cel puțin la fel ca populația; populația crește proporțional cu numărul ultimei generații; știința progresează proporțional cu masa cunoștințelor care i-au fost lăsate de generația anterioară, așa dar poate înainta și ea în progresie geometrică în împrejurările cele mai obișnuite și ce este imposibil pentru știință?” (K. Marx, Fr. Engels Opere, vol. I, Buc. 1957, p. 567—568). De aceea muzeografia dobândește o importanță deosebită ca știință a documentării, cercetării și mobilizării maselor pentru progres social.

LIVIU ȘTEFĂNESCU

secretar al Comisiei muzeelor științifice

1 ASUPRA INTERPRETĂRII DEPLASĂRII UNIVERSALE SPRE ROȘU A SPECTRELOR

de AUREL GERASIM, muzeograf principal la Muzeul Brukenthal-Sibiu

În 1962, Louis de Broglie arată că, potrivit teoriei sale a dublei soluții, fotonul ar trebui să sufere o pierdere progresivă a energiei sale. Această pierdere — a cărei expresie cantitativă ar fi dată de (5) — ar putea explica deplasarea universală spre roșu a spectrelor (1). Autorul a arătat că noua lege a deplasării spre roșu — (6) — care rezultă din (5), conduce la o relație [în bol, z] de forma (7), care este satisfăcător confirmată de observație.

În interpretarea autorului, pierderea de energie a fotonului s-ar realiza prin procese de dezagregare spontană, care survin în sinul fotonului H — care are dimensiunea $[s^{-1}]$, a unei constante radioactive — ar putea reprezenta probabilitatea de realizare individuală, în unitatea de timp, a proceselor spontane de dezagregare subfotonică. Datorită acestor procese fotonul ar pierde de fiecare dată o aceeași cantitate finită de energie, ϵ . Ar urma că fotonul nu poate avea o energie mai mică decât ϵ ; acest foton de energie minimă ar avea o viață medie $\tau = 1/H$. Variația de energie care ar surveni la nivelul cuantic prin dezagregarea fotonului de energie minimă fiind egală cu ϵ , relația de incertitudine $\Delta E \Delta t \geq h$ conduce la (8). Din (4) și (8) obținem (9), care exprimă numărul n al pierderilor de energie ϵ , pe care le-ar suferi fotonul în unitatea de timp. Energia fotonului ar putea fi exprimată deci prin (10), dar și prin (11), care ar avea, evident, un sens fizic precis. Fotonul ar suferi $N = 1/\epsilon$ pierderi subfotonice de energie în cursul existenței sale. Constantele ϵ , τ , h și mărimile z , τ , h ar fi legate prin (12).

Notă

Explicarea relațiilor din paranteze :

$$(1) \Rightarrow Z = \lambda H t$$

$$(5) \Rightarrow E = E_0(1 - Ht)$$

$$(6) \Rightarrow Z = \lambda e^{Ht} - \lambda$$

$$(7) = m_{\text{bol}} = 5 \left\{ \log [\sqrt{l+2} \ln(l+z)] - \log \frac{H}{C} - 1 \right\} + M$$

$$(8) = \Sigma \tau \approx \hbar$$

$$(9) = n \approx E/\hbar$$

$$(10) = E = \hbar a$$

$$(11) - E \approx \hbar n$$

$$(a) \tau \approx \hbar/\varepsilon \approx N/n$$

$$(12) = (b) \hbar \approx \varepsilon/H \approx E/n$$

$$(c) \varepsilon \approx \hbar/\tau \approx E/N$$

2 OBSERVAȚII ASUPRA PLANETEI JUPITER ÎN ANII 1962 ȘI 1963.

de **MATEI ALECSESCU**, directorul Muzeului științelor experimentale — București,
ELENA DUMITRESCU, ing. **VLADIMIR BOICO** membri în Consiliul științific
 al Muzeului științelor experimentale — București.

În lucrare sînt prezentate unele dintre rezultatele obținute pe baza observațiilor efectuate în anii 1962 și 1963 asupra planetei Jupiter la Observatorul astronomic popular din București. Instrumentul utilizat a fost luneta ecuatorială Zeiss prevăzută cu obiectiv tip A de 150 mm diametru și 2695 mm distanță focală. Din cele observate, atrage atenția în special, activitatea continuă și persistentă localizată în regiunea de longitudini 200°—280° (sistemul II de longitudini).

Pe baza observațiilor făcute în 1962 și 1963, autorii vor efectua observații sistematice asupra acestei regiuni, ca și asupra evoluției petelor albe care apar în zona ecuatorială, la care au fost descoperite unele filamente întinse, caracteristice epocilor de disipare a petelor.

3 SERVICIUL SOLAR AL OBSERVATORULUI ASTRONOMIC POPULAR DIN BUCUREȘTI

de **MATEI ALECSESCU**, directorul Muzeului științelor experimentale — București

Comunicarea prezintă rezultatele observațiilor solare efectuate la Observatorul astronomic popular din București, între 11 iulie 1950 și 31 decembrie 1964. Observațiile au fost efectuate cu ajutorul unui ecuatorial Zeiss de 150 mm diametru și 2695 mm distanță focală, prin proiecție. Sînt arătate elementele caracteristice ale observațiilor, perfecționările aduse în instalațiile de observație, ca și diferitele etape ale observațiilor asupra cromosferei, de la utilizarea unui mic spectroscop, la cronograful actual.

În a doua parte a lucrării sînt date rezultatele observațiilor efectuate — observații statistice — care sînt în bună concordanță cu rezultatele publi-

cate de către Serviciul Internațional al Soarelui, pendinte de Uniunea Astro-nomică Internațională. Lucrarea este completată prin indicarea în tabele, a cifrelor relative ale activității solare (cifre locale București) pe intervalul considerat.

4 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FAUNEI DIN CUATER-NARUL DE LA BRATEI (RAIONUL MEDIAȘ)

de HERMANN WILHELM, directorul Muzeului raional Mediaș

În lucrare se menționează descoperirea într-o carieră de nisip (formațiuni cuaternare) în comuna Bratei, raionul Mediaș în vara anului 1958, a unui număr de 167 cochili întregi de gasteropode pulmonate, reprezentate prin 6 forme, precum și a unei mandibule masive și două humerusuri ce au aparținut unui rinocer linos (*Rhinoceros tihorhinus*).

Din dentiție păstrindu-se intacti doi premolari și trei molari pe ramura stângă și un premolar cu doi molari pe ramura dreaptă a mandibulei, restau-rindu-se restul în comparație cu corespondenții de pe ramura stângă, s-a stabilit formula dentară.

Pe baza studiului asupra dentiției și a celorlalte elemente găsite s-a stabilit că mandibula și unul din humerusuri au aparținut unui individ adult, celălalt humerus aparținând unui individ de vîrstă mijlocie sau tinăra.

5 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FAUNEI MALACOLOGICE DE LA RĂBĂGANI (REGIUNEA CRIȘANA)

IURCSAK TIBERIU, directorul Muzeului regional-Oradea

În apele mezotermale ale pîriului Băii de la Răbăgani se semnalează prezența relictului terțiar *Theodoxus prevostianus* C. Pfeiffer (fam. Neritidae), specie care pe teritoriul R.P.R. se cunoaște numai sub formă fosilă. Exemplarele sînt identice cu cele din R. P. Bulgaria însă diferă de cele din Austria.

Theodoxus prevostianus poate fi găsit numai în zona superioară a pîriului Băii, acolo unde apa este mai caldă. În zona inferioară a pîriului Băii, și în zona mlăștinoasă din care își colectează apele pîriul subtermal Ciorgău, trăiesc alte specii de melci (cca. 24 specii).

Specia *Fagotia (Microcolpia) acicularia* Férussac (fam. Melanitidae) pe care o găsim în asociație cu *Theodoxus prevostianus* are o arie locală de răspîndire mai mare decît a acestuia.

Din zona inferioară s-au colectat materiale din care s-au separat exem-plare aparținînd genului *Hohenwarthia* (fam. Ferussaciidae). Se presupune că este vorba de o nouă specie.

În încheiere, se subliniază importanța acestui biotop din punct de vedere malacologic.

6 MATERIALE PENTRU FLORA ȘI VEGETAȚIA VĂII IERULUI-BANAT

de **P.C. POPESCU-DOMOGLED**, ELENA STRATUL, muzeograf la Muzeul regional al Banatului — Timișoara, HILDE BRAN, membru în Consiliul științific al Muzeului regional al Banatului — Timișoara și ROZALIA POLIȘ, muzeograf la Muzeul regional — Oradea

În lucrarea de față se face o prezentare generală a primelor rezultate obținute în cercetările efectuate asupra florei și vegetației din bazinul Ierului Regiunea Banat.

În urma colectării unui bogat material floristic, s-au determinat și se prezintă în lucrare un număr de peste 400 de specii de plante, urmînd ca cercetările ulterioare să ducă la cunoașterea întregului inventar floristic al regiunii.

Se descriu, de asemenea, cîteva asociații vegetale care prezintă un interes științific și practic deosebit, unele fiind valoroase pentru piscicultură, altele ca pășiști naturale, altele însă vor putea fi înlocuite cu timpul printr-o vegetație mai valoroasă. Numărul asociațiilor vegetale ce se află aici este cu mult mai mare, în comunicare fiind amintite numai cîteva din cele mai răspîndite. Astfel la „Vegetația bălților” sînt prezentate asociații de *Potamogeton pectinatus* + *Potamogeton crispus*; asociații de *Ceratophyllum submersum* + *Potamogeton crispus*; asociații de *Hydrocharis morsus-ranae*; *Ceratophyllum submersum* și asociații de *Nymphoides peltata*. La „Vegetația de mlaștină” sînt descrise: grupa de asociații de *Phragmites communis*; asociații de *Glyceria aquatica* + *Agrostis stolonifera* + *Acorus calamus*. La „Vegetația pășiștilor naturale” se prezintă asociații de *Agrostis stolonifera* + *Glyceria aquatica* + *Aster tripolium* + *Trifolium fragiferum*; asociații de *Poa pratensis* + *Poa trivialis*; *Trifolium fragiferum*; asociații de *Festuca pratensis* + *Poa pratensis* + *Lolium perenne*; Asociații de *Festuca sulcata* + *Cynodon dactylon* și asociații de *Atropis distans* + *Crypsis aculeata*.

În cadrul „Vegetației de buruieni din culturi” se descriu: asociații de *Salsola ruthenica*; asociații de *Rubus caesius* + *Agropyron repens* + *Cirsium arvense* + *Cynodon dactylon* și asociații de *Cirsium arvense* + *Echinochloa crusgali*.

7 COMPLEXE DE SOLURI DIN BAZINUL IERULUI ÎNTRE BILED ȘI VINGA BANAT

de ing. P.S. STĂNESCU, ing. M. ILIESCU, ing. L. VENGHELEȚ, ing. O. DEJEU
de la O.R.P.O.T. — Banat, membri în Consiliul științific al Muzeului regional al Banatului — Timișoara

Comunicarea se referă la inventarierea cartografică și caracterizarea complexelor de soluri din bazinul Ierului între Biled și Vinga, regiunea Banat. Aceasta constituie o primă documentație în studiul complex privind biogeocenologia zonei.

Arealul studiat se încadrează ca megarelief în marele ținut al cîmpiei Tisei, a cărui geneză este legată de mișcările orogenetice și de retragerea lacului Panonic, care ulterior a fost acoperit cu materiale fluviale.

Zona studiată oferă condiții variate în ceea ce privește geneza și evoluția solului, prezentînd o gamă largă de hidromorfism, întîlnindu-se soluri de

la tipul bioclimatic automorf pînă la soluri hidromorfe ; soluri evolute pînă la neevolute, puternic salinizate sau nesalinizate.

Larga gamă a acestor soluri dă posibilitatea de a se studia corelația sol-plantă-animat, și oferă condiții optime cercetărilor experimentale multiple.

8 DATE PARȚIALE PRIVIND FAUNA ORNITOLOGICĂ DIN VALEA IERULUI — BANAT

de EMIL NADRA, restaurator principal la Muzeul regional al Banatului — Timișoara, VASILE IACOB, membru al Comisiei muzeelor științifice

Problemele complexe ridicate de biocenozele din bazinul Ierului au impus o cercelare mai amănunțită a acestui biotop din punct de vedere al ornitofaunei. Caracteristicile pentru acest biotop sînt mlaștinile și bălțile întinse, străjuite de adevărate păduri de stuf, care oferă adăpostul și liniștea unei faune foarte bogate. Aici găsesc un mediu optim atît păsările acvatice, care-și clădesc cuiburile în desișul stufului, cît și păsările migratoare sau de pasaj, care-și au drumul pe deasupra acestor locuri.

Pantele line ale dealurilor, acoperite cu o vegetație bogată, oferă adăpost și hrană păsărilor de cîmpie și stepă. Datorită faptului că în aceste locuri cuibăresc și o serie de specii mai rare, care nu se întîlnesc decît în deltă sau luncile Dunării, s-a delimitat o rezervație naturală pentru protecția și ocrotirea acestora.

În lucrare, se arată etapele succesive de apariție a diverselor specii de păsări, precum și perioadele cînd acestea ne părăsesc.

În deplasările efectuate la fața locului au fost identificate și studiate un număr de 75 de specii de păsări aparținînd la 13 ordine și 31 familii. Dintre acestea, clocitoare sînt 49 specii, de pasaj — 24 specii, iar accidentale — două specii.

În lista anexată la comunicare se arată frecvența speciilor și numărul de exemplare întîlnite.

9 CATALOGUL COLECȚIEI DE LEPIDOPTERE DIN MUZEUL REGIONAL AL BANATULUI

de FRANCISC KÖNIG, membru în Consiliul științific al Muzeului regional al Banatului — Timișoara, DUMITRU SPĂTARU, șef secție la Muzeul regional al Banatului — Timișoara

Baza colecției o formează cele peste 2300 exemplare adunate de învățătorul Ernest Kraushaar. Această colecție a fost completată de Frederic König, Dumitru Spătaru și Aurelian Popescu-Gorj cu numeroase specii valoroase de pe cuprinsul țării.

În prezent colecțiile muzeului totalizează 4359 exemplare, aparținînd la 1011 specii, subspecii și forme.

10 CONTRIBUȚII LA STUDIUL PYRALIDIDAELOR (LEPIDOPTERA) DIN OLTENIA

de ION FIRU, directorul Muzeului regional al Olteniei—Craiova, ION STĂNOIU, lector la Institutul pedagogic de 3 ani—Craiova.

Sînt prezentate 90 de specii aparținînd la 49 de genuri și 10 subfamiliu. Din acestea, 64 specii sînt menționate pentru prima oară în Oltenia. Sînt enunțate specii caracteristice pentru sărături, specii caracteristice de Pyralididae silvice și unele specii caracteristice nisipuriilor.

Sînt menționate, de asemenea, specii ce prezintă un deosebit interes economic.

Privitor la originea Pyralididae-lor semnalate pînă în prezent în această regiune a țării (Oltenia), se remarcă numărul considerabil al elementelor ponto-mediteraneene și al celor euro-vest-asiatice.

11 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FAMILIEI PANORPIDAE DIN R.P.R.

de CAROL NAGLER, directorul Muzeului de științele naturii — Focșani

Se semnaleză pentru prima oară în România prezența speciei *Panorpa picta* Hag. prin exemplarele colectate pe Cernegura (Reg. Bacău) și Lacul Roșu (Reg. Mureș-Autonomă Maghiară).

De asemenea, se semnaleză pentru prima dată în Moldova speciile : *Panorpa alpina* Ramb., *Panorpa germanica* L., *Panorpa cognata* Ramb. și *Panorpa hybrida* Mc. Lachl.

Specia *Panorpa romanica*, Bechet 1955 este sinonimizată cu *Panorpa hybrida* Mc. Lachl, deoarece se încadrează în limitele de variabilitate ale acestei specii.

Pentru toate speciile de Panorpidae. semnalate pînă în prezent pe teritoriul României se indică stațiunile de colectare.

12 CREȘTEREA RELATIVĂ LA POPÎNDĂU (CITELLUS CITELLUS)

de ION DĂNILĂ, muzeograf la Muzeul raional — Botoșani

Au fost folosite ca material de studiu 63 exemplare de popîndăi, recoltați pe izlazul satului Crăiniceni, între 26.IV.—18.VIII.1963. După măsurătorile de rigoare, în cazul creșterii relative la popîndău, se constată o alometrie negativă. În tot cursul vieții animalului se păstrează același ritm de creștere.

De asemenea, s-a constatat că există o deosebire între sexe în ceea ce privește ritmul de creștere la toate organele studiate.

13 CHELIDONIUM MAJUS L. FOLOSITĂ ÎN TRATAMENTUL UNOR BOLI DE PIELE

de CAROL NAGLER, directorul Muzeului de științele naturii — Focșani, G. RONCEA, medic la spitalul unificat Focșani

Autorii prezintă rezultatele obținute prin folosirea extractului alcoolic din *Chelidonium majus* L. în tratarea unor boli de piele, după cum urmează :

1) Verucile vulgare se vindecă în proporție de 96—98%, prin timpornare de 3—4 ori pe zi cu extractul alcoolic, timp de 8—10 zile în cazurile puțin cheratozice și pînă la 4—6 săptămîni în cazurile foarte cheratozice.

2) S-a obținut vindecarea verucilor multiple „în ploaie” de pe față, de pe pielea păroasă a capului, de pe gît și torace prin folosirea extractului alcoolic timp de 4—9 săptămîni.

3) Au fost tratate papiloane venenene, unde s-a obținut vindecarea după două luni și jumătate.

De aici s-a tras concluzia că extractul alcoolic din *Chelidonium majus* L. poate înlocui podofilina, față de care are avantajul că nu atacă țesutul sănătos. De asemenea s-a verificat acțiunea antimicrobiană și antimicotică care se asociază cu o acțiune cicatrizantă evidentă.

4) Extractul a fost folosit și în psoriazis unde determină dispariția scuamelor și chiar ștergerea eritemului, dar acesta poate să repara după scurt timp de la întreruperea tratamentului.

În prezent autorii se preocupă de separarea și purificarea alcaloizilor precum și de folosirea lor în alte boli de piele și în special în cancerul epitelial.

14 UNELE PROBLEME RIDICATE DE ORGANIZAREA ȘI CONSERVAREA COLECȚIEI DE IERBARI DE LA SECȚIA DE ISTORIE NATURALĂ A MUZEULUI BRUKENTHAL

de MARCEL DOLTU, muzeograf principal la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Colecția de ierbării a Muzeului Brukenthal, formată din 20 de ierbări separate ce totalizează 85.000 de coale, a fost alcătuită, în cea mai mare parte, în a doua jumătate a secolului trecut. Cum în decursul timpului asupra materialului din colecție nu s-a intervenit cu măsuri mai radicale de organizare și conservare, procesul de degradare și de îmbătrînire a început să se facă simțit într-un mod cu totul neîngăduit.

Autorul, în dorința de a ușura folosirea materialului în diversele probleme care necesită cercetarea lui, cit și pentru a prelungi existența lui prin îndepărtarea unor procese de descompunere, a unor focare de infecție sau a unor depozitări necorespunzătoare, a trecut la recondiționarea, organizarea și conservarea întregii colecții.

Această acțiune a ridicat o serie de probleme organizatorice și de cercetare — metodică de lucru, necesitatea revizuirii critice a materialului, a identificării localităților de colectare, a stabilirii sinonimiilor, a depistării unor piese rare etc. — probleme care sînt prezentate și analizate în referat.

15 DOUA IERBARIILE DIN SECOLUL AL XVIII-LEA ÎN COLECȚIILE MUZEULUI BRUKENTHAL

de MARCEL DOLTU, muzeograf principal la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Sînt descrise două interesante ierbarii din secolul al XVIII-lea care se păstrează în colecțiile Muzeului Brukenthal din Sibiu. Unul din ierbarii, întocmit de George Fr. Bausner în anul 1734, se prezintă sub forma unei cărți voluminoase cu 240 de file. El conține 921 plante lipite în întregime pe filele ierbarului.

Interesantă, la acest ierbar, este nomenclatura care variază de la numiri alcătuite din cîte 5—6 cuvinte (denumirea plantei transformîndu-se de fapt într-o scurtă diagnoză), pînă la numiri formate din două cuvinte (nomenclatura binară).

Cel de-al doilea ierbar, de proporții cu mult mai mari (conține 1806 coale) a fost întocmit spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea de inspectorul școlar Josef Lerchenfeld.

Acest ierbar, care conține flora din sudul Transilvaniei, este interesant pentru că el cuprinde unele plante descoperite și descrise pentru prima dată de Lerchenfeld (*Alium szurulense*) sau plante care astăzi au dispărut de pe teritoriul României sau au devenit extrem de rare, (*Doronicum pardialches* L.; *Ledum palustre* L.; *Peucedamum ostruthium* L.; *Apium repens* (Jacq.) etc.).

16 O NOUĂ FORMĂ DE PREZENTARE A EXPOZIȚIEI DE MUZEU

de MARIA POPESCU, muzeograf la Muzeul „Delta Dunării” — Tulcea, VASILE IACOB, membru al Comisiei muzeelor științifice, GAVRILĂ SIMION, directorul Muzeului „Delta Dunării” — Tulcea

Lucrarea face cunoscut sistemul nou folosit în reorganizarea Muzeului „Delta Dunării” — Tulcea, care prezintă bogățiile naturale ale unei zone geografice bine diferențiate — Delta Dunării. Colectivul de lucru a fost în permanență preocupat de a scoate în evidență specificul local.

Prezentarea materialelor floristice și faunistice atît de variate, determinate de condițiile biologice, s-a făcut pe biotopuri, care întrunesc toate elementele morfo-hidrografice ale deltei, folosind ca metodă de expunere pentru biogrupe vitrine moderne, iar pentru aspecte biogeografice mai întinse — diorame.

Animalele vii — peștii din deltă și cei exotici — sînt prezentate în bazine de acvariu.

17 DINAMICA ȘI ROLUL UNOR ASOCIAȚII DE LICHENI ÎN MUNTII RETEZAT

de ELENA MANTU, cercetător principal la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” — București.

După un scurt istoric al cercetărilor de acest fel în țară și străinătate, autorul prezintă succint metoda de lucru și apoi condițiile de mediu în care au fost stabilite asociațiile respective. Pe baza materialului determinat au fost stabilite 6 asociații (*Rhizocarpatum alpicolae*, *Parmeletium conspersae*, *Cladonietum mitis*, *Cladonietum alcornonis*, *Cladonietum alpestris*, *Cladonietum cenotea*), arătându-se și succesiunea acestora, dinamica lor. Este subliniat și demonstrat rolul lichenilor ca pionieri ai vegetației saxicole.

18 CONCEPȚII ȘI REALIZĂRI NOI ÎN MUZEOGRAFIE

de ION FIRU, directorul Muzeului regional al Olteniei — Craiova

În luna mai 1963, Muzeul regional al Olteniei din Craiova a organizat, într-o formă nouă, expoziția permanentă de științele naturii. Autorul arată, după un scurt istoric, ce și-a propus să realizeze, precum și concepțiile și metodele noi pe care le-a folosit. Formulează mai întâi un principiu de bază: „muzeul trebuie să prezinte probleme și nu obiecte”. Referindu-se la tema „natura regiunii”, expune cum a stabilit componentele unei diorame și raportul dintre ele, mergind pe linia prezentării unor peisagii cu valoare de general, de tipic.

În toată prezentarea s-a aplicat criteriul ecologic, pe medii geografice și nu cel taxonomic. Fără a exclude total criteriul taxonomic, arată cum crede că ar trebui să fie acesta prezentat.

În amănunt, articolul redă metodele tehnice noi aplicate în prezentarea dioramelor unde peisajul de pe fundal se desfășoară pe un perete semicircular din lemn, pe care nu s-a mai așezat o pictură, ci — pentru prima dată în muzeografie — o fotografie mult mărită (650 cm lățime cu 400 cm înălțime) și apoi colorată cu vopsele de ulei. Se expun metodele de montare a parterului dioramei, a luminilor fluorescente și felul cum a alcătuit schițele lor explicative.

19 CUIBĂRITUL PĂSĂRILOR ÎN LUNCA DUNĂRII

de MATEI TĂLPEANU, biolog-zoolog principal la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa” — București, EMIL VESPREMEANU, student la Universitatea București

Sînt prezentate date originale privind numai unele specii, fie foarte comune, fie foarte rare, considerînd că materialul privind alte specii nu prezintă prea mult interes sau nu este concludent.

Transformările de mare amploare pe care le suferă în prezent lunca Dunării, vor avea repercusiuni proporționale în urnitofaună. Vor înceta să cuibărească — și chiar să poposească în luncă — multe specii de păsări de apă sau de mlaștini, în schimb păsările de câmp și de pădure vor prospera. Aceste schimbări au și început să fie observate de autori, în sectorul estic al luncii — și urmărirea lor va prezenta interes sub aspectul practic și din punct de vedere științific.

20 FAUNA ORNITOLOGICĂ A BĂLȚILOR DE LA OTOMANI

de ROZALIA POLIȘ, muzeograf la Muzeul regional al Crișanei, BECZI TOMA muzeograf la Muzeul regional al Crișanei, IURCSAK TIBERIU, director a Muzeului regional al Crișanei — Oradea

La extremitatea nord-vestică a regiunii Crișana, în valea Erului, se întinde o zonă mlăștinoasă populată de o bogată faună de păsări acvatice și limicole.

După ce se prezintă condițiile geografice și factorii care determină existența acestei zone mlăștinoase, se dau câteva date asupra avifaunei observate, în deosebi, în jurul bălților de la Otomani. Se face o asemănare între avifauna din Valea Erului și avifauna care a populat pînă la sfîrșitul secolului trecut vestita baltă de la Ecedea care a fost secată.

Se accentuează necesitatea studierii amănunțite a avifaunei din această parte a țării, care păstrează încă aspecte asemănătoare cu cele întîlnite în bălțile și delta Dunării.

Lucrarea este o notă preliminară, cercetările urmînd să fie continuate în anii viitori.

În lista anexată comunicării se prezintă speciile observate și speciile care cuibăresc, precum și numărul exemplarelor de păsări colectate din zona studiată.

21 EXEMPLARE INELATE EXISTENTE ÎN MUZEUL DE ȘTIINȚELE NATURII-FOCȘANI

de CAROL NAGLER, directorul Muzeului de științele naturii—Focșani și ELENA BOANCĂ, muzeograf principal la Muzeul de științele naturii — Focșani

Autorii comunicării au căutat să întregescă datele cunoscute despre migrația păsărilor și lilieciilor, prezentînd cele șase specii inelate ce se află în colecția Muzeului de științele naturii — Focșani.

Exemplarele citate au fost împușcate în careul geografic limitat de paralele de 45° și 46° latitudine nordică și meridianele de 27° și 28° longitudine estică.

Vespertilio murinus ♂ inelat la 11 iunie 1959, în cătunul Liadschie, rezervația Belovejeskaia cu inelul centrului de inelare Moscova X 800.907, a fost capturat în comuna Răstoaca, raionul Focșani, la 14 Octombrie 1959.

Anas platyrhynchos (L.) ♀ inelat la 20 octombrie 1953 în rezervația Darwin, regiunea Kalinin cu inelul D. 251.488 al centrului ornitologic Moscova, a fost impușcat la Jorăști, raionul Focșani, la 15 decembrie 1953.

Gavia arctica (L) a fost inelat la 25 mai 1932, la 7 km S—V de Memel, cu inelul B 34.201 al stațiunii Rossitten. După informațiile stațiunii Radolfzell, a fost capturat la 1 ianuarie 1941, lângă Focșani.

Ciconia ciconia (L) a fost inelat la cuib, la 6 iulie 1934, la Lindenberg Kr. Instenburg-Prusia orientală. Nu s-au găsit date asupra locului și datei de colectare.

Hydroprogne caspia (Kaup.) inelat la cuib, la 18 iulie 1960, la Kirkkonummi Tunnan, în Finlanda, cu inelul C 94.136 al Muzeului zoologic al Universității din Helsinki, a fost colectat la Balta Lățimea (reg. Dobrogea), la 18 septembrie 1960.

Bombycilla garrulus (L) inelat la 24 decembrie 1958, în insula Helgoland (Nordsee) R.F.G., cu inelul 7.310.519, a fost colectat la Virteșcoi, raionul Focșani, la 19 ianuarie 1960.

Din datele citate cu privire la locul inelării și cel al capturării, autorii au observat că exemplarele enumerate în prezenta lucrare au urmat, pe teritoriul țării noastre, drumurile de migrație deja cunoscute.

22 PĂSĂRI OCROTITE ȘI MONUMENTE ALE NATURII EXISTENTE ÎN COLECȚIA MUZEULUI DE ȘTIINȚELE NATURII FOCȘANI

de ELENA BOANCĂ, muzeograf principal la Muzeul de științele naturii — Focșani, AFRODITA RENEA, îndrumător la Muzeul de științele naturii — Focșani

Autorii prezintă un număr de 83 exemplare ocrotite aparținând următoarelor specii :

1. *Pelecanus onocrotalus onocrotalus* (L)
2. *Pelecanus crispus* (Bruch.)
3. *Casmerodius albus* (L)
4. *Egretta garzetta garzetta* (L)
5. *Platalea leucorodia leucorodia* (L)
6. *Cygnus olor* (Gm).
7. *Tadorna tadorna* (L)
8. *Himantopus himantopus himantopus* (L)
9. *Recurvirostra avosetta avosetta* (L)
10. *Perdix perdix perdix* (L)
11. *Tetrao urogallus urogallus* (L)
12. *Tetrastes bonasia rupestris* (Brehm)
13. *Otis tarda tarda* (L)
14. *Cyps lulvus fulvus* (Hobl)
15. *Aegypius monachus* (L)
16. *Aquila chrysaetos chrysaetos* (L)
17. *Aquila heliaca heliaca* (Sav.)
18. *Corvus corax corax* (L)

Pentru fiecare exemplar se dau locul și data capturării precum și numărul de inventar în colecția muzeului. Prin aceasta se aduc contribuții la cunoașterea răspândirii păsărilor ocrotite în partea estică a țării.

23 COMPORTAREA SPECIILOR MULLUS BARBATUS PONTICUS-ESSIPOV ȘI GOBIUS MELANOSTOMUS-PALLAS FAȚĂ DE LUMINA ALBĂ ȘI DE CEA COLORATĂ DIN TIMPUL NOPTII

de ing. MARCEL STANCIU, directorul Acvariului -- Constanța și ing. MIRCEA CIUFU de la Stațiunea zoologică marină — Agigea

În lucrare, autorii arată rezultatele experiențelor efectuate în acvariul din Constanța, asupra comportării speciilor *Mullus barbatus ponticus* și *Gobius melanostomus* față de lumina albă și colorată din timpul nopții.

Cu această ocazie autorii au constatat că specia *Mullus barbatus ponticus* are preferință pentru culorile albastru, verde și violet, iar *Gobius melanostomus* nu a prezentat nici o selectivitate pentru lumini colorate.

24 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA AVIFAUNEI IZVOARELOR TERMALÉ DE LA BĂILE „1 MAI“ ȘI A PÎRÎULUI PEȚA

de BECZI TOMA, muzeograf la Muzeul regional al Crișanei — ROZALIA POLIȘ, muzeograf la Muzeul regional al Crișanei — TIBERIU IURCSAK, director la Muzeul regional al Crișanei — Oradea

Apele termale de la Băile „1 Mai“ atrag în timpul iernii o faună bogată de păsări care găsesc aici un climat favorabil și hrană suficientă. Cu privire la avifauna din zona Băilor „1 Mai“ există date mai vechi care sînt confruntate cu observațiile făcute de către colectivul de naturaliști ai Muzeului regional Crișana, din Oradea.

Se face o comparație între formele actuale și formele fosile prezente în depozitele de vîrstă pleistocenă inferioară și superioară din apropierea zonei studiate (Betfia și Turbărie).

Observațiile de ordin ornitologic ca și cele asupra restului faunei de vertebrate vor fi continuate pe baza acestor prime rezultate.

În prima listă anexată comunicării, se prezintă, în ordine sistematică, speciile observate și colectate de către colectivul Muzeului regional Crișana, paralel cu datele paleo-ornitologice și datele mai vechi din literatura de specialitate. În a doua listă, se prezintă frecvența, pe luni, a speciilor observate în jurul izvoarelor termale de la Băile „1 Mai“ și de-a lungul pîriului Peța.

25 DEZVOLTAREA MUZEULUI DE ISTORIE NATURALĂ DIN IAȘI ÎN ULTIMII 20 DE ANI

de prof. univ. dr. NECULAI MACAROVICI

Fondat la 4 februarie 1834 de către dr. Iacob Czihak și dr. Mihai Zotta, Muzeul de istorie naturală din Iași este unul din cele mai vechi muzee de acest gen din țara noastră.

În 1947, muzeul a fost reorganizat după criteriile sistematice — și ecologice, prin cele 12 diorame ce reprezintă principalele biotopuri din țara noastră.

Muzeul posedă în prezent în colecțiile sale științifice cca. 50.000 piese și un herbar de cca. 10.000 plante în afară de cele 6.700 exponate aflate în expoziția de bază a muzeului.

Cele șapte cadre didactice care funcționează la muzeu, desfășoară o fructuoasă activitate de cercetare, ale cărei rezultate fac obiectul unor numeroase note și articole publicate pînă în prezent. Muzeul face schimb de piese și publicații cu 60 de unități similare din Europa și celelalte continente.

26 DATE PARȚIALE PRIVIND FAUNA ENTOMOLOGICĂ DIN VALEA IERULUI-BANAT

de ing. DUMITRU SPĂȚARU, șef secție la Muzeul regional al Banatului — Timișoara

În lucrare se prezintă primele rezultate obținute (1964) în cercetările efectuate asupra elementelor faunistice entomologice din zona văii Ierului, regiunea Banat.

Enumerarea speciilor este făcută în ordine sistematică, insistîndu-se asupra acelor care prezintă un interes științific deosebit.

Cercetările ulterioare din acest domeniu, împreună cu cele rezultate din studierea grupelor de animale, plante și a factorilor de climă, vor duce la elaborarea unei lucrări de sinteză: „Cercetări biogeocenologice în Valea Ierului între Biled și Vinga — regiunea Banat” (1970).

27 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FAUNEI DE BLATTIDAE DIN MOLDOVA

de CONSTANTIN MÎNDRU, șef secție la Muzeul de istorie naturală — Iași

În această notă autorul face un studiu sistematic asupra familiei *Blattidae* din Moldova. În afară de speciile cosmopolite, *Blattella germanica* și *Blatta orientalis*, autorul semnalează prezența a cinci specii în fauna Moldovei. Aceste specii sînt: *Ectobius laponicus* L., *Ectobius sylvester* Poda, *Ectobius erythronotus* Burr., *Hololampra punctata* Charp., și *Hololampra maculata* Schreber.

Pentru fiecare specie s-a întocmit o hartă pe care se arată localitățile din Moldova de unde au fost recoltate aceste specii. De asemenea, în lucrare se specifică și timpul de apariție a formelor adulte pentru unele specii.

28 MUNCA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ LA MUZEUL DE ȘTIINȚELE NATURII — PLOIEȘTI

de MARGARETA MOȘNEAGĂ, directorul Muzeului de științele naturii—Ploiești

Autorul face o scurtă prezentare a muncii de cercetare științifică dusă în Muzeul regional de științele naturii din Ploiești, în primii zece ani de la înființare.

După faza de colectare pe teren, s-a trecut la faza întocmirii de cataloage ale principalelor colecții. Au fost întocmite cataloage ale colecției botanice, de lepidoptere, moluște și s-a publicat un catalog al vertebratelor din regiune. Au mai fost publicate note privind plante, animale și monumente ale naturii din regiune, în diferite reviste de specialitate. Este pregătită și o lucrare mai importantă despre vegetația și fauna regiunii Ploiești.

1 NOI DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN REGIUNEA PORTILOR DE FIER

de dr. C.S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR, membru corespondent al Academiei R.P.R., MIȘU DAVIDESCU, directorul Muzeului Porților de Fier — Turnu Severin, ȘTEFAN ROMAN, muzeograf la Muzeul regional al Olteniei—Craiova, VASILE BORONEANȚ, colaborator al Muzeului național de antichități — București.

În cadrul măsurilor de cercetare, studiere, apărare sau strămutare a monumentelor de cultură materială din zona viitoarei hidrocentrale de la Porțile de Fier, s-au făcut săpături la Peștera lui Maovăț și Cuina Turcului.

În Peștera lui Maovăț (Veterani), transformată de austriaci în fortăreață la sfârșitul secolului al XVII-lea (1692), au fost surprinse straturi de cultură aparținând secolelor XVII-XVIII, XIV—XVI, romanilor, epocii fierului culturilor Coțofeni, Vinča-Turdaș, Criș, atestate prin prezența vetrelor de foc, cenușă, unelte, arme, ceramică. Stratul de cultură Criș este cel mai bine reprezentat. În stratul de cultură roman au fost găsite și monede.

La Cuina Turcului, un adăpost sub stîncă prezentînd condiții optime de locuire, au fost descoperite șase straturi de locuire. Stratul epipaleolitic numit de autori „Clisurean” are două faze de dezvoltare: inferior și superior. Clisureanul inferior se caracterizează printr-un număr mare de răzușe (unele înalte) și prin semilune de dimensiuni mici, iar cel superior, avînd strînsă legătură cu Azilianul de la Băile Herculane (Peștera Hoților) se caracterizează printr-un număr mare de „lame briceag”, mai puține răzușe; ca o noutate apar lame trunchiate, o formă triunghiulară și unele virfuri. Au fost folosite ca podoabe, cochilii de melci și de moluște mediteraniene.

Stratul Criș-Starcevo are trei nivele de locuire. În nivelul al III-lea, alături de materialul caracteristic culturii Criș, apar și materiale Tisa, Turdaș. În nivelul al II-lea, apare ceramică pictată cu negru și cu roșu pe întreaga suprafață a vasului.

La baza nivelului I apare trapezul. Ca unelte de os menționăm, cu deosebire, citeva undițe. În stratul Coțofeni s-a găsit o sulă de aramă și material ceramic etc., în cel roman unelte, arme, ceramică și monede, iar în stratul aparținînd sec. XII—XIII o monedă bizantină schifată. Ultimul strat e cel aparținînd turcilor și austriacilor datat prin monede.

2 AȘEZAREA PALEOLITICĂ DE LA COȘAVA

de ION STRATAN, directorul Muzeului raional Lugoj

În anul 1961 s-a descoperit așezarea paleolitică de la Coșava, comuna Curtea, raionul Făget, regiunea Banat, fiind cea mai veche așezare paleolitică descoperită pe teritoriul Banatului, datînd din paleoliticul superior, aurignacianul mijlociu.

Așezarea este situată pe o platformă înaltă în marginea de NV a satului. Aici s-au descoperit trei nivele de locuire.

Primele cercetări, restrînse, s-au făcut în anul 1961.

În cursul anilor 1962 și 1964, au fost reluate cercetările, făcîndu-se săpături pe suprafețe restrînse. Din primul strat de cultură au fost scoase la lumină o serie de unelte de silex caracteristice aurignacianului mijlociu: răzușe (grattoires) înalte, lame cu scobituri (a coches), lame cu rețușe aurignaciene și gialăe (rabots).

Din al doilea strat de cultură s-a recoltat un număr mai redus de unelte tipice, în care predomină lamele simple, în stare fragmentară, gratoarele înalte pe așchii nu pe lame groase, caracteristice aurignacianului tipic, nucleele neregulate și așchiile atipice, unele parțial rețușate.

În sfîrșit din al treilea strat s-a scos la iveală o serie de piese în care se mențin forme de unelte care au apărut în straturile inferioare, între care se remarcă un ciocan sau topor primitiv, lucrat rudimentar dintr-un bulgăre masiv de cremene.

Pe baza materialului arheologic descoperit aici, ca și în alte așezări paleolitice bănățene, autorul concludе că începînd cu paleoliticul superior de sfîrșit, se pot sesiza în Banat anumite elemente sud-vestice și vestice.

3 CÎTEVA DATE PRIVIND SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN AȘEZAREA NEOLITICĂ DE TIP CRIȘ, DE LA STROE BELOESCU-BÎRLAD

de EUGENIA PĂPUȘOI, muzeograf la Muzeul raional Birlad

În 1964 s-a executat un sondaj în așezarea aparținînd culturii Criș de la Stroe Beloescu, comuna Grivița, raionul Birlad. Săpăturile, însumînd o suprafață de circa 400 m², au avut ca rezultat identificarea a două nivele de locuire. Primul nivel este reprezentat printr-o locuință semi-bordei, avînd groapa de formă rectangulară, cu dimensiunile de 3,80×2,40 m. Celui de al doilea nivel de locuire îi corespund 3 locuințe de suprafață de dimensiuni mari, fără podină și cu pereți subțiri; una din aceste locuințe acoperă parțial groapa semibordeiului.

Ceramica este numeroasă și variată ca forme și decor. Din acest punct de vedere se disting două categorii: ceramica fină și ceramica lucrată din pastă grosolană. Ceramica semnalată în nivelul inferior este acoperită cu slip galben cărămiziu și cu luciu; predomină străchinile și cupele cu picior înalt după care urmează fructierele cu picior înalt sau uneori treflat, și străchinile biironconice cu fundul plat sau inelat. În ceea ce privește ornamentarea, menționăm decorul realizat din incizii în zig-zag. Se remarcă și existența ceramicii pictate, al cărei decor se aplică pe fondul roșu sau direct pe fondul natural

al vasului, în motive triunghiulare, benzi de linii verticale și fragmente de spirale. În comparație cu nivelul inferior, în nivelul superior (II) ceramica fină este cantitativ mai redusă, iar specia pictată aproape inexistentă. În ceea ce privește formele, se observă unele transformări în sensul că fructierele tronconice sînt mai rare, iar pereții străchinilor și cupelor se înalță.

Ceramica din pastă grosolană constituie categoria cea mai numeroasă în ambele nivele de locuire. În ceea ce privește decorul acestei specii menționăm preponderența barbotinei neorganizată aplicată pe vasele din primul nivel de locuire în timp ce în cel de-al doilea nivel această manieră apare cu mult mai rar. Urmează apoi decorul realizat din impresiuni, care este foarte variat și nu prezintă diferențieri esențiale între cele două nivele de locuire.

În afară de ceramică, în inventarul celor două nivele de locuire ale așezării Criș, au fost descoperite topoare din piatră și lame din silex și obsidian.

Rezultatele de pînă acum ne indică preponderența culturii primitive a plantelor, după care urmează creșterea animalelor domestice (în special a cornutelor mici).

Săpăturile efectuate la Stroe Beloescu aduc o contribuție prețioasă la evoluția culturii Criș din Moldova. În acest sens, pe baza analogiilor care au putut fi stabilite între ceramica descoperită în cele două nivele de locuire la Stroe Beloescu și ceramica din alte stațiuni de pe teritoriul Moldovei și Transilvaniei s-a ajuns să se contureze tabloul evolutiv al acestei culturi în Moldova. Astfel, primele două faze din evoluția acestei culturi sînt ilustrate prin cele două culturi (I și II de la Stroe Beloescu), iar celei de a treia faze îi corespund probabil resturile așezării Criș de la Valea Lupului.

Cercetările arheologice care urmează să se efectueze în anii următori la Stroe Beloescu vor permite să se elucideze mai convingător evoluția acestei culturi în Moldova.

4 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA RĂSPÎNDIRII CULTURII CU CERAMICĂ LINIARĂ PE TERITORIUL R.P.R.

de VICTOR TEODORESCU, muzeograf principal la Muzeul regional de istorie - Ploiești

Autorul semnaleză primele dovezi ale prezenței ceramicii liniare cu „capete de notă” pe teritoriul Munteniei, reconsiderînd cu acest prilej și o descoperire mai veche de la Vădastra (Oltenia), privită cu rezerve de către arheologi, dată fiind distanța apreciabilă care izola acest punct de celelalte descoperiri asemănătoare. Pentru stabilirea stratigrafiei, s-au executat sondaje sumare la Chinoaică și Sudiți, în ambele puncte din regiunea Ploiești existînd și ceramică de tip Dudești și de tip Boian I și II (Bolintineanu și Giulești).

La Sudiți, o alveolă cu material liniar este tăiată de o groapă Boian III (Vidra). S-au sesizat și indicii stratigrafice, încă verificabile, ale anteriorității ceramicii liniare și față de faza Bolintineanu (Boian I) a culturii Boian.

Ceramica liniară de la sud de Carpați (încă liniară) este puternic influențată de culturile sudice — în principal de cultura Dudești (sincronă spre sfîrșit cu Vința Bî țirzie) a cărei existență o curmă — de unde preia forma de vase (străchioara și paharul cu umăr, ambele bitronconice, cu peretele îngroșat, pe linia de maximă curbură), concepții decorative (evitarea spațiului gol, decorul în funcție de forma vasului, tendința spre excizie și spre meandru) și tehnica lustruirii intense.

Aceste elemente noi, ceramica liniară le va transmite fazei Boian I (Bolintineanu) prin intermediul unui aspect (verigă de legătură) încă neomologat, descoperit recent (1964) de autor, aspect care reflectă, mai echilibrat, pe de o parte componenta liniară, iar pe de altă parte componenta sudică (Dudești). Astfel se pot explica unele elemente želizoide sau tisoide din neoliticul mijlociu de la Dunărea de Jos.

5 NOI SĂPĂTURI ARHEOLOGICE LA VĂDASTRA

de CORNELIU N. MATEESCU, de la Muzeul național de antichități — București

Vădastra este cunoscută în istoria arheologiei încă din 1871. Pentru determinarea unei stratigrafii amănunțite și pentru cercetarea complexelor arheologice de pe Măgura Fetelor și Dealul Cișmelei, s-au deschis în 1946 noi săpături. Cu unele intermitențe, acestea au continuat pînă astăzi.

La baza straturilor de cultură se află stratul paleolitic peste care se suprapune un strat intermediar (fără resturi arheologice) deasupra căruia se succed straturile neolitice Vădastra I, Vădastra II, Sălcuța. În acest strat sînt și infiltrări din alte straturi mai noi, distruse cu timpul de arături și apele de șiroire. Pe Dealul Cișmelei s-a păstrat partea inferioară a unui strat cu resturi din secolele al XIV-lea al XVII-lea și al XVIII-lea.

Săpăturile au permis rezolvarea unor probleme de caracter stratigrafic — formarea Dealului Cișmelei și a straturilor de cultură — iar prin studiul gasteropodelor s-a putut determina climatul regiunii în diferite epoci. La fel, săpăturile au adus date noi pentru lămurirea originii culturii Vădastra, a relațiilor cu triburile învecinate și, pentru prima dată la noi, se face dovada utilizării cuprului, a folosirii cornutelor mari la tracțiune și a prezenței calului domestic în faza Vădastra II (neolitic mijlociu). Reconstituirea bordeielor din secolele al XIV-lea, al XVII-lea și al XVIII-lea dă imaginea tipului de locuință din Valea Dunării de Jos, a cărei tradiție s-a păstrat din neolitic pînă în ultimele decenii.

6 AȘEZĂRI NEOLITICE PE TERITORIUL ORĂȘULUI CONSTANȚA

de DOINA GALBENU, muzeograf principal la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei — Constanța

În ultimii ani, pe teritoriul orașului Constanța, s-au descoperit trei puncte, din care s-a recoltat material neolitic aparținînd fazei de început a culturii Gumelnița din Dobrogea.

În 1963, pe malul Mării Negre, s-a săpat așezarea de la Costinești. Tot atunci s-a descoperit și așezarea de la Constanța de pe malul Lacului Tăbăcărie, din care s-a recoltat material din două nivele de dezvoltare ale

culturii Gumelnița. În apropiere de Constanța, la Palazu Mare, s-a descoperit întâmplător un mormint de înhumăție aparținând de asemenea fazei de început a culturii Gumelnița.

În materialul de pe litoralul Mării Negre se constată o mai accentuată influență a culturii Hamangia. Autoarea consideră că cultura Gumelnița a luat ființă mai întâi în partea de vest a Dobrogei, pe un fond de cultură Boian, cu influențe ale culturii Hamangia și apoi, în momentul în care cultura Gumelnița nu era deplin cristalizată, se extinde și spre est, unde mai primește și alte influențe ale comunităților Hamangia de aci. Acest punct de vedere exclude o nouă cultură — cultura Varna — pe care Eugen Comșa o înserează în Dobrogea, contemporană cu faza Vidra a culturii Boian din Cîmpia Munteniei, deoarece nu se poate ca în același timp și în același loc să viețuiască pe o perioadă destul de lungă două populații cu culturi diferite.

Importurile de materiale Boian din faza Vidra în așezări Hamangia și multitudinea materialului Hamangia în așezarea Boian de la Hirșova, arată, că în această perioadă, în care este inserată cultura Varna, trăiau pe spații diferite purtătorii culturii Boian și cei ai culturii Hamangia.

La o analiză minuțioasă a materialului provenit din așezările amintite, se constată că nu este vorba de o populație cu o cultură diferită, ci de un aspect timpuriu al culturii Gumelnița cu multe influențe ale culturii Hamangia.

7 CÎTEVA VASE CARACTERISTICE DIN AȘEZAREA CUCUTENIANĂ DE LA DRĂGUȘENI

de prof. ARISTOTEL CRÎȘMARU de la Muzeul raional Săveni

Autorul prezintă patru vase pictate din așezarea cucuteniană de la Drăgușeni. Analizînd forma și decorul vaselor, încearcă să distingă elementele specifice așezării în care au fost descoperite. Pictura vaselor este de stil Cucuteni A, deși forma unora dintre ele este mai degrabă caracteristică pentru faza Cucuteni A—B.

8 SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA DRĂGUȘENI ȘI NICHITENI

de VIORICA PERIAN, directoarea Muzeului raional Dorohoi

La Drăgușeni, raionul Săveni, purtătorii culturii Cucuteni s-au așezat pe dealul numit „la Lutărie”, orientat S—E de sat. Elementele care i-au determinat să aleagă acest deal ca așezare au fost izvoarele situate în partea de N—V a dealului, poziția lui dominantă și condițiile bune pentru domesticirea animalelor. Prin săpăturile arheologice efectuate în anul 1964 s-au descoperit 15 gropi, anexe ale locuințelor cucuteniene și un cuptor cu o vatră circulară.

Pentru confecționarea uneltelor, materia primă era adusă de pe văile râurilor Prut și Siret. Nucleele, percutoarele și așchiile descoperite în săpătură ne dovedesc prelucrarea uneltelor la fața locului. Respectarea strictă a anumitor forme ca : lame retușate și neretușate cu 2 nervuri dispuse longitudinal sau cu o singură nervură, gratoare, vîrfuri de săgeți de formă triunghiulară din silex și topoare dreptunghiulare sau trapezoidale din piatră de rîu, sugerează ideea că un grup al populației așezării începuse să se specializeze în prelucrarea uneltelor.

Materia primă pentru vase era cea locală. Materialele găsite în gropile din săpătură datează de la sfîrșitul fazei Cucuteni-A. Ceramica pictată are ca decor spirala sub formă de bandă unitară ce nu depășește 1 cm., și decorul meandric-liniar. Spirala în formă de „S” uneori devine unghiulară. Alături de ceramica pictată se găsește și ceramică cu decor incizat, similară cu cea de la Hăbășești și Trușești. Ceramica uzuală are o pastă de lut neomogenă conținînd mici pietricele și uneori fragmente de cioburi. Ornamentarea este săracă.

În ceea ce privește plastica, figurinele antropomorfe reprezintă divinități feminine. Figurinele zoomorfe pot fi puse în legătură cu dorința de a spori numărul de animale.

Prezența mărgelilor ne atestă că se purtau obiecte de podoabă.

Oasele găsite în gropile din săpătură sînt rămășițele mai multor animale ca : bovine, ovi-caprine, porcine. Predomină creșterea bovinelor și a porcinelor.

Mormintele descoperite la Nichiteni, raionul Săveni, aparțin culturii Sintana-Cerneahov și se datează în secolul al IV-lea e.n. Această cultură a mai fost atestată pe teritoriul Moldovei la Izvoare, Erbiceni, și Pietriș-Bîrlad. Purtătorii acestei culturi au pătruns pe teritoriul patriei noastre dinspre N—E avînd o cultură încheagată, unitară cu practici rituale bine precizate reprezentate prin înhumări și incinerări.

Totodată, această cultură a primit și influențe locale, atestate prin prezența în morminte a vaselor lucrate la roată cu pastă mai puțin îngrijită. De asemenea, nu se poate trece cu vederea influența populațiilor nordice pentru care amintim obiceiul de a purta două fibule. Întrucît fibulele găsite în mormîntul care aparține femeii sînt ornamentate prin încrustații, le putem data la sfîrșitul secolului al IV-lea e.n.

9 UN COMPLEX DE CULT DESCOPERIT ÎN AȘEZAREA NEOLITICĂ DE LA PIANUL DE JOS

de IULIU PAUL, șef secție la Muzeul Brukenthal Sibiu

Analiza atentă a unei excepționale descoperiri, efectuată în cursul săpăturilor din anul 1963, în așezarea neolitică aparținînd culturii Petrești, de la Pianul de Jos, a permis autorului să reconstituie un interesant complex de cult. Acesta se compunea din o masă triunghiulară cu picioare din pari de lemn și tăblia din elemente de lemn mai subțiri, lipită cu lut și fățuită. Sub masă era situat un vas de mari dimensiuni, pe masă un vas fructieră, un vas suport care susținea o strachină, o strachină, două cupe — străchini de mici dimensiuni, un vas mic bitronconic, două capace. Aceste vase aveau evident un rost ritual servind pentru prezentarea ofrandelor și pentru efectuarea prelevărilor și libațiilor în cadrul unui ceremonial ce nu se poate reconstitui în detaliile lui.

În apropierea mesei se află o vatră.

Intregul complex avea indiscutabil funcție de cult, masa însăși oferind analogii frapante cu măsuțele-altar obișnuite în general în neoliticul nostru și mai ales în cultura Vinča-Turdaș.

10 SĂPĂTURI ARHEOLOGICE LA MUGENI ÎN 1960 ȘI 1961

de ȘTEFAN FERENCZI, șef secție la Muzeul de istorie Cluj, GEZA FERENCZI, directorul Muzeului raional Odorhei

Pe teritoriul comunei Mugeni (raion Odorhei), situată într-un mic bazin morfologic în cadrul rețelei hidrografice a râului Tîrnava Mare, afluent al Mureșului, s-au efectuat mai multe săpături și cercetări.

Pe o terasă mijlocie, situată la nord de comună, s-a putut observa un singur strat de cultură. Pe nivelul indicat cu ocazia săpăturilor din 1960 s-a dezvelit o colibă cu un plan cvasi-patruater, construită la suprafață, cu material ceramic din epoca eneolitică de tip Ariușd târziu. În cursul anului 1961 s-au dezvelit încă două locuințe de suprafață, primitive, cu materiale ceramice, litice și osteologice. Pe baza acestor lucrări se poate preciza absolut clar că e vorba de o așezare din faza târzie a culturii Ariușd, fără pictură, ale cărei elemente de cultură sînt îmbinate cu ceramica evoluată de tip Coțofeni. Tot pe baza materialului dezvelit se poate presupune petrecerea anumitor interferențe între cultura Ariușd-Cucuteni (grupul Ariușd), pe de o parte, și cultura Tisa târzie (faciesul transilvănean) în curs de evoluție spre cultura Bodrogkeresztúr, pe de altă parte. Atît pe baza materialului ceramic, cît și pe baza toporului cu brațe „în cruce” găsit în unicul strat de cultură, așezarea se poate data la sfîrșitul epocii eneolitice și pare să fie contemporană cu fazele finale ale culturii Cucuteni B (B2 și B3).

11 ASUPRA UNOR PROBLEME ALE NEOLITICULUI FINAL ȘI ALE ÎNCEPUTULUI EPOCII BRONZULUI ÎN TRANSILVANIA

de NICOLAE VLASSA, muzeograf principal la Muzeul de istorie - Cluj

Publicînd unele materiale arheologice aflate în peșterile din Valea Sighiștelului (comuna Cimpani, raion Beiuș, regiunea Crișana), autorul face unele considerații asupra culturilor final-neolitice și de început ale epocii bronzului pe teritoriul Transilvaniei. În acest sens sesizează apariția unor elemente Sălcuța târzie în așezări posteroare etapei de sfîrșit a culturii Petrești, contemporane cu cultura Coțofeni. De asemenea, semnalează unele elemente legate de cultura amforelor sferice în anumite așezări de tip Coțofeni. În sfîrșit, aduce noi fapte în sprijinul ipotezei existenței unei componente Coțofeni în grupa culturii Wietenberg.

12 CONTRIBUȚII LA PROBLEMA ÎNMORMÎNTĂRILOR CU OCRU

de **FLORIAN ANASTASIU**, directorul Muzeului raional de istorie — Brăila,
NICOLAE HARTUCHE, îndrumător la Muzeul raional de istorie — Brăila

Autorii prezintă concluzii de ordin general în legătură cu problema înmormintărilor cu ocru pe teritoriul R.P.R. Acest complex este identificat pînă acum în 37 de localități din țara noastră, însumind 236 de morminte. Autorii indică și localitățile, pe regiuni, unde au avut loc asemenea descoperiri. De asemenea se realizează și o statistică generală în legătură cu orientarea și poziția scheletelor, precum și tipurile de morminte, stabilindu-se în această privință 5 tipuri principale.

În legătură cu obiectele de inventar, autorii fac o sistematizare a acestora în funcție de materialul din care ele sînt confecționate : ceramică, piatră, os și metal. Pornind de la rezultatele cercetărilor arheologice din ultimii 30 de ani, legate de această problemă, autorii încearcă să facă o periodizare în complexul înmormintărilor cu ocru, pornind de la unele concluzii legate de etapa finală a neoliticului de pe teritoriul țării noastre și de la analiza aspectelor culturale regionale din perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului. Prima fază a complexului înmormintărilor cu ocru este plasată ceva mai înainte de etapa finală a neoliticului D (respectiv Gorodsk-Usatovo), adică spre Gorodsk-Usatovo. Acestei faze îi sînt atribuite mormintul de la Casimcea, mormintele nr. 21 și 32 din necropola de la Brăilița. A doua fază, care este mai bine determinată, corespunde etapei finale a neoliticului din România, prin aspectul numit D, sau Horodiștea-Foltești I, Cernavoda I, Gorodsk-Usatovo (aceasta din urmă se află pe teritoriul U.R.S.S.). Din această vreme datează primul grup al mormintelor de la Holboca, o parte din mormintele de la Glăvăneștii Vechi, probabil unele de la Corlăteni (toate aceste necropole se află în Moldova), cu mormintele nr. 3, 8—11, 20 și 23 de la Brăilița, apoi cele de la Preasna, Sultana și Decea-Mureșului. Faza a treia corespunde etapei Horodiștea-Foltești II — Cernavoda II și Coțofeni de pe teritoriul țării noastre, iar în U.R.S.S., în așezarea de la Mihailovka, fazei Yamnaia mai nouă, sau Yamnaia — catacombe.

Acestei etape de tranziție spre epoca bronzului îi corespund mormintele mai noi din grupul celor de la Valea-Lupului — Fabrica chimică, grupa a treia de la Holboca, din etapa a doua de la Brăilița și Smeieni, o parte din mormintele de la Stoicani ș.a.

Mormintele de la Valea-Lupului și Gîrceni se plasează către sfîrșitul acestei faze corespunzătoare aspectului proto Glina III — Schnekenberg A, sfîrșitul culturii Cernavoda II — probabil Cernavoda III, avînd corespondent în U.R.S.S. faza mai timpurie a mormintelor cu catacombe. Momentul care marchează încheierea definitivă a etapei de tranziție spre epoca bronzului corespunde și cu începuturile acestei epoci, adică Glina III — Schnekenberg. Acest moment este documentat de mormintele de la Ploiești — Triaj, mormintele din grupa a patra de la Smeieni, mormintul din movila nr. 2 de la Glăvăneștii Vechi, precum și mormintele de la Verbița.

Odată cu culturile de la începutul epocii bronzului de la noi ca : Glina III — Schnekenberg, Monteoru ș.a. prezența mormintelor aparținînd complexului înmormintărilor cu ocru încetează, transmițînd unele influențe acestor culturi.

13 SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN 1962 DE LA BISTRIȚA

de ȘTEFAN DĂNILĂ, directorul Muzeului raional Bistrița

Prin executarea săpăturilor arheologice de la Bistrița din 1962, s-a stabilit că cimitirul de incinerare de tip Wietenberg de pe „Cetate” (Burg) săpat în 1958, nu este prea mare. În „Poiana Keintzel” situată la 300 m est de necropolă, executându-se o secțiune, s-a descoperit existența unei așezări de tip Wietenberg aparținând perioadei mijocii a bronzului ce cu siguranță a aparținut necropolei de pe „Burg”. Ceramica aflată în această așezare are perfecte analogii, atât ca formă cit și ca ornamentație cu ceramica din necropola amintită. Astfel s-a stabilit că cimitirele din perioada bronzului de tip Wietenberg sînt plasate în imediata apropiere a așezărilor.

La 1 km sud-est de cimitirul de tip Wietenberg, pe terasa inferioară a Bistriței, unde se află Institutul de cercetări horti-viticole, de asemenea a fost identificată existența unei așezări primitive. Executându-se mai multe secțiuni, s-a stabilit că terenul și straturile de cultură au fost deranjate în bună parte de către lucrările agricole, însă s-au păstrat și descoperit urme de locuințe din care una cu dimensiunile de 3,80×2,60 m fără vatra de foc.

Ca întindere, această așezare este cu mult mai mare ca cea din „Poiana Keintzel” și aparține fazei timpurii a bronzului, cultura Wietenberg (bronz D). În stratul superior deranjat s-au aflat fragmente ceramice hallstattiene — fază de început a primei vîrste a fierului. În partea de vest a terasei respective, stratul de cultură hallstattiian pare mult mai compact.

Pe aceeași terasă a râului Bistrița, la nord de oraș și în dreptul gării, pe „Poderei”, executându-se săpături sistematice, s-au surprins urme de locuințe și din a doua epocă a fierului, locuințe dacice datate pe baza ceramicii lucrate cu precădere cu mina și a celei lucrate la roată, din care un fragment de tip celtic, în secolele III—II î.e.n. În partea de vest a locuinței săpate s-a observat bine vatra focului. Forma locuințelor este aproape ovală avînd dimensiunile de 3,50×2,50 m. Ceramica de tip celtic descoperită în locuințe, pe lângă criteriul cronologic, constituie și o dovadă a legăturilor dintre celții din Transilvania și autohtonii geto-daci, dovedind asimilarea noilor veniți în marea masă autohtonă.

Asemenea așezări sau necropole datate în sec. III—II î.e.n. au fost descoperite și la Galații Bistriței, Archiud etc.

14 DATE NOI CU PRIVIRE LA EVOLUȚIA CULTURII TEI

de VALERIU LEAHU, muzeograf la Muzeul de istorie a orașului București

Analizînd formele ceramice caracteristice culturii Tei, în lumina ultimelor descoperiri și observații obținute prin săpături, autorul propune periodizarea acestei culturi a epocii bronzului în cinci faze.

În aceste cinci faze se surprinde întregul proces de dezvoltare al culturii amintite de la cultura anterioară — Glina III și pînă în pragul epocii fierului, împreună cu toate complexele și multilateralele sale legături cu culturile înve-

cinate : Gîrla Mare din Oltenia și Sărata Monteoru din Moldova de Sud. Clasificarea minuțioasă a formelor pe faze, ca și urmărirea atentă a evoluției raportului dintre ceramica fină și cea grosolană, duc la constituirea unei noi scheme cronologice pentru epoca bronzului din Cîmpia Română.

15 SISTEME DE FORTIFICAȚII ÎN AȘEZAREA EPONIMĂ A CULTURII OTOMANI

de IVAN ORDENTLICH, muzeograf principal la Muzeul regional -- Oradea

În stațiunea eponimă a culturii Otomani, care se găsește la 60 km nord-est de Oradea, în apropierea satului Otomani (raionul Mărghita) au fost efectuate săpături arheologice în anii 1924, 1925, 1928 și 1958—1962, în toate cele trei așezări din raza satului : „Cetățuia”, „Înainte de Insulă” și „Cetatea de Pămînt”. Pe baza acestor săpături și a cercetărilor întreprinse în alte așezări au fost elucidate o serie de probleme legate de cultura Otomani.

Aria ei de răspîndire se poate încadra în spațiul cuprins între cursul inferior al Mureșului, Munții Apuseni și Tisa. Importante așezări sînt semnalate în Cîmpia Panonică (R. P. Ungară) și Slovacia răsăriteană (R. S. Cehoslovacia).

Cronologic, cultura Otomani începe în Br. A și persistă pînă în Br. D. Ea s-a putut împărți în trei faze bine distincte ;

Faza I-a se poate sincroniza cu nivelul I—IV de la Periam, cu nivelul inferior de la Socodor, cu nivelul superior de la Toszeg A (R. P. Ungară) și cu cultura Nagyrév (R. P. Ungară).

Faza II-a se poate sincroniza cu nivelele superioare de la Socodor, cu nivelele inferioare de la Vărșand, cu nivelele superioare de la Sîntana, cît și cu faza Toszeg B și nivelul inferior Toszeg C. Cronologic faza II-a corespunde sfîrșitului Br. A și persistă pe tot parcursul Br. B.

Faza III-a corespunde cu nivelele superioare de la Vărșand și cu faza Toszeg C. Cronologic persistă pînă în Br. D.

Așezarea de pe „Cetățuia” care corespunde fazei I și II (etapa mijlocie) este plasată pe un bot de deal întărit artificial la sud cu un șanț și un val interior de apărare. Versantul nordic a fost fortificat cu două șanțuri și trei valuri de apărare. Construcția acestui sistem de fortificație a început în faza I și a avut un rol funcțional pînă pe la mijlocul fazei II, cînd așezarea a fost părăsită datorită lipsei de spațiu din incinta fortificată. Populația s-a mutat într-o așezare deschisă numită „Înainte de Insulă”. Din această așezare temporară, pe la sfîrșitul fazei a II-a se mută pe o insulă înconjurată de mlaștinile pîrîului Er, numită „Cetatea de Pămînt”. Această așezare a persistat pînă la sfîrșitul epocii bronzului. Pe marginile insulei se observă o ridicătură care avea rolul principal de a izola locuințele de pămîntul umed al insulei, avînd în același timp și rol defensiv. Datorită poziției sale naturale nu a fost nevoie de sisteme artificiale de mare amploare defensivă.

Această vădită tendință de apărare a așezărilor de tip Otomani, autorul o pune pe seama războaielor dintre triburile purtătoare ale culturii Otomani și a incursiunilor populațiilor aparținătoare culturilor Schneckenberg, Periam-Pecica, Witemberg, Suciul de Sus și Noua.

16 DEPOZITUL DE BRONZURI DE LA SACOȚI-SLĂTIOARA (RAIONUL HOREZU, REGIUNEA ARGEȘ)

de ION NANIA, muzeograf principal la Muzeul regional Argeș — Pitești, HOLTEI SEVER, îndrumător la muzeul Măldărești

Se prezintă depozitul de bronzuri descoperit întâmplător în luna august 1959 în satul Sacoți, comuna Slătioara, raionul Horezu, singurul depozit de acest fel descoperit pînă în prezent pe teritoriul regiunii Argeș. Obiectele au fost obținute prin turnarea metalului în tipare de lut sau de piatră, observîndu-se, în secțiunile celor rupte, mici goluri ale bulelor de gaze din timpul turnării.

Prin caracteristicile lor, obiectele sînt de origină transilvăneană, însă nu este exclusă posibilitatea producerii lor în ateliere locale, afirmație întărită prin turtă de bronz descoperită în depozit, cît și prin prezența tiparelor pentru turnare descoperite în nordul Olteniei. După toate probabilitățile, piesele au aparținut unui meșter ambulant care putea lucra pe loc, la comandă, în vederea schimbului cu produsele locale, mai ales a sării din vecinătate (Ocnele Mari, spre exemplu).

După analogiile pe care le prezintă, depozitul se încadrează în perioada de sfîrșit a epocii bronzului (Reinecke D) și în perioada de început a hallstattului, Hallstatt A₁, grupul Cincu-Suseni.

Tezaurizarea acestui depozit, deși se poate datora și altor evenimente necunoscute pînă în prezent, autorii o explică prin starea de neliniște și prin deplasarea grupurilor tribale locale din epoca respectivă.

17 DEPOZITUL DE BRONZURI DE LA DOMĂNEȘTI

de TIBERIU BADER, muzeograf la Muzeul din Satu Mare

Numele satului Domănești este cunoscut în literatura arheologică încă de la sfîrșitul secolului trecut cînd a fost descoperit aici primul depozit de bronzuri compus din 357 de obiecte. La sfîrșitul anului 1962, cu ocazia săpării unei groape de siloz, colectiviștii din sat au descoperit un alt depozit de bronzuri care conține 75 de obiecte și anume: 4 topoare de luptă, o daltă de bronz, 37 brățări, 3 tutuli, 12 falere, 4 nasturi, 1 opritor-buton, 1 fragment de pandantiv, 4 verigi, 8 aplici în formă de opturi. Depozitul are o compoziție unitară din punct de vedere tipologic și cronologic. Podoabele și piesele de harnașament sînt cele mai multe, armele și uneltele sînt puține la număr. Acest depozit, pe baza analogiilor pe care le prezintă poate fi datat la sfîrșitul epocii bronzului, aparținînd seriei de bronzuri Uriu-Domănești, din Bronz D (sec. XIII î.e.n.). Conține atît piese destinate turnării cît și obiecte încă în uz. După cantitatea lor se poate presupune că ele au aparținut unei comunități. Se încadrează în mediul cultural Otomani III (faciesul tirziu). Se presupune că ascunderea celor două depozite de la Domănești ar fi fost cauzată de pătrunderea purtătorilor culturii Suciului de Sus (faciesul tirziu), dovedită prin descoperirile de la Valea lui Mihai, Girișul de Sus, Medieșul-Aurit, Potău etc.

18 CÎTEVA OBSERVAȚII PRIVIND SFÎRȘITUL EPOCI BRONZULUI ȘI ÎNCEPUTUL HALLSTATTULUI ÎN LUMINA CERCETĂRILOR DIN REGIUNEA BACĂU

de **MARILENA FLORESCU**, cercetător la Muzeul de istorie a Moldovei — Iași
VIOREL CĂPITANU, muzeograf principal la Muzeul regional Bacău

Rezultatele obținute ca urmare a sondajelor efectuate între anii 1961—1964 în raioanele Adjud și Bacău aduc contribuții însemnate la elucidarea unor probleme privind etapa de trecere de la epoca bronzului la Hallstatt. Prezentarea de față se ocupă de cercetările arheologice efectuate la Gura Ghionoaiei și Bărboasa care permit unele generalizări asupra perioadei de sfârșit a epocii bronzului și de început a Hallstattului.

Sondajul de mare amploare efectuat în anul 1963 la Gura Ghionoaiei a avut ca rezultat identificarea a două nivele de locuire aparținând culturii Noua. Primul nivel de locuire se încadrează în cea de-a doua etapă de evoluție a acestei culturi (după observațiile recente ale lui A. Florescu). În acest sens se relevă că ceramica prezintă, ca forme tipice, vasul în formă de sac, cești prevăzute cu două torți cu buton și creastă, iar ca motive decorative caneluri: dispuse oblic sau aproape vertical pe corpul vasului. În ceea ce privește repertoriul de unelte se remarcă omoplații crestați, cuțitele din coastă de animal, seceri din os, ace din bronz etc. De asemenea, în inventarul așezării un rol însemnat îl au oasele de animal (cornute mari) a căror proporție ajunge până la 60%. Cel de-al doilea nivel de locuire, deși aparține culturii Noua, prezintă unele deosebiri esențiale. Astfel, tipul de așezare „cenușar” a dispărut, iar resturile de locuire se găsesc într-un strat compact fără cenușă. Au dispărut locuințele cu podine din lut crud, locul lor fiind luat de colibe fără podine și cu pereții constituiți din birne groase. O altă deosebire constă și în faptul că în cadrul inventarului oasele de animal nu depășesc 30—50%. Ceea ce a determinat încadrarea acestui nivel de locuire în cultura Noua este legat de repertoriul ceramic care se menține fără schimbări, precum și similitudinea inventarului obiectelor din bronz și os.

Ultimul nivel de locuire aparținând culturii Noua, descoperit la Gura Ghionoaiei, reprezintă o etapă nouă cu care probabil se încheie evoluția acestei culturi.

Cel de-al doilea sondaj efectuat în raionul Bacău, la Bărboasa, aduce în discuție problema așezărilor hallstattiene timpurii. În acest sens relevăm faptul că s-au descoperit pe o suprafață de 3 ha locuințe de suprafață de formă rectangulară, gropi cu resturi menajere și vetre de dimensiuni mari situate în afara locuințelor. Un rol însemnat în cadrul acestei așezări îl au ceramica și uneltele. În acest sens, se observă preponderența vaselor lucrate din pastă bună, cu luciu negru și cărămiziu la exterior, având ca forme tipice străchinile tronconice cu buza arcuită în interior prevăzute cu caneluri oblice, câni cu gîtul înalt și torți în bandă și vase mari bitronconice decorate cu briu în relief întrerupt de proeminente plate. În ceea ce privește obiectele de inventar, remarcăm în primul rînd verigele și acele simple din bronz, spatule, ace și zăbale din os decorate cu incizii fine. Încadrarea așezării de la Bărboasa la sfârșitul Hallstattului timpuriu a fost determinată de caracteristicile ceramicii, care este identică cu aceea tipică perioadei de care ne ocupăm din spațiul carpato-dunărean.

Rezultatele celor două sondaje prezentate mai sus permit să se sugereze o serie de ipoteze de lucru. Astfel, cel de-al doilea nivel de locuire aparținând culturii Noua de la Gura Ghionoaiei ar reprezenta contactul cu centrele vestice hallstattiene în curs de formare și adoptarea de către purtătorii culturii Noua a unor noi elemente de cultură materială. Așadar așezările Noua sînt continuate și în Hallstatt-ul timpuriu, dispărînd însă cenușarele. În metalurgia bronzului se observă o orientare spre centrele vestice transilvano-central-europene.

Într-o etapă ulterioară culturii Noua se constată în Moldova că principalele trăsături ale acestei culturi au dispărut și au fost înlocuite treptat cu elementele hallstattiene. Aceste noi trăsături reflectă, pe de o parte, o dezvoltare și o evoluție într-o manieră proprie a unor elemente de cultură materială străine conținutului vechii culturi, iar pe de altă parte, o uniformizare și o încadrare într-un complex de cultură materială mai larg, specific spațiului carpato-dunărean în toată perioada hallstattană.

19 COMPLEXUL DE CETĂȚI TRACO-GETICE (SEC. V-III î.e.n.) DE LA STÎNCEȘTI-BOTOȘANI

de **ADRIAN FLORESCU**, cercetător principal la Muzeul de istorie a Moldovei —
— Iași, **SIMION RAȚĂ**, directorul Muzeului raional Botoșani

În 1960—1964 s-a executat un sondaj în complexul fortificat hallstattan tîrziu (sec. V—III î.e.n.) de la Stîncești-Botoșani, în nordul Moldovei. Acest complex constă din două cetăți de pămînt, de formă poligonală, acroșate una de alta, însumînd în total o suprafață de circa 50 ha, fiind delimitate prin val și șanț, pe de o parte, prin pante mai mult sau mai puțin abrupte, pe de altă parte. Cele două cetăți diferă între ele prin dimensiunile elementelor de fortificație artificială. Astfel, valul cetății I, lung de 750 m, este lat la bază de 22 m iar la partea superioară de 4 m; înălțimea sa depășește actualmente 5 m. Șanțul, de secțiune trapezoidală, are lățimea superioară de circa 23 m și cea inferioară de 7,50 m, adîncimea sa, calculată de la baza inițială a valului atinge 7,20 m.

Dimensiunile elementelor de fortificație ale cetății II sînt mai reduse. Astfel, valul acesteia, este lat la bază de 14—16 m iar la partea superioară de 2—2,50 m, înălțimea sa atîngînd 3—3,50 m. Șanțul este lat la partea superioară de 11—12 m iar la cea inferioară de numai 3,50—4 m; adîncimea sa este de 4,50—5 m.

În ambele cazuri, structura valului este simplă, el fiind construit din pămîntul scos cu ocazia săpării șanțului, depozitat pe malul dinspre interiorul cetății.

Cercetările arheologice au precizat existența unei locuiri cu mult mai intense în incinta cetății I decît în cetatea II. De asemenea, locuirea se limitează exclusiv la incinta celor două cetăți ea lipsind cu desăvîșire în exteriorul acestora.

Materialul descoperit în cetatea I constă din oase de animale domestice — în majoritate cornute mari — și fragmente ceramice.

Pe baza datelor stratigrafice s-a stabilit că în evoluția așezării corespunzătoare cetății I au existat două perioade: una mai veche, databilă în sec. V î.e.n. și alta mai nouă, datînd din sec. IV—III î.e.n. În ansamblul ceramic predomină ceramica de factură locală, conținînd tradițiile hallstattiene căreia i se asociază fragmentele de amfore de Chios (sec. VI—V î.e.n.), în stratul inferior, și de Thassos (sec. IV—III î.e.n.) în depunerea superioară. Materialul arheologic descoperit în cetatea I de la Stîncești-Botoșani ilustrează un aspect de cultură materială de o tîrzie dar mult diminuată factură hallstattană conținînd însă toate premisele culturii la Tène ce va începe să se cristalizeze în această parte a Moldovei în perioada imediat ulterioară (sec. III—II î.e.n.).

Conform observațiilor obținute, nu întotdeauna îndeajuns de concludente, s-ar părea că construirea cetății I a avut loc la finele sec. V î.e.n. sau eventual la începutul perioadei corespunzătoare sec. IV—III î.e.n. Cercetările făcute în incinta cetății II au dat la iveală un material arheologic foarte restrîns, avînd o factură hallstattană tîrzie.

În ceea ce privește raportul cronologic dintre cele două cetăți pare verosimilă, deocamdată, ipoteza potrivit căreia cetatea II ar fi fost construită eventual către sfârșitul perioadei corespunzătoare sec. IV—III î.e.n., ea fiind abandonată înainte de a fi terminată.

În măsura în care datarea construirii celor două cetăți de la Stîncești-Botoșani corespunde adevărului, semnificația lor ar putea fi legată destul de probabil de amenințarea incursiunilor scitice dinspre răsărit, evenimente cărora triburile traco-getice de pe teritoriul Moldovei trebuiau să le facă față.

Încetarea viețuirii în complexul fortificat de la Stînceni-Botoșani, fenomen care a avut loc după toate indiciile la mijlocul sau în cea de a doua jumătate a sec. III î.e.n., se pare că este legată de apariția triburilor bastarnice în regiunile de nord ale Moldovei.

20 NOI URME ALE SCIȚILOR DESCOPERITE ÎN NORDUL MOLDOVEI

de SIMION RAȚĂ, directorul Muzeului raional Botoșani.

Datorită unor descoperiri întâmplătoare, Muzeul raional din Botoșani a intrat în posesia unor obiecte care sînt scitice sau de influență scitică. Obiectele descoperite sînt :

Un cazan de bronz, găsit la locul numit „Valea Grădinii” din satul Iacobeni, comuna Dîngeni, avînd forma emisferoidală, cu un picior în formă de pilnie iar pe buza vasului patru torți ornamentale reprezentînd o gazelă. Cazanul are înălțimea de 0,485 m, diametrul de 0,557 m iar adîncimea utilizabilă de 0,285 m. Piciorul vasului are înălțimea de 0,195 m, fiind turnat separat și apoi sudat de corpul vasului. Vasul de bronz de la Iacobeni-Dîngeni are analogii foarte apropiate cu cazanele descoperite în curganele de la Ceretomlik pe Nipru și Kelemersk (U.R.S.S.) și se încadrează în seria vaselor de bronz scitice date în sec. VI—IV î.e.n.

O altă descoperire este cea de la punctul Porcari de lângă satul Zăicești, la distanță de 7 km de Botoșani și care constă din 2 pumnale (akínakes) de fier cu două tășuri și un vîrf de lance de fier. Unul din pumnale, cel mai mare, are lungimea de 0,51 m, la capătul superior o bară transversală formată din 2 plăci rectangulare, suprapuse peste mîner și unite la capete. Garda pumnalului de asemenea este constituită din 2 plăci cordiforme cu vîrfurile lobului într-o parte. Cei de-al doilea pumnal are lungimea totală de 0,282 m garda formată tot din 2 plăci unite la un capăt, iar la capătul mînerului avea, probabil, tot o bară rectangulară care s-a pierdut. Vîrfurile de lance are forma unei trunze lanceolate, cu nervura mediană pronunțată, tubul de introducere a tijei de lemn, în care s-a găsit un fragment dintr-un inel de fier cu lățimea de 0,70 m. Lungimea totală este de 0,34 m.

Armele scitice de la Zăicești au analogii apropiate cu cele descoperite în țara noastră, ca de exemplu : pumnalele, cu cele descoperite la Virșeț, Birșești, Bicu, Comarna sau la Măcișeni, iar vîrfurile de lance, cu cele de la Aiud, Balta Verde și Gogoșu. Datarea lor se poate face în sec. VI—V î.e.n. și sînt scitice sau de influență scitică.

În afara obiectelor descrise mai sus, în complexul de așezări fortificate de la Stîncești-Botoșani, au fost descoperite foarte multe vîrfuri de săgeți de bronz (circa 300) de tip scitic, cu 3 aripioare și tub de înmănușare.

Descoperirile de mai sus se adaugă la puținele descoperiri scitice din nordul Moldovei și arată că populația locală a venit în contact cu sciții, la sfîrșitul sec. VI sau începutul sec. V î.e.n. fie prin incursiunile acestora, cînd au avut de înfrînat o puternică rezistență din partea băștinașilor, fie în timpul expansiunii sciților înspre vest, ori pe calea legăturilor etnico-sociale

21 NOI DATE CU PRIVIRE LA CIMITIRELE GETICE DIN ZONA DUNĂRII, ÎN DOBROGEA

de **ANDREI ARICESCU**, șef secție la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei
— Constanța

În urma unor descoperiri intimplătoare, s-a constatat existența unor cimitire getice cu urme de incinerare la Belic, Ostrov, Adamclisi, Băneasa, Rasova și Hirșova. Pe baza acestor recente descoperiri și a cunoașterii materialelor publicate din cimitirele getice de la Cernavoda, Satu Nou, Murighio! și Telița, se încearcă discutarea unor probleme mai generale cu privire la dezvoltarea culturii materiale băștinașe în perioada de trecere la cea de-a doua epocă a fierului.

Dintre materialele recent descoperite, un interes deosebit prezintă urna de la Hirșova, lucrată cu mîna, păstrînd forma bitronconică a vaselor hallstatiene, dar avînd o toartă mică, urmare a influențelor probabil grecești. O mare însemnătate are ceramica cenușie lucrată la roată, care prezintă o mare varietate de forme, parte bazate pe ceramica locală lucrată cu mîna (căni, străchini), parte reflectînd influențe externe care nu par a fi venite direct de la greci, ci sugerează ceramica greacă arhaică și au putut apare în zona Dunării din Dobrogea, prin contact cu tracia din sud, unde influențele grecești erau mai vechi și mai puternice.

Apariția elementelor sud-tracice în Dobrogea, în această vreme, corespunde momentului istoric al expansiunii odrise.

Se constată că formele de cultură materială prezente în cimitirele getice din zona Dunării sînt foarte asemănătoare cu cele descoperite în nordul Dunării, la Zimnicea și Alexandria, și că populația locală se dezvoltă pe baze tradiționale hallstatiene, cunoscute din descoperirile de la Balta Verde, Birsești, Ferigele, iar apariția elementelor din sud a făcut să se treacă spre o nouă etapă de dezvoltare.

Zona Dunării din Dobrogea este mai strîns legată de regiunile din nordul Dunării, decît de zona litoralului, unde manifestările specifice geților sînt mai puține, datorită apropierii de coloniile grecești și existenței altor influențe, cum sînt cele scitice.

Ipotezele propuse, pe baza prezentării materialelor recent descoperite, rîmin să fie confirmate sau nu de viitoarele cercetări.

22 NECROPOLA GETICĂ DE LA SLOBOZIA-ONEȘTI

de **CONSTANȚA BUZDUGAN**, directoarea Muzeului raional Onești

Necropola getică de la Slobozia se află pe un promontoriu de terasă, care înaintează spre sud în pantă repede pînă la apele rîului Tazlău. Săpăturile arheologice întreprinse pe acest promontoriu în vara anului 1963 au avut caracterul unor lucrări de salvare a resturilor materiale ale unui complex funerar, indentificat încă mai dinainte.

Cercetările efectuate documentează un aspect cultural de la sfîrșitul primei epoci a fierului, și începutul celei de a doua epoci a fierului, care din punct de vedere etnic — avînd în vedere materialul ceramic, ritul de înmormintare și toate practicile legate de el — aparține populațiilor getice.

Ceramica descoperită în morminte constă din urne lucrate cu mîna, din pastă brun-cenușie și cărămiziu-gâlbuie, cîte o dată bitronconice, dar de cele mai multe ori în formă de „sac” sau de „clopot”. Ornamentarea lor este realizată prin apucătoare ovale sau dreptunghiulare și unite uneori cu un brîu alveolar.

Singurul vas lucrat la roată este o căniță bitronconică din pastă fină de culoare cenușie, cu toarta supraînălțată, depusă probabil cu ofrande pentru defunct.

Străchinile capace sînt lucrate toate cu mîna din pastă cenușie, unele de dimensiuni mari și prevăzute cu apucătoare late sau în formă de șa, iar altele cu corpul mai mic și fără nici un ornament.

Inventarul metalic cuprinde numeroase vîrfuri de săgeți de bronz cu trei muchii, cuțitașe de fier și o brătară de bronz.

Necropola de la Slobozia se datează către sfîrșitul celei de-a doua jumătăți a secolului V î.e.n. și în tot cursul secolului IV î.e.n.

23 ORIGINILE STATULUI DAC

de **HADRIAN DAICOVICIU**, conferențiar la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj

Autorul discută problema teritoriului în care a apărut nucleul statului sclavagist începător dac: Transilvania sau cîmpia munteană? Trecînd în revistă argumentele aduse de R. Vulpe în sprijinul celei de a doua ipoteze — interesele politice majore ale lui Burebista la Dunărea de jos, faptul că Strabo (VII, 3, 11) îl numește pe Burebista ὄνιρ Γετης și identificarea Argedavei, considerată ca reședință a tatălui lui Burebista, cu așezarea de la Popești pe Argeș —, autorul le combate arătînd că: a) interesele politice ale regelui dac la Dunărea de Jos se manifestă numai după luptele lui cu celții din Slovacia; b) Strabo nu ține seama, în opera lui, de vechea distincție geografică între geți (localizați în Muntenia) și daci (localizați în Transilvania), ceea ce răpește orice valoare probativă expresiei ὄνιρ Γετης; c) nu există nici o dovadă că Argedava, pomenită în inscripția lui Acornion din Dionysopolis, ar avea vreo legătură cu tatăl lui Burebista și nu cu alt dinast geto-dac, după cum nu există nici o legătură necesară între numele Argedavei și hidronimul Argesis, neatestat în izvoarele antice. În concluzie, autorul susține că toate descoperirile arheologice (grandiosul complex de cetăți și așezări din Munții Orăștiei, fără egal în Dacia), ne îndeamnă să situăm în sud-vestul Transilvaniei nucleul centralizator al statului dac condus de Burebista.

24 UNDE SĂ CĂUTĂM PETRODAVA?

de **CONSTANTIN MĂTASĂ**, directorul Muzeului arheologic — Piatra Neamț

Autorul încearcă identificarea localității dace „Petrodava” cunoscută din scrierile geografului antic Ptolomeu cu cetatea descoperită de cercetările recente de la Bitca Doamnei, lângă Piatra Neamț.

de ALEXANDRU POPA, directorul Muzeului din Alba Iulia, ION BERCIU, muzeograf principal la Muzeul din Alba Iulia

Colectivul Muzeului din Alba Iulia a identificat, prin sondaje, în anul 1960, la poalele masivului calcaros, Piatra Craivii, o importantă așezare dacică, asemănătoare în ceea ce privește bogăția materialelor și poziția geografică, cu celelalte cetăți dacice din Transilvania. În campaniile de săpături, din anii 1961—1964 s-au urmărit două obiective: precizarea sistemului de fortificație și lămurirea complexului cultural.

Astfel, s-au identificat în jurul masivului stincos 11 terase de dimensiuni cuprinse între 20×6 m și 200×115 m, precum și un număr de amenajări în stincă, în formă de platforme.

În continuarea cercetărilor din 1960, s-a dezvelit o mare suprafață de pe terasa V, precizându-se existența unui puternic zid de susținere format din blocuri rudimentare cu umplutură de pământ și sfărâmături de stincă, lat de 2,50 m și a unei construcții cu tamburi și gropi care ar putea indica un sanctuar asemănător cu cele descoperite la cetățile dacice de la Costești, Piatra Roșie și Grădiștea Muncelului.

Pe terasa a VII-a, de la Coasta Vălaelor, loc unde se semnalase existența blocurilor fasonate, s-au executat două mari secțiuni de 16,50×1 m și 22×1,30×2 m, reușindu-se să se descopere un mare număr de blocuri cioplite, în neorînduială, un zid de terasă la fel cu cel din secțiunea a V-a, două straturi de cultură și un strat de mici sfărâmături și praf de piatră de construcție, ceea ce îndreptățește presupunerea că pe această terasă au fost prelucrate blocurile care urmau să fie folosite la construirea unor ziduri de incintă sau turnuri de pază.

Alte două secțiuni s-au mai executat pe terasa I de la Vîrful Bănuțului și pe terasa „balcon”, unde au fost, de asemenea, descoperiți tamburi de aliniamente.

Pe vîrful masivului, în jurul castrului feudal, a fost descoperit zidul de incintă al cetății dacice, de formă patrulateră cu o suprafață de 2.312 m².

Materialul descoperit în cele două campanii este deosebit de bogat și semnificativ. Ceramica cuprinde cele două categorii bine cunoscute: *ceramica grosolană, lucrată cu mina* din lut cenușiu sau cărămiziu, ornamentată cu butoni, brîu de relief, crestat sau alveolat, incizii, protuberanțe și linii paralele sau în val, cu formele specifice de vase piriforme cu gît scurt și ceștile obișnuite; *ceramica fină lucrată la roată* din lut cenușiu de diferite nuanțe și cărămiziu, vase cu pintec bombat, fructiere, căni, străchini, castronașe, amfore, chiupuri și cupe. Au mai fost descoperite pe terasa V două fragmente de ceramică pictată, trei fragmente cu decor sgrafitat și un fragment de hol cu decoruri excizate. Dintre obiectele lucrate în lut ars se mai menționează: lustruitoare, fusaiole, țigle de factură grecească, unele cu stampilă în formă de ancoră, greutatea de la războiul de țesut și câteva piese rotunde de mici dimensiuni. Pe terasa V au fost descoperite și câteva pietre de rîșniță.

Obiectele de metal-fier și bronz cuprind: arme (vîrfuri de lance, vîrfuri de săgeți, fragmente de sabie, obiecte de uz practic — piese de harnașament și unelte agricole. crampoane de munte, seceri, coase, tesle, cuțitoaie, catrame, plăci din bronz, cuie, fragmente de vase din bronz, un cauc din fier, căldare din fier, zăbale, pînteni, foarfeci de tuns oile, scoabe, țîtină din bronz și un fier de plug de tip celtic și obiecte de *podobab* — fibule, brățări de bronz dintre care remarcăm unele cu nodozități, pandantive, coliere, centuri. Pe terasa a VII-a și a V-a au fost descoperite și șase monede: patru piese de argint republicane romane, datate între anii 88—46 î.e.n. un as de bronz (anul 7 î.e.n.) și o monedă dacică de tip macedonean, din secolul II î. e. n.

În general, materialele descoperite sînt caracteristice culturii materiale dacice, așa cum se oglindește ea în toate așezările de acest fel din țara noastră.

Bogăția și varietatea materialelor și prezența zidurilor rudimentare de terasă și a blocurilor cioplite ne îndreptătesc să presupunem că la Piatra Craivii exista o puternică așezare fortificată, care poate fi încadrată cronologic între secolele II î.e.n. și I î.e.n. Situația geografică și poziția strategică a așezării precum și prezența unor elemente culturale de import îndreptățește ipoteza că aici este o așezare de tip opidan, reședința unui trib sau uniuni de triburi. Este probabil că aici a fost centrul tribului dacic al apulilor, APOVLON, amintit în această regiune de geograful alexandrin Ptolomeu. Acest centru ar fi putut să fie și o reședință a „regelui” Rubobostes, despre care se vorbește într-un pasajiu din Troguș Pompeius.

26 DOUĂ TEZAURE MONETARE DACICE DESCOPERITE ÎN RAIONUL GIURGIU

de MIHAI IONESCU, muzeograf la Muzeul raional Giurgiu

Autorul prezintă două tezaure de monede dacice de argint de tipul cunoscut sub numele de Virteju-București.

Primul tezaur a fost descoperit la Stoenști, punctul „Valea Viilor”, și conține 42 de monede, între care și un număr de tetradrahme thasiene, în afară de monedele dacice.

Al doilea, descoperit în comuna Pietrele, conținea monede de același tip „Virteju-București”, dintre care s-au recuperat 35.

27 ÎN LEGĂTURĂ CU UN TEZAU DACIC DE ARGINT DIN REGIUNEA ARGEȘ

de EUGENIA POPESCU, muzeograf la Muzeul regional Argeș-Pitești

În comuna Bălănești, raionul Drăgășani, regiunea Argeș, a fost descoperit în primăvara anului 1964 un tezaur dacic de argint compus din :

Două fibule triangulare cu reprezentări antropomorfe, un lanț ornamental, 2 cercei, o brățară spiralică cu capetele împodobite cu palmete imprimate și protome din șarpe, trei inele spiralice și o verigă — inel folosită ca inel de legătură la lanțurile ornamentale sau ca pandantiv.

Întreg tezaurul a fost depus într-un vas ceramic dacic, ornamentat cu briu alveolar. Toate obiectele de podoabă și vasul se datează în secolul I î.e.n. și au fost lucrate de un meșter argintar dac într-un atelier local. Îngroparea acestui tezaur este pusă în legătură cu frământările ce s-au produs în Dacia după moartea lui Burebista.

28 TEZAURELE DE ARGINT DACICE

de LIVIU MĂRGHITAN, muzeograf la Muzeul regional Deva

Cercetînd tezaurele dacice descoperite pe teritoriul țării noastre, autorul grupează obiectele de argint din secolul I î.e.n. după modul lor de întrebuințare în două categorii: a) podoabe vestimentare și de corp (fibule, brățări, coliere, colane, inele etc.); b) vase de argint de diferite tipuri. Bazîndu-se pe numărul mare de tezaure descoperite în țara noastră și analizînd ornamentica și tehnica confecționării lor, ajunge la concluzia existenței unei culturi materiale unitare a populației dacice și a executării acestor piese de argint de meșteri autohtoni daco-geți.

29 CU PRIVIRE LA ALIMENTAȚIA GETO-DACILOR DIN AȘEZAREA-EMPORIUM DE LA CETĂȚENI-MUSCEL

de FLAMINIU MÎRȚU, directorul Muzeului raional Cimpulung-Muscel

Săpăturile arheologice efectuate în așezarea-emporiu de la Cetățeni-Muscel, regiunea Argeș, centru geto-dacic ce a existat între secolele III î.e.n. și I e.n. avînd o puternică viață economică de schimburi cu arhipelagul egeean, au prilejuit și constatări, verificate pe bază de analize de laborator, asupra conținutului alimentației folosite de populația locală. Se cultivau cu succes, datorită folosirii curente aci a brăzdarului de plug din fier, speciile de graminee: a) *hordeum sativum* Jessen, orzul cultivat, subspeciile vulgare și *distichum*; b) *triticum vulgare* Host, grîul comun; c) *triticum tricum dicocoides* Korn, varietatea spontanoevillosum, grîul pârșos; d) *avena sativa* L., ovăzul cultivat; e) *bromus secalinus* L., iarba vîntului. Pondereea cădea pe cultura orzului, folosit ca făina, pentru piine sau turte, cum o atestă frecvența rîșnițelor pentru măcinat, descoperite. Se remarcă absența meiului, îrecvent în alte așezări dacice. Prezența speciei *bromus secalinus* cit și a leguminoasei *cicer arietinum* (năutul), plante cu valoare specifică de masă verde furajeră este justificată prin creșterea intensă a animalelor. Producția dezvoltată a acestora pentru carne, piei, precum și pentru: lăpte, brînză, caș, fapt atestat prin marea frecvență și diversitate tipologică a strecurătorilor ceramice, era determinată de nevoile schimbului în natură cu exteriorul (moneda fiind puțin folosită). Produsele erau date în schimbul podoabelor și ceramicii de prelucrare superioară din atelierele sclavagiste ale lumii elenistice cit și a vinului dulce și a untdelemnului egeean. Din analiza marilor cantități de materiale osteologice animale recoltate, repartiția și frecvența speciilor este următoarea (în ordine descrescîndă): a) *Bos taurus* (boul domestic) 61%, b) *Sus scrofa ferus* (mistrețul) 25%, c) *Sus scrofa domesticus* (porcul domestic) 8%, d) *Ovis aries* și *Capra hircus* (oaia și capra) 4%, e) alte specii nedeterminabile 2%. Se remarcă abraziunea dentară înaintată la circa 40% din dinții de bovine și redusă la restul de 60%, ceea ce indică sacrificarea îndeobște a indivizilor tineri valorificați pentru carne. S-a observat că mandibulele și maxilarele superioare de suide păstrează, obișnuit, dențiția în conexiune anatomică normală, permițînd ipoteza folosirii cămii de mistreț friptă, întrucît prin fierbere dinții se desprind ușor din alveole și s-ar fi găsit mai frecvent separați de acestea, cum s-a remarcat în cazul dinților de bovine. Se constată lipsa urmelor osteologice de păsări și pești, deși așe-

zrea este situată pe râul Dimbovița. Privitor la consumul de lichide, marea cantitate de amfore stampilate, de import, din Thasos, Rhodos, Cnidos, cît și anepigrafice locale, atestă folosirea curentă a untdelemnului și vinului, păstrat în astfel de recipiente. Consumul acestuia din urmă, în practici festive, profane sau rituale, este documentat și de prezența aci a rhytonurilor. Analizele de laborator a reziduurilor din amfore au confirmat și practica antică a transportului și păstrării vinului și sub formă de pastă (obținută prin scăderea acestuia prin fierbere, înainte de procesul de fermentare) și care se amestecă cu apă în momentul consumului.

30 UN MONUMENT SCULPTURAL AL LUI TRAIANUS DECIUS LA ULPIA TRAIANA

de dr. OCTAVIAN FLOCA, membru al Comisiei muzeelor științifice, președinte al Comitetului regional de cultură și artă Hunedoara

Monumentul publicat în prezentul articol a fost descoperit în anul 1964 la *Ulpia Traiana-Sarmizegetusa*, azi păstrat în Muzeul regional Hunedoara din Deva. Fragmentul de monument — capul unei opere sculpturale lucrată în bronz — a fost aflat în afara zidurilor de incintă ale vechiului oraș, la aproximativ 150 de metri de Amfiteatrul roman, în albia unui pîriu. Lucrarea, aproximativ de mărimea naturală a unei persoane (capul păstrat, 25 cm), înfățișează un cap masculin cu barbă. Caracteristicile tehnice și artistice legate de redarea figurii, ne fac să vedem în această lucrare opera unui sculptor anonim cu posibilități reale în redarea figurii umane.

Unele elemente de amănunt ale figurii, felul de redare a pupilei și a irisului și, mai ales, sesizarea unei anumite mișcări a ochiului, privirea puțin în sus și ușor spre stînga, atestă caracteristici ale sculpturii romane din prima jumătate a veacului al III-lea e.n. Spre deceniul al patrulea și mijlocul secolului al III-lea conduce și felul de tratare a părului și a bărbii: frizură scurtă, soldățească, cu părul pieptănat în direcția creșterii sale naturale.

Trăsăturile feței personajului, consultarea unor lucrări de artă plastică romană și examinarea figurilor de pe monedele romane imperiale ne ajută să identificăm în opera sculpturală descoperită la *Ulpia Traiana* pe împăratul *Traianus Decius* (249—251).

Se pune întrebarea care au fost evenimentele care au determinat ridicarea în capitala Daciei a unui monument sculptural dedicat împăratului, de scurtă domnie. *Traianus Decius*? E cunoscut că în vremea tulburii de atunci, *Decius*, general în armata romană, proclamat împărat, pășește energic în luptele de la Dunăre, conducind personal armata romană împotriva dacilor liberi; ia parte la reorganizarea și întărirea unor orașe în Dacia, între care *colonia Nova Apulensis*. El poartă titlul triumfal *Dacicus maximus*; într-un monument epigrafic ce i se dedică în anul 250 la *Apulum* e numit *restitutor Daciae*, iar unele monede, bătute în vremea sa, poartă legenda *Dacia Felix* și reprezentări simbolizînd *Pax Romana*. Astfel, pentru evenimentele petrecute în timpul său, *Decius* a fost cinstit în Dacia și prin ridicarea în capitala provinciei a unui monument sculptural, expus în piața publică sau într-un alt loc de cinste.

Valoarea artistică a statuii, ca și personajul pe care îl înfățișează, fac din ea una din cele mai valoroase lucrări sculpturale descoperite pe teritoriul Daciei, dovedind, împreună cu alte opere din antichitatea romană, nivelul ridicat la care se menține încă arta sculpturală în prima jumătate a secolului al III-lea.

31 RELIEF CU DIANA

de MINERVA HORHATH, muzeograf la Muzeul regional — Braşov

Monumentul, modest ca proporţie şi execuţie, se află în colecţia Muzeului raional de istorie din Aiud. A fost găsit în satul Jucul de Sus, regiunea Cluj. Este lucrat din piatră de conglomerat nisipos, fragil, avînd înălţimea de 0,42 m, lăţimea de 0,29 m, iar grosimea de 0,10 m.

Sculptura prezintă, pe fundalul unei nişe în formă de aediculă, o divinitate feminină văzută din faţă, stînd în picioare pe un postament. Analogii parţiale de ţinută, îmbrăcăminte, ce înlesnesc încadrarea mai precisă a acestei opere, ne duc la concluzia că relieful reprezintă pe zeiţa Diana. Lucrarea este o reprezentare plastică a scenei de vînătoare, în care nu lipsesc simbolurile obişnuite ale Dianei, arcul şi tolba cu săgeţi. Zeiţa este înfăţişată într-un peisaj simbolic cu vegetaţia stilizată şi figuraţii zoomorfe.

Faptul că Artemis, Diana, Bendis era venerată şi în Dacia preromană, dovedit prin descoperirile de la Piatra Roşie, Grădiştea Muncelului, sugerează autoarei posibilitatea că şi sub imaginea tradiţională a Dianei de pe relieful nostru, s-ar putea ascunde divinitatea traco-frigiană Bendis. Opera însăşi nu ajută prea mult la această presupunere. Poate că alte descoperiri sau cercetări mai amănunţite vor aduce argumente noi în favoarea sau în defavoarea presupunerii, că sub imaginea Dianei de la Aiud, s-ar ascunde o divinitate autohtonă, probabil Bendis.

În ce priveşte datarea monumentului, autoarea presupune a fi de la sfîrşitul secolului al II-lea şi începutul secolului al III-lea. Atunci Dacia trecea printr-o perioadă de înflorire atît economică cît şi artistică. Relieful este fără îndoială o lucrare de factură provincială ieşită dintr-un atelier local din Dacia. Unde se găsea acest atelier nu se poate şti. Sculptorul anonim s-a servit de un model arhicunoscut în antichitate. Monumentul, deşi departe de o execuţie artistică desăvîrşită, nu este lipsit de originalitate şi farmec.

32 MATERIALE ÎN LEGĂTURĂ CU CULTUL LUI MITHRA ÎN MUZEUL REGIONAL DIN TÎRGU-MUREŞ

de ANDREI ZRINYI, muzeograf la Muzeul regional — Tîrgu-Mureş

În cadrul comunicării, autorul prezintă un ex veto mitriac, descoperit în comuna Ozd (raionul Luduş, regiunea Mureş-Autonomă Maghiară), despre care stabileşte că a fost confecţionat de către un meşter localnic pe teritoriul Daciei stăpînite de romani. Pieşa nu se încadrează în tipologia făcută de E. Will pentru „grupul dunărean” al reliefulilor mitriace; îi lipsesc cele două registre: cel superior şi cel inferior. Nu este redat nici mediul de peşteră, iar Cautes şi Cautopates sînt inversaţi. Datarea presei o face — pe baza soluţiilor sculpturale — pentru a doua jumătate a secolului al II-lea e.n.

În a doua parte a lucrării, autorul descrie fragmente de vase cultice decorate cu şerpi, provenite din fosta aşezare romană de la Cristeşti (raionul Tg.-Mureş, regiunea Mureş-Autonomă Maghiară). Analizînd rolul şarpelui pe aceste vase, stabileşte că şarpele simbolizează pămîntul fecundat de Sol Invictus, pe de altă parte însă este şi geniul păzitor al băuturii sacre. Această ipoteză pare a fi confirmată de faptul că unul din fragmentele descrise poartă

un șarpe identificat cu specia *Vipera berus* L. specie care nu a fost imitată întimplător.

Autorul stabilește că piesele prezentate provin din atelierele olarilor din fosta așezare romană de la Cristești și ele au fost făcute în secolele II—III e.n. Luînd în considerare faptul că atelierele din Cristești, în cursul secolului al IV-lea, continuau să funcționeze, se emite ipoteza de lucru că vasul descris de E. Beninger de la Lechința de Mureș nu a ajuns în posesia goșilor prin devastarea unui sanctuar, ci eventual din stocul olarilor din Cristești care în secolul al IV-lea e.n. aveau interesul să confecționeze acest tip de vase în uzul populației băștinașe romanizate. În acest caz, piesa descrisă de E. Beninger s-ar data din „a doua perioadă de înflorire a ceramicii ștampilate”, fiind databilă în jurul anilor 350 e.n.

33 NOI TEZAURO ROMANE IMPERIALE DESCOPERITE ÎN OLTENIA

de GH. POPILIAN, muzeograf principal la Muzeul regional al Olteniei — Craiova

Autorul semnalează cinci noi tezaure romane imperiale descoperite în ultimii ani în Oltenia. Trei dintre aceste tezaure provin din așezarea rurală romană localizată pe teritoriul comunei Birca, raionul Băilești, al patrulea în comuna Galicea Mare, raionul Băilești, iar ultimul în satul Leorda, comuna Ploștina, raionul Baia de Aramă.

Ultimele monede ale acestor tezaure se opresc la împăratul Gordian III (tezaurul descoperit la Birca în 1961), la Filip Arabul (tezaurul descoperit la Birca în anul 1962 și tezaurul de la Galicea Mare) și la Traianus Decius (tezaurul descoperit la Birca în 1963 și tezaurul de la Leorda-Ploștina).

34 UN NOU MONUMENT EPIGRAFIC DE LA SÎNPAUL

de ȘTEFAN FERENCZI șef de secție la Muzeul de istorie — Cluj și GEZA FERENCZI, directorul Muzeului raional Odorhei

În primăvara anului 1961, au ajuns în posesia Muzeului raional de la Odorhei fragmentele unui altar roman. Piesele au fost găsite pe teritoriul fostei așezări civile de lângă castrul roman de la Sînpaul, pe frontiera de est a provinciei Dacia.

Din altar s-a păstrat doar partea superioară: capitelul și o porțiune din fața scrisă. Capitelul se compune din două părți: din abacă și din partea suprainălțată, avînd și aceasta din urmă trei părți constitutive decorative: la dreapta și la stînga două volute (două „perne” — cum li se mai zice în literatura de specialitate) în formă cilindrică lunguiață, ornamentate cu câte o rozetă înscrisă într-un cerc cu buton la mijloc și un element în formă cubică, la mijloc cu o mică adîncitură săpată pe suprafața orizontală, pentru ținerea uleiului de iluminat. Această parte a abacei este ornamentală cu relief care formează un timpan triunghiular, cu un vas (*scyphus* sau *krater*?) în centru.

Tipul, desigur, s-a format în Grecia, de unde a trecut apoi în Italia și pe urmă s-a răspândit și în diferite provincii dunărene (Pannonia, Noricum, Raetia, Germania etc.). În fosta provincie Dacia sînt cunoscute destul de puține exemplare de acest fel.

Fața scrisă, separată printr-un profil de partea superioară a monumentului, cuprinde patru rînduri de text (mutilat și în sens vertical și în cel orizontal), precum și puține resturi ale unui al cincilea rînd. Literele sînt săpate cu destulă grijă, fiind egale ca înălțime.

Inscripția întregită, dedicată lui Jupiter și Junonei Regina, în favoarea împăratului Lucius Verus se datează între anii 161—169. Ea are o importanță deosebită, deoarece din castrele precum și din așezările vecine din această parte a Transilvaniei sînt cunoscute relativ puține monumente epigrafice.

Altarul a putut să fie ridicat cu ocazia vreunei zile festive a familiei imperiale, fapt care se dovedește destul de frecvent în satele Moesiei Inferioare, mai ales în Scythia Minor.

Autorii însă, deși momentan n-au dovezi suficiente în această privință, înclină mai de grabă să presupună că ridicarea altarului de la Sînpaul a stat în legătură directă cu evenimentele atît de grele pentru clasa exploatare romană din Dacia, cum sînt războaiele marcomano-sarmatice, petrecute, desigur, și în zona răsăriteană a provinciei Dacia. Monumentul a avut legătură directă cu prezența împăratului Lucius Verus în Moesia Inferior (eventual și în Dacia)

35 TIBISCUM

de **MARIUS MOGA**, directorul Muzeului regional al Banatului — Timișoara

Ruinele municipiului Tibiscum, una dintre cele mai importante așezări romane din regiunea Banat, se găsesc în apropierea confluenței riului Bistra cu Timișul, pe hotarul satelor Jupa, Ciuta și Iaz, raionul Caransebeș. Rezultatul primelor cercetări arheologice făcute între anii 1923—1924 de G. G. Mateescu, fost conferențiar la Universitatea din Cluj și canonicul I. Borș din Lugoj, nu sînt cunoscute decît datorită referirilor pe care le dau C. Daicovicu și I. Miloia.

Noile cercetări arheologice începute în toamna anului 1964 au rostul de a scoate la lumină ruinele municipiului și ale castrului situat în vecinătatea acestuia unde descoperirile întimplătoare au dat la iveală urme de cultură materială care aparțin vremurilor de după părăsirea Daciei de către romani și care vorbesc de continuitatea elementului romanizat.

Rezultatul cercetărilor din 1964 poate fi caracterizat prin următoarele :

— Castrul roman, contrar părerilor exprimate de cercetătorii mai vechi, se păstrează aproape în întregime. Secțiunile executate pe latura de est au dat la iveală 4 nivele în castru, dintre care primul aparține castrului de pămînt construit încă în timpul primului război dintre Traian și Decebal.

— Pe lângă materialul ceramic descoperit și în curs de studiere, secțiunile executate pe latura amintită au dat la iveală un important număr de țigle și cărămizi cu ștampile. Dintre acestea amintim MID, CIV și AIM. Dacă pentru MID, descoperite și în așezarea civilă, lectura se pare dificilă, celelalte două aparțin unor unități auxiliare respectiv Cohors I Vbiorum (sau Cohors I Vindellicorum) și Ala I Maurorum. În ce privește ștampilele CIV argumente există pentru ambele unități pomenite, deși unii cercetători sînt categorici în a le atribui cohorței Vbiorum.

Cercetările viitoare vor putea lămuri atît această problemă cit și cele legate de nivelurile constatate în castru.

36 CASTRUL ROMAN DE LA BUCIUMI

de MIHAIL MACREA, profesor universitar, șef secție onorific la Muzeul de istorie — Cluj, VASILE LUCĂCEL, directorul Muzeului raional — Zalău, EUGEN CHIRILĂ, cercetător la Institutul de istorie al Academiei R.P.R. Filiala — Cluj, CONSTANTIN POP, îndrumător la Muzeul de istorie — Cluj

Castrul roman de la Buciumi, raionul Zalău, face parte din sistemul de apărare a graniței de NV a Daciei. În literatura de specialitate el este amintit pe la 1864, dar cercetări nu s-au făcut aici decît în 1963—1964.

Dimensiunile castrului sînt de 166,40 × 134 m. Cercetările au avut ca obiectiv incinta castrului, poarta de NE și interiorul. Săpăturile au scos la lumină porțiuni din incinta castrului, arătînd că acesta are două faze, una de pămînt și una de piatră, poarta de NE, apărută de două turnuri cu ieșind semicircular și o parte a comandamentului, cu capela în care se păstrau stîndardele, camere încălzite cu hypocaust și curtea sacră. În aceasta din urmă s-au descoperit fragmentele a 3 inscripții onorare, dintre care una închinată lui Caracalla.

Garnizoana castrului era alcătuită din cohors II Augusta Nervia Pacensis milliaria Brittonum, adusă aici probabil pe timpul lui Hadrian și care rămîne pînă la părăsirea Daciei. Castrul de pămînt a fost ridicat de această unitate prin 118—119, iar cel de piatră tot de ea pe timpul domniei comune a lui Septimiu Sever și Caracalla, cînd s-au reclădit în piatră și alte caestre din nordul Daciei.

37 CASTELLUM ȘI CASTRUL ROMAN DE LA BARBOȘI

de NICOLAE GOSTAR, conferențiar universitar—Iași, IOAN T. DRAGOMIR, directorul Muzeului regional de istorie — Galați, SILVIU SANIE, muzeograf la Muzeul de istorie a Moldovei — Iași, SEIVA POLLICI, muzeograf la Muzeul de istorie a Moldovei — Iași

Singurul loc unde stăpînirea romană în Moldova a ținut timp de mai bine de două secole este extremitatea sudică a Moldovei, în actuala zonă a orașului Galați. Autorii prezintă cercetările de pe înălțimea Tirighina, din apropierea gării Barboși, regiunea Galați.

Pe această înălțime care domină lunca și cîmpia Siretului, anterior ocupației romane, s-a ridicat o cetățuie dacică, apărută de un puternic val de pămînt. În acest nivel dacic s-au aflat urmele unui sanctuar, format din două aliniamente de tamburi. Materialul arheologic și monedele datează cetățuia în secolele I î.e.n.—I e.n. și probabil că a sfîrșit în urma acțiunii guvernatorului Moesiei, T. Plautius Silvanus Aelianus, care a avut loc prin anii 62—66 e.n.

Peste nivelul dacic s-a ridicat apoi un castellum roman, de formă pentagonală, la început de pămînt și apoi de piatră, la colțuri cu turnuri interioare. În existența acestui castellum deosebim trei faze bine distincte. Prima fază nu este mai veche de anii domniei împăratului Traian și se termină în anii domniei împăratului Filip Arabul, cînd castellum a fost incendiat și, în parte, distrus. Cea de-a doua fază ține de la Filip Arabul pînă la Aurelian. Ultimul

nivel este marcat de ruinele unui turn poligonal, care ar data de pe la sfârșitul secolului al III-lea, sau prima jumătate a secolului al IV-lea.

După Traian, probabil pe timpul lui Hadrian, când castellum nu mai putea cuprinde garnizoana de la Barboși, s-a ridicat un puternic castru de piatră, din care azi s-au mai păstrat numai două laturi. S-a putut totuși constata că acest castru avea o formă dreptunghiulară, cu zid de piatră și turnuri la colțuri, cu agger, bermă și două șanțuri, iar în interior cu o via sagularis. Castrul închidea în interiorul lui și castellum de la Tirighina, care continua să servească mai departe drept comandament.

38 **CONTRIBUȚII LA TOPOGRAFIA DROBETEI CIVILE PE BAZA UNOR NOI DESCOPERIRI**

de TIBERIU ANASTASESCU, muzeograf la Muzeul Porților de Fier — Turnu Severin

Literatura istorică are cunoștință de existența unui oraș roman Drobeta ale cărui limite sînt indicate în planurile lăsate de contele de Marsigli și apoi de către Gr. Tocilescu și Polonic.

Un sondaj făcut de Muzeul Regiunii Porților de Fier-Turnu Severin în piața de la bariera Craiovei (în 1963) și descoperiri întimplătoare din ultimul timp au permis reconsiderarea datelor cunoscute privind topografia Drobetei civile. Astfel s-a stabilit faptul că în prima ei fază de dezvoltare, Drobeta a avut o întindere mică la nord de castru și ulterior de abia s-a extins, atingînd în secolul al III-lea limitele din planurile Marsigli și Tocilescu-Polonic, limite ce azi se pot determina pe planul orașului Turnu Severin.

Atacurile carpice din anul 242 au distrus și zona de est a Drobetei civile, locuințele de aci nemai fiind apoi refăcute, iar orașul extinzîndu-se mai ales spre Vest.

Supravegherea îndeaproape, de către personalul științific al muzeului, a lucrărilor urbanistice și edilitare din Turnu Severin a dus și la stabilirea existenței a două necropole drobetane. Un mormînt databil după anul 151 e.n., izolat la nordul Drobetei, ridică problema existenței unei a treia necropole sau a unei villa suburbana.

39 **DESCOPERIRI NOI DE LA DROBETA (TURNU SEVERIN) ȘI REFORMELE MILITARE DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI al III-LEA e.n.**

de RADU FLORESCU, membru al Comisiei muzeelor științifice din C.S.C.A.

Autorul prezintă elementele de plan și de dispoziții arhitecturale ale fazei constructive din secolul al III-lea e.n. de la castrul Drobeta. Acestea constau din: închiderea a trei dintre cele patru porți ale zidului de incintă; construirea în fața lor a unor turnuri masive, exterioare de plan patrulater, iar la colțuri a unor turnuri în sector de cerc; flancarea porții cu două turnuri exterioare în potcoavă; dărîmarea unor cazărmi, iar în celelalte transformarea planului prin împărțirea marilor încăperi din faza anterioară în mici

unități de locuit, de câte două încăperi comunicînd între ele, de cca 3 m) (4 m suprafață; în sfîrșit transformarea comandamentului într-un edificiu de plan bazilical.

Autorul explică toate aceste transformări prin aplicarea reformelor militare de la sfîrșitul secolului al III-lea e.n. (perioada împăratului Gallienus). Întărirea incintei cu turnuri exterioare și dărîmarea unora dintre cazărmi se explică prin reducerea efectivelor garnizoanei și prin transformarea ei în trupă de cavalerie care avea nevoie de mai mult spațiu de manevră. Împărțirea cazărnilor în încăperi mici se datorește pătrunderii familiilor membrilor garnizoanei în interiorul fortificației. Tot acestor reforme li se datorește și transformarea comandamentului în bazilică, edificiu care constituie un loc de adunare acoperit și închis.

40 AȘEZAREA DACO-ROMANĂ DE LA NOȘLAC (RAIONUL AIUD)

de IOAN MITROFAN, muzeograf principal la Muzeul de istorie — Cluj

Săpăturile efectuate în anii 1963—1964 pe teritoriul comunei Noșlac, în partea de hotar numită Șumughi, au dus la cunoașterea unei noi așezări daco-romane din mediul rural. Materialul ceramic de factură provincial-romană și cel de factură dacică se află peste tot în cuprinsul așezării, amestecat începînd de la suprafață pînă la cca 0,65 m unde începe să apară material ceramic aparținînd culturii Wietenberg și perioadei timpurii a epocii fierului. Înspre baza stratului de cultură daco-roman s-au descoperit urmele a două semi-bordeie și a unor gropi de provizii, precum și urmele unor stîlpi de lemn ce indică, probabil, o construcție de suprafață. Menționăm că într-una din gropi, pe lîngă fragmente de vase provincial-romane și dacice, s-a aflat și un cuțit de plug din fier.

Din cele arătate, pe baza materialului ceramic descoperit, rezultă că așezarea de la Noșlac poate fi datată în secolele II—III e.n., adică în perioada stăpînirii romane în Dacia, și că aparține populației autohtone.

Dacă printr-un studiu mai atent făcut asupra ceramicii am putut să urmărim elemente de continuitate ale culturii materiale băștinașe precum și influențe reciproce ale culturii materiale dacice și romane, ceramica descoperită aici ne-a dat posibilitatea să aruncăm o privire și asupra olăriei prefeudale a cărei geneză trebuie căutată tocmai în ceramica din această vreme, care va sta la baza unei noi culturi materiale, cea daco-romană.

41 RITURI FUNERARE ÎN EPOCA ROMANĂ LA TOMIS

de VASILE BARBU, muzeograf principal la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei — Constanța

În necropolele Tomisului, în ultimii ani, s-au descoperit peste 500 de morminte din epoca greacă, elenistică și romană datele din secolul al IV-lea î.e.n. pînă în secolele V—VI e.n. Dintre acestea, numai circa 50 sînt grecești și elenistice, restul de peste 450 fiind de epocă romană. Pe baza inventarelor funerare — multe dintre ele datele datorită monedelor găsite

în morminte — s-a putut face o cronologie a materialului ceramic, a vaselor de sticlă și a podoabelor existente în Tomis. Autorul face o analiză a riturilor funerare și a formelor de înhumare întilnite în Tomis, în necropolele de epocă romană. Ca și în celelalte necropole aparținând acestei epoci s-au descoperit morminte cu ritul incinerăției și morminte cu ritul inhumației.

Incinerăția practică pe scară largă în sec. I e.n., ca o continuare a forme uzuale din perioada greacă și elenistică, continuă în secolele I—III e.n., singurele morminte de inhumație în acest timp fiind cele de copii, întilnite alit în așezările geto-dace din restul țării cit și în restul necropolelor, aproape la toate populațiile indo-europene. Incinerăția este în toate mormintele descoperite, cu ardere pe loc, groapa fiind fie dreptunghiulară, fie ovală și cu fundul ușor albiat, fie dreptunghiulară cit o groapă normală de mormint și numai cu partea superioară ușor lărgită; ultimul tip se întilnește numai în mormintele din secolele II—III e.n. Pe mijlocul gropii apare un șanț adîncit făcut pentru mărirea tirajului focului, șanț în care după consumarea rugului, în toate cazurile, în afară de ultimul, se string oasele calcinate și se depun obiectele din inventarul funerar. În ultimul caz, oasele calcinate rămîn nederanjate pe loată suprafața gropii iar obiectele din inventarul funerar sînt mult mai puține. Începînd de la sfîrșitul sec. I e.n. mormintele de incinerăție încep să se împutineze astfel încît în secolele II și III e.n. ele apar foarte rar și aproape accidental, cel mai nou mormint de incinerăție fiind datat, pe baza monedelor descoperite, la mijlocul secolului III e.n. Trecerea la inhumație se datorează religiilor orientale care pătrund în Scythia Minor încă de la începutul stăpînirii romane, prin negustorii, militarii și veteranii stabiliți aici. Trebuie remarcat, în primul rînd, cultul lui Mithras care a avut o largă răspîndire în Dobrogea și ale cărui monumente și inscripții sînt destul de numeroase la Tomis. O altă cauză, deși de un nivel mult mai scăzut, este pătrunderea religiei creștine care se manifestă din plin încă din primele secole ale erei noastre.

Inhumația, întilnită rar în sec. I e.n., în special în morminte de copii, se generalizează în secolele II—III e.n., cuprinzînd forme foarte felurite dintre care remarcăm gropi simple în care mortul este depus în groapă cu sicriu de lemn sau fără sicriu, sau protejat cu plăci de acoperiș, morminte în nișe cu o încăpere sau cu mai multe încăperi dispuse în cruce (probabil creștine, datate pentru secolul IV e.n.), morminte construite din lespezi mari de calcar de formă paralelipipedică, cu acoperișul plan sau în pantă dublă, morminte zidite în cărămidă (foarte rare), cavouri cu una, două sau trei încăperi construite din piatră fasonată sau nefasonată, cu bolta din cărămidă sau din blocuri de piatră. Uneori cavourile au interiorul tencuit, iar cîteodată, pe tencuială, s-au găsit urme de pictură. Cavourile cu o singură încăpere construite din blocuri mari de calcar și cu partea superioară boltită, construită din blocuri fasonate, se întilnesc în Dobrogea încă din epoca elenistică.

42 PODOABE DE BRONZ ALE UNUI CAR ROMAN ȘI DEPOZITUL DE ȚIGLE DE LA TELIȚA — RAIONUL TULCEA

de **ADRIAN RĂDULESCU**, muzeograf principal la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei—Constanța

Descoperirea, în vara anului 1962, a două statuete și cinci aplici de bronz la Telița — raionul Tulcea, într-un punct situat la circa 3 km SV de sat, în „Livada Maicilor”, de pe valea Teliței, a determinat efectuarea unui sondaj, executat în octombrie 1963.

În cele două secțiuni (S I și S II) s-a putut surprinde colțul unei încăperi, pavată cu cărămidă, în care se aflau stivuite circa 400 bucăți de țigă dispuse în două straturi, pe cinci rânduri strînse, orientate N S, la care trebuie adăugat un al șaselea rând distrus. Stiva se prelungea în partea nesăpată a încăperii la NV. Pe lângă țiglele amintite, care sînt de două categorii, avînd dimensiunile: $46,5 \times 36,00 \times 2,00$ cm și $47,5 \times 32,5 \times 2,5$ cm s-au mai găsit cîteva bucăți de olane, fragmente de chirpici și cărămizi ($24 \times 17 \times 4,5$ cm și $17,5 \times 5,5$ cm). O amforă reconstituibilă se poate data pe baza analogiilor în secolul al III-lea. S-a găsit, de asemenea, în zidul cu mortar din S II (zidul din S I nu are mortar) o monedă din vremea lui Septimius Severus (193—221), bătută la Marcianopolis.

Acest depozit, pe lângă care trebuie luate în considerație observațiile făcute asupra contextului arheologic în care s-au descoperit bulgări vitrificați, zgură etc., mediu asemănător cu cel cunoscut de la cuptoarele cercetate la Dinogetia și Constanța, indică un complex meșteșugăresc, a cărui cercetare în continuare se impune.

Locul de proveniență al pieselor de bronz, găsite întîmplător, nu s-a confirmat ca fiind cel al săpăturii în care n-au apărut altele noi. Ele, poate cu excepția toartei, aparțineau unui car roman și sînt următoarele: 1) cinci aplici-discuri dintre care patru cu $d=10$ cm, iar a cincea cu $d=11,6$ cm, avînd decoruri ajurate; pe ramă 3 găuri cu $d=4$ mm, folosite la montarea sistemului de harnașament; 2) toartă în forma literei S ($i=8,7$ cm) ce se lipea la un vas; 3) două busturi ale zeiței Minerva, ($i=13,8$ cm) turnate în același tipar, cu foarte mici diferențe de detaliu. Piesele erau prevăzute cu un ax în formă de L pentru fixare, care la una lipsește.

După aspectul lor, care vădește reminiscențe elenistice, piesele, produse ale unui atelier regional, sînt datate în secolele I—II e.n.

43 O NOUĂ BAZILICĂ CREȘTINĂ LA TOMIS

de GHEORGHE POENARU-BORDEA, muzeograf la Muzeul regional de arheologie al Dobrogei—Constanța

Un sondaj cu caracter de salvare, efectuat în octombrie-decembrie 1963 și completat cu date noi în noiembrie 1964, a scos la iveală, în fața porții nr. 1 a portului Constanța, interesante urme constructive.

Pentru faza anterioară construcțiilor, s-au descoperit gropi cu materiale elenistice tîrzii (secolul I î.e.n.—secolul I e.n.) și romane (sec. II—III).

Probabil că în secolul al IV-lea, s-a construit un mare edificiu, în legătură cu amenajările efectuate atunci în toată această zonă, în care era situat portul antic al Tomisului, cu latura de est lungă de 21,75 m la interior, 24,10 m la exterior. Lungimea totală a laturilor de nord și de sud, precum și latura de vest, nu s-au putut stabili, dată fiind existența șoselei de centură a portului modern.

Pe la sfîrșitul secolului al V-lea începutul secolului al VI-lea, sau mai tîrziu, în cursul secolului al VI-lea, în interiorul acestor ziduri a fost ridicată o bazilică, foarte probabil cu o singură navă, lată de 8,70 m și cu două șiruri de încăperi adiacente inegale. Absida, cu raza de 2,75 m nu este exterioară, cum se întîmplă de cele mai multe ori, ci interioară, datorită faptului că zidul exterior de est, căptușit cu un altul cu care semicercul ei se leagă organic, spre a-i spori rezistența, era construit direct la pantă. În fața ei exista un mic *pastorpium* cu un culoar îngust de acces: existența unui al doilea, la nord, este posibilă.

Zidurile exterioare, în opus listatum, cu mortar roz și cărămizi de $0,28 \times 0,28 \times 0,05$ și $0,56 \times 0,56 \times 0,05$ m, aparținând primei faze de construcție, au fundațiile adânci, săpate în lutul galben și așezate direct pe stîncă. Celelalte, aparținând fazei a doua, din piatră cu mortar albicios, sînt așezate pe pămîntul galben, și au adîncimi variabile, ținînd cont de gropile preexistente pînă la al căror fund coboară.

S-au putut preciza două nivele de călcare, cel inițial, format din lespezi mari de calcar, și un al doilea, compus dintr-o platformă de mortar, peste care ar fi putut urma, eventual, un pavaj de cărămidă, corespunzînd celor două etape de evoluție a edificiului.

Cu această descoperire numărul edificiilor creștine din Tomis, important centru episcopal în epoca romană tîrzie și bizantină, despre a căror existență vorbeau înainte de 1960—1961 doar anumite piese arhitectonice, sporește cu încă unul.

44 PROPUNERI PENTRU ÎMBOGĂȚIREA PATRIMONIULUI MUZEISTIC AL ȚĂRII

de VASILE CANARACHE, directorul Muzeului regional de arheologie al Dobrogei — Constanța

Autorul prezintă descoperirea ce se face la Constanța, pe faleza de vest a portului antic, în apropierea imensului edificiu roman cu mozaic, unde arheologii au în curs de degajare un alt edificiu antic de mari proporții în care, după toate probabilitățile, funcționau ateliere de prelucrat firele de in și țesătorii de pînză de in pentru corăbii. Zidurile construcției se înalță pe mai mult de 7 metri, treptele de piatră dovedesc că edificiul avea etaj, numeroasele canale pentru conducerea apelor curate în diferite direcții, pe sub pardoseala cu plăci de marmură, descoperirea unor sisteme de construcție care asigurau o masivă și continuă aerisire a sălilor, toate confirmă splendida inscripție din secolul al IV-lea descoperită deasupra uneia din cele patru uși, în care cuvîntul lentiarion ar confirma existența aici tocmai a unui centru în care se prelucra pînză de in.

Pentru întărirea ideii de îmbogățire a patrimoniului muzeistic, autorul propune consolidarea și amenajarea pe loc a ruinelor în curs de descoperire, pentru a se obține la Constanța un nou centru muzeistic sub cerul liber.

45 CARPII ȘI CONTINUITATEA ELEMENTULUI BĂȘTINAȘ LA RĂSĂRIT DE CARPAȚI ÎN SEC. II, III și IV e.n.

de IULIAN ANTONESCU, directorul Muzeului regional — Bacău

Pornind de la datele furnizate de unele descoperiri arheologice din centrul și sudul Moldovei, și pe care le coroborează cu izvoarele scrise, autorul pune în discuție și explică problema contribuției carpilor la păstrarea unității dacice din bazinul carpato-dunărean și în procesul formării poporului român.

Pentru înțelegerea cit mai clară a problemei, dar ca o simplă ipoteză de lucru, se explică originea și locul de formare al carpilor. Autorul ajunge la concluzia că teritoriul muntos din Boemia și Slovacia a fost spațiul de formare a triburilor carpice.

În urma cuceririi statului sclavagist dac de către romani, teritoriul dacilor liberi, lipsit de orice protecție, a oferit un excelent câmp de acțiune carpilor, care coborînd din locul de origine, ocupă valea Siretului în secolul al II-lea e.n. De pe această poziție strategică, flancată de cele 3 mari obstacole naturale — munții, Dunărea și Prutul, — aristocrația gentilică-carpică și-a asumat controlul și inițiativa politică și militară pentru întreg teritoriul locuit de dacii liberi. În funcție de împrejurări, ea a colaborat sau a intrat în conflict cu lumea getică, stăvilindu-i tendințele expansioniste la marginea de răsărit a străvechiului teritoriu dacic. Acest bastion de apărare carpică a permis refacerea unității lumii dacice și continuarea procesului de romanizare.

Loviturile hunice au determinat antrenarea aristocrației războinice carpice, legată prin interese și alianțe de cea getică, în marea aventură istorică care va sfîrși prin întemeierea regatului vizigot din Spania. Restul populației carpice, rămasă pe loc, este cu ușurință asimilată de dacii liberi.

46 GETO-DACII ȘI ELEMENTE DE CONTINUITATE A POPULAȚIEI AUTOHTONE PE TERITORIUL ORAȘULUI BUCUREȘTI

de MARGARETA CONSTANTINIU, muzeograf principal la Muzeul de istorie al orașului București

Într-o succintă trecere în revistă sînt înfățișate descoperirile arheologice referitoare la populația autohtonă care a locuit pe teritoriul orașului București din cea de-a doua epocă a fierului și pînă în zorile feudalismului românesc.

Așezările și mormintele populației geto-dace datînd din secolul al III-lea î.e.n. — secolul I e.n. au contribuit la cunoașterea culturii materiale a geto-dacilor, populația autohtonă care a stat la baza formării poporului român. Din secolele II—III e.n., numeroasele urme materiale și în special așezările din secolul al III-lea de la Militari și Lacul Tei, au prilejuit urmărirea procesului de romanizare a populației dacilor liberi din cîmpia munteană și intervenția primei populații în migrație, — Sarmății. Pătrunderea populației germanice în migrație a fost constatată în așezările din secolul al IV-lea de la Fundeni Doamnei, Străulești etc., iar numeroasele așezări autohtone din secolele VI—VII documentează asimilarea grupurilor de populație slavă venită la nord de Dunăre, de către populația localnică. Descoperirile din acest timp de la Băneasa, Străulești, Cățelu-Nou, Ciurel, str. Soldat Ghivan N. sînt în evidență, prin cultura lor materială, persistența elementului autohton și legăturile continue pe care acesta le-a avut cu imperiul romano-bizantin. Iar numeroasele așezări ale populației străvechi românești din secolele X—XI, printre care cele mai importante au fost descoperite la Bucureștii-Noi, Băneasa, Dămăroaia etc. au dovedit că populația localnică de pe teritoriul orașului București, ca și cea din restul țării, ajunsese la stadiul prielnic apariției relațiilor feudale.

În felul acesta, se constată că această zonă din centrul cîmpiei muntene, cuprinsă în raza orașului-capitală, se integrează, în ceea ce privește cultura materială a populației autohtone, în interiorul vechii Dacii, unde, între secolele III—X e.n., se petrece unul din cele mai importante momente din viața unui popor și anume acela al formării lui.

47 DATE NOI CU PRIVIRE LA POPULAȚIA DACICĂ PE TERITORIUL REGIUNII SUCEAVA

de GRIGORE FOIT, muzeograf principal la Muzeul regional — Suceava

În comunicare sînt expuse trei descoperiri din perioada anilor 1959—1964, care aduc noi contribuții la problema populației autohtone de pe teritoriul regiunii Suceava, în perioada secolelor II—III și V—VI e.n.

În 1959—1961, pe Siliștea Scheii, pe malul stîng al pîrului Scheia, în imediata apropiere a șoselei Suceava — Gura Humorului, pe o suprafață de cîteva ha, cu prilejul lucrărilor pentru linia ferată Burdujeni-Păltinoasa, au fost interceptate resturile unei așezări din secolele II—III e.n., aparținînd carpilor. Au fost cercetate urmele a două locuințe de suprafață, vetre deschise și trei cuptoare de ars ceramică din două etape succesive. De la primul cuptor s-a păstrat numai gura de darea focului, coborînd în pantă, restul cuptorului fiind distrus de constructorul celui de-al doilea cuptor. Al doilea și al treilea cuptor s-au păstrat mult mai bine și sînt de construcție asemănătoare. Ele au camera de darea focului și în continuare gura de alimentare cu lemne de foc despărțite printr-un perete median. Deasupra camerei de darea focului se află un grătar de pămînt cu armătură interioară din niule și cu oficii spre camera de ardere a vaselor, în formă de cupolă. Ceramica descoperită atît în cuptoare cît și în restul așezării este în cea mai mare parte lucrată la roată, de culoare roșie sau cenușie, din pastă fină și bine arsă, datată în secolele II—III e.n. de tip Pădureni, Poienești și Virteșcoi. Ea este confecționată aici și arsă în cuptoarele amintite. S-au găsit numeroase fragmente de patere și fructiere, precum și de alte vase de dimensiuni mici și mijlocii. Un fragment de vas de culoare cenușie este împodobit prin folosirea unor tipare și a roțiței dințate. O amforă de culoare roșie, cu toartă înaltă și gît alungit, amintește prin formă ceramica de tip Poiana (sec. IV e.n.). S-au descoperit apoi piese mici întregi și fragmente ceramice lucrate cu mina (ceașca și căuția dacică, fragmente ornamentate cu briul alveolar, etc.). Au fost găsite și cîteva fragmente de ceramică provincială romană (care provine din Dacia romană).

În orașul Suceava, în cartierul Ana Ipătescu, între fostele străzi Alexandru cel Bun și Sturza Vodă, a fost descoperit în 1962, cu prilejul construcției noilor blocuri de locuințe, un cimitir de incinerăție al aceleiași populații carpice, datînd din secolele II—III e.n. și întinzîndu-se pe o suprafață de circa 2 ha. Au putut fi găsite 10 urne a căror formă nu a mai putut fi determinată. Cea mai mare urnă are formă bitronconică și este lucrată cu mina. Urnele lucrate la roată sînt de cele mai multe ori de format sferic, puțin alungite, prevăzute cu una sau două toarte, care însă erau deja rupte la data înmormintării celor incinerăți (au putut deci avea și altă întrebuințare înainte de a servi ca urnă).

Nu s-a descoperit nici cimitirul așezării de la Siliștea Scheii și nici așezarea locuitorilor care s-au folosit de cimitirul de incinerăție din cartierul Ana Ipătescu din Suceava. Cele două obiective cercetate surprind existența pe aceste locuri a populației carpice în perioada ei de maximă înflorire.

Al treilea obiectiv al cercetărilor este așezarea autohtonă de la Botoșana, raionul Gura Humorului, la care s-au făcut săpături arheologice între anii 1962—1964. Aici s-au descoperit 10 locuințe semibordei, locuințe de suprafață și vetre deschise, pe terenul numit „La Cruce”, pe o suprafață de cîteva hectare, la est de satul Botoșana, pe stînga drumului ce leagă Botoșana de Comănești. Bordeiele au o singură încăpere, de cele mai multe ori de formă aproape pătrată, cu latura variînd între 3 și 4 m, cu vatra din piatră, construită de preferință în colțul de nord al locuinței sau cu unele devieri. Pietrele erau legate între ele cu pămînt și erau așezate pe lat sau pe muche. Pe colțuri și pe mijlocul laturilor, au fost surprinse gropi de pari. În săpăturile din anul 1964, au fost descoperite două bordeie suprapuse, fiind doar o mică deviere de plan între acestea. Pe această bază, s-au putut trage și

unele concluzii în legătură cu două perioade de locuire succesive. Materialul arheologic descoperit aici constă aproape numai din ceramică. S-au putut preciza două etape mai mari de locuire de la Botoșana, cea din secolul al V-lea e.n., cînd ceramica lucrată cu mîna este asociată cu ceramică lucrată la roată (o ceramică însă „barbarizată”, cuprinzînd multe microprundișuri în pastă) și cea din secolul al VI-e.n., cînd ceramica lucrată la roată nu se mai găsește. Pasta vaselor lucrate cu mîna este foarte puțin consistentă, este incomplet arsă și se folosesc ca degresanți cioburi pisate sau pietricele mărunte. Au putut fi reconstituite două vase de mărime mijlocie, fără toarte, cu buza ușor arcuită în afară.

Descoperirea de la Botoșana prezintă o mare importanță pentru cunoașterea culturii materiale a populației autohtone, în epoca migrațiilor. Importanța așezării este cu atît mai mare, cu cît, prin faptul că era adîncită în păduri neumblate și oarecum la adăpost față de valurile de popoare migratoare în scurgere peste teritoriul Moldovei, a păstrat o cultură autohtonă nealterată de influențe din afară.

48 DACII PE TERITORIUL ARĂDEAN ÎN LUMINA DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE

de EGON DÖRNER, șef de secție la Muzeul orașenesc Arad

Autorul dă o scurtă sinteză privind prezența și persistența populației dacice pe teritoriul arădean, folosind descoperiri arheologice vechi, dar mai ales recente.

Într-o parte introductivă se documentează prezența organizațiilor tribale dacice în spațiul arădean între secolele III—II î.e.n. (descoperiri de tezaure monetare dacice, de exemplu, de la Agriș, Chereluș, Toc, Timișești, etc., obiecte de origine dacice de la Dezna, Gura Văii, Moroda, tezaure de monede republicane romane, secolele III—I î.e.n. de la Satu Nou, Luntreni, Birsa, Căpruța) și existența importantei așezări dacice de la Pecica, ajunsă la înflorire în perioada statului liber dac sub conducerea lui Burebista-Decebal.

Mai pe larg sînt tratate dovezile persistenței populației dacice pe teritoriul arădean în secolele II, III și IV al e.n. După zdrobirea statului centralizat dac, frontierele noii provincii romane Dacia se fixează în vestul țării noastre pe Mureș. În cîmpia din nordul fluviului trăiesc însă mai departe dacii liberi, recent documentați prin urmele așezării și cimitirului de incinerare de la Sintana-Arad. Dacilor liberi le sînt atribuite și tezaurele de denari imperiali romani de la Covăsinț, Cherechi și Vinători cu monede din secolele I—II e.n. Convingerea dacico-sarmatică reiese din unele materiale (de exemplu ceașca dacică specifică) găsite în mormintele de înhumare de la Simand. Un sprijin indirect pentru puternica persistență dacică în vestul țării sînt și descoperirile de obiecte de cultură materială dacică în părțile de est ale R. P. Ungare.

În încheiere se arată că o serie de noi dovezi arheologice sprijină continuitatea de viață a populației băștinașe dacice în spațiul arădean și pentru secolul IV e.n., de exemplu așezarea de la Arad-Ceala, descoperirile de la Horia, Arad-Teba, Siclău, Șiria, Frimușeni etc.

Din datele prezentate, reiese procesul neîntrerupt de viațuire a populației băștinașe dacice de-a lungul secolelor în această parte a țării atît înainte, în timpul, cît și după perioada existenței provinciei Dacia romană.

49 DESCOPERIRI SARMATICE ÎN RAIONUL CĂLĂRAȘI

de NIȚĂ ANGHELESCU, directorul Muzeului din Călărași

Autorul prezintă cinci morminte de inhumație descoperite în ultimul timp pe teritoriul raionului Călărași. Pe baza orientării scheletelor și a obiectelor din inventar (oglinďă din metal și mărgelile diferite) precizează că mormintele aparțin triburilor de sarmați, care în secolul al III-lea e.n. au trăit în aceste locuri ca nomazi, alături de băștinași.

50 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA CIMITIRULUI SARMATIC DE LA SIMAND

de N. CHIDIOȘAN, muzeograf la Muzeul regional al Crișanei – Oradea

În primăvara anului 1961, cu ocazia unor lucrări de exploatare a nisipului, în apropierea comunei Simand, raionul Criș, regiunea Crișana, la punctul numit „Grozdoia” s-au descoperit circa 25 de morminte de inhumație și un bogat material arheologic. Muzeul din Oradea, în colaborare cu Institutul de istorie din Cluj, a întreprins săpături de salvare, încă în toamna aceluiași an și în vara anului următor.

Cu ocazia săpăturilor arheologice s-au descoperit 11 morminte de inhumație, în majoritatea lor orientate sud-nord. Mormintele din această grupă au un inventar relativ bogat: vase de lut, depuse la picioare, mărgelile de pastă de diferite mărimi și culori, depuse la gît, la cot, la încheietura mîinii, în șiraguri, în partea inferioară a picioarelor, cusute fiind probabil pe poalele vestmintelor. S-au mai găsit 5 fibule cu arcul semicircular, resort bilateral, și placa de oprire lată și înaltă și o fibulă cu piciorul întors pe dedesubt. Dintre obiectele metalice mai enumerăm o cataramă în formă de delta, de factură romană, o cataramă dreptunghiulară de factură sarmatică, brățări de bronz cu capetele lățite și ornamentate, o brățară de argint cu virfurile ornamentate în forme de capete de șarpe redat stilizat, un colier de argint torsionat, cu capetele terminate în formă de bulb de ceapă etc.

Majoritatea vaselor sînt lucrate cu mina, dintr-o pastă impură, predominant forma de vas-borcan. S-a găsit și o „ceașcă dacică”. Din grupul vaselor lucrate cu roata, amintim un vas din pastă fină de culoare cenușie deschisă, avînd pereții înclinați în afară, fundul plat și buza rotundă și o cănuță bitronconică cu o toartă în bandă, lucrată dintr-o pastă cenușiu deschisă.

Din grupul mormintelor orientate sud-nord, trebuie să amintim prezența unui schelet culcat pe partea dreaptă și picioarele chircite și a unui craniu ușor diformat artificial.

Pe baza analogiilor oferite, precum și pe baza principalelor trăsături rituale, necropola de la Simand se încadrează în rîndul cimitirelor din a 2-a jumătate a secolului al II-lea și secolul al III-lea e.n., iar din punct de vedere etnic ea poate fi atribuită populației sarmatice. Însă prezența unui număr mare de piese de inventar de certă factură dacică ne dezvăluie un aspect al fenomenului de apropiere și întrepătrundere daco-sarmatică, ca un rezultat al conviețuirii și influențării acestor două popoare.

51 MORMINTELE SARMATICE DIN RAIONUL OLTENIȚA

de SEBASTIAN MORINTZ, cercetător principal la Institutul de arheologie al Academiei R.P.R. și BARBU IONESCU, directorul Muzeului raional Oltenița

Cercetările efectuate în ultimii ani (1958—1964) în raionul Oltenița au dus la identificarea unor morminte sau grupe de morminte sarmatice în zece puncte. Numărul total depășește 30 de morminte. După ritul funerar — inhumatie, după orientare — NS — și după inventar, mormintele sînt sigur sarmatice. Inventarul lor este format din: vase (lucrate cu mina, proprii sarmaților, vase cenușii lucrate la roată, probabil dacice și vase romane), mărgele, fusaiole, oglinzi, fibule etc.

Analiza inventarului mormintelor din raionul Oltenița ne permite să diferențiem două mari grupe sarmatice. Diferențierea este valabilă atît pentru Muntenia cît și pentru Moldova. O grupă este contemporană primei faze a culturii carpice din Moldova (Poieniști) din prima jumătate a secolului al III-lea. Mormintele sarmatice din această grupă se caracterizează prin cănițele cunoscute și la carpi, mărgelile de lapis-lazuli în formă de pastilă, oglinzi cu tamgaua apropiată de H și proporția mare de schelete cu crani deformate.

În ultima vreme se definește o altă mare grupă caracterizată prin cănițele cenușii deosebite ca formă și dimensiuni de cele din secolul al III-lea, mărgelile aplatizate de chihlimbar, oglinzi cu ornamente deosebite, pumnaie de tip sarmatic și proporția mai redusă, sau chiar lipsa scheletelor cu craniu deformate. Această grupă anterioară celeilalte grupe se datează după fibule și ceramică romană în secolul al II-lea și poate dura cel mult pînă la începutul secolului al III-lea.

52 NECROPOLA DIN SECOLUL IV DE LA LUNCA, (RAIONUL BUJOR, REGIUNEA GALAȚI)

de IOAN T. DRAGOMIR, directorul Muzeului regional de istorie Galați

În toamna anului 1963, colectivul științific al Muzeului regional de istorie Galați a întreprins săpături arheologice în necropola din secolul al IV-lea e.n., situată în marginea de nord a satului Lunca, la punctul numit de localnici „Ripa cu Oale” sau „Ripa Grozești”, pe malul abrupt al apei Covurluiului. Aici terenul, fiind în pantă, este continuu surpare și alunecare din cauza unor izvoare puternice și a torenților care acționează într-un sol nisipos.

Cele patru secțiuni (S₁—S₄), săpate în acest punct, au dat la iveală 33 de morminte: 1) 20 de inhumatie și 2) 13 de incineratie.

1. Scheletele erau culcate cu fața în sus, iar patru dintre ele se aflau așezate pe partea stîngă și pe dreapta, sau cu fața în jos. Din numărul celor 20 de morminte de inhumatie, 7 sînt orientate cu capul la N și picioarele la S, iar restul au diferite devieri. Excepție face numai mormintul nr. 16, care este orientat S—N. În majoritatea cazurilor scheletele erau întinse și numai rareori piciorul drept se afla pus peste cel sting. Scheletul nr. 15 era în poziție ușor chircită. Gropile mormintelor au pătruns de cele mai multe ori pînă în stratul de pămînt galben cu concrețiuni calcaroase, la 2,60—2,90 m. iar cîteva s-au oprit în pămîntul cafeniu nisipos la 0,90—1 m.

În general, mormintele au inventar deosebit de bogat, compus din: obiecte de uz casnic, mai ales din vase de lut ars, amfore romane și pahare de sticlă; cuțite de fier; ace de cusut de bronz și fusaiole de lut ars; numeroase obiecte de podoabă, concretizate în fibule de bronz, de tipul cu piciorul întors pe dedesubt și fibule de argint cu semidisc; piepteni din plăci de os, prinse cu nituri de bronz și de fier; cataramă de bronz și de fier; diferite tipuri de mărgelă indeosebi din acelea de sticlă discoidale, albastre ultramarin sau poliedrice, de cornalină și calcedonie; unele obiecte cu caracter magico-religios, precum și câteva schelete de animale tinere și de păsări, sau alte resturi de oase de animale, depuse în morminte drept ofrande. Există și morminte care nu au inventar.

Sub aspect calitativ, tipologic și al tehnicii prelucrării vaselor, ceramica descoperită în necropola de la Lunca se poate împărți în patru grupe bine distincte a, b, c și d.

Faptul că majoritatea vaselor specifice grupelor c) și d) și mai rar cele de calitate superioară din grupa a) au evidente urme de arsură și afumare pe ambele suprafețe și sînt descoperite în anumite morminte de inhumație, unde s-au găsit cărbuni de lemn și multă cenușă, precum și unele mici obiecte cu urme de arsură, determină să se presupună că în cadrul ritului de inhumație se practica și focul.

Deși nu s-a făcut un studiu antropologic asupra scheletelor descoperite la Lunca, totuși se menționează că din numărul celor 20 de morminte, șase aparțin cu siguranță unor copii, întrucît au oasele mici și subțiri, iar 14 sînt de adulți; după inventar, cinci ar fi de bărbați și nouă de femei.

2. Referitor la situația celor 13 morminte de incinerare, acestea erau depuse în vase-urnă mari și mijlocii cu capac; în urne improvizate din cîte două funduri de vase: unul folosit drept urnă și altul capac, sau numai în simple funduri de vase. Ultimele morminte fiind fără urnă, aveau oasele calcinate depuse direct pe pămînt, în fundul gropii. Adîncimea mormintelor variază între 0,60 m — 1,70 m., fiind intercalate printre mormintele de inhumație ale aceleiași necropole. Prin calitatea pasteii, varietatea formelor, tehnica prelucrării și ornamentație, vasele-urnă aparțin în mare parte grupei ceramice c), și într-o mică măsură grupei b) și d). Urnele principale sînt aise secundar, alit pe fața exterioară și interioară, cît și pe capace.

Cîteva din ele conțineau pe lângă osemintele umane calcinate și unele obiecte de uz casnic și de podoabă asemănătoare celor din inventarul mormintelor de inhumație ale aceleiași necropole.

După capacitatea vaselor urnă, și aspectul lor improvizat, după structura oaselor umane calcinate și varietatea obiectelor de inventar, descoperite în cele 13 morminte de incinerare, se poate deduce că acestea sînt în general morminte de copii, excepție făcînd numai mormintele de incinerare nr. 1, 7 și 12, care sînt de maturi, iar dintre acestea, mormintul nr. 7 a aparținut cu siguranță unei femei. În ceea ce privește săpăturile efectuate în sectorul nord-vestic al necropolei de la Lunca, acolo unde se află un apreciabil strat de cenușă ce conține numeroase urme materiale puternic fragmentate, caracteristice culturii Sîntana de Mureș, firește, acestea argumentează existența unui rug de incinerare, singurul din această perioadă istorică, descoperit pînă acum pe teritoriul patriei noastre.

Pe baza inventarului și în special a fibulelor se datează necropola de la Lunca, raionul Bujor, în secolul al IV-lea, probabil a doua jumătate a acestui secol, așa cum arată mai ales fibulele cu semidisc.

În lumina noilor cercetări arheologice, aria culturii Sîntana de Mureș cuprinde aproape întreg teritoriul patriei noastre, fiind bine documentată în Moldova, Muntenia și Transilvania și chiar în Dobrogea deocîndată numai la Piatra Frecăței. Aria acestei culturi se extinde de asemenea mult peste granițele de est și nord-est ale țării noastre.

Referitor la originea culturii Sîntana de Mureș, autorul rămîne la punctul de vedere că la formarea ei au contribuit din plin elementele de cultură provincială romane și autohtone geto-dacice și carpice, alături de cele sarmatice și bineînțeles de goți. Odată cu deplina formare a culturii Sîntana de Mureș, uniunile tribale conduse de goți au fost acelea care au contribuit la răspîndirea culturii pe spații largi, deoarec, în perioada la care autorul se referă ei reprezentau autoritatea politică.

de CONSTANTIN SCORPAN, muzeograf principal la Muzeul arheologic—Piatra-Neamț

Autorul prezintă câteva descoperiri arheologice din ultimii ani, aparținând culturii carpice din secolul al III-lea e.n.

Așezarea de la Slobozia, raionul Piatra Neamț, are un strat de cultură bogat în urme de viață (platforme de locuințe cu chirpic, arsură, cenușă, vetre de foc, ceramică ș.a.) și două nivele de locuire. Ceramica este de două categorii: 1) ceramică primitivă lucrată cu mâna din pastă poroasă, 2) ceramică lucrată la roată, constituită din trei grupe: a) ceramică de calitate superioară, b) ceramică de calitate superioară, de culoare roșie, c) ceramică de import, de factură romană. Ceramica de la Slobozia are analogii în aria culturii Poienești din Moldova (Poienești, Dărmănești și Lutărie-Piatra Neamț, Văleni-Roman, Pădureni, Gabăra, Dochia ș.a.). Pe lângă ceramică s-au mai descoperit: rîșnițe rotative de piatră, un brăzdar de plug de tip dacic, fusaiole, perle de sticlă, un cerceț de bronz, două fibule, una cu buton terminal și placă de oprire și a doua cu piciorul întors pe dedesupt. Autorul datează așezarea de la Slobozia în secolul al III-lea, presupunînd că viața a continuat și la începutul secolului al IV-lea.

Este probabil ca tribul costobocilor să fi deținut hegemonia în Moldova pînă în anul 170 e.n. după care rolul lor va fi jucat de carpi. În sprijinul acestei ipoteze autorul pune în discuție unele probleme cum ar fi: lipsa unor așezări și necropole datate în secolul al II-lea e.n.; așezările din secolul al III-lea nu se găsesc pe aceleași locuri cu cele din secolul I î.e.n.—secolul I e.n., ultimele fiind părăsite la începutul secolului al II-lea; faptul că izvoarele vorbesc pentru secolul al II-lea e.n. despre costoboci iar în secolul al III-lea e.n. despre carpi; faptul că cultura Lipicka a fost identificată cu cultura materială a costobocilor ș.a.

Pe Valea Bistriței s-au mai descoperit în ultimii doi ani și alte așezări și necropole carpice: la Mastacăn, Dușești, Mănoaia, Birlești, Ghigoești, Girov, Bălănești, Borlești, Gircina, Cindești.

La Dochia, raionul Piatra Neamț, a fost cercetată, printr-un sondaj de salvare, o necropolă de incinerare din secolul al III-lea e.n., descoperindu-se patru morminte, dintre care trei în urne, iar unul direct pe pămînt.

La Mastacăn, raionul Piatra Neamț, a fost descoperit un depozit de unelte agricole dacice format din două brăzdare de plug, două coase și trei seceri, datat în secolul al III-lea e.n. Brăzdarele și secerile își găsesc analogii în lumea dacică, coasele reprezintă însă un tip deosebit, necunoscut pînă astăzi. În urma analizei descoperirilor de coase și seceri de pe teritoriul României, autorul stabilește o clasificare tipologică a acestor unelte și susține opinia originii autohtone, dacice, a celor trei categorii de unelte de la Mastacăn.

Descoperirile mai sus menționate sînt noi dovezi ale unității culturii dacice de pe ambele versante ale Carpaților și aduc o însemnată contribuție la teza continuității geto-dacice în prima jumătate a mileniului I e.n.

În încheiere sînt prezentate două descoperiri monetare. La Rediu un tezaur de 87 monede de argint (denari) imperiale romane (de la Vitellius la Commodus) iar la Puriceni-Borlești un vas dacic de lut cu 1152 monede imperiale romane de argint (de la Nero la Septimiu Sever).

ONOUĂ CULTURĂ ARHEOLOGICĂ RECENT PRECIZATĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ : CULTURA IPOTEȘTI-CÎNDEȘTI (SECOLELE V-VII)

de VICTOR TEODORESCU, muzeograf principal la Muzeul regional de istorie—Ploiești

Autorul prezintă conținutul și problemele culturii Ipotești—Cîndești (secolele V—VII e.n.), care fusese răspîndită între Carpați și Dunărea de Jos și avusese patru faze de evoluție.

Așezările ei sînt formate din semibordeie cu un cuptor scobit în perete sau într-un bloc de lut (în aria vestică, Ipotești) sau cu un cuptor de piatră (în aria răsăriteană, Cîndești), ambele cazuri cu antecedente locale din secolele III—IV e.n. Inventarul mobil este reprezentat de diferite unelte, obiecte casnice, podoabe și ceramică lucrată la roată, de factură romană-tîrzie-bizantinoidă, care preponderază în marea majoritate a complexelor, sau lucrată cu mîna, care păstrează tradiții locale sau imită formele vaselor lucrate cu roata.

Conținutul culturii permite să i se stabilească caracterul său autohton, cu rădăcini în culturile locale anterioare (tradiții carpo-dacice; elemente din secolele III—IV e.n.) și cu puternice influențe bizantine timpurii care îi conferă un caracter romanic vădit. Elementele slave apar abia din faza II (vase alungite de tip Praga-Veleslavin, în aria Ipotești și vase de tip Korceak în aria Cîndești), dar sinteza dintre daco-romani și migratorii slavi se va petrece abia în faza Ipotești—Cîndești III, cînd cultura locală capătă un aspect compozit. În faza următoare și ultima (IV), unitatea și echilibrul culturii se restabilesc.

55 NECROPOLA FEUDAL-TIMPURIE DE LA NALBANT

de GAVRILĂ SIMION, directorul Muzeului raional Tulcea

La cca. 2 km nord-vest de comuna Nalbant, raionul Tulcea, pe malul pîrîiașului numit „Derea”, ultimul afluent al riului Taița, s-a descoperit un complex arheologic din perioada feudalismului timpuriu.

În 1961—1962 a fost cercetată o suprafață de 2.200 m.p. Au fost scoase 100 morminte din care 97 aparțin ritului incinerării, iar 3 morminte celui de înhumăție.

La mormintele de incinerare s-au găsit două forme rituale: a) oasele calcinate depuse direct în pămînt cu un pat sau un aranjament de protecție de pietre sau fără nici o protecție; b) oasele calcinate au fost depuse în urne, iar acestea în gropi simple sau protejate de capac sau pereți din pietre. Mormintele de incinerare au fost descoperite pînă la adîncimea de 0,80 m, iar cele de înhumăție la 1,24 m.

Prin analiza ceramicii, vasele se clasifică în două categorii:

a) Urne de tip Praga sau Monteoru, lucrate de mîna, din pastă inferioară și de culoare castanie.

b) Ceramică ornamentată cu linii oblice și orizontale adîncite pînă aproape de caneluri; cu panglici de linii ondulate; cu benzi de linii în val care alternează cu linii orizontale; cu fascicule de striuri ondulate numai pe umerii vasului și în rest cu linii orizontale și ultima grupă o formează vasele ornamentate pînă aproape de fund.

Ca formă, la ceramica ornamentată se constată două tipuri: vase borcan și vase cu formă suplă. Multe din aceste vase, indiferent de tipul lor, au pe marginea exterioară a buzei ornamentații din linii oblice, sau în interiorul ei, benzi de linii în val. Ceramica de tip Praga sau Monteoru a fost datată din secolul al VII-lea e.n. și atribuită slavilor, iar ceramica ornamentată a fost datată din secolele IX—X e.n. și este atribuită populației autohtone. Inventarul acestor morminte a fost sărac. El consta din lame de cuțit (fragmente sau întregi), virfuri de săgeți din fier și agrafe, toate arse, cu excepția a două brățări descoperite la un mormint de inhumatie.

Au fost descoperite zece complexe formate din pietre, peste care erau răvășite puține fragmente ceramice, cenușă sau cărbuni. La un singur complex s-a găsit un os nears din maxilarul unei vite mari. Acestea au fost legate de riturile înmormintății.

Se constată și aici, refolosirea vaselor sau obiectelor mai vechi găsite întâmplător de localnicii așezărilor respective.

56 RAPORT PRELIMINAR ASUPRA REZULTATELOR SĂPĂTURILOR EFECTUATE ÎN AȘEZĂRILE DIN SECOLELE VII-VIII-IX DE LA FILIAȘ ȘI POIAN

de ZOLTAN SZEKELY, directorul Muzeului din Sf. Gheorghe

În ultimii ani, Muzeul din Sf. Gheorghe în colaborare cu Muzeul raional din Cristurul Săcuiesc au efectuat săpături în așezările româno-slave din secolele VII—VIII din Bezid și Sălașuri, cu ocazia cărora a fost descoperită o așezare similară la Filiaș.

În cursul anilor 1961—1964 au fost dezgropate la Filiaș 41 de colibe dreptunghiulare asemănătoare locuințelor de dimensiuni de 3,5 × 3,5 m. Într-unul din colțurile fiecărei colibe se găsește o vatră de piatră cu formă pătrată; la câteva din ele, vatra se află în afara colibe, având formă circulară.

Inventarul acestor colibe constă din ceramică modelată cu mîna sau la roată. Vasele modelate cu mîna denotă o formă mai avansată, de tip Praghez, cunoscut din săpăturile mormintelor de la Devinska Mova Ves. Cele modelate la roată denotă tipul avaric, cunoscut cu ocazia săpăturilor efectuate la mormintele avarice din Panonia și la cele de ardere pe rug (Aschengräber) din Someșeni. O parte din vase denotă o origine romanică. S-au mai descoperit câteva unelte casnice ca: sule din oase, greutăți din lut pentru căzboiul de țesut și țeci de cuțit din fier. Armele, puține la număr erau: un virf de lance, două virfuri de săgeată, toate din fier. O fibulă cu cinci ramificații, o cordea de încercuit capul, câteva perle de formă tubulară, constituie obiecte de podoba.

Așezarea poate să aparțină populației româno-slave și poate fi datată din secolele VII—VIII.

Cu ocazia săpăturilor de la Poian, au fost dezgropate două bordeie dreptunghiulare cu urme de balamale pe canaturi. În fiecare bordeie există o vatră de piatră. Inventarul acestor bordeie se bazează pe ceramică modelată la o roată cu turații lente; numai un fragment de olan este modelat de mîna.

S-au mai găsit unelte de găuit din oase, greutăți de lut pentru războiul de țesut și un pisălog de fier.

Pe baza materialelor de ceramică, așezarea de la Poian poate fi datată în secolul al IX-lea, cînd procentul de populație băștinașe era preponderent față de elementul slav.

de ȘTEFAN PASCU, membru corespondent al Academiei R.P.R., membru al Comisiei muzeelor științifice, MIRCEA RUSU, cercetător principal la Institutul de istorie al Academiei R.P.R., Filiala Cluj, VASILE PINTEA, muzeograf la Muzeul de istorie — Cluj, PAUL GYULAI, îndrumător la Muzeul de istorie — Cluj

Localitatea Dăbîca raionul Gherla, regiunea Cluj, este situată la 10 km vest de vărsarea Lonei în Someș. Cea mai veche atestare (anul 1068) a localității Dăbîca (orbs Dobuka) o datorăm „Cronicii pictate de la Viena”. După formarea comitatului Dăbîca, pomenit pentru prima dată la 1164, rolul cetății ca centru al comitatului sporește. Astfel, la 1241 și 1219, sînt amintiți iobagii și oamenii cetății. Existența unei așezări importante ce avea biserică rezultă din prezența, la 1235, a unui preot numit Leon de Dubucha. Ștefan al V-lea dăruiește cetatea, împreună cu mai multe sate, banului Micud, iar la 1279 Ladislau al IV-lea confirmă această donație, amintind totodată satul cetății Dăbîca. Începînd cu secolul al XIV-lea, numele localității apare tot mai frecvent în documentele vremii. Cetatea este distrusă pe timpul lui Basta (1601—1604), iar în cursul secolului al XVII-lea Dionisie Banffy își clădește castelul din Bontida cu pietrele rezultate din demolarea zidurilor cetății. Ruinele cetății Dăbîca sînt cunoscute în literatura de specialitate începînd cu anul 1837, iar primul sondaj arheologic a fost efectuat în 1943.

În urma unor repetate recunoașteri arheologice, efectuate pe teren, cu ocazia cărora s-a strîns de la suprafață material ceramic databil în secolele IX—XV, provenit din așezări, și s-au făcut unele observații asupra incintelor fortificate ale cetății de aici, în luna septembrie 1964, Muzeul de istorie din Cluj a inițiat efectuarea unor săpături arheologice cu scopul de a elucida etapele de construire ale celor trei (eventual patru) incinte fortificate ce alcătuiesc cetatea de la Dăbîca. Printr-o secțiune lungă de 142 m s-au verificat arheologic, doar parțial, primele două incinte (I și II) urmînd prin cercetările viitoare să fie studiate și celelalte incinte (III—IV). Cu această ocazie s-au constatat următoarele :

Prima incintă (I) a fost fortificată inițial cu un val de pămînt, susținut spre interior de stîlpi groși înfiți vertical, iar în față avea un șanț de apărare. După un interval scurt de timp valul a fost înălțat, iar șanțul lărgit și adîncit. Pe baza urmelor arheologice descoperite și a observațiilor stratigrafice înregistrate această fortificație se datează în secolele IX—X. Cetăți asemănătoare și contemporane au mai fost cercetate în Transilvania la Morești, Moldovenești, Șirioara etc. Pornind de la relațiile lui Anonymus din Gesta Hungarorum se poate presupune că această fortificație a fost una dintre cetățile voievodului roman Gelu („dux Blacorum”) și nu ar fi exclus ca ea să fi fost chiar cetatea lui de scaun.

După o perioadă destul de îndelungată, așa cum rezultă din straturile de pămînt scurse în șanțul de apărare, în spatele și peste valul de pămînt, s-a ridicat o palisadă construită într-o tehnică specială. În urma incendiului scheletului de lemn al acestei palisade, pămîntul de umplură a ars, după principiul cuptoarelor de ars cărămizi, pînă la vitrifiere. Șanțul de apărare, corespunzător acestei palisade, străpunge pe cel ce aparținea valului de pămînt. Atît inventarul arheologic, cit și numeroasele analogii cu alte cetăți similare, permit datarea ei în a doua jumătate a secolului al X-lea și în secolul al XI-lea. Această fortificație a fost probabil distrusă în anul 1068 de către cumani (pecenegi) sau unguri

Existența unei fortificații din lemn, databilă din a doua jumătate a secolului al XII-lea, nu este încă pe deplin asigurată, deși s-au înregistrat unele elemente de construcție.

A treia fază de construcție, constatată sigur la prima incintă, constă dintr-un zid de piatră fasonată, legată cu mortar, (gros de 3 m). De acest zid de incintă a fost lipit, la o dată încă neprecizată, un alt zid, probabil al unui turn de apărare. Pe baza urmelor arheologice și a tehnicii în care a fost construit acest zid de incintă, se pare că el a fost ridicat de către Doboksi Ioan, vice-voievodul Transilvaniei pe vremea regelui Sigismund, a cărui activitate în construirea de edificii fortificate este bine cunoscută.

La cea de a doua incintă, deși s-a săpat pînă la 5 m adincime, nu s-a ajuns peste tot la pămîntul neumblat, astfel că elementele de construcție caracteristice primelor două faze au fost doar tangențial înregistrate. În schimb, s-a constatat existența unui val de pămînt mult mai puternic, lat de 15 m și înalt de 4 m, construit în secolele XII—XIII peste resturile primelor două faze. La acest val, imblănit cu loazbe de lemn spre exterior, ce înconjură incinta fostei reședințe a comitatului Dăbica, se referă documentele din secolul al XIII-lea. Zidul de piatră, constatată la prima incintă, a fost înregistrat și la cea de-a doua incintă, iar temelia lui străpunge valul de pămînt din secolul al XIII-lea. În interiorul celei de a doua incinte au fost secționate două bordeie, ce se suprapun unul peste altul, și care, pe baza materialului arheologic se datează, primul în secolele IX—X, iar al doilea în secolele X—XI. Identificîndu-se cimitirul din secolele XI—XII, s-au dezvelit 135 morminte.

Cercetările arheologice viitoare, pe lîngă unele completări ale observațiilor înregistrate pînă acum la cele două incinte, vor aborda și alte obiective ce vor ajuta la reconstituirea și înțelegerea mai complexă a trecutului multi-secular al cetății de la Dăbica.

58 DATE PRIVIND ARHITECTURA CETĂȚII BRAN

de TITUS HAȘDEU, muzeograf principal la Muzeul Cetății Bran

Cetatea, construită în trecătoarea Bran de brașoveni în urma privilegiului acordat de către Ludovic I de Anjou la 19 noiembrie 1377, intra în rîndul fortificațiilor de graniță ale Transilvaniei evului mediu. Ea a îndeplinit rolul de pază a hotarului de sud-est, de supraveghere a traficului comercial prosper între Brașov și Țara Românească și de stăpin feudal, intrucît a posedat un domeniu.

Inițial, cetatea a fost lipsită de elemente de stil, treptat însă turnurile și, în general, întreg ansamblul a primit pecetea epocii, datorită frecventelor modificări și adaptări suferite în decursul vremii.

Aceasta este geneza crenelurilor și arcadelor oarbe semicirculare în stil Renaștere, care împodobesc turnul central de observație și clădirea alăturată, a învelișului baroc al turnului: porții de pe latura estică, a pechnaselor din partea superioară a aceluiași turn, a gurilor de tragere etc.

Dacă în arhitectura de exterior cele șase veacuri de existență ale cetății se pot, mai mult sau mai puțin delimita, pentru interior, modificările și renovările aduse în secolul al XX-lea au lăsat doar două încăperi cu bolți originale dintre care cea de pe latura nordică de la etajul I, unde, probabil, a fost capelă, un fragment de frescă din secolul al XVI-lea în sala mare și o scară de piatră, care lega baza turnului porții cu pechnasele.

Vorburgul cetății era format din două pînze de ziduri în partea de sud, care mai păstrează și astăzi amprenta sistemului de apărare al armelor de foc. Pe zidul din preajma cetății se ridica o cetățuie (eine Vorburg in Tale) care închidea și mai bine trecătoarea.

59 PROBLEME GEOGRAFICE ALE LOCALITĂȚII TÎRGU-MUREȘ

de PAUL DRAGOMAN, directorul Muzeului regional Tg. Mureș

Lucrarea tratează despre apariția orașului Tîrgu-Mureș numai în lumina influenței mediului geografic. Amintește acele condiții naturale, care — deși nu au un rol determinant — au favorizat formarea acestei așezări omenești pe locul unde se află astăzi. Aceste condiții sînt : terasa pleistocenă și locul de traversare peste riul Mureș. Locuirea terasei din cele mai vechi timpuri și continuitatea așezării este dovedită și prin materialele rezultate din săpăturile arheologice. Este subliniată prezența urmelor culturii materiale a dacoromanilor pe acest teritoriu.

60 CETATEA FEUDALĂ DE LA TILIȘCA ÎN LUMINA RECENTELOR CERCETĂRI ȘI SĂPĂTURI ARHEOLOGICE

de THOMAS NÄGLER, muzeograf la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Pe dealul „Cetate”, situat la nord-vest de comuna Tilișca (raionul Sibiu) a fost semnalată de mult existența unei cetăți feudale. Din lipsa mai multor elemente de construcție la suprafață, cit și a unor mențiuni documentare concludente, a rezultat necesitatea efectuării unor cercetări arheologice pentru a lămuri acest monument în întreaga sa complexitate.

Cetatea se compune din două incinte. Incinta principală a fost întărită prin patru turnuri. Partea îngustă a cetății dinspre vest a fost construită în scopul de a fortifica terenul de aici care putea să constituie un teren prielnic pentru desfășurarea asediatorului. La incinta aceasta, secundară, au fost amenajate două intrări succesive în incinta principală. Alte două intrări în cetate se află în partea de sud-est și nord a cetății. În interiorul incintei principale au fost ridicate cinci construcții distincte de turnuri. Aceste construcții aveau fundamentul de piatră, restul fiind construit din lemn. Ele au fost folosite pentru provizii, locuințe etc. Din analiza construcțiilor, a obiectelor de fier și a ceramicii descoperite în timpul săpăturilor arheologice, reiese folosirea acestei cetăți în veacul al XIV-lea. Documentele vremii amintesc în anul 1366 de un oarecare Tompa cu atributul „comes alpium nostrorum” care stăpînea Tilișca și Aciliul avînd deci funcția de păzitor a trecătorii de la Tilișca ce leagă Transilvania de Oltenia. Pe baza altor documente cit și a materialelor descoperite, se poate susține că cetatea de la Tilișca a fost construită la sfîrșitul secolului al XIII-lea, ea existînd pînă în mijlocul secolului al XV-lea.

61 CETATEA FEUDALĂ DE LA TĂUȚI

de ION BERCIU, muzeograf principal la Muzeul din Alba Iulia, GHEORGHE ANGHEL, muzeograf principal la Muzeul din Alba Iulia.

Cetatea Tăuțului este așezată pe o stîncă dominantă, la 15 km spre vest de Alba Iulia, în dreapta Văii Ampoiului, între satele Tăuți și Găureni. Ea este amintită documentar pentru prima dată în anul 1276. Cetatea apare apoi în documentele Transilvaniei pînă în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, cu numele de „Lapis Sancti Michaelis”, după hramul catedralei romano-catolice din Alba Iulia.

Cele trei campanii de săpături din anii 1962—1964 au precizat planul și etapele de construcție ale cetății. În prima fază, din secolul al XIII-lea, s-a construit donjonul de pe virful stîncii de formă pătrată și o incintă de ziduri pe latura de nord și vest. În a doua fază, mijlocul secolului al XIV-lea, s-a construit o nouă incintă și s-a amenajat poarta de intrare pe latura de vest. Într-o nouă fază, probabil între anii 1540—1550, se adaugă în colțul de nord-vest un bastion în stil Renaștere, iar apoi în ultima fază, mijlocul secolului al XVI-lea, se amenajează, pe latura de vest, o curte interioară și un șanț de apărare. Cetatea de la Tăuți își găsește sfîrșitul la mijlocul secolului al XVI-lea, fiind incendiată și dărîmată cu explozibil. În interiorul cetății s-au precizat: o cameră în curtea interioară, o cisternă în colțul nord-estic, două camere pe latura de nord-vest, folosite ca locuințe și două camere pe latura de sud, folosite ca depozite de alimente.

Construcția zidurilor cetății s-a făcut din piatră brută locală, legată cu mortar în tehnica varului cald și a mortarului obișnuit cu conținut diferit de cărămidă pisată. S-a folosit foarte puțin piatra cioplită de carieră și cărămidă. În ceea ce privește forma, cetatea Tăuțului este adaptată perfect terenului, iar prima fază cu un donjon și o incintă de ziduri se încadrează bine în sistemul de fortificații, în stil romanico-tîrziu din Transilvania.

Săpăturile arheologice au mai scos la iveală și un important material, care ilustrează diferite aspecte ale vieții locuitorilor cetății.

Cetatea Tăuțului a constituit un puternic bastion de dominație a episcopiei romano-catolice din Alba Iulia asupra satelor românești de pe Valea Ampoiului.

62 NOI DESCOPERIRI DE CERAMICĂ ORNAMENTALĂ DIN SECOLELE XV-XVI LA SUCEAVA

de MIOARA NICORESCU, cercetător la Muzeul de istorie a Moldovei - Iași

În comunicare sînt prezentate aspecte privind ceramica ornamentală din secolul al XV-lea și prima jumătate a secolului al XVI-lea, descoperită la Suceava.

Din materialul ceramic rezultat în urma săpăturilor efectuate între anii 1959-61, sînt valorificate — cahele pentru sobe și plăcile pentru perete. Sînt descrise, din punct de vedere al tehnicii de confecționare și al ornamentului, cîteva dintre cele mai reprezentative exemplare de acest gen, datînd din timpul domniei lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare. Pentru înțelegerea mai largă a evoluției tehnice și artistice a meșteșugului ceramicii din Moldova în secolele XV—XVI, se încearcă o clasificare tipologică a formelor de cahele din perioada respectivă.

63 STADIUL CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE PRIVIND ÎNCEPUTURILE ORAȘULUI BUCUREȘTI

de PANAIT I. PANAIT, muzeograf principal la Muzeul de istorie a orașului București

Deși activitatea arheologică în București are o îndelungată existență, lucrările sistematice privind cunoașterea și pe această cale a orînduirii feudale au început a fi organizate abia din 1953, odată cu înființarea Șantierului arheologic București. Săpăturile arheologice au fost începute în sectorul central al orașului pe locul Curții Vechi domnești pe colinele Radu Vodă și Mihai Vodă, una din problemele principale urmărite fiind aceea a începuturilor vieții urbane. După expedițiile din 1953 și 1954 s-a dovedit că cele mai vechi indicii de locuire medievală stabilează datează la Curtea Veche și Radu Vodă din a doua jumătate a secolului al XV-lea, iar pe dealul Mihai Vodă, din secolul al XVI-lea. S-a constatat, de asemenea, că multiplele transformări edilitare care au survenit în decursul secolelor pe acest teritoriu au distrus în mare parte monumentele arheologice. Începînd din anul 1960, Muzeul de istorie a orașului București a inițiat cercetarea unor așezări sătești aflate în imediata vecinătate a Bucureștilor în secolele XIV—XV. Este cunoscut faptul că pînă la 1625, pe teritoriul de azi al orașului au existat peste 40 de așezări sătești. Cercetările arheologice au urmărit precizarea stadiului de dezvoltare economică a unora din aceste sate într-o perioadă anterioară datei de 20 septembrie 1459, cînd apare prima mențiune scrisă a Bucureștilor și modul în care orașul a influențat activitatea așezărilor rurale din imediata sa vecinătate. Săpăturile de la Străulești-Măicănești, Tînganu, Dealul Spirii, au dovedit că încă din a doua jumătate a secolului al XIV-lea și, îndeosebi, în secolul al XV-lea, satele din bazinul Argeșului erau în măsură să impună înființarea unui centru de schimb. Tîrgul Bucureștilor a luat ființă în urma unui proces îndelung, indisolubil legat de dezvoltarea economică a zonei sale, a intensificării schimbului de produse. O etapă nouă în desfășurarea acestui proces a fost marcată de stabilirea Curții Domnești în timpul domniilor lui Vlad Țepeș și îndeosebi Radu cel Frumos, în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Începînd din această perioadă, influența vieții orășenești asupra satelor din jur se accentuează. Cercetările nu au putut elucida problema precizării nivelului așezării sătești București, a cetății, a începuturilor Curții Domnești.

64 TIPOGRAFI ȘI TIPOGRAFII SIBIENE ÎN SECOLELE XV-XVI

de VETURIA JUGĂREANU, șef secție la biblioteca Muzeului i Brukenthal — Sibiu

În istoria culturii transilvănene, încă la începutul secolului al XVI-lea, Sibiu apare ca primul centru de tipografie. Dar înainte de a se înscrie acest eveniment cultural important în istoria Transilvaniei se cunosc nume de transilvăneni care au lucrat încă în secolul al XV-lea ca tipografi în Apusul Europei.

Numele lui Thoma Septemcastrensis de civitate Hermann (Thoma Transilvăneanul din Cetatea Sibiului) îl întîlnim imprimat pe unele tipărituri de la Mantua și Modena, între anii 1472—1481.

Existența unei tipografii la Sibiu, semnalată ca funcționînd încă din anul 1529, se bazează pe unele mărturii ale istoricilor localnici din secolul

al XVIII ca Georg Soterius, Martin Felmer sau Johann Seivert. Aceștia susțin că au văzut unele din aceste tipărituri, din care însă astăzi nu se mai păstrează nici o urmă.

De altfel, în secolul al XVI-lea în Sibiu se semnaleză și alte tipărituri cum e catehismul românesc de la Sibiu, din 1544, care duce la conștientizarea că trebuie să fi existat o legătură între primele tipărituri și acestea din urmă.

La sfârșitul secolului al XVI-lea tipăriturile sibiene executate între anii 1575—1600 constituie mărturia indiscutabilă ale acestei activități, întrucât materialul se găsește în biblioteca Muzeului Brukenthal.

65 CETATEA NOUĂ DE LA ROMAN ÎN LUMINA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE

de LUCIAN CHIȚESCU, muzeograf principal la Muzeul militar central

Situată în centrul Moldovei, la aproximativ 5 km nord-est de orașul Roman, Cetatea Nouă a rămas învăluită în taină un timp foarte îndelungat datorită mențiunilor documentare foarte sărace și controversate.

Cercetările arheologice efectuate în 1964, de către Muzeul militar central au dovedit că Cetatea Nouă este singura fortificație din piatră construită în întregime în timpul lui Ștefan cel Mare. Spre deosebire de celelalte fortificații de piatră ale Moldovei feudale, construite pe locuri înalte, Cetatea Nouă se găsește chiar în valea Siretului pe un teren jos și nisipos. Așa cum au dovedit cercetările arheologice, în vederea construirii cetății în acest loc, constructorii au așezat la baza zidurilor o ingenioasă construcție din lemn: o rețea de birne de stejar sprijinită pe pari bătuți în nisip constituia temelia construcției din piatră.

Conform datelor furnizate de cercetările arheologice Cetatea Nouă a fost construită în două faze. În prima fază, datată în 1466, a fost construit fortul inițial înconjurat cu un șanț de apărare pavat cu lespezi de piatră și cu contraescarpa zidită. În a doua fază, datată de autor în 1483, fortului inițial i s-a adăugat o curtină exterioară, de formă rectangulară, cu ziduri groase de 4 m. Pe latura de sud a acestei noi incinte a fost identificat și cercetat un bastion rectangular ale cărui ziduri depășesc grosimea de 4 m. În continuare cetatea (atât fortul inițial cit și noua incintă) a fost înconjurată cu un șanț de apărare lat de peste 30 m în care a fost abătută apa Siretului: este singura cetate de piatră din interiorul Moldovei înconjurată cu un șanț cu apă. Cetatea Nouă, considerată de autor drept una din cele mai puternice fortificații de piatră ale Moldovei în evul mediu, își încetează existența în anul 1675, când voievodul Dumitrașcu Cantacuzino o distruge, la porunca sultanului, prin incendiere și prin dărîmarea zidurilor.

66 UN TIPAR DE SIGILIU DIN SECOLUL AL XVI-LEA INEDIT

de MAGDALENA BUNTA, muzeograf la Muzeul de istorie — Cluj

Autorul prezintă un tipar de sigiliu necunoscut aflat în Muzeul de istorie din Cluj.

Tiparul sigiliului se găsește în posesia muzeului de aproape un veac, el fiind dăruit — după mențiunea aflată în registrul de inventar — între anii 1882—1887.

Tiparul este din alamă, avînd o înălțime de 42,5 mm. Discul sigiliului, de formă rotundă, are diametrul de 38,5 mm, iar grosimea discului este de 6 mm.

Imediat, în interiorul bordurii discului, se află un cerc perfect, o cunună de lauri stilizată cu profil de zimți. Ornamentul este împărțit în patru prin noduri așezate pe axul vertical și pe cel orizontal. Înăuntrul acestui ornament se găsește legenda circulară, în limba latină, scrisă cu majuscule.

Începutul legendei este indicat printr-o cruce în formă de rozetă, iar cuvintele sînt despărțite prin steluțe cu cinci raze. Textul legendei este următorul :

PETRVS VOIVODAE PRINCEPS DE VALACHIA

Cîmpul sigiliului este ocupat de un scut cu bază rotundă. Pe scut se află o imagine heraldică, un leu văzut din profil stînd pe picioarele dinapoi, cu coada bifurcată și pe cap cu o coroană heraldică, din care se văd trei raze.

Autorul aduce argumente istorice și heraldice pentru a dovedi că acest tipar de sigiliu datează de la sfîrșitul secolului al XVI-lea și aparține lui Petru Cercel domn al Țării Românești între anii 1583—1585.

67 LEGĂTURILE TRANSILVANIEI CU POLONIA ÎN TIMPUL LUI ȘTEFAN BĂTHORY. CONTRIBUȚII DE ISTORIE MONETARĂ

de IUDITA WINKLER, cercetător la Institutul de istorie al Academiei R.P.R. — Filiala Cluj, FRANCISC PAP, muzeograf la Muzeul de istorie — Cluj

Parte a unui studiu mai amplu despre circulația monetară din Transilvania, lucrarea se limitează la analiza monedelor poloneze din timpul lui Ștefan Băthory, din tezaurile monetare medievale înregistrate la Cabinetul numismatic al Institutului de istorie din Cluj și altele menționate în publicații de specialitate, încă nevalorificate.

Tezaurile monetare sînt mărturii ale unor relații economice și politice multilaterale între Transilvania și Polonia : comerț, vizite de scurtă durată cu scop comercial sau politic, prezența unor slujbași și ostași transilvăneni la curtea și în armata regelui Poloniei, Ștefan Băthory.

Din totalitatea celor 40 de tezaur monetare cercetate 33 de *tezaur conțin monede poloneze*, însumînd 9 191 monede. Repartizarea lor teritorială (*centrul și sud-vestul, nord-vestul și nord-estul Transilvaniei*) arată că tezaurile monetare sînt situate, pe de o parte, pe linia noului drum comercial ce leagă Clujul, începînd cu a doua jumătate a secolului al XVI-lea, de Polonia prin Slovacia, iar pe de alta, coincid cu regiunile de proveniență a transilvănenilor printre care și români aflați în slujba și în armata regelui Poloniei.

Pe perioade, totalul monedelor se împarte în felul următor : pînă la 1540=2 599 ; 1540—1571=340 ; 1571—1586=243 ; 1587—1704=5 250 monede. Perioada studiată în prezenta lucrare este reprezentată prin 64 monede poloneze, 79 monede lituaniene, 86 monede din Riga și 14 monede din Gdańsk. Ca valori nominale, găsim monede de VI groși, de IV groși, tripli groși, monede de 1½ groși, groși lați, groși și ½ groși, deci monede de valoare medie și mică. Media anilor în cadrul fiecărei perioade este următoarea : cca 1447—1540=27,6 monede ; 1540—1571=10,6 monede ; 1571—1586=15,1 monede și 1587—1704=44,4 monede.

După cantitatea și valoarea lor nominală, monedele prezentate par să fi aparținut — în afara negustorilor — unor oameni cu o situație economică

modestă (agricultori, meșteșugari), precum și solilor și slujbașilor regelui Poloniei. Proporția monedelor lui Ștefan Báthory arată că în timpul său s-au intensificat legăturile economice între Transilvania și Polonia.

68 PRINCIPALELE REZULTATE ALE SĂPĂTURILOR ARHEOLOGICE DE LA HUȘI

de ALEXANDRU ANDRONIC, cercetător principal la Institutul de istorie și arheologie, Filiala Iași a Academiei R.P.R., EUGENIA NEAMȚU cercetător la Institutul de istorie și arheologie, Filiala Iași a Academiei R.P.R., GHEORGHE MELINTE, muzeograf la Muzeul din Huși

Cercetările arheologice de la Huși, avînd scopul să salveze unele construcții feudale dezvelite cu prilejul unor lucrări edilitare, au urmărit, totodată, și identificarea, prin săpături metodice, a resturilor complexului feudal-Curtea Domnească.

Curtea Domnească din Huși, menționată documentar încă din vremea lui Ștefan cel Mare, a suferit numeroase modificări, mai ales după instalarea aici a episcopiei Hușilor, începînd cu sfîrșitul secolului al XVI-lea. Cu timpul, o parte din complex s-a ruinat, rămînînd doar un beci vechi, aflat în subsolul Muzeului raional Huși.

Săpăturile efectuate în preajma sediului Muzeului au scos la iveală, în cursul campaniei din anul 1964, nivele de locuire din secolele XV—XVIII, dezvelindu-se totodată și unele construcții din secolele XVII—XVIII. Astfel, pe locul cercetat a fost dezvelită în întregime o clădire de la care s-au păstrat o parte din pereții de cărămidă și aproape întreaga pardoseală din pietre mari, aranjate cu grijă. Această clădire, cu o lungime de 14 m și o lățime de 7 m, a cunoscut trei faze de locuire, marcate stratigrafic prin trei nivele de incendii și prin refaceri succesive ale pardoselei, însoțite și de modificarea intrării. Această construcție din piatră și cărămidă, identificată, pe baza unui plan din secolul al XVIII-lea al episcopiei Huși, cu unele acareturi ale Curții Domnești, condiționează și planul viitoarelor săpături de la Curtea Domnească din Huși.

69 INSCRIȚII ȘI ÎNSEMNĂRI INEDITE DE LA MĂNĂSTIREA DEALULUI

de RADU GIOGLOVAN, directorul Muzeului raional de istorie Tirgoviște

Într-un dosar, la Arhivele Statului, se păstrează o inscripție de la reparațiile făcute de Constantin Brîncoveanu în anul 1713, socotită „pisană cea mai adevărată a sf. mănăstiri Dealului, ce se găsește scrisă dinlăuntul ușii”, avînd cuprinsul: „Această sfință și dumnezeiască mănăstire, ce să zice Dealu, unde este hramul sfințului și de minuni făcătorului Nicoiae, arhierul Mirelor Lichii să prăznuiește din temelie și începătura ei este de Io Radul voievod cel Mare, feciurul Vladului voievod, la leat de la zidirea lumii 7008, însă nu o au isprăvit desăvîrșit cu toate trebuințele și podoabele ei, care

acelea apoi Vlad voievod, fratele Radului voievod le-au făcut. După aceea blagocestivul Neagoe voievod, fiul lui Basarab voievod o au zugrăvit și mult o au împodobit la anul de la Adam 7023 și de atunci așa au fost și au stătut pînă acum în zilele luminatului și înălțatului Io Costandin voievod Basarab, care de multă vreme învechindu-să multe să stricase și să dărmase. Deci măria sa ca un blagocestiv iubitor de Hristos și de dumnezeieștile lăcașuri în poddoabele și înfrumusețările lor foarte grijuliv fiind, toate cele ce era prea învechite au pus de le-au dres și le-au înnoit și mai bine le-au tocmnit ca de iznoavă mai toate și jugrăvind-o peste tot și tîmpla alta nouă făcînd precum într-această sfîntă și frumoasă mănăstire să vede, care s-au isprăvit la 21 de ani ai domniei mării sale, la anul de la facerea lumii 7251 iar de la spăsenia lumii 1743, egumen fiind părintele Iosif iar zugrăvi Costandin, Preda, Nicolae și Radu”.

Anii sînt transcriși greșit din cauza deteriorării zugrăvelilor.

Mai multe inscripții inedite se găsesc pe fațada sudică a bisericii, scrise cu o vopsea roșie.

Afară de acestea se mai află și alte însemnări pe fațada sudică a bisericii Mănăstirii Dealului, care nu se mai pot descifra din cauza ștergerii lor prin intemperii.

**EX LIBRIS
PETRE OPREA**

70 CONSIDERAȚII ARHEOLOGICE PRIVIND ISTORIA ORAȘULUI BUCUREȘTI ÎN SECOLELE XVII ȘI XVIII

de MIOARA I. TURCU, îndrumător la Muzeul de istorie a orașului București

Rezultatele cercetărilor arheologice de epocă medievală, respectiv din secolele XVII și XVIII, vin să lămurească și să întregască o serie de cunoștințe legate de diferite probleme ale istoriei.

Astfel, prin cercetarea unui complex de la Piața de Flori și prin descoperirea resturilor unui scoc al unei mori de la Mihai Vodă, s-au adus noi date cu privire la viața economică bucureșteană în secolele XVII și XVIII.

Problemele legate de aspectul urbanistic al orașului au fost lămurite și întregite prin dezvelirea unei podele de birne făcînd parte dintr-un pod al unei ulițe bucureștene, de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Același aspect a fost identificat și prin descoperirea unei părți din Podul Calicilor (Calea Rahovei), precum și prin depistarea complexului din Piața Splaiului.

Cercetarea edificiilor civile și anume a casei Dudeștilor din str. Apolodor nr. 13 și a complexului arhitectonic de la Podul Mihai Vodă, îmbogățesc cunoștințele documentare istorice legate de dezvoltarea urbanistică a orașului București, lămurind unele probleme ale relațiilor sociale și ale modului de viață dus de clasa dominantă.

Satul medieval tîrziu a fost pentru prima dată studiat arheologic în orașul București, prin cercetările de la Cernica, Căldăraru și Tînganu.

Probleme legate de arhitectura religioasă și de etapele de construcție ale diferitelor edificii religioase în epoca amintită, au fost lămurite prin cercetările de la Radu Vodă, Domnița Bălașa, Cernica, Tînganu și Visarion Vechi.

71 COLECȚIA DE ISTORIA FARMACIEI A MUZEULUI DE ISTORIE—CLUJ

de EVA CRIȘAN, muzeograf la Muzeul de istorie — Cluj.

În comunicare se face o scurtă prezentare a colecției de istoria farmaciei a Muzeului de istorie din Cluj. În introducere se dau câteva informații privind istoricul acestei colecții, arătându-se că nucleul ei s-a constituit încă la sfârșitul secolului trecut, în cadrul Muzeului de arheologie din Cluj. Prima organizare de sine stătătoare, într-un local propriu, a fost făcută în anul 1956. Colecția însumează astăzi un număr de aproximativ 2 000 piese muzeistice.

Din colecția de istoria farmaciei fac parte: mobilier vechi de farmacie, vase pentru păstrarea medicamentelor, instrumente vechi de farmacie, rețete și medicamente ieșite din practica farmaceutică, o colecție de droguri vegetale și minerale pentru instruirea elevilor de farmacie și, în sfârșit, tipărituri vechi de farmacie. Din toate acestea sînt prezentate și ilustrate câteva dintre piesele cele mai reprezentative ale colecției.

72 ȘCOALA DE LA GOLEȘTI

de CONSTANTIN ILIESCU, muzeograf principal la Muzeul Golești

Pe baza unor documente și izvoare, folosite doar parțial în trecut, se face o scurtă prezentare și caracterizare a școlii întemeiate de Dinicu Golescu în anul 1826 la moșia sa din satul Golești, regiunea Argeș.

Deși a avut o existență scurtă de numai 4 ani (1826—1830) această școală ocupă un loc însemnat în istoria învățămîntului românesc.

A fost prima școală superioară în limba română (de grad gimnazial) din mediul sătesc, ce a luat ființă în Țara Românească, la începutul epocii moderne.

Prin gratuitatea învățămîntului și prin alte înlesniri, această școală a dat posibilitatea la învățătură și copiilor claselor asuprite.

A avut un program de învățămînt cu un mare număr de materii, dintre care amintim: gramatica, aritmetica, geografia țării și a continentelor, istoria patriei și universală, istoria naturală, fizica, mitologia. A fost prima școală mixtă din țară, unde au învățat împreună fete și băieți.

La această școală au predat 2 din cei mai de seamă profesori din prima jumătate a veacului trecut: Florian Aaron și Ion Eliade Rădulescu, care au folosit principii și metode pedagogice noi, caracteristice învățămîntului modern.

Școala de la Golești a contribuit la dezvoltarea învățămîntului național românesc și propășirea culturală a țării.

73 UN DOCUMENT INEDIT DESPRE EXECUTAREA CONDUCĂTORILOR RĂSCOALEI DIN 1784

de VIORICA IOSUB, directoarea Muzeului din Sighișoara, DOINA IGNAT, muzeograf la Muzeul din Sighișoara

Răscoala țăranilor din Transilvania din 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan, a avut influență și printre iobagii din ținutul Sighișoarei.

Astfel, iobagii grofului Haller din comuna Aibești (Sighișoara) sîlesc pe preotul din sat Popa Stat (Stanciul) să meargă în fruntea lor la Alba-Iulia

pentru a primi arme. Sătenii arată că ei nu mai pot trăi în iobăgie, că s-au săturat de băți, de numeroase slujbe la domni și de schinguirile la care sînt supuși.

Gubernatorul Transilvaniei, Samuel Brukenthal ordonă prefectului din Făgăraș să ia măsuri împotriva celor ce îndeamnă pe țărani din Albești la răscoală.

Răscoala a fost înăbușită în sînge. Sentința condamnă capii răscoalei la frîngerea pe roată de jos în sus, iar corpurile lor să fie despicate și expuse în satele răscolate.

Intr-o scrisoare, Johann Andreas Maetz, săpunar din Alba Iulia, descrie fratelui său Mihael Maetz, pe atunci primar al orașului Sighișoara, execuția lui Horea, Cloșca și Crișan. Scrisoarea se află în arhivele statului din Sighișoara.

Scrisoarea lui Maetz este importantă, prin faptul că demonstrează încă odăla interesul pe care-l manifestă clasa stăpînitore pentru felul în care a fost înăbușită răscoala, pentru modul exemplar în care au fost pedepsiți „rebelii valahi”. Pentru primarul orașului Sighișoara, înfrîngerea răscoalei, însemna restabilirea ordinii care fusese primejduită; „liniștirea” iobagilor din Transilvania includea și pe cei de pe Tîrnave care ameninșaseră cu cucerirea Sighișoarei.

74 UNELE ASPECTE ALE SITUAȚIEI ȚĂRANILOR DIN FOSTUL JUDEȚ AL SECUIENILOR ÎN PRIMII ANI DUPĂ APLICAREA REGULAMENTULUI ORGANIC

de NICOLAE I. SIMACHE, directorul Muzeului regional de istorie—Ploiești

Trecerea Țărilor Române de la economia naturală la cea bazată pe producție de mărfuri a determinat creșterea rentei feudale și în consecință modificarea raporturilor dintre boieri și țărani, a căror situație se înrăutățește.

Regulamentul organic, pus în aplicare în 1832, oglindește această stare de lucruri.

Noile privilegii pe care boierii le înscriu în Regulament au produs o stare de nemulțumire generală.

Documentele prezentate în lucrare reflectă repercusiunile noii legiuri în fostul județ al Secuienilor (care cuprindea valea Teleajenului și bazinul superior al văii Buzăului) și demonstrează nemulțumirea țăranilor și formele pe care le ia lupta lor în această parte a țării.

75 PROBLEMA ȚĂRĂNEASCĂ OGLINDITĂ ÎN BULETINELE ȘEDINȚELOR ADUNĂRII AD-HOC A MOLDOVEI

de MARIA HUMINIC, muzeograf la Muzeul Unirii — Iași

Un moment important al luptei pentru eliberarea socială în epoca premergătoare Unirii, îl constituie celebra propunere a deputaților țăranilor clăcași, depusă în ședința din 9 noiembrie 1857 a Adunării ad-hoc a Moldovei. Cererile îndreptățite ale țărănimii clăcașe („dorința cea mai mare este căderea boierescului... dreptul de a ne lucra pămîntul trebuitor pentru hrana noastră... fără să ne poată nimenea alunga de pe dinsul...”) au fost întimpinate cu ostilitate de deputații-reprezentanți ai claselor dominante. Soluțiile prezentate de aceștia, ca o viitoare Adunare Legislativă „să reguleze prin alcătuirii de bună

voie" relațiile dintre proprietari și țărani, nu erau în măsură să rezolve cu adevărat problema agrară. Dezbaterile acestea, oglindite în Buletinele ședințelor Adunării ad-hoc a Moldovei, au clarificat pozițiile fiecărei clase sociale față de una din cele mai stringente probleme de la mijlocul secolului trecut din Țările Române.

76 ORAȘUL BUCUREȘTI ÎN TIMPUL RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEȘTI DIN ANUL 1888

de ANA BENE, muzeograf principal la Muzeul de istorie a orașului București

În comunicare sint prezentate principalele evenimente ce s-au petrecut în Capitală în vremea marilor răscoale din 1888.

Deși mișcarea nu a avut loc efectiv în București, totuși a avut și aici un deosebit ecou, antrenând toate păturile sociale într-un fel sau altul. Luptele dintre diferitele partide și grupări politice pentru putere și în special demonstrațiile de stradă din 13, 14 și 15 martie au constituit împrejurări favorabile grăbirii momentului declanșării focului din 1888 și au influențat, într-o oarecare măsură, amploarea mișcărilor.

O atenție deosebită se dă descrierii răscoalelor țărănești din satele din imediata vecinătate a Bucureștilor, care au atins proporții deosebit de mari, precum și încercările permanente ale țăranilor răsculați de a pătrunde în Capitală pentru a-și face dreptate. Incurajate de aceste evenimente, masele orașenești oprite încercau să pună la cale unele mișcări pentru scăderea impozitelor. Pe baza știrilor publicate în presa vremii sint urmărite, pe de o parte, aceste agitații, iar pe de altă parte, măsurile luate de regimul burghezo-moșieresc pentru a împiedica orice mișcare. În încheiere este prezentată atitudinea tuturor păturilor sociale bucureștene față de evenimentele din anul 1888. În fața pericolului comun, clasele conducătoare s-au solidarizat uitând orice disensiune și avînd un singur scop — înăbușirea răscoalelor. Camera și Senatul, de unde mai înainte își trimiteau cele mai injurioase invective, a devenit tribuna în care falsul patriotism își găsise oratorii cei mai înfocați.

În schimb, masele populare, apropiate prin interesele de clasă de răsculați, au manifestat un sentiment de simpatie și solidaritate cu țăranii maltratați și batjocoriți pe străzile Capitalei. Manifestul lansat cu acest prilej de muncitorimea bucureșteană a marcat cea mai avansată poziție din vremea răscoalelor.

77 DESPRE PROBLEMA DESFIINȚĂRII PRESTAȚIILOR CU CARACTER FEUDAL ALE CURIALIȘTILOR PRIN LEGEA AGRARĂ DIN ANUL 1896

de I. KOVACS, muzeograf la Muzeul de istorie — Cluj, MARIA MIREL, îndrumător la Muzeul de istorie — Cluj

Autorii analizează, pe baza documentelor arhivistice, problema eliberării a 45 familii de curialiști din trei sate de pe domeniul unuia dintre cei mai mari moșieri ai Transilvaniei, baronul Josika. Se prezintă originea acestei cate-

gorii de țărani care este aceeași în toată Transilvania, precum și rolul ei pe domeniul Josika. Avînd o situație juridică specifică, legea desființării iobăgiei din 1848 nu se referea la curialiști, aceștia rămînînd și pe mai departe, într-o măsură oarecare, în dependența moșierilor pe baza unor contracte încheiate cu aceștia, ale căror condiții de multe ori nu se deosebeau de vechile sarcini ale iobagilor.

Situația curialiștilor nu s-a schimbat nici cu ocazia patentelor din 1853—1854, mai mult condițiile de muncă ale curialiștilor s-au înrăutățit după pactul dualist din 1867. Această categorie de țărani s-a încadrat în lupta generală a țărănimii.

Datorită acestei lupte, cît și a necesității de brațe de muncă în agricultură, guvernul burghezo-moșieresc maghiar a emis legea XXV din 1896 care prevedea posibilitatea de răscumpărare a acestor țărani. Prin prevederile sale, legea dădea moșierilor posibilitatea să obțină cu titlu de răscumpărare sume destul de importante sau loturi de pămînt, la care țărani renunțau din cauza imposibilității de plată în bani.

Semnificativ este faptul că în privința celor trei localități analizate, majoritatea curialiștilor pierzînd posesiunile lor extravilane s-au transformat în proletari agricoli, siliți să-și vîndă forța de muncă moșierului.

Procesele curialiștilor din cele trei comune, fiind caracteristice în privința desființării prestațiilor curialiste și a urmărilor ei, permit formularea unor concluzii general valabile pentru această problemă în Transilvania.

78 UN MANUSCRIS TRANSILVĂNEAN DIN SECOLUL AL XIX-LEA. MEMORIILE LUI SAVA POPOVICI-SĂVOIU (1818-1906)

de MIHAI SOFRONIE, muzeograf la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Sava Popovici-Săvoiu s-a născut la 11/23 octombrie 1818 la Riul Sadului, scaunul Sibiului. El a fost preot militar, călătorînd în această calitate prin imperiul austro-ungar în diferite misiuni oficiale. În 1897 iese la pensie, părăsind Viena pentru a se retrage la Sadu, unde moare la 18 martie 1906.

Sava Popovici-Săvoiu a fost artist și scriitor, lăsînd opere de artă și memorii. Opera memorialistică cuprinde 45 de volume cu 24 561 pagini, oglîndînd domenii diferite, cum ar fi: învățămînt, viață socială și politică, date etnografice, militare și clericale din Transilvania și restul imperiului. Prin opera sa memorialistică Sava Popovici-Săvoiu se înscrie printre pionierii memorialisticii românești din secolul al XIX-lea.

79 INTERVENȚIA LUI GIUSEPPE GARIBALDI CĂTRE ALEXANDRU I. CUZA PENTRU LĂMURIREA NEVINOVĂȚIEI LUI FRIGYESY, ACUZAT DE COMLOT ÎMPOTRIVA DOMNITORULUI

de CONSTANTIN FLOREA, șef secție la Muzeul Unirii — Iași

Se știe că în conjunctura politică internațională din primul deceniu a jumătății a doua a secolului al XIX-lea, condițiile politice și sociale ale Italiei semănau, din unele puncte de vedere, cu cele din Țările Române, unite

la 1859. Ecurile stărilor de la noi străbătuseră în Italia, după cum luptele poporului italian pentru eliberarea teritoriului național de sub stăpînirea Austriei și unificarea țării erau primate cu simpatie de către oamenii progresiști din Țările Române, aflate încă în dependență față de turci.

În anul 1864, la Londra, ia ființă formațiunea politică „Ognisko rewlu-cyjne polskie”, în care intrau unguri, italieni și poloni. Cel care trebuia să acționeze în numele acestei formațiuni politice, cu scopul atacării Austriei prin Transilvania, era revoluționarul ungar Frigyesy, care a fost arestat fiind acuzat de complot împotriva domnitorului Alexandru I. Cuza. Așa se explică intervenția lui Giuseppe Garibaldi față de domnitorul român Alexandru I. Cuza într-o chestiune în care era implicat colonelul Frigyesy, luptător alături de G. Garibaldi pentru cauza italiană de atunci. Revoluționarul italian se adresează domnitorului român pentru a salva viața lui Frigyesy, arătînd că acesta a dat dovadă de patriotism și lealitate. Cunoșcînd această situație din presa vremii, G. Garibaldi asigură pe principele român de nevinovăția inculpatului și de activitatea revoluționară a unui om, al cărui trecut era pe deplin cunoscut lui G. Garibaldi. Documentul confirmă limpede relațiile ce au existat între cei doi bărbați cu idei revoluționare, care se cunoșteau reciproc, luptători pentru aceleași idealuri și cărora istoria le-a rezervat roluri importante în lupta pentru independența națională și progresul social al țărilor lor.

80 MIȘCAREA REVOLUȚIONARĂ DIN BUCUREȘTI LA SFÎRȘITUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL (NOIEMBRIE-DECEMBRIE 1918)

de **PETRE DAICHE**, șef secție la Muzeul de istorie a orașului București

În introducerea se arată că perioada ce a urmat primului război mondial a reprezentat și pentru orașul București — capitala țării — un moment însemnat în lupta pentru libertate și progres social.

Nu există eveniment important al istoriei moderne și contemporane a României în desfășurarea căruia Bucureștii să nu fi adus o contribuție consistentă — de multe ori hotărîtoare. La aceasta a contribuit faptul că el a fost nu numai centrul administrativ-politic, ci și cel mai important centru economic și cultural al țării.

Fiind principalul centru industrial — București a fost, în același timp, și orașul care concentra cel mai mare număr de muncitori, factor obiectiv extrem de important în desfășurarea luptelor revoluționare ale maselor.

În comunicare sînt evidențiate acțiunile revoluționare de la sfîrșitul anului 1918, în fruntea cărora s-a situat clasa muncitoare. Astfel sînt amintite grevele, demonstrațiile, mitingurile și alte manifestări revoluționare, ce au avut loc în Capitală și la care au participat mii de oameni.

De asemenea sînt redată acțiunile întreprinse de elementele revoluționare pentru reorganizarea Secțiunii București a Partidului Socialist, reînființarea sindicatelor, lupta pentru clarificarea ideologică în cadrul mișcării muncitorești bucureștene ș.a.

Evenimentele redată în lucrare pe larg, sau numai în mod succint, sînt în măsură să justifice una din concluziile de bază ale comunicării și anume că luptele revoluționare de la sfîrșitul anului 1918 (noiembrie-decembrie) din care se desprinde prin importanța, semnificația și consecințele ei, demonstrația muncitorilor din București din 13 decembrie 1918, au înscris în istoria poporului român o pagină elocventă a abnegației și spiritului de jertfă al clasei muncitoare în lupta împotriva exploatării, pentru pîine, pace, libertate și democrație.

81 **CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FRĂMÎNTĂRILOR ȚĂRĂNIMII DIN FOSTUL COMITAT ALBA, ÎN PRIMELE DECENII ALE SECOLULUI AL XX-LEA**

de **MIRCEA VALEA**, directorul Muzeului regional Deva

După o succintă trecere în revistă a urmărilor nefaste ale primului război mondial asupra maselor țărănești din Transilvania, autorul prezintă situația grea în care se găsea țărănimea din fostul comitat Alba. Suferințele cauzate de greutățile războiului au dus la treptata radicalizare a țărănimii, concretizată în înmulțirea cazurilor de nesupunere a țăranilor față de moșieri și de autoritățile civile și militare.

În cadrul luptei revoluționare a maselor, în perioada tratată, un loc important l-au ocupat mișcările țărănești din fostul comitat Alba, izbucnite la începutul lunii noiembrie 1918, mișcări care, în cele mai multe locuri, s-au transformat în adevărate răscoale.

Puternicele mișcări țărănești din comitatul Alba au constituit contribuții eficiente la lupta revoluționară din Transilvania, care a culminat cu unirea Transilvaniei cu România, în urma memorabilei adunări de la Alba-Iulia, din 11 decembrie 1918.

82 **DATE ÎN LEGĂTURĂ CU FRĂMÎNTĂRILE MASELOR POPULARE DIN ȚINUTUL NĂSĂUDULUI (1920—1933)**

de **SEPTIMIU POP**, directorul Muzeului raional Năsăud

Muncind din greu cîte 10—12 ore pentru un salariu care nu acoperea nici minimul de existență, muncitorii din centrul minier Rodna, Valea Arieșului (comuna Maieru) și Cobășel (comuna Sanț), alăturându-se muncitorilor din întreaga țară, în ziua de 21 octombrie 1920 declară grevă. Măsurile luate de autoritățile județene îndirjesc pe muncitori, care continuă greva pînă la 6 noiembrie. Urmărirea de către guvern a celor care au participat la greva generală din octombrie 1920 a continuat și în anul următor, întocmindu-se conspecte nominale de participanții de la Rodna.

Semnificativ este faptul că lupta muncitorilor s-a împletit cu lupta țărănimii pentru pămînt. Revolta țărănimii se generalizează, cuprinde tot mai multe comune, transformîndu-se într-o adevărată mișcare țărăncască, ducînd la inițierea, în ziua de 24 mai 1920, a subprefectului de către cei peste 2 000 de țărani și muncitori veniți la Bistrița. La sfîrșitul lunii iunie nemulțumirile și agitația în sinul țărănimii continuă, urmărind alungarea prefectului.

Anii de criză din 1929—1933 au agravat și mai mult situația muncitorilor, țăranilor și funcționarilor. Sînt concediați muncitorii mineri de la Rodna, Sanț, Maieru, muncitorii forestieri de la societatea „Regna” din Valea Mare, Ilva-Mare, Măgura-Ilvei. Pentru a ieși din această situație muncitorii amenință (cei de la Rodna, Fiad și Ilva-Mare), întocmesc memorii în care arată situația lor grea și cer de lucru (Măgura Ilvei), sau declară grevă, cum au făcut muncitorii de la fabrica din Ilva-Mică, la 11 aprilie 1933.

Criza industrială s-a împletit și cu cea agrară ducând la sărăcirea mai accentuată a țărănimii, determinând, între anii 1930—1932, numeroase manifestări ale luptei de clasă la sate. Asemenea acțiuni au avut loc în comuna Saț și Rodna, unde țăranii refuză să plătească taxele de pășunat.

De pe urma crizei economice au avut de suferit și învățătorii și profesorii, care protestează direct trimițând memorii Ministerului prin care cer restituirea imediată a reținerilor forțate făcute de stat asupra salariilor lor.

Aceste nemulțumiri și lupte desfășurate pe teritoriul actual al raionului Năsăud de către masele populare se încadrează organic în marea luptă dusă de poporul român pentru o viață mai bună, mai fericită.

83 GREVA MUNCITORILOR METALURGIȘTI DE LA FABRICA „PHOEBUS“ — ORADEA DIN MAI-IULIE 1927

de **PETRU BUNTA**, șef secție la Muzeul de istorie — Cluj

Un important moment în lupta muncitorilor orădeni, împotriva ofensivei patronale din perioada stabilizării relative a capitalismului în țara noastră, l-a constituit greva muncitorilor metalurgiști de la fabrica „Phoebus“-Oradea în mai—iulie 1927.

Izbucnită ca răspuns la acțiunea direcțiunii de concediere a unor muncitori de la secția motoare, ce se opuneau introducerii sistemului de muncă „Taylor“, greva a fost condusă de P.C.R. și syndicatele unitare.

Pe baza frontului unic s-a ales un comitet de grevă, au fost formate pichete de pază pentru împiedicarea angajării spărgătorilor de grevă și s-a organizat ajutorarea muncitorilor greviști. Cu greviștii de la „Phoebus“ s-au solidarizat și muncitorii unor întreprinderi din București, Timișoara, Tg. Mureș, Brașov, Valea Jiului etc.

Arestările efectuate de prefectura poliției din Oradea și politica de intimidare a direcțiunii nu i-au speriat pe greviști, care au continuat greva, obținând la capătul a 7 săptămâni de luptă satisfacerea revendicărilor lor: încheierea unui contract colectiv de muncă și eliberarea arestaților.

84 ASPECTE ALE CONTRIBUȚIEI ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

de **GHEORGHE PROTOPOESCU**, director adjunct la Muzeul de istorie — Cluj

Autorul articolului se referă numai la unele aspecte ale luptelor duse, în anul 1944, de către trupele române cot la cot cu cele sovietice pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei, răpită României prin dictatul de la Viena (30 august 1940).

Intrind, în urma actului de la 23 August 1944, cu întregul său potențial de luptă, militar și economic, în războiul dus împotriva Germaniei hitleriste, România a determinat o accentuare a superiorității de forțe în favoarea Națiunilor Unite.

Armata română a luptat cot la cot cu armata sovietică pentru eliberarea întregului teritoriu al României, continuând apoi lupta pentru nimicirea inami-

cului pe teritoriile Ungariei și Cehoslovaciei, pină la prăbușirea fascismului german. Totalul forțelor românești care au luat parte la înfrîngerea Germaniei hitleriste depășește cifra de 538 000 de oameni, iar pierderile pricinuite dușmanului se ridică la peste 136 000, dintre care aproape 118 000 de prizonieri.

Articolul surprinde un important moment al participării armatei române la războiul antihitlerist și anume acela al luptelor ofensive duse împotriva fasciștilor în zona Mureșului superior și mijlociu, lupte care au contribuit substanțial, datorită victoriei armatei române, la eliberarea orașului Cluj și apoi la eliberarea părții de nord a Transilvaniei.

Avîntul ofensiv al ostașilor români, măiestria comandamentelor, sprijinul și colaborarea neînfrîcată a întregului popor, se datoresc tocmai faptului că armata română ducea un război drept, eliberator, împotriva fascismului înrobitor de popoare. În această lumină trebuie înțeles și eroismul de masă al trupelor române și al întregului nostru popor.

85 ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ELEMENTAR ȘI MEDIU ÎN CAPITALĂ, ÎN ANII PUTERII POPULARE

de CONSTANȚA ȘTIRBU, muzeograf la Muzeul de istorie a orașului București

Construirea bazei tehnico-materiale a socialismului implică, între altele, transformarea calitativă a învățămîntului de toate gradele, concomitent cu sporirea numărului de locuitori cuprinși în rețeaua de școlarizare.

Progresul învățămîntului elementar și mediu în București, în anii revoluției populare se reflectă în: ridicarea nivelului de instruire a populației Capitalei, formarea unui corp de cadre didactice corespunzător cu un sistem de învățămînt modern, științific, crearea bazei materiale necesare progresului învățămîntului în Capitală, reprofilarea rețelei de învățămînt în București, în acord cu dezvoltarea și sarcinile economice și culturale, repartizarea teritorială a unităților de învățămînt.

Măsurile, legile, transformările survenite au determinat lichidarea analfabetismului în 1955; intensificarea treptată a gradului de școlarizare (în 1948, prin obligativitatea învățămîntului de 4 ani, în 1956 — de 7 ani iar în 1961 — de 8 ani); asigurarea spațiului și utilajului corespunzător procesului de învățămînt elementar și în majoritate și a celui mediu; crearea unei rețele de învățămînt mediu complex, diferențiat, în acord cu necesitățile economiei și a învățămîntului superior etc.

(Toate aspectele prezentate sînt ilustrate îndeosebi prin analiza datelor statistice referitoare la perioada 1941—1945 și 1945—1965).

86 ISTORIOGRAFIA BUCUREȘTEANĂ ÎN ANII PUTERII POPULARE

de FLORIAN GEORGESCU, directorul Muzeului de istorie a orașului București

Istoriografia bucureșteană în anii puterii populare a adus un prețios aport, nu numai pentru cunoașterea trecutului orașului, ci și pentru cunoașterea istoriei patriei. Lucrările, numeroase și variate, redactate de istorici, arheologi, numismați etc., dovedesc cu prisosință acest fapt.

Cercetătorii din domeniul istoriei orașului București au preluat de la vechea istoriografie fondul pozitiv documentar, pe care l-au adâncit și interpretat în mod științific. Cum istoriografia bucureșteană are la bază un trecut de mai bine de un secol (primele lucrări privitoare la istoria orașului au fost publicate de Dimitrie Berindei în 1861), ea cuprinde numeroase articole și lucrări de sine stătătoare, fie cu un caracter de erudiție, întemeiate pe o documentare de arhivă, fie cu un conținut memorialistic care au valoare prin aceea că descriu evenimente la care au participat chiar autorii. La acestea se adaugă și lucrări ale unor diletanți care prezintă, pentru cercetătorul de azi, un interes minor. Din prima categorie menționăm lucrarea voluminoasă a lui G. Ionescu-Gion „Istoria Bucureștilor” (1899), schița istorică a lui C. Moisil „Bucureștii vechi” (1932), lucrarea lui George D. Florescu „Din vechiul București” (1935) și „Istoria Bucureștiului” (1939) a lui N. Iorga. Din a doua categorie de lucrări memoriale, menționăm volumele lui C. Bacalbașa „Bucureștii de odinioară”, lucrările memorialistice în legătură cu revoluția de la 1848 și unele articole ale lui D. Papazoglu. În domeniul arheologiei, o contribuție însemnată a adus cercetătorul Dinu V. Rosetti.

În anii puterii populare au fost întreprinse săpături arheologice pe teritoriul dintre Colentina și Dîmbovița, pe care s-a format orașul București, și au fost depistate și publicate numeroase documente. Astfel au fost tipărite mai multe volume de cercetări arheologice și de documente, la care colectivul științific al Muzeului de istorie a orașului București, a avut o însemnată contribuție, iar la acestea se adaugă articolele și studiile cu caracter monografic sau de sinteză.

Cum cercetarea științifică a istoriei capitalei stă la baza muncii muzeistice și de popularizare, Muzeul de istorie a orașului București a acordat acestor preocupări majore un interes permanent, fapt concretizat într-o serie de lucrări ale căror tematici au urmărit studierea dezvoltării economice a orașului de-a lungul secolelor, lupta maselor populare împotriva aspirării străine și feudale, evoluția teritorial-demografică și edilitar-urbanistică a orașului etc. Ca o contribuție însemnată la noua istoriografie bucureșteană menționăm și cele 3 volume de „Materiale de istorie și muzeografie” apărute pînă acum, precum și lucrarea de sinteză: „Istoria orașului București”, care e în curs de apariție.

87 ORAȘUL BUCUREȘTI, PRINCIPALUL CENTRU ECONOMIC AL ȚĂRII

de ALEXANDRU CEBUC, șef secție la Muzeul de istorie a orașului București

În cadrul prefacerilor de importanță istorică înfăptuite în cei 20 de ani de către poporul român sub conducerea partidului, capitala României socialiste a devenit un oraș înfloritor, cu o economie în plină dezvoltare, cu o industrie puternică, cu o bogată activitate culturală.

Reconstrucția socialistă a capitalei se desfășoară în cadrul general al construirii socialismului, prin dezvoltarea armonioasă a ramurilor economiei naționale pe baza valorificării raționale a rezervelor materiale ale țării, a introducerii progresului tehnic etc.

Industrializarea socialistă a țării, bazată pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele și în primul rînd a industriei constructoare de mașini, se impunea ca o necesitate obiectivă pentru țara noastră, care a moștenit de la regimul burghez-moșieresc o economie înapoiată, cu un pronunțat caracter agrar.

Linia trasată de partid, de industrializare socialistă, și-a găsit expresia în planurile anuale de stat din anii 1949—1950, în planul de 10 ani pentru electrificarea țării, în primul și cel de-al doilea plan cincinal 1951—1955, 1956—1960, în planul de 6 ani, cît și în alte hotăriri ale partidului.

În anii puterii populare, pe cuprinsul capitalei au fost construite peste 50 de uzine și fabrici, numeroase secții noi au fost modernizate și utilate.

Este de remarcat faptul că în anul 1964 volumul producției industriale din București era de 10 ori mai mare decît volumul producției anului 1938. Numai în perioada dintre anii 1960—1963 întreprinderile constructoare de mașini din București au realizat 927 prototipuri și au pus în fabricație 568 produse noi.

Producția întreprinderilor bucureștene, a crescut în ultimii 4 ani într-un ritm mediu anual de 15,7%, superior ritmului mediu pe țară.

Succese deosebite au fost obținute în capitală și în dezvoltarea comerțului socialist. Față de anul 1950, creșterea valorii medii a vânzărilor de mărfuri pe locuitor a crescut de la 2 350 lei la 7 850 lei în 1960.

1 UNELE PROBLEME PRIVIND PROIECTAREA MUZEELOR ETNOGRAFICE ÎN AER LIBER

de PAUL NIEDERMAIER, arhitect decorator la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Pornind de la analiza diverselor muzee din țară și străinătate, cit și de la experiența obținută în cursul elaborării documentației pentru sectorul etnografic din Dumbrava Sibiului, comunicarea arată felul în care proiectele generale pot și trebuie să sublinieze caracterul științific al unităților în aer liber.

Pe lângă aspectele legate de prezentarea sistematică a exponatelor, sînt evidențiați unii factori care contribuie la realizarea unui aspect autentic ca: raportul dintre suprafața ocupată de construcții, cimpuri, pășuni, livezi și păduri, folosirea plantațiilor specifice locului de origine al acestor construcții, a vederilor peisagistice etc.

Obținerea unor rezultate corespunzătoare în organizarea muzeelor în aer liber este condiționată de buna rezolvare a problemelor generale. Caracteristicile amplasamentului au o importanță deosebită pentru aspectul ulterior al muzeului. Dar și mărirea terenului, gruparea și densitatea unităților etnografice, rezolvarea adecvată a cadrului vegetal și a rețelei de alei sînt factori de certă însemnătate.

Numai rezolvarea tuturor acestor probleme pe baza unei documentații generale asigură realizarea în muzeu a unui tot unitar, valoarea fiecărei construcții și instalații în parte și aspectele tipice fiind scoase în mod corespunzător în evidență.

2 CÎTEVA CONSIDERAȚII ASUPRA CERCETĂRILOR ETNOGRAFICE DE TIP EXPEDIȚIONAR-ITINERANT, ÎN ACTIVITATEA MUZEULUI BRUKENTHAL-SIBIU

de CORNEL IRIMIE, șef secție la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Pornind de la teza că cercetarea științifică este proprie oricărei activități muzeistice, pe care trebuie să o precedă și să o întemeieze, colectivul Muzeului Brukenthal a întreprins în ultimii ani o serie de cercetări etnografice în special cu privire la tema tehnicii și meșteșugurilor populare.

Experiența colectivului acestui muzeu poate fi considerată o contribuție la problema metodei de cercetare științifică. Beneficiind de datele diverselor izvoare, etnografia rămâne în primul rînd o știință de cercetare concretă, folosind metoda observației directe, fie cînd sînt urmărite teme speciale, fie cînd se efectuează studii etnografice complexe.

Numeroasele cercetări cu caracter expediționar-itinerant efectuate de către Muzeul Brukenthal în colaborare cu specialiști de la alte muzee și de la Academia Republicii Populare Române în diferite zone etnografice din Transilvania, Oltenia, Banat, Muntenia și Dobrogea au dat la iveală date și materiale științifice inedite contribuind la identificarea și selecționarea unor exemple tipice de unități (instalații, ateliere) pentru sectorul în aer liber ce se organizează în Dumbrava Sibiului.

În același timp, aceste cercetări, desfășurate în cursul anilor, în condiții diferite, cu colective mixte mai largi și mai restrînse, au constituit o experiență de cercetare metodică, în care pe lângă observarea directă și înregistrarea prin note, fotografii, desene, filme, benzi de magnetofon etc. s-au folosit diferite chestionare și fișe-program de cercetare tematică.

Referatul oferă un material documentar util pentru lucrările privind metoda cercetării etnografice.

3 PROBLEME ÎN LEGĂTURĂ CU ACHIZIȚIA ȘI RECONSTRUCȚIA UNITĂȚILOR ÎN CADRUL MUZEULUI ÎN AER LIBER; PRINCIPII ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DIN PRACTICA ÎNCERȚURILOR LA SECTORUL DUMBRAVA SIBIULUI

de RAYMONDE WIENER, muzeograf principal la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Comunicarea expune fazele de lucru pentru aducerea unei instalații de tehnică populară, așa cum se succed ele de la documentare, selecționare, demontare, pînă la reconstruirea unității în spațiul rezervat.

Sînt puse în discuție trei aspecte în legătură cu remontarea acestor unități :

— Dacă instalația populară, care a suferit transformări în decursul vremurilor, se remontează așa cum a fost găsită la data demontării, sau se reduce la forma inițială de construcție ;

— Distincția tipicului față de accidental în reconstrucție ;

— Problema înlocuirii totale sau parțiale a materialelor deteriorate.

Soluțiile date n-au pretenția de generalizare, fiind considerate ca avînd caracter experimental în cadrul sectorului etnografic în aer liber din Dumbrava Sibiului al Muzeului Brukenthal.

4 PROBLEMA APARATULUI DOCUMENTAR LA SECȚIA DE ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ A MUZEULUI BRUKENTHAL — SIBIU (PRINCIPII DE FORMARE, ORGANIZARE ȘI UTILIZARE A ACESTUI APARAT)

de **OLGA MĂRGINEANU**, muzeograf la Muzeul Brukenthal — Sibiu

După o scurtă expunere a criteriilor care au stat la baza încheșării și dezvoltării aparatului documentar al Secției de etnografie și artă populară a Muzeului Brukenthal, care în prezent numără 54 805 piese, se prezintă componența și structura sa: 1. Arhiva de documente scrise, care cuprinde fișe științifice și topografice, rapoarte științifice de teren, chestionare și diferite situații statistice privitoare la problemele cercetate de colectivul științific al secției; 2. Arhiva de imagini formată din filmotecă, fototecă, colecția de diapozitive, diafilme, filme documentare și desenotecă; 3. Funoteca; 4. Biblioteca și fișierul bibliografic.

În încheiere, sînt formulate unele principii și sisteme privind organizarea aparatului documentar care să fie aplicate de către toate muzeele etnografice.

5 ROLUL ÎNDRUMĂTORULUI DE MUZEU

de **PAMFIL ALBU**, muzeograf la Muzeul sătesc Lupșa

În cadrul expunerii, autorul se referă la unele aspecte ale muncii de îndrumare efectuată direct la Muzeul etnografic comunal din Lupșa.

Precizările sumare făcute în legătură cu profilul colecțiilor muzeului, provenind din comuna menționată și din satele învecinate aflate pe valea Arieșului, sînt de natură să explice o serie de probleme ce se ridică în procesul de îndrumare.

În mod deosebit autorul insistă asupra necesității unei temeinice informări a muzeografului îndrumător, pentru a reuși să transmită corect cunoștințe cu privire la patrimoniul muzeului și la tematica expoziției de bază, tematică ce oglindește realități din viața și cultura satelor cercetate.

Printre metodele aplicate în munca cu publicul, se numără și vizitele programate la diferiți săteni, pentru a cunoaște, nemijlocit, cadrul vieții de familie, și nu rareori practicarea unor îndeletniciri casnice cum ar fi țesutul și cusutul, în vederea confecționării pieselor de port moștesc și a textilelor de interior.

6 VALORIFICAREA DATELOR ARHIVISTICE LOCALE ÎN CERCETAREA AGRICULTURII POPULARE VECHI

de **ȘTEFAN MOLNAR**, directorul Muzeului din Cristurul Secuiesc

Lucrarea relevă unele aspecte referitoare la unitatea materialului istoric-archivistic local pentru cercetarea agriculturii. Datele exemplificative sînt luate din procese verbale de dare de seamă din secolele XVIII—XIX ale unor unități

ecleziastice privitoare la partea vestică a raionului Odorhei, Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară. Aceste date confirmă și completează aspectele culturale păstrate de tradiție. Pe baza lor, sînt precizate unele trăsături ale agriculturii practicate în feudalism. Astfel, forma de proprietate colectivă a pămînturilor obștești (communa terrenum) pe acest teritoriu începe să se destrame în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, procesul de descompunere încheindu-se, în linii generale, în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Trecerea de la sistemul de două hotare la sistemul de trei hotare în această zonă s-a petrecut aproximativ între anii 1815—1873.

În timpul sistemului de două hotare, hotarul însămișat și imașul au fost cultivate alternativ de la an la an. Partea ținută în odihnă a hotarului, imașul, a fost folosită sistematic ca pășune.

Din cerealele păioase se făceau clăi mici alcătuite din 22 de snopi (snopuri) și clăi mari alcătuite din 26 de snopi. Plata indemnizației parohului și a dascălului se făcea cu clăi mici. Pentru gospodăria proprie se folosea sistemul clăilor mari.

În timpul agriculturii cu imași, în multe locuri, miriștea înverzită după seceriș a fost cosită, rezultînd furaje pentru iarnă.

Cerealele transportate în gospodărie au fost așezate într-unul sau mai multe stoguri, pe picioare înalte de lemn, în funcție de starea proprietarului.

Îmblătitul s-a efectuat cu îmblăciu. El nu era făcut deodată: la cei înstăriți, îmblătitul dura, câteodată, de la începutul toamnei pînă în primăvara anului următor. La săraci, îmblătitul era executat de către bărbații din familie. Cei înstăriți angajau pentru îmblătīt muncitori, indemnizația acestora fiind a 9-a parte din semințe, sau paiele (paia) cerealelor.

Pentru măsurarea cerealelor a fost utilizată cubla, metra și eitelul, iar folosirea mierței a apărut în jurul anilor 1880.

Pînă în primul sfert al secolului al XIX-lea, știuleții porumbului se îmblăteau, iar după această dată, boabele erau desprinse de pe știuleți cu mîna.

7 PROBLEMA CREȘTERII COLECȚIILOR LA MUZEUL DE ARTĂ POPULARĂ AL R.P.R.

de IADVIGA FORMAGIU, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R., MILCANA PAUNCEV, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R., SMĂRÂNDIȚA STANCIU, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R.

După o sumară trecere în revistă a creșterii colecțiilor Muzeului de artă populară al Republicii Populare Române de la înființare (1906) pînă în 1952, autorii articolului prezintă criteriile științifice și practica muncii de constituire a colecțiilor în ultimii ani.

La baza realizării colecțiilor muzeului stă, pe de o parte, necesitatea îmbogățirii lor permanente cu obiecte reprezentative din toate genurile artei populare provenind din toate regiunile țării, iar pe de altă parte, colecționarea în timp util a materialului de artă populară aparținînd modului de viață din trecut, asigurînd astfel păstrarea patrimoniului de artă tradițională.

Creșterea colecțiilor se realizează, în primul rînd, pe bază de cercetări și achiziții de teren. Ca metode suplimentare, se apelează și la achiziții de la colecționari, schimb de colecții etc.

Cercetările și achizițiile de teren se fac pe regiuni, iar în cadrul regiunilor, pe zone etnografice. Campania de achiziții se bazează pe cunoașterea colecțiilor Muzeului de artă populară al Republicii Populare Române și a

altor muzee similare, pe documentarea bibliografică prealabilă, precum și pe cercetarea propriu-zisă de teren.

Munca de achiziții are la bază principiul selecției riguroase și competente a obiectelor. La selecționare, se ține seama de modul în care acestea oglindesc aspecte ale vieții economice și sociale, punându-se accentul pe valorile certe ale creației populare. Atenția cercetătorilor se concentrează asupra tipurilor dominante și celor mai semnificative variante.

Pe lângă obiectele propriu-zise, se culeg date documentare, se fac fotografii etc. care pot fi folosite ulterior în expoziții muzeale și în publicații de specialitate.

8 DIN EXPERIENȚA ORGANIZĂRII COLECȚIEI DE CERAMICĂ LA MUZEUL DE ARTĂ POPULARĂ AL R.P.R.

de SILVIA ZDERCIUC, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R.

Comunicarea prezintă câteva aspecte privind organizarea colecției de ceramică de la Muzeul de artă populară al Republicii Populare Române, colecție care cuprinde 7035 obiecte, reprezentând centre de ceramică de pe întreg teritoriul țării.

Organizarea științifică a colecției a fost făcută grupându-se obiectele după criterii teritoriale, funcționale și artistice.

Prima grupare a ceramicii s-a făcut pe provincii istorice, iar în cadrul provinciilor istorice pe criteriul specificului etnic. A urmat apoi gruparea ceramicii pe centre sau pe zone etnografice. O parte a materialului care aparține unor centre încă nedeterminate a fost încadrată, până la elucidarea problemei, în provincia, regiunea sau zona etnografică, în care materialul a avut cea mai largă circulație.

Într-o categorie separată au fost încadrate plăcile de sobă și jucăriile, genuri speciale ale ceramicii. Un capitol aparte îl constituie piesele ilustrând tehnica de modelare și ornamentare a ceramicii.

S-a trecut apoi la a doua fază a organizării materialului în cadrul fiecărui centru sau zone etnografice pe categorii de obiecte, pe sisteme ornamentale, pe game cromatice.

Pentru așezarea pieselor de ceramică s-au folosit rafturi și podiumuri din lemn de brad.

Organizarea colecției de ceramică s-a făcut pe baza unor lucrări de evidență științifică riguroasă, care constau din : registru inventar, fișe științifice, fișe și registru de evidență primară, fișe de raft etc.

Aceste lucrări de evidență științifică, întocmite în decurs de mai mulți ani, au stat la baza corelațiilor și a hărților speciale privind producția și caracteristicile ceramicii din fiecare centru, zonă etnografică, sau provincie istorică. Alături de corelații și hărți, materialul documentar a fost completat printr-o bibliografie generală a ceramicii și o bibliografie a ceramicii pe centre. Se lucrează la un index alfabetic al tuturor centrelor de ceramică din țară, necesar pentru a răspunde numeroaselor solicitări din partea specialiștilor, presei, artiștilor plastici, studenților etc.

9 DESPRE ARTA MUZEOGRAFULUI

de MARCELA FOCȘA, șef secție la Muzeul de artă populară al R.P.R.

În lumea muzeelor, astăzi, problema organizării unor expoziții instructive, atrăgătoare și interesante, prin conținut și prezentare, stă în atenția deosebită a fiecărui lucrător muzeograf.

În articolul său, autorul analizează câteva laturi ale muncii muzeografului, așa cum se desprind din activitatea expozițională.

Cercetătorul muzeograf este, înainte de toate, un tematician care interpretează, având drept bază obiecte autentice, domeniul de fapte dintr-o disciplină dată, formulând temele esențiale și relațiile cele mai semnificative.

Valorificarea clară a conținutului expoziției este legată, printre altele, de adaptarea planului tematic la clădire, la spațiul afectat, și de modul de expunere.

În ceea ce privește modul de expunere a obiectelor și documentelor, el implică o serie de coordonate — materiale însoțitoare, metode de etalare, mobilier și iluminat adecvate etc.

Prin prezentarea estetică a exponatelor și integrarea materialelor însoțitoare — fotografii, texte, grafice etc. — expunerii, prin valoarea dată mobilierului, prin căutarea de acorduri particulare între obiect și elementul de susținere, prin iluminat etc., se tinde la valorificarea cea mai justă și artistică a colecțiilor expuse și temelor urmărite.

De aceea se poate spune, pe drept cuvânt, că meseria de muzeograf a ajuns într-adevăr o artă.

10 PORTUL POPULAR DIN ZONA NEAMȚULUI — SATUL GHINDĂOANI

de EMILIA PAVEL, muzeograf la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Portul popular din satul Ghindăoani este specific pentru zona Tg. Neamț — Piatra Neamț.

În studierea portului se ține seama de epoca istorică, cât și de anumite influențe și legături ce le-a avut această zonă în special cu nordul Moldovei și Valea Bistriței, scoțându-se în evidență ceea ce este caracteristic.

Cămeșoiul femeiesc și bărbătesc sînt piese de bază de o valoare deosebită în ansamblul pieselor constitutive ale costumului.

Catrința de Neamț, de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, prezintă și ea o bogată cromatică în roșu la „cîmpuri”.

Îțarii încrețiți pe picior, purtați de bărbați, se întîlnesc în toată Moldova. Cînd apare gheata, îțarii se încrețesc atît la gheată, cît și la genunchi.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea sumanele nu prezentau ornamente bogate. La sfîrșitul secolului al XIX-lea însă, sumanele de Neamț cu falduri și sarad s-au răspîndit aproape peste tot în Moldova. Ornamentele bogate cu „rasad” (sarad) sînt de o valoare artistică deosebită.

La rîndul lor, pieptarele înflorate de Ghindăoani, ornamentate pe toată suprafața exterioară, se întîlnesc în toată zona cercetată.

O piesă de port caracteristică, care se păstrează și astăzi, este traista.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, interesantă este pieptănătura fetelor în „moț” legat cu „cordèle” și flori, ca și îmbrăbodeala cu ștergar, „cîrpă” sau „tichie”, iar mai târziu, cu fes roșu (la femeile căsătorite).

11 **CONTRIBUȚII LA STUDIUL PORTULUI POPULAR DE PE VALEA BISTREI (SATELE CIUTA-OBREJA)**

de **MARIA CĂLUGĂRU**, muzeograf la Muzeul regional al Banatului — Timișoara

Pentru specificul ei, Valea Bistrei reprezintă un important obiectiv de cercetare istorică și etnografică, însumînd trăsături esențiale, comune pentru întreaga zonă, dar diferențiindu-se prin unele particularități legate de structură, cromatică, elemente decorative.

Portul popular femeiesc, arhaic, constituit din ceapsă, ca piesă de găteală a capului (mai târziu conciu), ciupag și poale, ca îmbrăcăminte de pînză, ornamentate cu motive geometrice în tricromia specifică zonei (alb, negru, roșu), brîu de lînă, pieptar de blană, șubă albă cu ornamente de șinioare negre, obiele și opinci, sînt înlocuite treptat cu costumul actual, lucrat din catifea și nylon, dar mai ales cu costumul orășenesc.

La fel se schimbă și portul bărbătesc, de la pălăria cu „obadă” sau „clă-bățul” de blană, de la cămașa lungă, purtată cu izmene sau cioareci și încinsă cu brîul lat de lînă, sau piele, de la laibărul cu șinioare și opinci, la portul actual, aproape identic cu cel al orașului.

Considerînd găteala capului ca un aspect foarte interesant pentru subzona Văii Bistrei (satele Ciuta—Obreja), s-a insistat în mod deosebit asupra acestui capitol.

12 **PORTUL POPULAR DIN COMUNA SĂPÎNȚA (RAIONUL SIGHET, REGIUNEA MARAMUREȘ)**

de **OLGA HORȘIA**, muzeograf la Muzeul de artă populară al R.P.R.

Portul popular, încă bine păstrat în multe sate maramureșene, reprezintă un important domeniu al culturii populare maramureșene, care se încadrează unității culturii populare românești.

Portul popular din această zonă prezintă însă elemente comune în general cu nord-vestul Transilvaniei și cu regiuni limitrofe ale țărilor vecine, cu care au existat relații ce au favorizat interferențe și împrumuturi reciproce.

Autorul s-a oprit în comunicare asupra unor aspecte ale costumului popular din comuna Săpînța. La fel ca multe alte sate din Maramureș, Săpînța are o veche tradiție, ceea ce presupune o continuitate a formelor etnice de cultură, implicit a elementelor particulare de port. În comuna Săpînța, unele piese ale costumului popular au atins o valoare artistică deosebită. Structura morfologică a costumului popular femeiesc și bărbătesc din Săpînța, aspectele

ornamentale și cromatice ca și evoluția anumitor piese de port relevă în mod elocvent fondul tradițional românesc al portului maramureșean, care se încadrează unei mari arii specifice portului popular transilvănean.

13 CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA INTERIORULUI ȚĂRĂ- NESC ÎN REGIUNEA BUCUREȘTI

de **GEORGETA STOICA**, șef secție la Muzeul satului, **SONIA ORBESCU**, gestionar la Muzeul de artă populară al R.P.R.

Cuprinsă între Olt, la vest și Dunăre, la sud-est, Regiunea București face parte în întregime din Cîmpia Română.

Așezările din această parte a Cîmpiei Române au cunoscut, în timp, două tipuri de locuință: bordeiul și casa construită la suprafața solului. Cele mai frecvente sisteme de distribuție a încăperilor în aceste locuințe sînt: bordei cu girlici, tindă și cameră de locuit, bordei cu girlici, tindă și două camere de locuit, casă cu tindă și cameră, casă cu tindă și două camere la care se adaugă apoi o polată. Acestei distribuții îi corespund, în genere, următoarele tipuri de organizare a interiorului: tindă cu vatră liberă și cameră cu sobă și paturi dispuse în unghi; tindă cu două vetre despărțite de restul încăperii printr-un perete și două camere identic organizate; tindă, cameră de locuit și cameră curată în care paturile sînt așezate paralel, cu masă între ele.

La toate tipurile, mobilierul este simplu. Ceea ce împodobește casa sînt textilele din lînă ori bumbac, realizate cu un deosebit simț artistic. Interesantă este seria obiectelor de bucătărie.

Cercetarea celor peste 50 de sate a demonstrat clar unitatea etnografică a acestei părți a Cîmpiei Române.

14 UNELE PROBLEME PRIVIND STUDIUL ARHITECTURII POPULARE DIN DOBROGEA

de **PAUL PETRESCU**, cercetător principal la Institutul de istoria artei al Academiei R.P.R.

Integrîndu-se în ansamblul arhitecturii populare românești, atît în ceea ce privește materialele de construcție și dispoziția interioară, cît și în ceea ce privește decorul, arhitectura populară din Dobrogea are și unele trăsături particulare, care contribuie la alcătuirea unui profil propriu. Aceste trăsături particulare se reflectă cu deosebire în organizarea planurilor caselor și în structura acoperișului. În privința planului se poate remarca o tendință puternică de dezvoltare în lungime precum și una de mărire a spațiului prin alăturare de construcții laterale, lipite de pereții casei. Structura obișnuită a acoperișului dobrogeean este cea general românească, a acoperișului în patru ape. Coexistă însă și forma acoperișului în două ape.

Considerațiile cu privire la unele caracteristici ale arhitecturii populare din Dobrogea sînt completate cu cîteva sugestii privind organizarea unui muzeu etnografic în aer liber al acestei provincii.

15 PIROGRAVURA CU ȘTANȚĂ ȘI SPECIFICUL ETNIC

de NICOLAE PASCU, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R

Comunicarea încearcă să stabilească locul gravurii cu fierul roșu în ansamblul manifestărilor de artă ale poporului nostru și corelația care există, în ceea ce privește tehnica ștanțării, între arta de pe teritoriul patriei noastre și cea din alte țări.

Correspondențele de ordin tehnic în pirogravura poporului nostru și în cea a altor popoare îl conduc pe autor la trasarea unei arii geografice pe teritoriul european în care este prezent un motiv decorativ comun — ghirlanda de semicercuri și punctele în cruce — pe vasele din lemn de conifere. Sînt relevate în continuare particularitățile în decorarea vaselor din doage de lemn, întîlnite la români.

Semnificativă pentru unitatea artei noastre populare este relația dintre motivele pirogravate și cele care sînt ștanțate în metal și piele, constatare ce se adaugă celor privind modul nostru specific de concepere a ansamblurilor decorative pe obiecte de folosință.

16 CERAMICA DE TANSA

de VICTORIA SEMENDEAEV, îndrumător la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași, PETRE CAZACU, muzeograf principal la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Tansa este un important centru de ceramică smălțuită din Moldova. Autorii precizează că aici nu se lucrează ceramica neagră. Producția de bază o formează ceramica de uz casnic. Cele mai răspîndite forme de vase sînt cele întinse (străchini, castroane, talgere etc.) și cîmile de diferite forme și dimensiuni.

Tehnicile de ornamentare folosite sînt: înfloratul cu cornul, cu pensula, stropitul, turnatul cu lingura. Produsele cele mai valoroase sînt realizate în tehnica ornamentării cu cornul, deosebit de interesante fiind motivele denumite: „degețele”, „aripa vrăbiei”, „pîna păianjenului”, „cireșele” etc.

Astăzi, capătă o tot mai largă răspîndire decorul floral pictat cu pensula.

Producția acestui centru este sezonieră, fiind legată de anumite obiceiuri.

Ceramica de Tansa se numără printre valoroasele creații de artă populară din țara noastră.

17 **CONTRIBUȚII LA CERCETAREA CENTRELOR DE CERAMICĂ DIN REGIUNEA BUCUREȘTI**

de **NATALIA POPOVȘCHI**, muzeograf la Muzeul satului, **MARIA RADU**, muzeograf la Muzeul satului

Pe teritoriul regiunii București prezența ceramicii este atestată din cele mai vechi timpuri. Astăzi, meșteșugul olăritului se practică în centrele Pisc, Odobești, Cocioc, care produc în genere o ceramică de uz, continuând pe de o parte, formele și ornamentele tradiționale, iar pe de altă parte, promovând forme noi, cu motive decorative variate.

O categorie aparte o constituie figurinele lucrate la Pisc, care amintesc figurinele neolitice gumelnițene, descoperite în apropierea Bucureștiului.

Aria de răspândire a ceramicii produse în centrele studiate acoperă întreaga regiune București și câteva localități din regiunile Ploiești și, mai puțin, Argeș.

18 **OLĂRIT DE VECHIE TRADIȚIE ÎN SATUL ALBA, RAIONUL TULCEA**

de **CORNEL IRIMIE**, șef secție la Muzeul Brukenthal — Sibiu

Centrul de ceramică din satul Alba, raionul Tulcea, regiunea Dobrogea, prezintă un interes deosebit din punct de vedere etnografic și istoric, în primul rând, datorită tehnicii străvechi de ardere a vaselor în cuptor-groapă de formă ovoidală, cu grătar pe picior, apoi, datorită unor forme și motive ornamentale de veche tradiție.

Vasele se lucrează de regulă la roată; mai rar, și mai ales în trecut, prin modelare cu mina.

Se lucrează mai ales vase mari pentru păstrat lichide (chipuri, urcioare etc.), cu forme simple, alungite, cu gura strimțată sau largă, în funcție de folosință.

Motivele ornamentale, de caracter linear, geometric (în special spirale), înscrise pe suprafețe mari, sînt trasate viguros cu angobă albă, cu ajutorul unei periute din păr de ciine. Se folosește și roțița pentru „brițele” zimțate care dublează, uneori, angoba.

La suprafață, cuptorul-groapă are jur împrejur un „apărător de vînt” din chirpic, înalt de cca 1,5 m. care este prevăzut cu o „ușă” prin care se introduc și se scot vasele.

Asemănările ce se pot face între cuptorul-groapă și cuptoarele descoperite în săpături arheologice (vezi Hăbășești, Alexandria etc.), formele vaselor și ornamentația lor ne îndreptătesc să afirmăm că avem de-a face cu o ceramică ce continuă elemente vechi, autohtone.

19 LAIC ȘI RELIGIOS ÎN PICTURA ROMÂNEASCĂ PE STICLĂ

de NICOLAE PASCU, muzeograf principal la Muzeul de artă populară al R.P.R.

Multe dintre icoanele pictate pe sticlă au un dublu caracter: religios prin tematică, dar laic prin tratare, zugravul popular luându-și libertatea de a interpreta, potrivit concepției sale, tema dată. Urmărind raportul dintre caracterul religios și cel laic al icoanelor din colecția Muzeului de artă populară al R.P.R., autorul comunicării face unele observații cu privire la pictura tradițională pe sticlă.

Sfinții, în multe icoane, nu se deosebesc de celelalte personaje decât prin aureolă. Deseori, în icoane, apar elemente locale de peisaj și arhitectură. Se întâlnesc și personaje care au valoare de portret votiv.

În subsolul unei icoane cu tema „judecății din urmă” este pictată o scenă cu țărani la crîsmă. Este pentru prima dată cînd se semnaleză prezența unei scene de gen, cu țărani la crîsmă, în pictura populară. Tema judecății din urmă este tratată uneori într-un mod original, umanist.

Sînt și tablouri pictate pe sticlă care au format de icoană, însă nu reprezintă sfinți, ele constituind o categorie aparte în cadrul picturii românești pe sticlă.

20 O ETAPĂ INTERESANTĂ ÎN DEZVOLTAREA MECANISMELOR DE MĂCINAT — MOARA PLUTITOARE

de HERBERT HOFFMANN, muzeograf principal la Muzeul Brukenthal — Sibiu

După o trecere în revistă a principalelor etape de dezvoltare a mijloacelor simple de măcinat, de la piatra de zdrobit pînă la rișnița de mină rotativă, lucrarea expune pe larg tipurile de mecanisme, care folosesc, ca sursă de energie, apa.

Astfel, se prezintă caracteristicile morii cu ciudură și ax vertical și a morilor cu roată hidraulică cu admisie superioară și inferioară (cu cupe și aripi).

Insistîndu-se asupra morii plutitoare, ca un tip aparte de moară acționată prin admisie inferioară, se subliniază diferențele structurale ale mecanismului de acționare întîlnite la tipul amintit, față de moara cu ciudură și moara obișnuită cu roată hidraulică, transmisia indirectă cu două angrenaje cu axe paralele (moara de pe Olt) sau perpendicularare (moara de pe Someș), cît și caracteristicile legate de funcționarea morii în condițiile hidrologice date.

În încheiere, se prezintă moara cu alvan ca o creație tehnică care îmbină o serie de principii de funcționare întîlnite la moara plutitoare cu altele preluate de la morile de țărîm, permițînd exploatarea la maximum a condițiilor hidrologice oferite de cursurile de apă mai mari, caracterizate prin curgere lentă.

21 CU PRIVIRE LA MORILE DE APĂ VRÎNCENE

de VIRGINIA ARBORE, muzeograf principal la Muzeul din Focșani

Autoarea constată, cu ocazia cercetărilor de arhivă coroborate cu cele de teren, că morile de apă din zona Vrancei, la sfârșitul secolului al XIX-lea, erau destul de răspândite, ajungând la un număr de 77.

Ținând seama de instalații, morile de apă care au funcționat în această zonă au fost :

- mori de apă cu „titirez” — cele mai vechi ;
- mori de apă acționate prin forța apei sau de mîna omului cu ajutorul unei manivele ;
- mori de apă prevăzute cu roată cu cupe, care se folosesc în mod obișnuit astăzi.

În prezent, datorită progreselor tehnicii, prin introducerea morilor cu motoare în locul celor de apă, numărul acestora din urmă a scăzut considerabil.

22 UNELE ASPECTE DIN ISTORIA MORĂRITULUI PRACTICAT ÎN RAZA RAIONULUI GHEORGHIEI, ÎN SECOLELE XVII-XIX

de MARTIN TARISZNYAS, îndrumător la Muzeul din Gheorghieni

Funcționarea morilor de apă pe teritoriul raionului Gheorghieni, în secolele XVII—XIX, era reglementată prin legi, hotărîri comunale, dar și potrivit obiceiurilor. Lucrările principale de întreținere constînd în curățirea albiei, spargerea gheței etc. se executau în clacă.

Un mare număr de mori era proprietatea feodalilor sau a unor cetățeni mai înstăriți. O formă interesantă și răspîdită a fost posedarea de mori în grupuri. Mai mulți vecini sau rude se foloseau de aceeași moară. În același timp, a existat și practica încredințării morilor unor morari, în schimbul plății unei chirii în bani, sau a unei părți din vama percepută la măcinat.

În diferite comune, morarii erau organizați în asociații controlînd folosirea apelor, întreținerea albiilor etc. Infraacțiunile săvîrșite de unii morari erau sancționate de asociație prin amenzi.

Comunicarea se referă, pe de altă parte, la tehnica măcinatului, la organizarea de către morari a transportului cerealelor și apoi a făinei, de la cetățeni la moară și, respectiv, înapoi la cetățeni. De asemenea, sînt semnalate o serie de ocupații secundare ale morarilor, cioplitul pietrelor, dulgheritul de moară etc.

23 CÎTEVA DATE NOI CU PRIVIRE LA STUDIUL MORILOR DE VÎNT DIN DOBROGEA

de VALENTINA BUȘILĂ, îndrumător la Muzeul satului, GEORGE LAZĂR, muzeograf principal la Muzeul satului

Morile de vînt care apar în Europa în evul mediu sînt cunoscute din aceeași epocă și pe teritoriul țării noastre.

Prima referire la morile de vînt din Dobrogea datează din anul 1585 și aparține călătorului străin François de Pavie. În secolul al XIX-lea morile de vînt se întîlnesc într-un mare număr în zonele de agricultură ale Moldovei, în Cîmpia Dunării și în Dobrogea. Pentru Dobrogea ele sînt consemnate și de călătorii străini ca Dr. Camille Allard (1855), sau Boucher de Perthes (1853). Numai în județul Tulcea existau, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, peste 250 mori de vînt. În primele decenii ale secolului al XX-lea importanța morilor de vînt începe să descrească o dată cu introducerea morilor moderne. Astăzi morile de vînt au devenit extrem de rare și nu se mai folosesc decît în cazuri izolate.

În urma constatărilor făcute, s-au determinat două tipuri principale de mori de vînt :

— moara care se întoarce cu tot corpul în direcția vîntului (din care fac parte moara mică cu un etaj și moara cu două etaje) ;

— moara de tip olandez, la care se întoarce numai partea superioară.

Moara mică poate avea un postament înalt de piatră, ca exemplarele de la Valea Nucarilor și Enisala, sau se sprijină pe patru stîlpi de lemn ca morile cu pereții de stuf de la Enisala. La Valea Nucarilor se află un exemplar interesant și din punct de vedere arhitectonic, datorită stîlpilor ornamentali de la bază.

Mecanismul interior al morii de vînt este în principiu același cu al morilor de apă ; deosebirea constă în sistemul de acționare.

Morile de acest gen pot mîcina la un rînd sau la două rînduri de pietre. Orientarea în direcția vîntului se face cu ajutorul proțapului la care se adaugă uneori un dispozitiv de scripeți simpli, denumit capră.

24 O VARIANTĂ LOCALĂ A MORII DE VÎNT ÎN BANAT

de IOAN DIHOR, șef secție la Muzeul regional al Banatului — Timisoara

Cercetările etnografice efectuate în Clisura Dunării au scos la iveală prezența unei mori de vînt în comuna Coronini, raionul Moldova Nouă, de o construcție aparte.

Construită în anul 1915, ea îmbină, în aceeași unitate, două tipuri de mori, acționate de cei doi factori motrici : apa și vîntul. Este, de fapt, un caz izolat.

Ea se deosebește de moara cu ciutură prin aceea că fusul pietrelor nu mai este acționat de ciutura pusă în mișcare de jetul de apă în cădere. În cazul de față roata, fixată pe fus, este pusă în mișcare de acțiunea vîntului. Ea este prevăzută și cu o curea de transmisie condusă spre și dinspre casa morii cu ajutorul a trei vîliuguri de lemn.

Moara pusă în discuție se aseamănă cu morile cu ciutură numai prin instalația interioară, cu excepția ciuturei.

Această moară se deosebește totodată de morile de vînt tipice prin aceea că instalația aripilor formează corp aparte de casa morii, iar legătura cu instalația interioară se realizează printr-un canal acoperit numit *duduloi*, prin care străbate cureaua de transmisie.

25 PRESE DE ULEI ÎN MUZEUL ETNOGRAFIC AL MOLDOVEI

de GHEORGHE BODOR, șef secție la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Muzeul etnografic al Moldovei posedă în colecțiile sale mai multe instalații tehnice populare, dintre care se remarcă *oloinițele* — presele de ulei.

După un scurt istoric asupra rolului pe care l-a jucat uleiul vegetal cu secole în urmă în alimentația poporului român, se încearcă o tipologie a teascurilor de ulei folosite în Moldova.

O oloiniță se compune, în general, din două instalații separate: una pentru zdrobit sau măcinat sămînța și cealaltă, teascul propriu-zis, pentru presat. În Moldova se cunosc pînă în prezent două tipuri de instalații pentru zdrobit sămînța: tipul *piuă* — instalație acționată cu mîna sau cu piciorul și tipul *rișniță*.

Teascurile, sînt și ele de două tipuri: teascul cu pene și teascul cu grindă.

Teascurile cu pene au două variante: a. teascul cu pene verticale; b. teascul cu pene orizontale care sînt bătute cu maiul de mînă sau cu ajutorul unor „berbeci” (ciocane masive de lemn). Tipul cel mai răspîdit în Moldova este teascul cu „berbeci”.

După ce se descrie mecanismul fiecărei instalații și procesul de producție, se face o paralelă între tipurile de oloinițe moldovenești și cele oltenesti și transilvănene, subliniindu-se și în acest caz unitatea culturii materiale dintre cele trei provincii.

26 PIVELE DE BĂTUT SUMANI DE PE VALEA ȘOMUZULUI

de MELANIA OSTAP, îndrumător la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași,
VICTORIA SEMENDEAEV, îndrumător la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Pe malul Șomuzului — afluent al Siretului (regiunea Suceava) — funcționează și astăzi pive de bătut sumani, vechi instalații meșteșugărești care au făcut vestite satele de pe valea acestei ape. Caracteristice pivelor de pe aceste locuri sînt: 1) roțile cu cupe — apa cîzînd pe deasupra roții, iar grindeiul fiind plasat sub nivelul butucului cu găvane și 2) ciocanele cu cozi situate în poziție orizontală.

În lucrare se descrie construcția pivei, menționîndu-se și terminologia respectivă, modul de prelucrare a țesăturilor, accidentele ce pot surveni în timpul prelucrării lor, precum și alte aspecte legate de munca piuarului.

De asemenea, sînt arătate unele aspecte social-economice privind dezvoltarea meșteșugului piuaritului în această regiune.

27 CU PRIVIRE LA INVENTARUL VITICOL TRADIȚIONAL — CĂLCĂTOAREA ȘI TEASCUL —

de AL. NICOLAE MIRONESCU, cercetător la Institutul de studii sud-est-europene al Academiei R.P.R., CONSTANTIN ILIESCU, muzeograf principal la Muzeul Golești

În prezentarea și analizarea a două din cele mai importante piese din inventarul viticol tradițional — călcătoarea și teascul — autorii încep cu câteva considerațiuni de ordin istoric privitoare la trecutul viticulturii de pe teritoriul României. Sînt trecute în revistă atestările lui Herodot și Strabon privitoare la cultura viței de vie în lumea geto-dacică, după care, menționînd ca un important argument de cultură materială prezența cosoarelor dacice comentate de V. Părvan, trec la perioada romană pentru care prezintă, în argumentarea făcută, etichetele cerate de la Alburnus Major, Testamentul de la Sucidava cît și prezența diferitelor altare votive închinat zeităților protectoare ale viticulturii. Pentru evul mediu sînt amintite în mod special documentele de la Mircea cel Bătrîn, în Țara Românească și Alexandru cel Bun, în Moldova. pe lingă documentele transilvănene din secolul al XIII-lea. Din toate aceste documente reiese că viticultura este o veche ocupație, anterioară izvoarelor menționate. Totodată se arată că vinul a jucat un rol important ca articol de export.

În prezentarea tipurilor de călcători, după unele precizări de ordin lingvistic, privitoare la două din cele mai importante etimologii: călcătoare de origine latină și lin de origine greacă, autorii caută să delimiteze zona călcătoarei și zona linului. Sînt arătate tipurile de călcători: semicilindrică, scobită într-un trunchi de copac de esență moale, tronconică, făcută din doage de lemn, dreptunghiulară făcută din scînduri sau sub forma linului, compusă din două părți, un postament de lemn masiv și o parte superioară făcută din scîndurile sau nuiile împletite.

Teascurile sînt prezentate în formele lor principale: teasc cu pene de lemn, cu pene și șurub, cu șurub la mijloc, cu două șuruburi, cu șurub într-o parte, cu birnă orizontală, cu birnă și lanț.

În concluzie, autorii arată că frecvența și răspîndirea tipurilor de călcători și de teascuri, menționarea lor în documentele țării pe lungi perioade de timp, constituie un argument puternic privitor la vechimea, extinderea și importanța acestei ocupații la noi.

28 CONTRIBUȚII LA STUDIUL INSTALAȚIILOR TRADIȚIONALE PENTRU EXTRAGEREA ȘI PRELUCRAREA METALELOR DIN MUNȚII APUSENI

de VALERIU BUTURĂ, șef secție la Muzeul etnografic al Transilvaniei — Cluj

În legătură cu exploatarea zăcămintelor de aur și fier din Munții Apuseni s-au păstrat unelte și instalații tradiționale de un deosebit interes pentru reconstituirea trecutului mineritului. Spălarea aurului din prundușuri a constituit ocupația populației sărace din multe sate. În mineritul jărănesc, intens

practicat în ținutul Abrudului, minereurile cu conținut mai bogat s-au extras numai cu data și ciocanul, s-au măcinat cu pive de mină ori rîșnițe. Mine-reurile cu conținut mai sărac s-au măcinat cu șteampurile, acționate de roți hidraulice. Din concentratele metalice obținute orin spălarea prundișurilor, din minereurile măcinate în rîșnițe, pive ori șteampuri, aurul s-a extras cu ajutorul unor troace de lemn.

Fierăritul a înregistrat o mare dezvoltare în satele din jurul Vașcăului, în special la Vărzarii de Mijloc și Vărzarii de Sus, unde au existat pe la începutul secolului peste 30 de fauri, care au făcut unelte agricole, cas-nice și meșteșugărești. La Rimetea, foii pentru suflat în foc și ciocanele masive ale fierărilor au fost acționate de roți hidraulice.

29 VĂRĂRITUL, O STRĂVECHE OCUPAȚIE POPULARĂ

de RADU OCTAVIAN MAIER, cercetător la Institutul de etnografie și folclor a Academiei R.P.R.

În materialul prezentat, autorul abordează o problemă privind continuitatea de viață a poporului român pe baza materialelor etnografice studiate pe teren, în arhivă și muzee.

El face clasificarea pe bază de tipologie a uneltelor de vărărit și a cuptoarelor de var din două zone etnografice ale țării: Munții Apuseni și zona Biczului-Moldova.

Totodată, autorul face o privire generală asupra procedeelor tehnice de muncă, valorificarea produselor meșteșugărești, drumurile vărarilor-cărauși din Munții Apuseni și din zona Biczului din Moldova.

Autorul trage concluzii generale asupra îndeletnicirii vărarilor din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre.

30 PRELUCRAREA PĂRULUI DE CAPRĂ ÎN REGIUNILE BANAT, OLTENIA, ARGEȘ ȘI PLOIEȘTI

de GEORGETA STOICA, șef secție la Muzeul satului, ILEANA DIACONESCU, muzeograf principal la Muzeul regional al Olteniei — Craiova

Prelucrarea părului de capră s-a făcut pe un teritoriu vast care se întinde din Asia pînă dincolo de Balcani, trecînd și peste linia Carpaților. Comunicarea tratează problema prelucrării lui pe teritoriul țării noastre și cu deosebire în regiunile Banat, Oltenia, Argeș și Ploiești.

Primele documente care atestă existența meșteșugului datează din secolul al XIV-lea, dar pînă în secolul al XVI-lea acest meșteșug nu depășește cadrul industriei casnice. Prelucrarea intensă a acestei materii prime începe abia în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

Din punct de vedere al tehnicii de lucru, deosebim două sisteme de prelucrare: tors cu furca și țesutul în război orizontal în cadrul gospodăriei și tors cu roata și țesut în război vertical în cadrul centrelor specializate. Folosirea părului de capră în gospodărie este cunoscută în Banat — satele de la nord de Orșova, Oltenia — în jurul Băii de Aramă, și Corabiei, pe Valea Buzăului și Slănicului în regiunea Ploiești. Centre specializate au existat în Oltenia — satele Petrești și Leordoasa, regiunea Argeș satele Suici—Rudeni, în regiunea Ploiești — satul Băleni-Români.

Folosirea roții pentru tors, care presupune un stadiu superior în prelucrarea părului de capră și existența unui mare număr de cuvinte de origine orientală întrebuițate pentru părțile componente ale roții și războiului de țesut pune problema modului și momentului în care acest meșteșug a apărut în țara noastră și nu este exclus să fie în legătură cu schimburile culturale ce au avut loc cu orientul prin intermediul turcesc.

31 DESPRE „ARGEA“ CA INSTALAȚIE DE PRELUCRAT CÎNEPA (CONTRIBUȚIE LA ISTORIA ÎNDELETNICIRILOR CASNICE TEXTILE ÎN ȚARA NOASTRĂ)

de ION CHELCEA, muzeograf principal la Muzeul satului

Reluînd problema cu privire la argea, autorul insistă asupra următoarelor puncte: 1. vechimea cultivării cînepii și inului în țara noastră; 2. argeaua ca instalație de prelucrat cînepa și inul; 3. răspîndirea geografică a sensurilor principale acordate cuvîntului argea, cu care ocazie se ia în considerație — reprezentîndu-se cartografic — și numirile de locuri, făcîndu-se apel la toponimie; 4. interpretarea istorico-filologică acordată cuvîntului argea.

Bazat pe izvoare scrise (Herodot) și pe date rezultate din săpături arheologice, autorul comunicării stabilește că în țara noastră cultivarea și prelucrarea cînepii-inului e de dată străveche. Acest lucru e dovedit, de altfel, și de existența acelei instalații făcută anume, săpată în pămînt, pentru țesut cînepa și inul, numită popular argea, care s-a menținut în unele părți ale țării noastre pînă mai acum o jumătate de veac. Ținuturile unde s-a menținut mai mult timp argeaua sînt: Muntenia, Oltenia și Banatul. În Moldova, argeaua este atestată de numirile de locuri, precum și prin înțelesul de construcție sau parte a unei construcții. În Transilvania, sub cuvîntul argea se înțelege de asemenea o construcție sau parte a unei construcții.

Caracteristic argelei este războiul de țesut orizontal, care de astădată funcționează cu țărushi bătuți în pămînt; e deci fix și are o groapă dedesubt, cam pînă la genunchi, unde femeia, care țese pînza, schimbă ițele.

Această dispoziție a războiului de țesut mai e întilnită, după cunoștințele autorului, și la alte popoare: în Germania, Balcani, Albania, Somalia, India și Abisinia. Războiul de țesut de tip argea este confirmat și de datele rezultate din săpături. El face trecerea de la războiul vertical, la cel folosit în zilele noastre.

Luînd în considerație datele problemei (rezultatele cercetărilor etnografice, arheologice, filologice), autorul ajunge la concluzia că argeaua este un element cultural-popular, cu rădăcini adînci în trecutul istoric conturat deja în lumea tracilor, de la care ne-a fost transmis.

32 CASA — MUZEU DIN PĂULEȘTI

de **IVAN IURASCIUC**, muzeograf la Muzeul din Satu Mare

Datorită condițiilor social-economice noi, viața țărănimii cooperatiste din Păulești, raion Satu Mare, regiunea Maramureș s-a schimbat din temelii. În prezent 99% din casele acestui sat sînt noi.

Pentru a păstra tinerei generații și generațiilor ce vor urma imaginea adevărată despre viața din trecut, a fost lăsată nedemolată o casă țărănească, caracteristică pentru acest ținut, aparținînd unei familii de țărani săraci. Transformată în casă-muzeu, ea redă starea de mizerie, gradul de exploatare, analfabetismul și obscurantismul la care a fost supusă țărănimea săracă.

În comunicare sînt formulate pe scurt principiile de organizare ale casei-muzeu.

Casa în care este organizat muzeul a fost construită în a doua jumătate a secolului al XIX-lea din chirpici, avînd acoperiș de paie de secară. Ea se compune din trei încăperi: casa mare, bucătăria (tînda) și casa mică. În continuarea casei și lipit de aceasta se află grajdul, construit din lut și nuiele și acoperit cu paie.

În casa mare și bucătărie (tînda) sînt prezentate piese de interior cu valoare etnografică, iar în casa mică este prezentat un scurt istoric al vieții țaranilor înainte de 23 August 1944.

Felul în care a fost concepută și organizată casa-muzeu o face să-și îndeplinească cu succes rolul educativ și cel de păstrătoare a valorilor culturii materiale și spirituale populare.

33 UNELE PROBLEME PRIVIND ORGANIZAREA CASELOR-MUZEU

de **BORIS ZDERCIUC**, șef secție la Muzeul satului

Articolul trece în revistă principalele probleme pe care le ridică organizarea caselor-muzeu (profil, tematică, cercetări și identificări, formarea și organizarea colecțiilor, organizarea interiorului etc.).

Autorul consideră că aceste unități muzeale trebuie să aibe un profil istorico-etnografic care să ilustreze condițiile de trai, specificul culturii și creației artistice populare de pe teritoriul unui sat, de la formarea așezării și pînă în prezent.

34 UNELE CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA NOILE LOCUINȚE ALE ȚĂRĂNIMII COOPERATISTE

de **BORIS ZDERCIUC**, șef secție la Muzeul satului, **NICOLAE UNGUREANU** membru al Comisiei muzelor științifice

Textul elaborat în urma unor cercetări speciale, întreprinse recent de Muzeul satului în opt regiuni ale țării, avînd drept scop identificarea unor complexe actuale de locuire, prezintă etapa de azi din dezvoltarea arhitec-

turii țărănești, care continuă bogatele tradiții arhitectonice ale poporului român.

Relevând transformările radicale care au loc în prezent în viața satului, ca rezultat al construirii socialismului, autorii se opresc asupra câtorva aspecte legate de arhitectura noilor locuințe ale țărănimii cooperatiste. Se analizează mai amplu câteva probleme dintre care menționăm: continuarea și valorificarea tradițiilor constructive, problema materialului și tehnicii de construcție, decorul locuințelor noi etc.

Autorii, urmărind în genere aspecte din cele mai semnificative, subliniază faptul că arhitectura satului contemporan, respectiv locuința, evoluează evident pe linia satisfacerii mai depline a cerințelor de confort modern în viața de familie.

35 UNELE REZULTATE ALE CERCETĂRII ETNOGRAFICE A NOULUI ÎN SATELE REGIUNII BUCUREȘTI

de **GHEORGHE DINUȚĂ**, muzeograf principal la Muzeul satului

În lucrarea sa, autorul analizează principalele aspecte ale apariției noului în viața satelor regiunii București, ca rezultat al cooperativizării agriculturii.

În prima parte, autorul prezintă unele forme tradiționale de organizare socială a satelor care, în condițiile agriculturii cooperativizate, au căpătat un conținut nou ca: constituirea unităților socialiste după criteriul vechii împărțiri a satelor, constituirea brigăzilor de câmp după vechile părți de sat (cătune, ulițe etc.), constituirea brigăzilor pe diverse specializări în funcție de experiența anterioară a membrilor cooperatori.

Rezultatele remarcabile obținute de unitățile socialiste în creșterea producției cerealiere, animaliere etc. au contribuit la creșterea continuă a nivelului de trai.

Toate acestea se reflectă în schimbările profunde survenite în aspectul general al satelor.

În partea a doua a lucrării, autorul scoate în evidență unele din cauzele care duc astăzi la schimbări mari în tipologia așezărilor rurale, arătând că sistematizarea generală a localităților duce la micșorarea vetrei satelor, dându-se agriculturii noi suprafețe. Construcțiile social-culturale și casele noi ale membrilor cooperatori, fiind amplasate cu precădere în vatra satelor, contribuie la schimbarea structurii și morfologiei așezărilor. Prin amplasarea noilor construcții de-a lungul principalelor drumuri, se observă cum așezările capătă în unele cazuri o formă geometrică mai precisă, deseori alungită, cu o structură tot mai compactă.

36 CONTRIBUȚII LA STUDIAREA CREAȚIEI ARTISTICE POPULARE ACTUALE ÎN SATELE DIN MOLDOVA

de **GHEORGHE DINUȚĂ**, muzeograf principal la Muzeul satului, **GEORGE LAZĂR**, muzeograf principal la Muzeul satului

Transformările profunde care s-au produs odată cu statornicirea relațiilor socialiste la sate au exercitat o puternică influență asupra artei populare.

Parcurgând numeroase sate din regiunile moldovene — Iași, Suceava și Bacău — și urmărind raportul dintre tradiție și noile manifestări de creație

artistică autorii schițează câteva constatări privind dezvoltarea creației artistice populare actuale.

Astfel, în zonele cu bogate tradiții, arta populară se dezvoltă și azi în forme variate, în timp ce în alte zone, manifestările de artă populară nu mai sînt atît de intense.

Numeroasele case noi, construite la sate, se remarcă în marea majoritate printr-o strînsă imbinare a liniei tradiționale în arhitectura populară cu noile elemente legate atît de materialul și tehnica de construcție, decorul interior și exterior al locuinței, cit și de asigurarea confortului. Numărul de obiecte noi variază în locuință după funcția încăperilor. În camerele de locuit întîlnim și astăzi numeroase piese de mobilier și țesături tradiționale alături de cele noi, procurate din comerț.

Creatorii populari din satele regiunilor Suceava și Bacău confecționează costume tradiționale reușite din punct de vedere artistic, în a căror ornamentică și tehnică de lucru se întîlnesc elemente noi, care preiau într-o linie corespunzătoare tradiția. Multe dintre ele se folosesc de către formațiile artistice de amatori. În același timp, meșterii populari confecționează obiecte din lemn și ceramică asigurînd în multe cazuri o imbinare strînsă între utilitatea și caracterul lor decorativ.

37 ORNAMENTAREA CASELOR ȚĂRĂNEȘTI ÎN STUCA- TURĂ, CU MOTIVE NAȚIONALE INSPIRATE DE PE ȚESĂTURI ȘI CUSĂTURI

de CORNELIA SCONDAC, îndrumător la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Deși cunoscută cu mult înainte, ornamentarea în relief pe tencuială a avut o răspîndire relativ redusă în Moldova de nord. Motivele folosite sînt geometrice (linii, triunghiuri, romburi, cercuri) și stilizări florale, avimorfe, zoomorfe.

O variantă aparte de decor, deosebită de ornamentica mai sus menționată, este aceea inspirată de pe cusăturile și țesăturile țărănești, întîlnită în raionul Vatra Dornei, comunele: Argestru, Iacobeni, Cîrlibaba și în special Ciocănești (de unde-și trage și obîrșia).

Ornamentarea se realizează din mortar aplicat pe tencuiala umedă, cu ajutorul unor șabloane de carton cu motivele dorite. Prin executarea acestui decor sobru, sărbătoresc și original, meșterul popular a știut din plin să dovedească măiestria artistică cu care este dotat.

Lucrarea prezintă un bogat material ilustrativ.

38 DIFERENȚIERI SOCIALE MANIFESTATE ÎN PORTUL POPULAR DIN UNGURENI, COMUNA CUPȘENI, RAI- ONUL LĂPUȘ — REGIUNEA MARAMUREȘ

de TANCRED BĂNĂȚEANU, directorul Muzeului de artă populară al R.P.R.

Analizînd portul popular din satul Ungureni (comuna Cupșeni, raionul Lăpuș, regiunea Maramureș) autorul constată interesante diferențieri sociale manifestate în morfologia portului, ornamentarea sa și în felul de a se purta

unele piese. Diferențierile se explică și prin faptul că, în trecut, o parte din locuitorii satului erau iobagi, iar altă parte nemeși. Satul s-a împărțit în două: Suseni (nemeși, crescători de vite) și Joseni (iobagi pe pământul boieresc).

Nemeșii se ocupau cu oieritul și creșterea vitelor mari, pe care le vindeau pentru a-și cumpăra alimentele necesare. Pământul pe care-l aveau în stăpînire era folosit aproape exclusiv pentru pășuni. După primul război mondial, creșterea vitelor a cunoscut aici un anumit regres, în schimb s-a dezvoltat exploatarea forestieră. Locuitorii din Suseni au început atunci să se ocupe și de bulinărit.

După desființarea iobăgiei foștii iobagi din Joseni, intrînd în posesia unei părți din terenurile agricole, au cunoscut o dezvoltare economică superioară locuitorilor din Suseni Ungurenilor.

Cele două ocupații: creșterea vitelor (practicată de nemeși) și agricultura (predominantă la iobagi) au avut deci ponderi și rentabilități diferite, în epoci diferite, reflectate și în starea socială diferită.

Atunci cînd nemeșul își ciștiga mai bine existența cu creșterea vitelor, iobagul trudea la grof.

Întra două epoci, fostul nemeș nu reușește să-și mai asigure aceeași „bună stare” cu creșterea vitelor, iar fostul iobag are o „situație îmbunătățită”. Sensul termenilor de „bunăstare” și „situație îmbunătățită” trebuie raportat la condițiile exploatareii capitaliste.

Autorul formulează ideea, pe baza cercetărilor, că în afara ocupațiilor distincte au existat diferențieri între iobagi și nemeși și în privința folclorului, și foarte concret și pregnant în port.

39 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA STRUCTURII SOCIALE A PĂSTORILOR TRANSHUMANȚI ÎN SECOLUL XIX

de ION VLĂDUȚIU, cercetător principal la Institutul de etnografie și folclor al Academiei R.P.R.

Pe bază de date documentare de arhivă și de mărturii etnografice culese pe teren, autorul analizează structura socială, de clasă, a păstorilor transhumați în secolul al XIX-lea, insistînd îndeosebi asupra primei jumătăți a secolului, adică asupra perioadei cînd ocupația lor era în plină dezvoltare.

În prima parte, autorul subliniază însemnătatea cunoașterii structurii de clasă a populației studiate pentru cercetarea etnografică și înfățișează totodată modul în care a fost tratată problema în lucrările de specialitate publicate în trecut.

Structura de clasă a păstorilor transhumați este analizată prin prisma situației lor economice. Sînt analizate formele lor de proprietate în veacul al XIX-lea, asupra terenurilor de pășune și de cosire și asupra animalelor. Sînt expuse date statistice de arhivă cu privire la numărul de animale pe care le-au avut în proprietate în cursul cîtorva decenii mocanii birșani — unul din grupurile ce deținea locul de frunte în practicarea transhumației în prima jumătate a secolului trecut, — și se analizează repartitia numărului de animale în interiorul comunității respective. Datele statistice de arhivă sînt coroborate cu date din literatura vremii și cu mărturii etnografice de teren. În concluzie, se relevă că la păstoria transhumați, în perioada cercetată, a avut loc, ca urmare a pătrunderii relațiilor capitaliste în economia agrară și deci inclusiv în economia pastorală, un proces puternic de diferențiere în clase antagoniste. Tîrleași mari au intrat, în parte, în rîndurile chiaburimii de la sate, în rîndurile burgheziei. Masa membrilor acestor comunități o formau săracii și mijlocașii, care de fapt efectuau în mod nemișlocit transhumația.

40 METODA TIPOLOGICĂ ÎN ETNOGRAFIE

de ROMULUS VULCĂNESCU, șef de sector la Institutul de etnografie și folclor al Academiei R.P.R.

Autorul prezintă „tipologia” ca o submetodă de clasificare a cunoștințelor științifice și a materialelor concrete de cultură, care a apărut în secolul al XIX-lea și s-a perfecționat în secolul al XX-lea.

La baza acestei submetode de clasificare, utilizată și de etnografie, au fost puse modalitățile particulare de reflectare a realității culturale, denumite în ansamblul lor „tipuri”, considerate când ca „reprezentări simbolice”, când ca „scheme de referințe” logice.

Din cauza exagerării rolului metodologic al „tipului” în clasificare, tipologia a început să fie considerată ca o disciplină autonomă, ca un scop intrinsec. Tipul, conceput ca un mijloc practic de reflectare abstractă, începe a fi considerat ca un obiect de cunoaștere în sine, o categorie propriu-zis gnoseologică.

Pentru a elucida procesul de naștere și dezvoltare a acestei submetode de clasificare, autorul expune teoriile tipologice în etnografie în ordinea complexității și eficacității lor. Expunerea începe cu teoriile idealiste în etnografie (tipologia genetică, structuralistă, morfologică, funcțională și stilistică) și conchide cu teoria materialistă în etnografie (tipologia dialectică).

Autorul prezintă în continuare trăsăturile esențiale, conținutul și valoarea aplicativă a *tipologiei dialectice*, care în stadiul actual corespunde exigențelor clasificării științifice.

În partea finală a comunicării, autorul constată necesitatea tot mai presantă în domeniul teoriei și practicii muzeografice de a utiliza pe scară cât mai largă, tipologia dialectică. Indicațiile în această direcție sînt în măsură să lămurească eficacitatea metodei în muzeografia actuală.

41 PREOCUPĂRI ACTUALE ALE ETNOGRAFIEI ȘI MUZEELOR ETNOGRAFICE

de GHEORGHE FOCȘA, directorul Muzeului satului

Domaniul investigației cuprinde în etnografie numeroase categorii de fenomene concrete, privind viața materială, socială și cultural-artistică a poporului. Se urmărește: definirea tipurilor economico-culturale structurate teritorial și a diferențierii de la o etapă istorică la alta, determinarea particularităților etnice, determinarea aportului specific adus de un popor la îmbogățirea tezaurului cultural-artistic general etc.

Amplificarea și accelerarea progresivă a procesului general multilateral al transformărilor care au loc în societatea de azi, obligă pe etnografi la intensificarea cercetărilor. Aspecte și probleme noi apar în toate domeniile activității sociale.

Sarcina efectuării cercetărilor — printr-o largă documentare istorică — revine deopotrivă institutelor de profil ale Academiei R.P.R. și principalelor muzee etnografice. Cercetarea este necesară pentru dezvoltarea colecțiilor, organizarea expozițiilor de bază, pentru desfășurarea muncii educativ-culturale cu masele.

Amplarea și complexitatea fenomenelor analizate determină caracterul colectiv al muncii, colaborarea largă, multilaterală și coordonarea planurilor de cercetare științifică.

Colective largi trebuie alcătuite pentru studiul complex al perioadei actuale, pentru alcătuirea de monografii etnografice.

1 UNUL DIN CAIETELE '„TITIRCĂ SOTIRESCU ET C-IA“

de CORIN GROSU, muzeograf principal la Muzeul literaturii române

Se știe că din lucrarea dramatică *Titircă Sotirescu et C-ia*, care l-a preocupat stăruitor pe Caragiale, în perioada cît a stat la Berlin, n-a rămas posterității decît un mănunchi de însemnări și schițe cu totul sumare, mereu reluate, transmise și retransmise în șapte caiete, succesiv abordate de autorul „Scrisorii pierdute”. Conținutul acestor caiete, care ulterior s-au rătăcit și ele, a fost redat în mod amplu, dar global, în *Introducerea* la volumul *Teatru* (1939) al cunoscutei ediții critice Zarifopol-Cioculescu. Tot ce s-a spus și presupus pînă astăzi, cu privire la presa caragialiană, s-a bazat pe această prezentare sintetică.

Intrarea în patrimoniul Muzeului literaturii române a unuia din caietele berlineze permit reluarea firului întrerupt în 1939.

Prețiosul document (M.L.R., inv. 6410) este un caiet de dictando, uzat, cuprinzînd cîteva file asterpute cu notațiile sumare ale lui Caragiale, precum și mai multe file detașate, unele anterioare, altele posterioare caietului, dar purtînd, toate, însemnări referitoare la același subiect. Caietul de față oferă o confirmare documentară datelor anterior comunicate, dar, publicat acum pentru prima oară *in extenso* și aducînd și cîteva date noi, pe lîngă cele din 1939, are valoarea unui inedit. Din cercetarea acestui document se poate preciza mai bine situația socială a personajelor (Chiriac, de pildă, este și el proprietarul unei moșii, acțiunea piesei este proiectată în cea mai mare parte la Dobreni, care îi aparține), se pot cunoaște mai bine personajele noi (ca Pulcheria, soția lui Chiriac), conținutul lor psihologic, scenele schițate de dramaturg, cu indicația personajelor ce dialoghează și a unor replici-cheie, oferă precizări referitoare la poziția și atitudinea unor personaje față de altele. Considerate fiind, toate, laolaltă ajungem la concluzia că aici, în *Titircă Sotirescu et C-ia*, se repetă situația-tip din *Noaptea Furtunoasă*, locurile respective fiind ocupate de alte personaje. Relația Chiriac-Veta din *Noaptea Furtunoasă* a devenit aici relația Spiridon-Pulcheria, Spiridon ocupînd față de Chiriac locul pe care acesta îl ocupa față de Jupin Dumitrache. Ansamblul

elementelor sugerează, ca pivot central al acțiunii, conflictul între Rică Venturiano și restul personajelor, grupate în jurul lui Dumitrache: Chiriac, Spiridon, Pulcheria, Ipingescu. Toți aceștia sînt, de altfel, politicește-guvernamentali (și au devenit conservatori), în timp ce Rică este opozant, probabil liberal.

În fond, personajele nu au evoluat (în cursul celor 25 de ani, care au trecut) și cele noi — ca Pulcheria, Chiriachița-Ninon, deși formate în alte condiții, repetă oarecum gesturile celor de altă dată. Caragiale este prizonierul eroilor săi din trecut. Nepuțința de a observa *direct* și mai de aproape noul explică lipsa de inventivitate, procesul îndelungat de elaborare a piesei și eșecul final. Obligindu-l să se exileze și să se izoleze la Berlin, oligarhia a tăiat vîna strălucitului dramaturg.

Pe una din filele detașate se poate citi, așternută în grabă, cu creionul, o recomandare ce-și face scriitorul :

„O revoltă țărănească! Dacă posibil” —

indicație, al cărei moment este ușor de presupus și care deschide, și ea, o poartă spre ceea ce intenționa Caragiale să facă din această piesă „cu tendință”. Dar rețeaua replicilor și a indicațiilor este țesută cu ochiuri prea mari și manuscrisul, în ansamblul său prea lacunar. Numai redescoperirea celorlalte 6 caiete vor crea, poate, condițiile unor interferențe mai strînse, mai concludente și mai edificatoare.

2 PE MARGINEA UNOR DOCUMENTE REFERITOARE LA UNELE PUBLICAȚII CONDUSE DE BOGDAN PETRICEIU HAȘDEU

de CORIN GROSU, muzeograf principal la Muzeul literaturii române

În istoria presei românești din cea de-a doua jumătate a secolului trecut, Hașdeu ocupă, desigur, un loc primordial. Nimeni n-a înțeles mai bine ca el rolul și posibilitățile presei periodice într-o epocă în care înapoierea feudală se cerea grabnic lichidată, nimeni n-a folosit-o cu mai multă energie în apriga luptă ce se angaja pentru stabilirea căilor de dezvoltare a noului stat național român.

Deși cercetată și analizată atent, cu deosebire în anii din urmă, activitatea publicistică desfășurată de Hașdeu rămîne totuși departe de a fi cunoscută pe toate fețele ei.

De la prima sa publicație, apărută în prețioasa *Unirii* și intitulată *România* și pînă la *Revista Nouă* din anii 1887—1895, Hașdeu a fost nu numai polemistul acerb care se știe, ci și iscusitul și perseverentul organizator al unor publicații ce s-au succedat mai-neîntrerupt timp de aproape patru decenii și dintre care unele, ca *Dia Moldova*, *Aghiușă*, *Satyru*, *Traian*, *Columna lui Traian*, au făcut dată în istoria culturii românești a secolului trecut.

Ceva din această activitate intensă, abia-cunoscută, a conducătorului de reviste și ziare, transpare din cele două documente, pînă acum inedite, provenind din arhiva lui Hașdeu și aflate în colecția Muzeului literaturii române, pe care le comunicăm aici.

Primul (M.L.R., inv. 2012) este „Procesu-verbalu” de constituire a „Societății chineze”, adică a redacției revistei *Satyru*.

Pe cele două file ale documentului, acoperite de scrisul mărunt, aplicat, al lui Hașdeu, sînt înșiruite cele 14 articole, în cuprinsul cărora se pun bazele activității redacției *Satyru*. Hașdeu precizează condițiile în care va apărea publicația, drepturile și îndatoririle membrilor redacției, admiterea de noi membri (colaboratori), prerogativele conducătorului, care este chiar el etc.

Ședințele comitetului urmează să aibă loc de 2 ori pe săptămână la sediul redacției (adică la locuința lui Hașdeu — în str. Dionisie Lupu, 9). Materialul de publicat se citește în prezența tuturor membrilor redacției, se discută și se admite prin majoritate de voturi. „Membrii absenți într-o ședință nu pot protesta contra admiterii articolelor citite și primite în acea ședință... Fiecare ședință va fi prezidată pe rînd, în ordinea alfabetică a numelor, de către unul din membri, care va fi dator a face ca toți membrii să asculte citirea articolelor cu atențiune și să nu aprobe nici să desaprobe pînă la finalul cititului...” etc.

Acest act constitutiv, semnat de Hașdeu, Nicoleanu, Holban, Velescu, C. I. Stănescu... nu este datat. Totuși, cunoscînd că primul număr al *Satyru* lui apare la 3 februarie 1866 și țînînd seama de operativitatea cu care lucra Hașdeu, el poate fi situat cu multă probabilitate cam prin decembrie 1865—ianuarie 1866.

Cît despre neobișnuitul nume pe care și-l ia redacția — „Societatea chineză” — el este explicat în primul număr al revistei. *Satyru* se prezintă publicului ca o „dare de seamă periodică a lucrărilor coloniei chineze-română”, trimisă de Consiliul Mandarinilor pentru a studia starea socială a României, această țară fiind „dintre cele mai apropiată de China prin gradul civilizațiunii”. Dacă se țîne seama că, la această epocă, vechea Chină imperială era considerată drept țara înapoiată prin excelență, împietrită de milenii într-o orînduire de tip medieval, bizară și de neînțeles — cea mai retrogradă dintre societăți — intenția satirică devine evidentă de la început. Se știe că *Satyru* nu a desmișnit-o.

Al doilea document (M.L.R., inv. 2013), provenit din aceeași sursă și de asemenea inedit este actul de constituire a „*Revistei Noi*”, fondată la 1 septembrie 1857. Despre această revistă și despre redacția ei („Salonul lui Hașdeu”) s-a scris mai mult. Actul de constituire precizează în deosebi condițiile materiale ale revistei și ale muncii redacționale, modul de recuperare a fondului de bază, avansat de publicistul Victor Bilciurescu, remunerarea colaboratorilor și împărțirea excedentelor între membrii fondatori, semnarii ai documentului: B. P. Hașdeu, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Al. Vlahuță, D. D. Racoviță, V. Bilciurescu. Tot ei sînt și redactorii revistei, Hașdeu fiind directorul. Colaborările sînt plătite, iar redactorii primesc și o remunerație lunară de 100 lei. Hașdeu urmează să-și exercite funcția de director în mod gratuit, ceea ce se explică ușor, căci la această epocă situația sa materială corespunde oarecum locului de frunte pe care îl ocupă în cultura românească a vremii.

Este de presupus că aceste condiții s-au realizat efectiv căci *Revista Nouă* a putut dura pînă în 1895 (Vlahuță s-a retras în Martie 1891), cu toate greutățile ce a avut de întîmpinat după prăbușirea morală a directorului Hașdeu, îndată după moartea fiicei sale Iulia. Este încă o dovadă a succesului de care s-a bucurat *Revista Nouă*.

3 CARAGIALE, FIU AL PLOIEȘTILOR

de NICOLAE I. SIMACHE, directorul Muzeului regional de istorie — Ploiești

Concepută în două părți, comunicarea începe prin prezentarea copilăriei și școlărității scriitorului Ion Luca Caragiale, pe baza unor documente aflate în colecțiile Muzeului regional de istorie din Ploiești.

În partea a doua, sînt zugrăvite trei din personalitățile ploieștene din secolul trecut: Zaharia Antimescu, Leonida Condescu și Stan Popescu, din viața cărora s-a inspirat scriitorul în definirea unor personaje celebre.

CÎTEVA DOCUMENTE INEDITE DIN COLECȚIILE MUZEULUI DE ISTORIE A ORAȘULUI BUCUREȘTI (DIN CORESPONDENȚA POETULUI V. ALECSANDRI CĂTRE FIICA SA)

de ȘTEFAN IONESCU, muzeograf la Muzeul de istorie a orașului București

Autorul prezintă câteva scrisori, inedite, din arhiva Muzeului de istorie a orașului București, adresate poetului V. Alecsandri de către compozitorul Ch. Gounod, poetul François Coppée și unii scriitori din Cenușă din felicitărilor, curent literar inițiat în 1854 de Fr. Mistral ca o reacțiune față de curentul parnasian ai cărui poeți se inspirau, îndeosebi, din mediul citadin al Parisului. De asemenea, comunicarea cuprinde și fragmente din unele scrisori, tot inedite, ale bardului de la Mircești, către fiica sa.

Scrisorile primite de poetul român ne dezvăluie, în afară de relațiile lui V. Alecsandri cu scriitorii francezi și prețuirea de care se bucura în Franța, și cât era de cunoscută literatura noastră de la sfârșitul secolului al XIX-lea în Europa Occidentală. În același timp, aceste scrisori ne arată și interesul pe care unii scriitori și cărturari francezi îl manifestau pentru limba și folclorul românesc. Vasile Alecsandri este considerat *poetul național al României*, limba română începe să fie învățată de unii cărturari francezi pentru a putea cunoaște cât mai bine literatura cultă și populară românească, într-un cuvânt România începe să fie prețuită în Europa Occidentală nu numai prin faptele de arme din timpul războiului pentru cucerirea independenței (1877—1878), ci și prin operele spiritului creator românesc.

Un aspect puțin cunoscut din viața lui V. Alecsandri este acela legat de viața familială, de sentimentele lui puternice față de fiica sa, Maria. Dintr-un lot de 15 scrisori ale poetului către fiica lui, aflate tot în colecția de documente a muzeului, autorul comunicării extrage câteva fragmente care înfățișează un Alecsandri patern, plin de tandrețe, dar și de poezie. Se remarcă modul prin care poetul încearcă să formeze pe propriul lui copil căutînd fie să-l stimuleze, fie să-l facă să reflecteze singur asupra propriilor lui acte.

Publicarea corespondenței lui V. Alecsandri înlesnește, nu numai o cunoaștere mai cuprinzătoare a personalității bardului de la Mircești, asupra căruia istoriografia literară veche ne deprinsese cu o imagine mai mult romantică, dar, în același timp, corespondența lui pune la dispoziția cercetătorilor literari un valoros material documentar și istoric.

VASILE ALECSANDRI ÎN LUMINA UNOR DOCUMENTE AFLATE LA MUZEUL MEMORIAL „V. ALECSANDRI” — MIRCEȘTI

de ION CIUCHI, îndrumător la Muzeul memorial „Vasile Alecsandri” — Mircești

Lucrarea „Vasile Alecsandri în lumina unor documente aflate în Muzeul din Mircești” pune în evidență câteva linii ale mult cercetatei biografii a lui V. Alecsandri, apelînd la un material arhivistic inedit. Se prezintă succint, cu sublinierea unor mărturii concludente menite să ateste o stare de fapt — ati-

tudinea de neconformist și de revoltă a scriitorului față de climatul politic dezgustător, după lovitura antidemocratică din noaptea de 11 februarie 1866, — inițiativele pozitive ale scriitorului față de problemele de limbă și de teatru. Legăturile lui Vasile Alecsandri cu societăți literare și de cultură ca: *Societatea Academică Română*, *Societatea Academică „România Jună”*, *Asociațiunea transilvană pentru literatură și cultura poporului român*, *Societatea pentru învățătura poporului român*, *Intim-Club*, sau cu societăți de binefacere ca: *Societatea funcționarilor publici-Filantropie și Economie* — se concretizează în contextul celorlalte documente și sporesc, în ansamblu, portretul contemporan al bardului român cu câteva trăsături care i-au aparținut

6 ASPECTE DIN ACTIVITATEA MUZEULUI MEMORIAL „GEORGE ENESCU” — DORHOI

de ION BĂLAN, muzeograf la Muzeul memorial „George Enescu” — Dorohoi

La Dorohoi, pe locurile unde s-a născut, a copilărit și a revenit mai târziu George Enescu, a luat ființă un muzeu memorial.

Acest edificiu de cultură constituie un omagiu adus de poporul român celui mai mare muzican al patriei.

Fondul muzeistic, alcătuit în bună parte din obiecte originale, oferă vizitatorilor date complete asupra vieții și activității artistului nostru. În acest material muzeistic, repartizat în cele opt camere, folosite cindva de familia Enescu, se pot citi, ca într-o carte, anii copilăriei, studiile la Viena și Paris, concertele susținute în țară și peste hotare, relațiile lui Enescu cu cei mai de seamă artiști ai lumii, contribuția lui la promovarea culturii muzicale în țara noastră, anii de amurg și apoi sfârșitul vieții survenit la 4 mai 1955.

Muzeul este vizitat anual de mii de oameni; vin aici muncitori și țărani cooperatori, elevi și studenți, militari și intelectuali care cercetează cu atenție întreaga colecție. În 1964 au trecut pragul acestui edificiu de cultură peste 11 000 de vizitatori din țară și de peste hotare.

Muzeul „George Enescu” își lărgeste sfera de activitate și în afara sediului, folosind forme diferite de muncă. În 1964 unitatea a organizat un număr de 113 manifestări diferite, la care au participat 7 863 persoane.

7 DE LA HARPA EOLIANĂ LA MAGNETOFON

de ing. MARCEL IȚICOVICI, muzeograf principal la Muzeul politehnic — Iași, ing. EUGENIA URSESCU, muzeograf principal la Muzeul politehnic — Iași, PAMFLIA PETRARIU, îndrumător la Muzeul politehnic — Iași

Autorii, pornind de la studierea colecției de instrumente muzicale a Muzeului politehnic-Iași, realizează o prezentare unitară a evoluției aparatelor de înregistrat și reprodus sunetele, trecînd în revistă principalele mecanisme din antichitate și pînă la apariția magnetofonului. Totodată se face o clasificare

a acestor mijloace de înregistrare în funcție de principiile lor de funcționare, după cum urmează : aparate primitive, cu tambur și știfturi, cu discuri de metal sau carton perforat, cu benzi perforate, aparate de înregistrat și reprodus direct vibrații acustice, mecanisme electrice și aparate de înregistrat și reprodus sunetul pe sîrme și benzi magnetice.

8 MUNCA DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL A INSTITUȚIILOR MUZEALE DIN REGIUNEA BUCUREȘTI

de prof. **VIOREL COSMA**, inspector principal la **Comitetul de cultură și artă al regiunii București**

Comunicarea scoate în evidență rolul important al instituțiilor muzeale în complexul activității cultural-educative de masă care se desfășoară în țara noastră.

Subliniind faptul că reorganizarea conducerii instituțiilor culturale prin crearea comitetelor pentru cultură și artă a determinat o îmbunătățire radicală a activității de îndrumare și control a muzeelor, lucrarea se oprește asupra particularităților acestei munci în cuprinsul regiunii București, unde instituțiile muzeale sînt unități noi, create în regimul democrat-popular.

Pornind de la acest specific, Comitetul pentru cultură și artă al regiunii București a stabilit principalele obiective de investigație pentru lucrătorii celor patru muzee cu profil istoric-arheologic, ceea ce a determinat individualizarea pregnantă a muzeelor și valorificarea superioară a bogatelor elemente de cultură materială locală. Pe această bază a fost făcută și reorganizarea expozițiilor muzeale.

Lucrarea se ocupă și de colaborarea dintre muzee și Institutul de arheologie al Academiei R.P.R. precum și cu Muzeul de istorie a orașului București și reliefează importanța atragerii în activitatea muzeistică a oamenilor de știință și cultură din regiune.

Un punct important al comunicării îl constituie abordarea modului în care Comitetul regional pentru cultură și artă București a urmărit continua îmbunătățire a bazei materiale a instituțiilor muzeistice din cuprinsul regiunii.

În comunicare se insistă asupra laturii muncii cultural-educative de masă desfășurate de muzee. Se scoate în relief experiența regiunii București în organizarea expozițiilor temporare tematice, în mod special a celor volante, a consultațiilor de specialitate la locul de producție, a conferințelor etc.

Ca rezultat al acestei munci, un număr impresionant de oameni ai muncii au devenit „prietenii ai muzeului”, sprijinind activitatea de cercetare științifică.

Autorul ridică unele probleme ale muncii de îndrumare și control din partea Comitetelor pentru cultură și artă, în cadrul brigăzilor complexe, organizarea unor consfățuiri periodice și analiza activității instituțiilor muzeale în ședințele de birou executiv și în plenarele comitetelor pentru cultură și artă.

În încheiere comunicarea subliniază preocuparea care trebuie să existe pentru consolidarea rezultatelor de cercetare științifică obținute pînă în prezent, insistînd asupra ridicării calificării profesionale a activiștilor culturali, a inspectorilor cu probleme muzeale din comitetele regionale pentru cultură și artă, ca în acest fel munca lucrătorilor din muzee și a comitetelor pentru cultură și artă să se îmbunătățească în permanență, răspunzînd grijii neprecuțite a statului nostru democrat-popular.

9 CONTRIBUTIA MUZEULUI DE ISTORIE DIN GIURGIU LA CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DIN SUD-ESTUL REGIUNII BUCUREȘTI

de GHEORGHE RĂDULESCU, directorul Muzeului din Giurgiu

Autorul prezintă principalele rezultate ale cercetărilor arheologice efectuate de Muzeul de istorie din Giurgiu în colaborare cu Institutul de arheologie al Academiei R.P.R., între care menționăm cercetările de la Malu Roșu (paleolitic și daci), Drăghiceanu (descoperirea complexului Dudești—Drăghiceanu), Tangiru și Petru Rareș (culturile Boian și Gumelnița), Gogoșari și Căcăleți (secolul IV și IX—X), Giurgiu (Cetatea lui Mircea cel Bătrîn) etc.

10 PROBLEMATICA EXPOZIȚIEI ETNOGRAFICE A UNUI MUZEU AL PORȚILOR DE FIER

de EMILIA IONESCU

Consemnarea realităților etnografice în formele care se mai pot înregistra astăzi, ale unui teritoriu care în scurtă vreme își va schimba structural înfățișarea și care în parte va fi acoperit de apele lacului de acumulare al Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, reprezintă pentru o expoziție un obiectiv cu o largă cuprindere tematică, cu capacitate de exprimare polivalentă.

Trei factori importanți definesc, în mare, problematica expoziției: teritoriul constituit din punct de vedere istoric, populația — creator și purtător al unei culturi — și activitatea productivă pentru acoperirea nevoilor de trai, aceasta din urmă fiind și axul principal al expoziției. Oamenii, locuri și fapte alcătuiesc un organism istoric-social ale cărui forme specifice de cultură au o îndoită semnificație: unele, cu rădăcinile adânc înfipte în trecutul îndepărtat, documentează o prezență istorică veche și continuă; altele oglindesc o contemporaneitate năvalnică cu mari perspective de dezvoltare. De pe acest plan pot fi identificate cele mai caracteristice elemente ale modului de trai în decursul și în ritmul dezvoltării istorice a ținutului. Aceleași coordonate dirijează și firul tematic al expoziției etnografice consacrate zonei denumite convențional *Porțile de Fier*.

Istoric, ne aflăm pe o linie de hotar, marcată pînă nu de mult de o mare mobilitate politică; social, un mozaic uman provenind din deosebiri etnice și regionale și mai cu seamă dintr-o complexitate de ocupații cu condiții diferite de muncă și de relații între grupele de oameni; etnografic este partea extremă a unor largi zone etnografice — Banat, Oltenia —, linie de întîlnire a zonelor sud și nord dunărene, înscriindu-se, la rîndul lor, în aria mai largă carpato-balcanică.

Cele mai semnificative elemente, prin similitudini cu cele din restul țării, documentează caracterul autohton românesc al ținutului, păstrarea pînă nu de mult a unor trăsături specifice satelor devălmașe și o continuă dezvoltare spre forme noi (instalațiile pastorale, forme primare de păstorit, asociații de muncă, — printre care un loc special îl ocupă grupele familiale bazate pe originale raporturi de producție și patrimoniale — complexitatea ocupațiilor și dirijarea lor spre ramuri și forme contemporane, organizarea teritoriului în raport cu productivitatea lui etc.). Se mai propune ca în acest muzeu, să fie prezentat

modul de trai din două centre urbane — Orșova și Moldova Nouă — cu o problematică deosebit de interesantă : populație mixtă, statornice centre meșugărești etc. Pe același plan se află și cetatea de pe insula Ada-Kaleh.

Nervul problematicei expoziții constă în măsura în care, prezentînd realitățile etnografice ale ținutului, se va realiza un complex la fel de omogen ca și cel al culturii locale, dîndu-se prioritate acelor aspecte de muncă, viață, cultură care își pot afla un sprijin integral în contextul procesului de dezvoltare istorică.

11 DIN ISTORICUL MUZEELOR IEȘENE

de **PETRE CAZACU**, muzeograf principal la Muzeul etnografic al Moldovei — Iași

Orașul Iași, puternic centru cultural al țării, a cunoscut și cunoaște o deosebită activitate muzeistică. Aici a luat ființă unul din cele mai vechi muzee ale țării (Muzeul de istorie naturală, înființat în 1834) și tot aici există un puternic complex muzeistic grupat în Palatul culturii.

Lucrarea de față face un scurt istoric al dezvoltării muzeelor ieșene, insistîndu-se în special asupra acelor care au avut o existență efemeră și despre care nu s-a scris decît foarte puțin sau chiar deloc.

Dacă muzee mai mari, ca de pildă cel de istorie naturală, de artă plastică (înființat în 1860) sau cel de antichități (înființat în 1916) au rezistat pînă în zilele noastre, altele, mai mici, ca de exemplu — Muzeul etnografic al ing. Virgiliu Hălăceanu (1910—1921), Muzeul municipal al orașului Iași (1920—1931), Muzeul istoric-militar al regimentului 13 infanterie (1922—1924) ș. a. n-au putut supraviețui condițiilor grele create muzeelor de autoritățile regimurilor trecute.

În prezent, în regiunea Iași există o puternică rețea muzeistică, formată din 13 muzee de diferite profiluri — științe naturale, istorie, etnografie, artă plastică, politehnic, case și muzee memoriale, muzee speciale (Muzeul Unirii) etc. — care se dezvoltă neînterupt datorită atenției deosebite de care se bucură astăzi muzeele în țara noastră.

12 EXPUNERE ȘI CONSERVARE. COMPATIBILITATE ȘI INCOMPATIBILITATE

de **AUREL MOLDOVEANU**, șef secție la Muzeul militar central

Expunerea unui material muzeistic privită numai sub aspectul spațiului și al tematicii este incompatibilă cu principiile muzeografiei științifice. Cercetările au arătat că obișnuita sală de muzeu nu asigură obiectelor, în special celor de natură organică, o protecție suficientă pentru păstrarea lor îndelungată. Principala cauză constă în influența exercitată de către mediul ambiant sau de către factorii microclimatului (umiditatea, temperatura, poluția și impuritățile din atmosferă, lumina) în mijlocul cărora obiectul trăiește. Virulența acestor factori este deosebit de mare atît în cazul cînd valoarea lor

depășește anumite limite precis determinate, cât și în condițiile prezentei lor simultane în atmosfera sălii de muzeu. Interdependența dintre acești factori și obiectul de muzeu dă naștere la procese destul de complexe pe care muzeograful trebuie să le cunoască. Altfel, el nu va putea lupta cu succes împotriva procesului de degradare a obiectelor.

Necesitatea păstrării colecțiilor de muzeu obligă pe muzeograf să examineze întotdeauna expunerea obiectului și din punctul de vedere al păstrării lui. O atenție specială va trebui dată obiectelor valoroase de natură organică, deosebit de sensibile la influența factorilor citați. În sălile muzeului va trebui ca umiditatea și temperatura să fie constante (50—65% și respectiv 18—25°C), fluctuațiile, în special cele bruște, fiind deosebit de periculoase pentru sănătatea obiectului. De aceea este recomandabilă montarea instalațiilor de condiționarea aerului care reglează factorii microclimatului sălii (mai puțin lumina) în limitele parametrilor corespunzători.

Cît privește deteriorarea fotochimică trebuie avut în vedere intenșitatea radiațiilor luminoase, calitatea spectrală a acestora și cantitatea de lumină pe care obiectul o primește (în timp).

Pentru a reduce (anula dacă se poate) influența nocivă a acestor factori se recomandă câteva măsuri: controlul permanent al factorilor mediului ambiant și al obiectului, folosirea vitrinelor etanșe, a filtrelor pentru ultraviolete, scăderea intensității luminii, folosirea (permanentă sau temporară) a huselor de vitrină, înlocuirea originalelor de valoare, afectate de vicisitudinile timpului, prin copii exacte. Se va acorda o atenție deosebită felului cum se montează obiectele în expunere etc.

În concluzie, autorul conchide că nu poate fi vorba de incompatibilitate absolută între expunere și conservare dacă se dă o rezolvare științifică problemelor ridicate de buna păstrare a obiectelor. În orice caz un obiect nu trebuie expus, ori care ar fi factorii ce pretind acest lucru, dacă condițiile păstrării lui nu sînt corespunzătoare.

13 CONSIDERAȚIUNI PRIVIND ROLUL FACTORILOR MICROBIOLOGICI ÎN COROZIUNEA UNOR OBIECTE MUZEALE ȘI MONUMENTE

de ing. MIHAIL MIHALCU, IPROCHIM — București

După o foarte succintă introducere istorică se face o scurtă exemplificare pe marginea necesității de a nu se neglija importanța factorului microbiologic în procesele de degradare pe care le suferă obiectele muzeale și mai ales, monumentele.

După ce se exemplifică autotrofia, heterotrofia, aerobioza și anaerobioza se menționează și cazurile de anaerobioză facultativă.

Dintre mecanismele care se înregistrează în aceste cazuri de biocoroziune sînt prezentate:

- acțiunea chimică directă a unor produse tipic corozive apărute în metabolismul bacterian;
- aerarea diferențială;
- deplasările de echilibre de oxido-reducere, menționîndu-se bacterii care efectuează cicluri complete de oxido-reducere.

Se tratează sumar parametrii interesați ai respectivelor procese (pH, compoziția, porozitatea, starea suprafeței și omogenitatea materialului atacat, temperatura, compoziția și concentrația substanțelor produse de metabolismul bacterian ș.a.

În continuare, după ce se menționează o serie de idei de bază în legătură cu combaterea florei microbiene producătoare de degradări biocorozive, se trec în revistă unele metode de lucru și gama substanțelor chimice folosite.

Se încheie cu o serie de observații legate de activitatea muzeistică din România, în etapa actuală.

14 METODE DE RESTAURARE ȘI CONSERVARE A OSULUI ȘI FILDEȘULUI

de GEORGETA PANTELIMON, restaurator principal la Muzeul de istorie a orașului București

În comunicare se face un scurt istoric al utilizării celor două materiale, începând din timpurile cele mai vechi, a condițiilor de prelucrare în funcție de destinația dată obiectelor rezultate.

Se menționează apoi asemănarea dintre os și fildeș, care nu se poate uneori diferenția decât pe cale microscopică, microstructura lor fiind deosebită. Această importantă acțiune de identificare prealabilă este necesară în operațiunile de restaurare și de conservare.

Starea de conservare în momentul descoperirii obiectelor de os sau fildeș în pământ este determinanță în munca de restaurare la care trebuie supuse, aceasta depinzând de friabilitatea sau rezistența obiectelor constatată încă de la început.

Se indică, în continuare, procedeele de aplicat făcându-se recomandări rezultate din practica și experiența de laborator.

Se dă, mai departe, modelul unei lăzi de ambalaj pentru obiectele de os sau de fildeș consolidate chiar pe șantier, în vederea transportării lor în stare intactă pînă în laboratorul de restaurare, unde urmează a fi tratate.

Asupra tratamentului de restaurare și conservare articolul oferă rețete detaliate proprii, sau ale unor autori străini, care s-au dovedit eficace. De asemenea, se fac recomandări pentru a deosebi patina naturală de cea falsă, precizându-se felul cum se obțin și cum pot fi ele identificate.

Articolul se termină cu indicarea unor anumite procedee de conservare considerate drept cele mai indicate și verificate în lucrările curente din laboratorul Muzeului de istorie a orașului București.

Constanța CRĂCIUN — Președinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă — Cuvînt de deschidere	387
Dr. Mihai BĂCESCU, membru corespondent al Academiei R.P.R. — Cercetarea științifică în instituțiile muzeale	389
Acad. Constantin DAICOVICIU — Lumea geto-dacă. O „trecere în revistă”	391
Liviu ȘTEFĂNESCU — Muzeografie și cunoaștere	394

ȘTIINȚELE NATURII

Aurel GERASIM — Asupra interpretării deplasării universale spre roșu a spectrelor	397
Matei ALECSESCU, Elena DUMITRESCU, Vladimir BOICO — Observații asupra planetei Jupiter în anii 1962 și 1963	398
Matei ALECSESCU — Serviciul solar al Observatorului astronomic popular din București	398
Herman WILHELM — Contribuții la cunoașterea faunei din cuaternarul de la Bratei (raionul Mediaș)	399
Tiberiu IURCSAK — Contribuții la cunoașterea faunei malacologice de la Răbăgani (regiunea Crișana)	399
P. C. POPESCU-DOMOGLED, Elena STRATUL, Hilde BRAN, Rozalia POLIȘ — Materiale pentru flora și vegetația Văii Ierului — Banat	400
Ing. P. S. STĂNESCU, Ing. M. ILIESCU, Ing. I. VENGHELET, Ing. O. DEJEU — Complexele de soluri din bazinul Ierului între Biled și Vinga — Banat	400
Emil NADRA, Vasile IACOB — Date parțiale privind fauna ornitologică din Valea Ierului — Banat	401
Francisc KÖNIG, Dumitru SPĂTARU — Catalogul colecției de Lepidoptere din Muzeul regional al Banatului	401
Ion FIRU, Ion STĂNOIU — Contribuții la studiul pyralididaelor (Lepidoptera) din Oltenia	402
Carol NAGLER — Contribuții la cunoașterea familiei Panorpidae din R.P.R.	402
Ion DANILĂ — Creșterea relativă la Popîndău (<i>Citellus citellus</i>)	402
Carol NAGLER, G. RONCEA — <i>Chelidonium Majus</i> L. folosită în tratamentul unor boli de piele	403
Marcel DOLTU — Unele probleme ridicate de organizarea și conservarea colecției de ierbarii de la Secția de istorie naturală a Muzeului Brukenthal	403
Marcel DOLTU — Două ierbării din secolul XVIII în colecția Muzeului Brukenthal	404
Maria POPESCU, Vasile IACOB, Gavrilă SIMION — O nouă formă de prezentare a expoziției de muzeu	404
Elena MANTU — Dinamica și rolul unor asociații de licheni în Munții Retezat	405
Ion FIRU — Concepții și realizări noi în muzeografie	405
Matei TĂLPEANU, Emil VESPREMEANU — Cuibăritul păsărilor în Lunca Dunării	405
Rozalia POLIȘ, Toma BECZI, Tiberiu IURCSAK — Fauna ornitologică a bălților de la Otomani	406
Carol NAGLER, Elena BOANCA — Exemplare inelate existente în Muzeul de științele naturii Focșani	406
Elena BOANCA, Afrodita RENEĂ — Păsări ocrotite și monumente ale naturii existente în colecția Muzeului de științele naturii — Focșani	407

Ing. Marcel STANCIU, Ing. Mircea CIUFU — Comportarea speciilor <i>Mullus barbatus ponticus</i> — Essipov și <i>Gobius Melanostomus</i> — Pallas, față de lumina albă și de cea colorată din timpul nopții	408
Toma BECZI, Rozalia POLIȘ, Tiberiu IURCSAK — Contribuții la cunoașterea avifaunei izvoarelor termale de la Băile „1 Mai” și a Piriului Peța	408
Prof. univ. dr. Neculai MACAROVICI — Dezvoltarea Muzeului de istorie naturală din Iași în ultimii 20 de ani	408
Ing. Dumitru SPĂTARU — Date parțiale privind fauna entomologică din Valea Ierului — Banat	409
Constantin MÎNDRU — Contribuții la cunoașterea faunei de Blattidae din Moldova	409
Margareta MOȘNEAGĂ — Munca de cercetare științifică la Muzeul de științele naturii — Ploiești	410

ISTORIE

Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR, Mișu DAVIDESCU, Ștefan ROMAN, Vasile BORONEANȚ — Noi descoperiri arheologice în regiunea Porților de Fier	411
Ion STRATAN — Așezarea paleolitică de la Coșava	412
Eugenia PĂPUȘOI — Cîteva date privind săpăturile arheologice din așezarea neolitică de tip Criș, de la Stroe Beloescu — Birlad	412
Victor TEODORESCU — Contribuții la cunoașterea răspindirii culturii cu ceramică liniară pe teritoriul R.P.R.	413
Corneliu N. MATEESCU — Noi săpături arheologice la Vădastra	414
Doina GALBENU — Așezări neolitice pe teritoriul orașului Constanța	414
Aristotel CRIȘMARU — Cîteva vase caracteristice din așezarea cucuteniană de la Drăgușeni	415
Viorica PERIAN — Săpăturile arheologice de la Drăgușeni și Nichiteni	415
Iuliu PAUL — Un complex de cult descoperit în așezarea neolitică de la Pianul de Jos	416
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Săpături arheologice la Murgeni în 1960 și 1961	417
Nicolae VLASSA — Asupra unor probleme ale neoliticului final și ale începutului epocii bronzului în Transilvania	417
Florian ANASTASIU, Nicolae HARTUCHE — Contribuții la problema înmormintărilor cu ocră	418
Ștefan DĂNILĂ — Săpăturile arheologice din 1962 de la Bistrița	419
Valeriu LEAHU — Date noi cu privire la evoluția culturii Tei	419
Ivan ORDENTLICH — Sisteme de fortificații în așezarea Eponimă a culturii Otomani	420
Ion NANIA, Holter SEVER — Depozitul de bronzuri de la Sacoși-Slătina (raionul Horezu, regiunea Argeș)	421
Tiberiu BADER — Depozitul de bronzuri de la Domănești	421
Marilena FLORESCU, Viorel CĂPITANU — Cîteva observații privind sfîrșitul epocii bronzului și începutul Hallstatt-ului în lumina cercetărilor din Regiunea Bacău	422
Adrian FLORESCU, Simion RAȚĂ — Complexul de cetăți traco-getice (secolul V—III î.e.n.) de la Stîncești-Boloșani	423
Simion RAȚĂ — Noi urme ale sciților descoperite în nordul Moldovei	424
Andrei ARICESCU — Noi date cu privire la cimitirele getice din zona Dunării, în Dobrogea	425
Constantin BUZDUGAN — Necropola getică de la Slobozia-Onești	425
Hadrian DAICOVICIU — Originile statului dac	426

Constantin MĂTASĂ — Unde să căutăm Petrodava ?	426
Al. POPA Ion BERCIU — Cetatea dacică de la Piatra Craivii	427
Mihai IONESCU — Două tezaure monetare dacice descoperite în raionul Giurgiu	428
Eugenia POPESCU — În legătură cu un tezaur dacic de argint din regiunea Argeş	428
Liviu MARGHITAN — Tezaurul de argint dacice	429
Flaminu MÎRTU — Cu privire la alimentația geto-dacilor din aşezarea Emporium de la Cetăţeni — Muscel	429
Octavian FLOCA — Un monumet sculptural al lui Traianus Decius la Ulpia Traiana	430
Minerva HORHATH — Relief cu Diana	431
Andrei ZRINYI — Materiale în legătură cu cultul lui Mithra în Muzeul regional din Tirgu-Mureş	431
Gheorghe POPILIAN — Noi tezaure romane imperiale descoperite în Oltenia	432
Ştefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Un nou monument epigrafic de la Sînpaul	432
Marius MOGA — Tibiscum	433
M. MACREA, V. LUCACEL, E. CHIRILĂ, C. POP — Castrul roman de la Buciumi	434
Nicolae GOSTAR, Ion T. DRAGOMIR, Silviu SANIE, Seiva POILICI — Castellum şi castrul roman de la Barboşi	434
Tiberiu ANASTASESCU — Contribuţii la topografia Drobetei civile pe baza unor noi descoperiri	435
Radu FLORESCU — Descoperiri noi de la Drobeta (T. Severin) şi reformele militare din a doua jumătate a secolului al III-lea e.n.	435
Ioan MITROFAN — Aşezarea daco-romană de la Noşlac (raionul Aiud)	436
Vasile BARBU — Rituri funerare în epoca romană la Tomis	436
Adrian RĂDULESCU — Podoabe de bronz ale unui car roman şi depozitul de ţigle de la Teliţa — raionul Tulcea	437
Gheorghe POENARU-BORDEA — O nouă bazilică creştină la Tomis	438
Vasile CANARACHE — Propuneri pentru îmbogăţirea patrimoniului muzeistic al ţării	439
Iulian ANTONESCU — Carpii şi continuitatea elementului băştinaş la răsarit de Carpaţi în sec. II, III şi IV e.n.	439
Margareta CONSTANTINIU — Geto-dacii şi elemente de continuitate a populaţiei autohtone pe teritoriul oraşului Bucureşti	440
Grigore FOIT — Date noi cu privire la populaţia dacică pe teritoriul Regiunii Suceava	441
Eugen DÖRNER — Dacii pe teritoriul arădean în lumina descoperirilor arheologice	442
Niţă ANGHELESCU — Descoperiri sarmatice în raionul Călăraşi	443
N. CHIDIOSAN — Contribuţii la cunoaşterea cimitirului sarmatic de la Simand	443
Sebastian MORINTZ, Barbu IONESCU — Mormintele sarmatice din raionul Olteniţa	444
Ioan T. DRAGOMIR — Necropola din secolul IV de la Lunca (raionul Bujor, regiunea Galaţi)	444
Constantin SCORPAN — Date noi cu privire la Carpii de pe valea Bistritei	446
Victor TEODORESCU — O nouă cultură arheologică recent precizată în ţara noastră : cultura Ipoteşti-Cindeşti (secolele V—VII)	447
Gavrilă SIMION — Necropola feudal-timpurie de la Nalbant	447

Zoltan SZEKELEY — Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor efectuate în așezările din secolele VII—VIII—IX de la Filiaș și Poian	448
Ștefan PASCU, Mircea RUSU, Vasile PINTEA, Paul GYULAI — Cercetările arheologice de la Dăbica	449
Titus HAȘDEU — Date privind arhitectura Cetății Bran	450
Paul DRAGOMAN — Probleme geografice ale localității Tîrgu-Mureș	451
Thomas NAGLER — Cetatea feudală de la Tilișca în lumina recentelor cercetări și săpături arheologice	451
Ion BERCIU, Gheorghe ANGHEL — Cetatea feudală de la Tăuți	452
Mioara NICORESCU — Noi descoperiri de ceramică ornamentală din secolele XV—XVI la Suceava	452
Panait I. PANAIT — Stadiul cercetărilor arheologice privind începuturile orașului București	453
Veturia JUGĂREANU — Tipografi și tipografii sibiene, sec. XV—XVI	453
Lucian CHIȚESCU — Cetatea nouă de la Roman în lumina cercetărilor arheologice	454
Magdalena BUNTA — Un tipar de sigiliu din secolul XVI, inedit	454
Iudita WINKLER, Francisc PAP — Legăturile Transilvaniei cu Polonia în timpul lui Ștefan Bathory. Contribuții de istorie monetară	455
Alexandru ANDRONIC, Eugenia NEAMȚU, Gheorghe MELINTE — Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice de la Huși	456
Radu GIOGLOVAN — Inscricții și însemnări inedite de la Mănăstirea Dealului	456
Mioara I. TURCU — Considerații arheologice privind istoria orașului București în secolele XVII și XVIII	457
Eva CRIȘAN — Colecția de istoria farmaciei a Muzeului de istorie, Cluj. Constantin ILIESCU — Școala de la Golești	458
Viorica IOSUB, Doina IGNAT — Un document inedit despre executarea conducătorilor răscoalei din 1784	458
Nicoae I. SIMACHE — Unele aspecte ale situației țăranilor din fostul județ al secuienilor în primii ani după aplicarea regulamentului organic	459
Maria HUMINIC — Problema țărănească oglindită în buletinele ședințelor adunării ad-hoc a Moldovei	459
Ana BENE — Orașul București în timpul răscoalelor țărănești din anul 1888	460
I. KOVACS, Maria MIREL — Despre problema desființării prestațiilor cu caracter feudal ale curialștilor prin legea agrară din anul 1896.	460
Mihai SOFRONIE — Un manuscris transilvănean din secolul al XIX-lea (Memoriile lui Sava Popovici Săvoiu 1818—1906)	461
Constantin FLOREA — Intervenția lui Garibaldi către Alexandru I. Cuza pentru lămurirea nevinovăției lui Frigyesy, acuzat de complot împotriva domnitorului	461
Petre DAICHE — Mișcarea revoluționară din București la sfîrșitul primului război mondial (noembrie-decembrie 1918)	462
Mircea VALEA — Contribuții la cunoașterea frământărilor țărănimii din fostul comitat Alba, în primele decenii ale secolului XX	463
Septimiu POP — Date în legătură cu nemulțumirile maselor populare din ținutul Năsăudului (1920—1933)	463
Petru BUNTA — Greva muncitorilor metalurgiști de la Fabrica „Phoebus” — Oradea din mai-iulie 1927	464
Gheorghe PROTOPOPESCU — Aspecte ale contribuției României la războiul antihitlerist	464

Constanța ȘTIRBU — Aspecte ale dezvoltării învățămîntului elementar și mediu în capitală, în anii puterii populare	465
Florian GEORGESCU — Istoriografia bucureșteană în anii puterii populare	465
Alexandru CEBUC — Orașul București, principalul centru economic al țării	466

ETNOGRAFIE

Paul NIEDERMAIER — Unele probleme privind proiectarea muzeelor etnografice în aer liber	468
Cornel IRIMIE — Cîteva considerații asupra cercetărilor etnografice de tip expediționar-itinerant, în activitatea Muzeului Brukenthal-Sibiu.	469
Raymonde WIENER — Probleme în legătură cu achiziția și reconstrucția unităților în cadrul muzeului în aer liber. Principii și învățăminte din practica începuturilor la sectorul Dumbrava Sibiului	469
Olga MĂRĂCINEANU — Problema aparatului documentar la secția de etnografie și artă populară a Muzeului Brukenthal — Sibiu (principii de formare, organizare, și utilizare a acestui aparat)	470
Pamfilie ALBU — Rolul îndrumătorului de muzeu	470
Ștefan MOLNAR — Valorificarea datelor arhivistice locale în cercetarea agriculturii populare vechi	470
Iadviga FORMAGIU, Milcana PAUNCEV, Smărăndița STANCIU — Problema creșterii colecțiilor la Muzeul de artă populară al R.P.R.	471
Silvia ZDERCIUC — Din experiența organizării colecției de ceramică la Muzeul de artă populară al R.P.R.	472
Marcela FOCȘA — Despre arta muzeografului	473
Emilia PAVEL — Portul popular din zona Neamțului — Satul Ghindăoani.	473
Maria CĂLUGĂRU — Contribuții la studiul portului popular de pe Valea Bistriei (satele Ciuta-Obreja)	474
Olga HORȘIA — Portul popular din comuna Săpînța (raionul Sighet-regiunea Maramureș)	474
Georgeta STOICA, Sonia ORBESCU — Cu privire la organizarea interiorului țărănesc în regiunea București	475
Paul PETRESCU — Unele probleme privind studiul arhitecturii populare din Dobrogea	475
Nicolae PASCU — Pirogravură cu ștanță și specificul etnic	476
Victoria SEMENDEAEV, Petru CAZACU — Ceramica de Tansa	476
Natalia POPOVSCHI — Contribuții la cercetarea centrelor de ceramică din regiunea București	477
Cornel IRIMIE — Olărit de veche tradiție în satul Alba, raionul Tulcea.	477
Nicolae PASCU — Laic și religios în pictura românească pe siclă	478
Herbert HOFFMAN — O etapă interesantă în dezvoltarea mecanismelor de măcinat — moara plutitoare	478
Virginia ARBORE — Cu privire la morile de apă vrîncene	479
Martin TARISZNYAS — Unele aspecte din istoria morăritului practicat în raza raionului Gheorghieni în secolele XVII—XIX	479
Valentina BUȘILĂ, George LAZĂR — Cîteva date noi cu privire la studiul morilor de vînt din Dobrogea	480
Ioan DIHOR — O variantă locală a morii de vînt în Banat	480
Gheorghe BODOR — Prese de ulei în Muzeul etnografic al Moldovei	481
Melania OSTAP, Victoria SEMENDEAEV — Pivele de bătut sumani de pe Valea Șomuzului	481
Al. Nicolae MIRONESCU, Constantin ILIESCU — Cu privire la inventarul viticol tradițional — călcătoarea și teascul	482

Valeriu BUTURĂ — Contribuții la studiul instalațiilor tradiționale pentru extragerea și prelucrarea metalelor din munții Apuseni	482
Radu Octavian MAIER — Vărăritul, o străveche ocupație populară	483
Georgeta STOICA, Ileana DIACONESCU — Prelucrarea părului de capră în regiunile Banat, Oltenia, Argeș și Ploiești	483
Ion CHELCEA — Despre „arcea” ca instalație de prelucrat cînepa. (Contribuție la istoria indelețnicirilor casnice — textile în țara noastră)	484
Ivan IURASCIUC — Casa muzeu din Păulești	485
Boris ZDERCIUC — Unele probleme privind organizarea caselor-muzeu.	485
Boris ZDERCIUC, Nicolae UNGUREANU — Unele considerații cu privire la noile locuințe ale țărănimii cooperatiste	485
Gheorghe DINUȚĂ — Unele rezultate ale cercetării etnografice a noului în satele regiunii București	486
Gheorghe DINUȚĂ, George LAZĂR — Contribuții la studierea creației artistice populare actuale în satele din Moldova	486
Cornelia SCONDAC — Ornamentarea caselor țărănești în stucatură, cu motive naționale inspirate de pe țesături și cusături	487
Tancred BANĂȚEANU — Diferențieri sociale manifestate în portul popular din Ungureni, comuna Cupșeni, raionul Tg. Lăpuș, regiunea Maramureș	487
Ion VLĂDUȚIU — Contribuții la cunoașterea structurii sociale a păstorilor transhumanți în secolul al XIX-lea	488
Romulus VULCĂNESCU — Metoda tipologică în etnografie	489
Gheorghe FOCȘA — Preocupări actuale ale etnografiei și muzeelor etnografice	489

MUZEE MEMORIALE, MUZEOGRAFIE

Corin GROSU — Unul din caietele „Titircă Sotirescu et c-ia”	490
Corin GROSU — Pe marginea unor documente referitoare la unele publicații conduse de Bogdan Petriceicu Hașdeu	491
Nicolae SIMACHE — Caragiale, fiu al Ploieștilor	492
Ștefan IONESCU — Citeva documente inedite din colecțiile Muzeului de istorie a orașului București (din corespondența poetului V. Alecsandri cu fiica sa)	493
Ion CIUCHI — Vasile Alecsandri în lumina unor documente aflate la Muzeul memorial „V. Alecsandri” — Mircești	493
Ion BĂLAN — Aspecte din activitatea Muzeului memorial „George Enescu” — Dorohoi	494
Ing. N. E. IȚICOVICI, ing. Eugenia URSESCU, Pamfilia PETRARIU — De la harpa eoliană la magnetofon	494
Prof. Viorel COSMA — Munca de îndrumare și control a instituțiilor muzeale din regiunea București	495
Gheorghe RĂDULESCU — Contribuția Muzeului de istorie din Giurgiu la cercetările arheologice din sud-estul regiunii București	496
Emilia IONESCU — Problematika expoziției etnografice a unui muzeu al Portilor de Fier	496
Petru CAZACU — Din istoricul muzeelor ieșene	497
Aurel MOIDOVEANU — Expunere și conservare. Compatibilitate și incompatibilitate	497
Ing. Mihail MIHALCU — Considerațiuni privind rolul factorilor microbiologici în corozivitatea unor obiecte muzeale și monumente	498
Georgeta PANTELIMON — Metode de restaurare și conservare a osului și fildesului	499

Констанца КРЭЧУН, председатель Государственного Комитета Культуры и Искусства — Вступительное слово	387
Д-р Михай БЭЧЕСКУ, член-корреспондент Академии РНР — Научно-исследовательская работа в музеях	389
Акад. Константин ДАЙКОВИЧУ — Гето-дакий мир. Общий обзор Ливиу ШТЕФЭНЕСКУ — Музееведение и познание	391 394

ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ

Аурел ДЖЕРАСИМ — Об интерпретации универсального перемещения спектров к красному	397
Матей АЛЕКСЕСКУ, Елена ДУМИТРЕСКУ, Владимир БОЙКО — Наблюдения над планетой Юпитер в 1962 и 1963 гг.	398
Матей АЛЕКСЕСКУ — Солнечный отдел Народной астрономической обсерватории в Бухаресте	398
Герман ВИЛЬГЕЛЬМ — К изучению фауны четвертичного периода в Братей (район Медиаш)	399
Тибериу ЮРЧАК — К исследованию малакологической фауны в Рэбэгань (обл. Кришана)	399
П. К. ПОПЕСКУ—ЛОМОГЛЕД, Елена СТРАТУЛ, Хильде БРАН, Розалия ПОЛИШ — Материалы по флоре и растительности долины реки Иеру (обл. Банат)	400
Инж. П. С. СТЭНЕСКУ инж. М. ИЛИЕСКУ, инж. Л. ВЕНГЕЛЕЦ, инж. О. ДЕЖЕУ — Почвенные комплексы в бассейне реки Иеру между Биледом и Вингой (обл. Банат)	400
Эмилия НАДРА, Василе ЯКОБ — Частичные данные по орнитологической фауне долины реки Иеру (обл. Банат)	401
Франциск КФНИГ, Думитру СПЭТАРУ — Каталог коллекции разряда Лепидоптера в Областном музее Баната	401
Ион ФИРУ, Ион СТЭНОЮ — К изучению <i>paralididae</i> (<i>Lepidoptera</i>) в Олтении	402
Карол НАГЛЕР — К изучению семейства <i>Panorpiidae</i> в РНР	402
Ион ДЭНИЛЭ — Относительный рост у <i>Ciellus ciellus</i>	402
Карол НАГЛЕР, Г. РОНЧА — <i>Chelidonium Maïr's L.</i> использованная в лечении некоторых кожных заболеваний	403
Марчел ДОЛТУ — Некоторые проблемы по организации и консервированию коллекции гербариев в отделе естествознания музея Брукенталь (г. Сибиу)	403
Марчел ДОЛТУ — Два гербария XVIII века в коллекциях Музея Брукенталь (г. Сибиу)	404
Мария ПОПЕСКУ, Василе ЯКОБ, Гаврилэ СИМИОН — Новая форма экспонирования в музейной выставке	404
Елена МАНТУ — Динамика и роль некоторых лишайников в горах Ретезат	405
Ион ФИРУ — Новые концепции и достижения в музеологии	405
Матей ТЭЛПЯНУ, Эмил ВЕСПРЕМЯНУ — Гнездование птиц в пойме Дуная	405
Розалия ПОЛИШ, Тома БЕЩИ, Тибериу ЮРЧАК — Орнитологическая фауна болот Отомань	406
Карол НАГЛЕР, Елена БОАНКА — Кольчатые экземпляры в Музее естествознания г. Фокшаны	406

Елена БОАНКА, Афродита РЕНЯ -- Заповедные птицы в коллекции музея г. Фокшаны	407
Инж. Марчел СТАНЧУ, инж. Мирча ЧУФУ — Как реагируют виды <i>Mullus barbatus</i> pop. <i>ictiosyllus</i> и <i>Gobius Melanostomus fallax</i> на белый и цветной свет в ночное время	408
Тома БЕЦИ, Розалия ПОЛИШ, Тибериу ЮРЧАК — К исследованию птичьей фауны теплых источников «I-e Май» и ручья Пеца	408
Проф. д-р Некулай МАКАРОВИЧ — Развитие Музея естествознания в Яссах за последние 20 лет	408
Инж. Думитру СПЭТАРУ — Частичные данные по энтомологической фауне долины реки Иеру — Банат	409
Константин МЫНДРУ — К изучению фауны Blattidae в Молдове	409
Маргарета МОШНЯГА — Научно-исследовательская деятельность Музея естествознания г. Плоешть	410

ИСТОРИЯ

Д-р. К. С. НИКОЛАЕСКУ—ПЛОПШОР, Мишу ДАВИДЕСКУ, Штефан РОМАН, Василе БОРОНЯНЦ — Новые археологические находки в районе Порциле де Фер	411
Ион СТРАТАН — Палеолитическая стоянка в Кошаве	412
Еуджениа ПЭПУШОЙ — Некоторые данные об археологических раскопках неолитической стоянки типа Криш в местности Строе Белосеску—Бырлад	412
Виктор ТЕОДОРЕСКУ — К вопросу о распространении культуры линейной керамики на территории РПР	413
Корнелиу МАТЕЕСКУ — Новые археологические раскопки в Влдастре	414
Дойна ГАЛБЕНУ — Неолитические стоянки на территории города Констанца	414
Аристотель КРЫШМАРУ -- Несколько характерных сосудов из стоянки Дрэгунешь, относящейся к культуре Кукутень	415
Виорика ПЕРИАН -- Археологические раскопки в Дрэгунешь и Никитень	415
Юлиу ПАУЛ — Культурный комплекс, обнаруженный в неолитическом поселении Пианул де жос	416
Штефан ФЕРЕНЦИ, Геца ФЕРЕНЦИ — Археологические раскопки, произведенные в 1960 и 1961 гг. в Мурждень	417
Николае ВЛАССА — О некоторых проблемах конечного неолита и начала эпохи бронзы в Трансильвании	417
Флориан АНАСТАСИУ, Николае ХАРЦУКЕ — К вопросу о захоронениях с охром	418
Штефан ДЭНИЛЭ — Археологические раскопки 1962 г. в Бистрише	419
Валериу ЛЯХУ — Новые сведения об эволюции культуры Тей	420
Иван ОРДЕНТЛИХ — Системы укреплений в поселении Отомаль	
Ион НАНИЯ, Холтей СЕВЕР — Бронзовое хранилище в Сакоць-Слэтиоара (район Хорезу, область Арджем)	421
Тибериу БАДЕР — Бронзовое хранилище в Домэнешть	422
Марилена ФЛОРЕСКУ, Виорел КЭПИТАНУ — Некоторые заметки относительно конца эпохи бронзы и начала первой эпохи железа (Hallstatt) в свете исследований произведенных в области Бакэу	423

Адриан ФЛОРЕСКУ, Симион РАЦЭ — Комплекс трако-гетских крепостей V—III вв. д. н. э. в Стынчешть—Ботошань	423
Симион РАЦЭ — Новые следы скифов, обнаруженные на севере Молдовы	424
Андрей АРИЧЕСКУ — Новые данные о гетских могильниках в зоне Дуная в Добрудже	425
Константин БУЗДУГАН — Гетский некрополь в Слобозия — Онешть	425
Хадриан ДАЙКОВИЧУ — Происхождение дакского государства	426
Константин МЭТАСЭ — Где искать Петродаву	426
А. ПОПА, И. БЕРЧУ — Дакская крепость в Пятра Крайвий	427
Михай ИОНЕСКУ — Два дакских монетных клада, найденных в районе Джурджу	428
Эуджения ПОПЕСКУ — В связи с дакским серебрянным кладом, обнаруженным в обл. Арджеш	428
Ливиу МЭРГИТАН — Дакские серебрянные клады	429
Фламиниу МЫРЦУ — О питании гето-даков из поселения Четэцень-Мусчел	429
Октавиан ФЛОКА — Скульптурный памятник Traianus Decius в Uria Traiana	430
Минерва ХОРХАТ — Рельеф с Дианой	431
Андрей ЗРИНИ — Материалы в связи с культом богиней Митра в областном музее г. Тыргу Муреш	431
Георге ПОПИЛИАН — Новые римские клады, найденные в Олтении	432
Штефан ФЕРЕНЦИ, Геза ФЕРЕНЦИ — Новый эпитафический памятник в Сынауле	432
Мариус МОГА — Тибиסקум	433
М. МАКРЯ, В. ЛУКАЧЕЛ, Ч. КИРИЛЭ, К. ПОП — Римская крепость в Бучумь	434
Николае ГОСТАР, Ион ДРАГОМИР, Сильвиу САНИЕ, Сейва ПОЙЛИЧ — Римские кастелум и каструм в Барбошь	434
Тибериу АНАСТАСЕСКУ — К топографии гражданской части Дробеты на основе новых находок	435
Раду ФЛОРЕСКУ — Новые находки в Дробета (Туриу Северини) и военные реформы второй половины III века н. э.	435
Иоан МИТРОФАН — Дако-римское поселение в Ношлак (район Аюд)	436
Василе БАРБУ — Погребальные обряды римской эпохи в Томисе	436
Адриан РЭДУЛЕСКУ — Бронзовые украшения римской колесницы и склад черепицы в Телице — район Тулча	437
Георге ПОЕНАРУ-БОРДЯ — Новая христианская базилика в Томисе	438
Василе КАНАРАКЕ — Предложения в виду обогащения музейного фонда страны	439
Юлиан АНТОНЕСКУ — Карпы и непрерывность коренного элемента на востоке Карпат в II, III и IV вв. н. э.	439
Маргарета КОНСТАНТИНИУ — Гето-даки и элементы непрерывности коренного населения на территории города Бухареста	440
Григоре ФОИТ — Новые данные о дакском населении на территории области Сучава	441
Еуджен ДЕРНЕР — Даки на арадской территории в свете археологических находок	442
Ницэ АНГЕЛЕСКУ — Сарматские находки в районе Кэлэрашь	443
Н. КИДИОШАН — К исследованию сарматского могильника в Шиманде	443
Себастиан МОРИНЦ, Барбу ИОНЕСКУ — Сарматские погребения в районе Олтеница	444

Иоан Т. ДРАГОМИР — Некрополь IV в. в Лунка (район Бужор, область Галаць)	444
Константин СКОРПАН — Новые данные о карпах в долине реки Бистрица	445
Виктор ТЕОДОРЕСКУ — Новая археологическая культура, недавно определенная в нашей стране: культура Ипотешть—Кындешть (V—VIII вв.)	447
Гаврилэ СИМИОН — Ранне-феодальный некрополь в Налбанте	447
Золтан СЕКЕЙ — Предварительный отчет о результате раскопок, произведенных в поселениях VII—VIII—IX веков в Филиашь и Поян	448
Штефан ПАСКУ, Мирча РУСУ, Василе ПИНТЯ, Паул ГЮЛАЙ — Археологические исследования в Дэбыке	449
Титус ХАШДЭУ — Данные об архитектуре крепости Бран	450
Томас НАГЛЕР — Феодалная крепость в Тилишке в свете новых археологических исследований и раскопок	451
Паул ДРАГОМАН — Географические проблемы местности Тыргу-Муреш	451
Ион БЕРЧУ, Георге АНГЕЛ — Феодалная крепость в Тэуць	452
Мноара НИКОРЕСКУ — Новые находки орнаментальной керамики XV—XVI вв. в Сучаве	452
Панаит И. ПАНАИТ — Стадия археологических исследований касающихся начал г. Бухареста	453
Ветурия ЖУГЭРЯНУ — Типографы и типографии XV—XVI вв. в г. Сибиу	453
Луциан КИЩЕСКУ — Крепость Четатя Ноуэ в Романе в свете археологических исследований	454
Мария БУНТА — Неизвестная форма для печати XVI в.	454
Юдита ВИНКЛЕР, Франциск ПАП — Связи Трансильвании с Польшей во время Штефана Батори. К монетной истории	455
Александру АНДРОНИК, Еуджениа НЯМЦУ, Георге МЕЛИНТЕ — Главные результаты археологических раскопок в Хушь	456
Раду ДЖОГЛОВАН — Неопубликованные надписи и отметки из Монастыря Дялулуй	456
Мноара И. ТУРКУ — Археологические соображения об истории города Бухареста в XVII—XVIII веках	457
Ева КРИШАН — Коллекция по истории аптекарства Исторического музея г. Клужа	458
Константин ИЛИЕСКУ — Школа в Голештах	458
Внорика ИОСУБ, Дойна ИГНАТ — Неопубликованный документ о казни предводителей восстания 1784 г.	458
Николае И. СИМАКЕ — О положении крестьян бывшего уезда Секуень в первые годы после введения Органического регламента	459
Мария ХУМИНИК — Крестьянский вопрос, отраженный в бюллетенях заседаний Чрезвычайного собрания Молдовы (1857 г.)	459
Ана БЕНЕ — Город Бухарест во время крестьянских восстаний 1888 г.	460
И. КОВАЧ, Мария МИРЕЛ — О вопросе отмены повинностей феодального характера крестьян-курналистов аграрной реформой 1896 г.	460
Михай СОФРОНИЕ — Трансильванская рукопись XIX столетия (Мемуары Савы Попович Сэвою 1818—1906 гг.)	461

Константин ФЛОРЯ — Ходатайство Джузеппе Гарибалди к Александру И. Куза для разъяснения невинности Фригези, обвиненного в участии в заговоре против господаря	461
Петре ДАЙКЕ — Революционное движение в Бухаресте в конце Первой мировой войны (ноябрь-декабрь 1918 г.)	462
Мирча ВАЛЯ — К исследованию волнений крестьян бывшего графства Альба в первых десятилетиях XX в.	463
Септимиу ПОП — Сведения о недовольствах народных масс в краю Нэсэуд (1929—1933 гг.)	463
Петру БУНТА — Забастовка рабочих-металлургов фабрики Фёбус в Ораде (май-июль 1927 г.)	464
Георге ПРОТОПОПЕСКУ — Аспекты участия Румынии в антифашистской войне	464
Констанца ШТИРБУ — Аспекты развития начального и среднего образования в столице за годы народной власти	465
Флоринан ДЖОРДЖЕСКУ — Бухарестская историография в годы народной власти	465
Александру ЧЕБУК — Город Бухарест, главный экономический центр страны	466

ЭТНОГРАФИЯ

Паул НИДЕРМАЕР — Некоторые проблемы проектирования этнографических музеев под открытым небом	468
Корнел ИРИМИЕ — Несколько соображений об этнографических исследованиях экспедиционно маршрутного типа в деятельности музея Брукенталь г. Сибиу	469
Раймонда ВИНЕР — Проблемы в связи с приобретением и реконструкцией музейных памятников в музее под открытым небом; принципы и уроки извлеченные из практики начинаний отдела Думбрава Сибиулуй	469
Ольга МЭРДЖИНЯНУ — Проблема документального аппарата в отделе этнографии и народного искусства Музея Брукенталь г. Сибиу (принципы составления, организации и использования этого аппарата)	470
Намфилие АЛЪБУ — Роль экскурсовода в музее	470
Штефан МОЛНАР — Использование архивных данных в исследовании народного земледелия в прошлом	470
Ядвига ФОРМАДЖИУ, Милкана ПАУНЧЕВ, Смэрэндица СТАНЧУ — Проблема роста коллекций Музея народного искусства РНР	471
Силвия ЗДЕРЧУК — Из опыта по организации коллекции керамики Музея народного искусства РНР	472
Марчела ФОКША — Об искусстве музейного работника	473
Емилия ПАВЕЛ — Народная одежда зоны Нямц, село Гиндзоань	473
Мария КЭЛУГЭРУ — К изучению народной одежды в долине реки Бистра (села Чута-Обрежа)	474
Ольга ХОРШИА — Народная одежда села Сэпынца (район Сигет, область Марамуреш)	474
Джорджета СТОЙКА, Сония ОРБЕСКУ — О внутреннем убранстве крестьянских домов Бухарестской области	475
Паул ПЕТРЕСКУ — Некоторые проблемы по изучению народной архитектуры Добруджи	475
Николае ПАСКУ — Пирография и этническая специфика	476

Виктория СЕМЕНДАЕВ, Петру КАЗАКУ — Керамика, изготовленная в селе Танса	476
Наталья ПОПОВСКИ, Мария РАДУ — К исследованию гончарных центров Бухарестской области	477
Корнел ИРИМИЕ — Гончарство древней традиции в селе Алба, район Тулча	477
Николаэ ПАСКУ — Светское и религиозное в румынской живописи на стекле	478
Герберт ГОФФМАН — Интересный этап в развитии механизмов для размола — плавучая мельница	478
Вирджиния АРБОРЕ — О водяных мельницах в воне Вранча	479
Мартин ТАРИСНЯШ — Из истории мельничного производства в районе Георгиен в XVII—XIX вв.	479
Валентина БУШИЛЭ, Джордже ЛАЗЭР — Новые данные по исследованию ветряных мельниц в Добрудже	480
Иоан ДИХОР — Местный вариант ветряной мельницы в Банате	480
Георге БОДОР — Маслобойни в Этнографическом музее Молдовы	481
Мелания ОСТАП, Виктория СЕМЕНДЯЕВ — Сукновальни в долине реки Шомуз	481
Ал. Николае МИРОНЕСКУ, Константин ИЛИЕСКУ — О традиционном виноградарском инвентаре	482
Валериу БУТУРЭ — К изучению традиционных установок для добычи и обработки металлов в Западных румынских горах	482
Раду Октавиан МАЙЕР — Производство извести — старейшее народное занятие	483
Джорджета СТОЙКА, Иляна ДИАКОНЕСКУ — Обработка козьей шерсти в областях Банат, Олтения, Арджеш и Плөөшьть	483
Ион КЕЛЧА — «Арджа», как установка по обработке конопля (К истории домашних текстильных промыслов в нашей стране)	484
Иван ЮРАЩУК — Дом-музей в Пэулештах	484
Борис ЗДЕРЧУК — Некоторые вопросы организации домов-музеев	485
Борис ЗДЕРЧУК, Николае УНГУРЯНУ — Некоторые соображения о новых жилищах крестьян-кооператоров	485
Георге ДИНУЦЭ — Некоторые результаты этнографического исследования современности в селах Бухарестской области	486
Георге ДИНУЦЭ, Джордже ЛАЗЭР — К исследованию современного народного творчества в селах Молдовы	486
Корнелия СКОНДАК — Орнаментация крестьянских домов штукатуркой с народными мотивами, взятыми с тканей и вышивок	487
Танкред БЭНЭЦЯНУ — Отображение социальных различий в народной одежде деревни Унгурень, села Купшень, района Тыргу Ляпуш, области Марамуреш	487
Ион ВЛЭДУЦИУ — К вопросу о социальной структуре пастухов в XIX в.	488
Ромулус ВУЛКЭНЕСКУ — Типологический метод в этнографии	489
Георге ФОКША — Современные задачи этнографии и этнографических музеев	489

МЕМОРИАЛЬНЫЕ МУЗЕИ. МУЗЕЕВЕДЕНИЕ

Корин ГРОСУ — Одна из тетрадей «Титиркэ Сотиреску и компания»	490
Корин ГРОСУ — О нескольких документах, касающихся ряда изданий, руководимых Богданом Петричейку Хашдэу	491

Николае СИМАКЕ — Караджале — сын города Плоешты . . .	492
Штефан ИОНЕСКУ — Несколько неопубликованных документов из коллекции Музея истории г. Бухареста (из переписки Василе Александри со своей дочерью)	493
Ион ЧУКИ — Василе Александри в свете документов, хранящихся в Мемориальном музее «Василе Александри» в Мирчештах . . .	493
Ион БЭЛАН — Из деятельности Мемориального музея «Джордже Энеску» в г. Дорохой	494
Инж. М. Е. ИЦИКОВИЧ, инж. Еуджения УРСЕСКУ, Памфилия ПЕТРАРИУ — От золотой арфы к магнитофону	494
Проф. Виорел КОСМА — Работа по руководству и контролю музеев Бухарестской обл.	495
Георге РЭДУЛЕСКУ — Участие исторического музея г. Джурджу в археологических исследованиях на юго-востоке Бухарестской области	496
Емилия ИОНЕСКУ — Проблематика этнографической выставки музея «Порциле де Фер»	496
Петру КАЗАКУ — Из истории ясских музеев	497
Аурел МОЛДОВАНУ — Выставление и сохранение. Совместимость и несовместимость	497
Инж. Михай МИХАЛКУ — О роли микробиологических факторов в коррозии некоторых музейных предметов и памятников . . .	498

Constanța CRĂCIUN, Président du Comité d'Etat pour la Culture et l'Art — Introduction	387
Dr. Mihai BĂCESCU, membre correspondant de l'Académie de la R.P.R. — La recherche scientifique dans les musées	389
Constantin DAICOVICIU, membre de l'Académie de la R.P.R. — Le monde géto-dace. Aperçu historique	391
Liviu ȘTEFĂNESCU — Muséographie et connaissance	394

I HISTOIRE NATURELLE

Aurel GERASIM — Sur l'interprétation du déplacement universel vers le rouge des spectres	397
Matei ALECSĂȘCU, Elena DUMITREȘCU, Vladimir BOICO — Observations sur la planète Jupiter en 1962 et 1963	398
Matei ALECSĂȘCU — Le service solaire de l'Observatoire Astronomique Populaire de Bucarest	398
Herman WILHELM — Contributions à la connaissance de la faune du quaternaire de Bratei, district de Mediaș	399
Tiberiu IURCSAK — Contributions à la connaissance de la faune malacologique de Răbăgani, région de Crișana	399
P. C. POPESCU-DOMOGLED, Elena STRATUL, Hilde BRAN, Rozalia POLIȘ — Matériaux concernant la flore et la végétation de la Vallée du Ier, — Banat	400
Ing. P. S. STĂNESCU, ing. M. ILIESCU, ing. L. VENGEHELET, ing. O. DEJEU — Les complexes de sols du bassin du Ier, entre Biled et Vinga — Banat	400
Emil NADRA, Vasile IACOB — Données partielles concernant la faune ornithologique de la Vallée du Ier — Banat	401
Francisc KÖNIG, Dumitru SPĂTARU — Le catalogue de la collection de lépidoptères du Musée Régional du Banat	401
Ion FIRU, Ion STĂNOIU — Contributions à l'étude des Pyralididées (Lepidoptera) de l'Olténie	402
Carol NAGLER — Contributions à la connaissance de la famille des Panorpidae de Roumanie	402
Ion DĂNILĂ — Croissance relative du <i>Citellus citellus</i>	402
Carol NAGLER, G. RONCEA — <i>Chelidonium majus</i> L. utilisé au traitement de certaines maladies de la peau	403
Marcel DOLTU — Certains problèmes concernant l'organisation et la conservation de la collection d'herbiers dans la Section d'Histoire Naturelle du Musée Brukenthal	403
Marcel DOLTU — Deux herbiers du XVIII-e siècle, appartenant aux collections du Musée Brukenthal	404
Maria POPESCU, Vasile IACOB, Gavrilă SIMION — Une nouvelle manière de présenter une exposition de musée	404
Elena MANTU — La dynamique et le rôle de quelques associations de lichens dans les Monts Retezat	405
Ion FIRU — Nouvelles conceptions et réalisations dans la muséographie	405
Matei TĂLPEANU, Emil VESPREMEANU — La nidification des oiseaux dans la région inondable du Danube	405
Rozalia POLIS, Toma BECZI, Tiberiu IURCSAK — La faune ornithologique des marais d'Otoman	406
Carol NAGLER, Elena BOANCA — Exemplaires bagués au Musée des Sciences Naturelles de Focșani	406

L'lena BOANCA, Adriana RENEÄ — Oiseaux protégés et monuments de la nature appartenant à la collection du Musée de Focşani . . .	407
Ing. Marcel STANCIU, ing. Mircea CIUFU — Le comportement des espèces <i>Mullus barbatus ponticus</i> — <i>Essipov</i> et <i>Gobius melanostomus</i> — Pallas, par rapport à la lumière blanche et à la lumière colorée, pendant la nuit	408
Toma BECZI, Rozalia POLIS, Tiberiu IURCSAK — Contributions à la connaissance de la faune d'oiseaux des sources thermales de la station balnéaire „1 Mai” et de la source Peja	408
Prof. universitaire Dr. Neculai MACAROVICI — Développement du Musée d'Histoire Naturelle de Iassy pendant les vingt dernières années	408
Ing. Dumitru SPÄTARU — Données partielles regardant la faune entomologique de la Vallée du Ier — Banat	409
Constantin MÄNDRU — Contributions à la connaissance de la faune des Blattides de Moldavie	409
Margareta MOŞNEAGÄ — Les recherches scientifiques au Musée d'Histoire Naturelle de Ploeşti	410

II HISTOIRE

C. S. NICOLAESCU-PLOPŞOR, Mişu DAVIDESCU, Ştefan ROMAN, Vasile BORONEANŢ — Nouvelles découvertes archéologiques dans la région des Portes de Fer	411
Ion STRATAN — L'habitat paléolithique de Coşova	412
Eugenia PÄPUŞOI — Quelques données sur les fouilles archéologiques concernant la station néolithique du type Criş, de Stroe Beloescu — Birlad	412
Victor TEODORESCU — Contributions à la connaissance de la diffusion de la céramique linéaire sur le territoire de la Roumanie.	413
Corneiiu MATEESCU — Fouilles archéologiques récentes à Vădastra	414
Doina GALBENU — Les stations néolithiques sur le territoire de la ville de Constanţa	414
Aristotel CRISMARU — Quelques vases caractéristiques de l'époque Cucuteni à Drăguşeni	415
Viorica TERIAN — Les fouilles archéologiques de Drăguşeni et de Nichiteni	415
Iuliu PAUL — Un ensemble d'objets de culte découvert dans la station néolithique de Pianul de Jos	416
Ştefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Les fouilles archéologiques de Murgeni en 1960 et 1961	417
Nicolae VLASSA — Sur quelques problèmes du néolithique tardif et du début de l'âge de bronze en Transylvanie	417
Florin ANASTASIU, Nicolae HARŢUCHE — Contributions à la connaissance du rite de l'enterrement à l'ocre	418
Ştefan DÄNILÄ — Les fouilles archéologiques de Bistriţa en 1962	419
Valeriu LEAHU — Nouvelles données sur l'évolution de la culture Tei	419
Ivan ORDENTLICH — Systèmes de fortifications dans la station Epoinie de la culture Otomeni	420
Ion NANIA, Holtei SEVER — Le dépôt de bronzes de Sacoji — Slătioara (district de Horezu, région d'Argeş)	421

Tiberiu BADER — Le dépôt de bronzes de Domănești	421
Marilena FLORESCU, Viorel CĂPITANU — Quelques observations concernant la fin de l'âge de bronze et le début de la période Hallstatt à la lumière des recherches effectuées dans la région de Bacău	422
Adrian FLORESCU, Simion RAȚĂ — L'ensemble des cités thraco-gétiques (V-e—III-e siècles av. J.-C.) de Stințești — Botoșani	423
Simion RAȚĂ — Nouveaux vestiges des Scythes découverts dans le nord de la Moldavie	424
Andrei ARICESCU — Nouvelles données concernant les cimetières gétiques dans la zone du Danube, région de Dobroudja	425
Constantin BUZDUGAN — La nécropole gétique de Slobozia — Onești	425
H. DAICOVICIU — Les origines de l'État dace	426
Constantin MĂTASE — Ou faut-il chercher Petrodava ?	426
A. POPA, I. BERCIU — La cité dace de Piatra craivii	427
Mihai IONESCU — Deux trésors monétaires daces découverts dans le district de Giurgiu	428
Eugenia POPESCU — Un trésor dace d'argenterie découvert dans la région d'Argeș	428
Liviu MĂRGHITAN — Les trésors d'argenterie dace	429
Flaminiau MIRȚU — Sur l'alimentation des gétodaces de l'agglomération Emporium, de Cetățeni-Muscel	429
Octavian FLOCA — Un monument statuaire de Trajanus Decius à Ulpia Trajana	430
Minerva HORHATH — Un relief représentant Diane	431
Andrei ZRINYI — Matériaux concernant la culte de Mithra appartenant au Musée Régional de Tg. Mureș	431
Gheorghe POPILIAN — Nouveaux trésors impériaux romains découverts en Olténie	432
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Un nouveau monument épigraphique à Sînpaul	432
Marius MOGA — Tibiscum	433
M. MACREA, V. LUCACEL, E. CHIRILĂ, C. POP — Le castrum romain de Buciumeni	434
Nicolae GOSTAR, Ioan T. DRAGOMIR, Silviu SANIE, Seiva POILICI — Le castellum et le castrum romain de Barboși	434
Tiberiu ANASTASESCU — Contributions à la topographie de la Drobeta civile, fondées sur des découvertes récentes	435
Radu FLORESCU — Découvertes récentes à Drobeta (Tr Severin) et les réformes militaires dans la seconde moitié du III-e siècle	435
Ioan MITROFAN — L'agglomération daco-romaine de Noșlac (district d'Aiud)	436
Vasile BARBU — Rites funéraires de l'époque romaine à Tomis	436
Adrian RĂDULESCU — Ornaments en bronze d'un char romain et le dépôt de tuiles de Telița (district de Tulcea)	437
Gheorghe POENARU-BORDEA — Une nouvelle basilique chrétienne à Tomis	438
Vasile CANARACHE — Suggestions pour l'enrichissement du patrimoine des musées de Roumanie	439
Iulian ANTONESCU — Les Carpes et la continuité de l'élément autochtone à l'est des Carpates aux II-e et III-e siècles	439
Margareta CONSTANTINIU — Les Gétodaces et les éléments de continuité de la population autochtone sur le territoire de la ville de Bucarest	440

Grigore FOIT — Nouvelles données concernant la population dace sur le territoire de la région de Suceava	441
Eugen DÖRNER — Les Daces sur le territoire d'Arad, à la lumière des découvertes archéologiques	442
Nijă ANGHELESCU — Découvertes concernant les Sarmates dans le district de Călărași	443
N. CHIDIOȘAN — Contributions à la connaissance du cimetière sarmatique de Simand	443
Sebastian MORINTZ, Barbu IONESCU — Les tombes sarmatiques dans le district d'Oltenița	444
Ioan T. DRAGOMIR — Une nécropole datant du IV-e siècle à Lunca (district de Bujor, région de Galați)	444
Constantin SCORPAN — Nouvelles données concernant les Carpes de la Vallée de la Bistrița	445
Victor TEODORESCU — Une nouvelle culture archéologique récemment précisée en Roumanie : la culture Ipotești-Cindești (V-e—VII-e siècles)	447
Gavrilă SIMION — Une nécropole du Haut Moyen-Age à Nalbant	447
Zoltan SZEKELY — Rapport préliminaire concernant les résultats des fouilles effectuées dans les agglomérations des VIII-e, VIII-e et IX-e siècles de Filiași et de Poian	448
Ștefan PASCU, Mircea RUSU, Vasile PINTEA, Paul GYULAI — Recherches archéologiques à Dabica	449
Titus HAȘDEU — Références sur l'architecture du château-fort de Bran	450
Paul DRAGOMAN — Problèmes géographiques de la ville de Tirg-Mureș	451
Thomas NÄGLER — La cité féodale de Tilișca à la lumière des recherches et des fouilles archéologiques récentes	451
Ion BERCIU, Gheorghe ANGHEL — La cité féodale de Tăuți	452
Mioara NICORESCU — Découvertes récentes de céramique ornementale des XV-e et XVI-e siècles à Suceava	452
Panaït I. PANAIT — Le stade des recherches archéologiques concernant les origines de la ville de Bucarest	453
Veturia JUGĂREANU — Imprimeurs et imprimeries de Sibiu aux XV-e et XVI-e siècles	453
Lucian CHITESCU — La cité Noua de Roman à la lumière des recherches archéologiques	454
Mădălena BUNTA — Une matrice inédite d'un sceau du XVI-e siècle	454
Iudita WINKLER, Francisc PAP — Les relations de la Transylvanie avec la Pologne au temps de Stéphane Bathory. Contributions à l'histoire monétaire	455
Alexandru ANDRONIC, Eugenia NEAMȚU, Gheorghe MELINTE — Les principaux résultats des fouilles archéologiques de Huși	456
Radu GIOGIOVAN — Inscriptions et notes inédites à Mănăstirea Dealului	456
Mioara I. TURCU — Considérations archéologiques concernant l'histoire de la ville de Bucarest aux XVII-e—XVIII-e siècles	457
Eva CRISAN — La collection „Histoire de la pharmacie” du Musée d'Histoire de Cluj	458
Constantin IIEȘCU — L'école de Golești	458
Viorica IOSUB, Doina IGNAT — Un document inédit concernant l'exécution des chefs de la révolution de 1784	458
Nicolae I. SIMACHE — Quelques aspects de la situation des paysans dans l'ancien district de Secuien, dans les premières années d'application du Règlement Organique	459

Maria HUMNIC — Le problème paysan reflété dans les bulletins des séances de l'Assemblée ad-hoc de Moldavie de 1888	459
Ana BENE — La ville de Bucarest au temps des mutineries paysannes .	460
I. KOVACS, Maria MIREL — Sur l'abolition des prestations à caractère féodal des Curialistes par la loi agraire de 1896	460
Mihai SOFRONIE — Un manuscrit transylvain du XIX-e siècle (Les Mémoires de Sava Popovici-Săvoiu, 1818—1906)	461
Constantin FLOREA — L'intervention de Giuseppe Garibaldi auprès d'Alexandre I. Cuza pour établir l'innocence de Frigyesi, accusé d'un complot contre le prince régnant	461
Petre DAICHE — Le mouvement révolutionnaire de Bucarest à la fin de la première guerre mondiale (novembre-décembre 1918) .	462
Mircea VALEA — Contributions à la connaissance des luttes paysannes dans l'ancien comitat d'Alba au cours des premières décennies du XX-e siècle	463
Septimiu POP — Données concernant les revendications des masses populaires dans le district de Năsăud (1920—1933)	463
Petru BUNTA — La grève des métallurgistes de la fabrique „Phoebus” d'Oradea, mai — juillet 1927	464
Gheorghe PROTOPOESCU — Aspects de la contribution de la Roumanie à la guerre antihitlérienne	464
Constanța ȘTIRBU — Aspects du développement de l'enseignement élémentaire et moyen dans la capitale sous le régime de démocratie populaire	465
Florin GEORGESCU — L'historiographie de la ville de Bucarest sous le régime de démocratie populaire	466
Alexandru CEBUC — La ville de Bucarest, principal centre économique du pays	466

III. ETHNOGRAPHIE

Paul NIEDERMEIER — Quelques problèmes concernant l'organisation des musées ethnographiques en plein-air	468
Cornel IRIMIE — Quelques considérations sur les recherches ethnographiques du type expéditionnaire — itinérant organisées par le Musée Bruckenthal de Sibiu	469
Raimonde WIENER — Problèmes relatifs à l'acquisition et à la reconstruction des unités ethnographiques dans le cadre du Musée en plein-air : principes et expérience acquise pendant la période des débuts de l'activité au secteur de Dumbrava Sibiului	469
Olga MĂRGINEANU — Le problème de l'appareil documentaire à la Section d'Ethnographie et d'Art populaire au Musée Brukenenthal Sibiu (principes relatifs à la formation, à l'organisation et à l'utilisation de cet appareil)	470
Pamfilie ALBU — Le rôle du guide dans un musée	470
Ștefan MOLNAR — La mise en valeur des données d'archives pour l'étude de l'agriculture populaire ancienne	470
Iadviga FORMAGIU, Milcana PAUNCEV, Smărăndița STANCIU — Le problème de l'accroissement des collections du Musée d'Art populaire de la R.P.R.	471

Silvia ZDERCIUC — L'expérience acquise lors de l'organisation de la collection de céramique du Musée d'Art populaire de la R.P.R.	472
Marcela FOCȘA — L'art du muséographe	473
Emilia PAVEL — Le costume populaire dans la zone de Neamț, village de Ghindăoani	473
Maria CALUGĂRU — Contributions à l'étude du costume populaire de la Vallée de la Bistra (villages de Ciuta — Obreja)	474
Olga HORSIA — Le costume populaire dans le village de Săpînța (district de Sighet, région de Maramureș)	474
Georgeta STOICA, Sonia ORBESCU — Sur l'organisation de l'intérieur paysan dans la région de Bucarest	475
Paul PETRESCU — Quelques problèmes concernant l'étude de l'architecture populaire de la Dobroudja	475
Nicolae PASCU — La pyrogravure à la matrice et le spécifique ethnique	476
Victoria SEMENDEAEV, Petru CAZACU — La céramique de Tansa	476
Natalia POPOVȘCHI, Maria RADU — Contributions à l'étude des centres de céramique dans la région de Bucarest	477
C. IRIMIE — La poterie de tradition ancienne dans le village d'Alba, district de Tulcea	477
Nicolae PASCU — Eléments laïques et religieux dans la peinture sur verre en Roumanie	478
Herbert HOFFMANN — Une étape intéressante dans le développement des mécanismes à moulin — le moulin flottant	478
Virginia ARBORE — Etudes sur les moulins à vent	479
Martin TARISZNYAS — Quelques aspects de l'histoire de la meunerie pratiquée dans le district de Gheorghieni, aux XVII-e, XVIII-e et XIX-e siècles	479
Valentina BUȘILĂ, George LAZĂR — Quelques données récentes concernant l'étude des moulins à vent de Dobroudja	480
Ioan DIHOR — Une variante locale du moulin à vent en Banat	480
Gheorghe BODOR — Les presses à huile au Musée Ethnographique de Moldavie	481
Melania OSTAP, Victoria SEMENDEAEV — Moulins à foulon de la Vallée du Somuz	481
Al. Nicolae MIRONESCU, Constantin ILIESCU — Au sujet de l'inventaire viticole traditionnel — fouloirs et pressoirs	482
Valeriu BUTURĂ — Contributions à l'étude des installations traditionnelles pour l'extraction et l'usinage des métaux dans les Monts Apuseni	482
Radu Octavian MAIER — Le métier de chaudière, une occupation populaire millénaire	483
Georgeta STOICA, Ileana DIACONESCU — Le traitement du poil de chèvre dans les régions de Banat, Oltenie, Argeș et Ploiești	483
Ion CHELCEA — L'installation „argea” pour le traitement du chanvre. Contribution à l'histoire des industries textiles domestiques	484
Ivan IURASCIUC — La Maison-musée de Păulești	485
Boris ZDERCIUC — Quelques problèmes concernant l'organisation des maisons-musées	485
Boris ZDERCIUC, Nicolae UNGUREANU — Quelques considérations concernant les nouvelles habitations des paysans coopérateurs	485
Gheorghe DINUȚA — Quelques résultats des recherches ethnographiques concernant les nouveaux aspects du village dans la région de Bucarest	486

Gheorghe DINUȚĂ, George LAZĂR — Contributions à l'étude de la création artistique populaire actuelle dans les villages de Moldavie	486
Cornelia SCONDAC — Les ornements en stuc des maisons paysannes à motifs inspirés des tissus et broderies populaires	487
Tancred BĂNAȚEANU — La différenciation sociale dans le costume populaire du village d'Ungureni, comune de Cupșani, district de Tg. Lăpuș, région de Maramureș	487
Ion VLĂDUȚIU — Contributions à la connaissance de la structure sociale des bergers transhumants au XIX-e siècle	488
Romulus VULCANESCU — La méthode typologique utilisée dans l'ethnographie	489
Gheorghe FOȚȘA — Les préoccupations actuelles de l'ethnographie et des musées ethnographiques	489

IV. MUSÉES MÉMORIAUX — MUSÉOGRAPHIE

Corin GROSU — Un des cahiers „Titircă Sotirescu et Cie”	490
Corin GROSU — En marge de quelques documents relatifs à des publications dirigées par Bogdan Petriceicu Hașdeu	491
Nicolae SIMACHE — Caragiale, fils de Ploiești	492
Ștefan IONESCU — Quelques documents inédits appartenant aux collections du Musée d'Histoire de la Ville de Bucarest (Lettres du poète V. Alecsandri à sa fille)	493
Ion CIUCHI — Vasile Alecsandri à la lumière de quelques documents du Musée Mémorial „V. Alecsandri” de Mircești	493
Ion BĂLAN — Aspects concernant l'activité du Musée Memorial „George Enescu” de Dorohoi	494
Ing. M. E. IȚICOVICI, ing. E. URSESCU, P. PETRARIU — De la harpe éolienne au magnétophone	494
Prof. Viorel COSMA — Orientation et contrôle de l'activité des musées dans la région de Bucarest	495
Gheorghe RĂDULESCU — La contribution du Musée d'Histoire de Giurgiu aux recherches archéologiques du sud-est de la région de Bucarest	496
Emilia IONESCU — Problèmes posés par l'organisation d'une exposition ethnographique d'un musée des Portes de Fer	496
Petre CAZACU — Aspects de l'histoire des musées de lassy	497
Aurel MOLDOVEANU — Exposition et conservation. Compatibilité et incompatibilité	497
Ing. Mihail MIHALCU — Considérations sur le rôle des facteurs microbiologiques dans la corrosion de certaines pièces de musée et des monuments	498
Georgeta PANTELIMON — Méthodes de restauration et de conservation des objets en os et en ivoire	499

Constanța CRĂCIUN — President of the State Committee for Culture and Arts — Opening speech	387
Dr. Mihai BĂCESCU, corresponding member of the Academy of the Popular Republic of Rumania — Scientific research and museums	389
Acad. Constantin DAICOVICIU — The getic-Dacian World. A „review“	391
Liviu ȘTEFĂNESCU — Museology and knowledge	394

I. NATURAL SCIENCES

Aurel GERASIM — On the interpretation of the universal shift of spectra towards red	397
Matei ALECESECU, Elena DUMITRESCU, Vladimir BOICO — Observations of the Jupiter planet during the years 1962—1963	398
Matei ALECESECU — Solar department of the popular astronomic observatory of Bucharest	398
Herman WILHELM — Contributions to the knowledge of the Quaternary fauna of Bratei (Mediaș district)	399
Tiberiu IURCSAK — Contributions to the knowledge of the mollusc fauna of Răbăgani (Crișana district)	399
P. C. POPESCU-DOMOGLED, Elena STRATUL, Hilde BRAN, Rozalia POLIȘ — Materials concerning the flora and vegetation of Ierul Valley — Banat	400
Ing. P. S. STĂNESCU, ing. M. ILIESCU, ing. L. VENGHELET, ing. O. DEJEU — Soil complexes of the Ierul basin between Biled and Vinga — Banat	400
Emil NADRA, Vasile IACOB — Some data on the ornithological fauna of the Ierul Valley — Banat	401
Francisc KÖNIG, Dumitru SPĂTARU — The catalogue of the Lepidoptera collection of the Regional Banat Museum	401
Ion FIRU, Ion STĂNOIU — Contribution to the study of the Pyralididae (Lepidoptera) of Oltenia	402
Carol NAGLER — Contribution to the knowledge of the family Parnopidae of Rumania	402
Ion DĂNILĂ — Relative growth of the ground squirrel (<i>Citellus citellus</i>)	402
Carol NAGLER, G. RONCEA — Treatment of skin diseases with <i>Chelidonium majus</i> L.	403
Marcel DOLTU — Some problems of organization and preservation of the herbarium collection of the Brukenthal Museum	403
Marcel DOLTU — Two herbaria dating from the 18 th. century in the collections of the Brukenthal Museum	404
Maria POPESCU, Vasile IACOB, Gavrilă SIMION — A new presentation form of the museum exhibition	404
Elena MANTU — Dynamics of and part played by some lichen associations of the Retezat Mountains	405
Ion FIRU — New meanings and realizations in museology	405
Matei TĂLPEANU, Emil VESPREMEANU — Hatching of the birds in the Danube flood plain	405
Rozalia POLIȘ, Toma BECZI, Tiberiu IURCSAK — Ornithological fauna of the Otomani marshland	406
Carol NAGLER, Elena BOANCĂ — Ringed specimens preserved at the Natural Sciences Museum in Focșani	406
Elena BOANCĂ, Adriana RENES — Protected birds and natural monuments in the collection of the Focșani Museum	407

Ing. Marcel STANCIU, ing. Mircea CIUFU — The behaviour of <i>Mullus barbatus ponticus</i> — <i>Essipov</i> and <i>Gobius melanostomus</i> Pallas against white and coloured light by night	408
Toma BECZI, Rozalia POLIS, Tiberiu IURCSAK — Contribution to the knowledge of the fauna of the thermal springs from the "1 Mai" resort and Peta river	408
Prof. dr. Neculai MACAROVICI — The development of the Iassy Natural History Museum in past 20 years	408
Ing. D. SPĂTARU — Partial data on the entomological fauna of the Ierul Valley — Banat	409
Constantin MÎNDRU — Contributions to the knowledge of the Blattidae fauna of Moldavia	409
Margareta MOȘNEAGĂ — The scientific research work done at the Natural Sciences Museum in Ploești	410

II. HISTORY

C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR, Mișu DAVIDESCU, Ștefan ROMAN, Vasile BORONEANȚ — New archeological findings in the Iron Gates region	411
Ion STRATAN — The Paleolithic settlement in Coșava	412
Eugenia PĂPUȘOI — Some data on the archeological diggings at the neolithic Criș type settlement in Stroe Beloiescu-Birlad	412
Victor TEODORESCU — Contributions to the knowledge of the spreading of the linear ceramic culture on the territory of Rumania	413
Corneliu MATEESCU, — Recent archeological diggings in Vădastra	414
Doina GALBENU — Neolithic settlements on the site of Constanța town	414
Aristotel CRÎȘMARU — Some characteristic data on the Cucuteni type settlement in Drăgușeni	415
Viorica PERIANU — Archeological diggings in Drăgușeni and Nichiteni	415
Iuliu PAUL — Worship complex found out in the neolithic settlement of Pianul de Jos	416
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Archeological diggings in Murgeni during the years 1960 and 1961	417
Nicolae VLASSA — On some problems of the final neolithic and beginning of the bronze age in Transylvania	417
Florian ANASTASIU, Nicolae HARTUCHE — Contributions to the problem of burials with ochre	418
Ștefan DĂNILĂ — 1962 Archeological diggings in Bistrița	419
Valeriu LEAHU — New data on the evolution of the Tei culture	419
Ivan ORDENTLICH — Fortification systems in the eponym settlement of the Olomani culture	420
Ion NANIA, Holtei SEVER — The bronze repository from Sacoți-Slătioara (Horezu district, Argeș region)	421
Tiberiu BADER — The bronze repository from Domănești	421
Marilena FLORESCU, Viorel CAPITANU — Some remarks on the end of the bronze age and the beginning of Hallstatt in the light of the Bacău region researches	422
Adrian FLORESCU, Simion RAȚĂ — The getic-thracian strongholds (5—3 B.C.) from Stîncești — Botoșani	423
Simion RAȚĂ — Scythian vestiges recently discovered in the Northern part of Moldavia	424

Andrei ARICESCU — New data on the getic cemeteries from the Danube, (Dobruđja)	425
Constantin BUZDUGAN — The getic necropolis of Slobozia-Onești	425
Hadrian DAICOVICIU — The origins of the Dacia state	426
Constantin MĂTASĂ — Where is Petrodava to be looked for	426
Al. POPA, I. BERCIU — The Dacian fortress of Piatra Craivii	427
Mihai IONESCU — Two monetary thesauri discovered in the Giurgiu district	428
Eugenia POPESCU — On a silver Dacian thesaurus of the Argeș region.	428
Liviu MARGHITAN — The Dacian silver thesauri	429
Flaminu MIRTU — On the food of Geto-Dacians of the Emporium settlement of Cetățeni-Muscel	429
Octavian FLOCA — A sculptured monument of Trajanus Dacius in Ulpia Traiana	430
Minerva HORHATH — Relief with Diana	431
Andrei ZRINYI — Some materials related to the Mithra worship in the regional Museum of Tirgu-Mureș	431
Gheorghe POPILIAN — Roman imperial thesauri recently discovered in Oltenia	432
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — A new epigraphic monument in Sinpaul	432
Marius MOGA — Tibiscum	433
M. MACREA, V. LUCACEL, E. CHIRILĂ, C. POP — The Roman castrum of Buciumi	434
Nicolae GOSTAR, Ioan T. DRAGOMIR, Silviu ȘANIE, Seiva POILICI — Castellum and Roman castrum of Barboși	434
Tiberiu ANASTASESCU — Contributions to the civil Drobeta based on new findings	435
Radu FLORESCU — New discoveries in Drobeta (Turnu Severin) and the military reforms of the second half of 3 A.D.	435
Ioan MITROFAN — The Dacian-Roman settlement in Noșlac (Aiud district)	436
Vasile BARBU — Funeral rites in the Roman epoch in Tomis	436
Adrian RĂDULESCU — Bronze ornamentations of a Roman chariot and tiles repository in Telița-Tulcea district	437
Gheorghe POENARU-BORDEA — A new christian basilic in Tomis	438
Vasile CANARACHE — Proposals for the development of the art patrimony of the museums in our country	439
Iulian ANTONESCU — The Carps and the continuity of the native element in the Eastern part of the Carpathians in 2, 3, and 4 A.D.	439
Margareta CONSTANTINIU — The Geto-Dacians and the continuity elements of the native population on the site of Bucharest	440
Grigore FOIT — New Data on the Dacians on the territory of Suceava region	441
Eugen DÖRNER — The Dacians on the site of Arad in the light of the archaeological findings	442
Niță ANGHELESCU — Sarmatian discoveries in the Călărași district	443
N. CHIDIOȘAN — Contribution th the knowledge of the Sarmatian cemetery of Simand	443
Sebastian MORINTZ, Barbu IONESCU — The Sarmatian graves of the Oltenița district	444
Ioan T. DRAGOMIR — The 4 th. century necropolis at Lunca (Buzău district, Galați region)	444

Constantin SCORPAN — New data about the Carps population from the Bistritza Valley	445
Victor TEODORESCU — A new archaeological culture recently discovered in our country (V—VIII centuries)	447
Gavrilă SIMION — The Early feudal Necropolis from Nalbant	447
Zoltan SZEKELY — A preliminary report on the diggings of 7 th. 8 th, and 9 th. century early establishments at Filiaș and Poiana	448
Ștefan Pascu, Mircea RUSU, Vasile PINTEA and Paul GYULAI — The Archaeological researches at Dabica	449
Titus HAȘDEU — Data about the architecture of the Bran Castle	450
Thomas NÄGLER — The Feudal Castle from Tilisca in the light of the new researches and archaeological diggings	451
Paul DRAGOMAN — Geographical problems concerning the town Tirgu-Mureș	451
Ion BERCIU, Gheorghe ANGHEL — The Feudal Castle at Tăutzi	452
Mioara NICORESCU — New discoveries of 15 th and 16 th century decorated pottery in Suceava	452
Panaït I. PANAIT — The situation of archaeological researches in connection with the Bucharest Town	453
Veturia JUGĂREANU — Printers and printing machines in Sibiu in the 15 th and 16 th centuries	453
Lucian CHITESCU — The New Castle at Roman in the light of the archaeological researches	454
Magdalena BUNTA — An original signet mould from the 16 th century	454
Iudita WINKLER, Francis PAP — The connections between Transylvania and Poland during the reign of Stephan Bátoiy. Contributions to the History of Coins	455
Alexandru ANDRONIC, Eugenia NEAMȚU, and Gheorghe MELINTE — The main discoveries from the diggings at Huși	456
Radu GIOGLOVAN — Original inscriptions and notices at the „Hill Monastery“	456
Mioara I. TURCU — Archaeological considerations regarding the history of the Bucharest Town in the 17 th and 18 th centuries	457
Eva CRIȘAN — The Collection of exhibits from the departament of Healing Drugs in the history of the Town Cluj	458
Constantin ILIESCU — The school in Golești	458
Viorica IOSUB, and Doina IGNAT — A new document about the public execution of the leaders of the 1784 Uprising	458
Nicolae I. SIMACHE — Some aspects of the peasant's life in the former Secui Country in the first years following the Organic Rule	459
Maria HUMNIC — The peasant problem mirrored in the bulletins of the sittings of the Ad Hoc Assembly in Moldavia	459
Ana BENE — The Bucarest Town during the 1888 Peasant Uprisings	460
I. KOVACS and Maria MIREL — About the problem of the abolition of the feudal curialșiți by the 1896 Land Law	460
Mihai SOFRONIE — A Transylvanian manuscript from the 19 th Century. (The Memoire of Sava Popovici Săvoiu 1818—1906)	461
Constantin FLOREA — The letter of Giuseppe Garibaldi to Alexandru Ion Cuza, trying to prove the innocence of Frygesi, accused of a plot against the ruling king	461
Petre DAICHE — The Revolutionary Movement in Bucharest at the end of World War I (November-December 1918)	462

Mircea VALEA — Contribution to a better knowledge of the peasants' turnouts in the Torcra County Alba, in the first decades of the 20th century	463
Septimiu POP — Data about the Peasants' Discontent in the Năsăud Country (1920—1933)	463
Petre BUNTA — The Metallurgic Workers' strike at „Pheobus” works in Oradea, in May-June 1927	464
Gheorghe PROTOPOESCU — Aspects of the contribution of Rumania to the defeat of the fascist troops	464
Constanța ȘTIRBU — Aspects of the development of elementary and High School Teaching in Bucharest, in the years of the people's rule	465
Florian GEORGESCU — Bucharest historiography under the people's regime	466
Alexandru CEBUC — Bucharest, the main economic center of the country	466

III. ETHNOGRAPHY

Paul NIEDERMAIER — Some problems of the design of ethnographical open air museums	468
Cornel IRIMIE — A few considerations on the ethnographical surveys of the expeditionary-itinerant type carried out by the Brukenthal Museum (Sibiu)	469
Raymonde WIENER — Some problems of the acquirement and reconstruction of the mits within the open air Museum: principles and learnings gained in the beginning practice at the Dumbrava Sibiului section	469
Olga MĂRGINEANU — The problem of the documentation staff at the department of ethnography and folk art of the Brukenthal Museum-Sibiu (some principles on its setting up, organization and employment)	470
Pamfilie AIRU — The task of the museum guide	470
Ștefan MOINAR — Usage made of the archives data with a view to investigate the ancient popular agriculture	470
Iadviga FOPMAGIU, Milcena PAUNCEV, Smărăndita STANCIU — Some problems of the increment of the collection of the Folk Art Museum of Rumania	471
Silvia ZDRECIUC — Knowledge gained on organizing the ceramic collection at the Folk Art Museum of Rumania	472
Marcela FOCȘA — On the art of the museology worker	473
Emilia PAVEL — Folk costumes in the Neamț region (Ghîndioani village)	473
Maria CĂLUGĂRIU — Contributions to the study of folk costumes of the Bistra Valley (Ciuta and Obreia village)	474
Olga HORSIA — Folk costumes in Săpința village (Sighet district, Maramureș region)	474
Georgeta STOICA, Sonia ORBESCU — On the arrangement of peasants' homes in the Bucharest region	475
Paul PETRESCU — Some problems regarding the study of folk architecture in Dobruja	475
Nicolae PASCU — Stamp pyrography and ethnical characteristics	476
Victoria SEMENDEAEV, Petre CAZACU — The Tanșa ceramics	476
Natalia POPOVȘCHI, Maria RADU — Contributions to the investigation of ceramic centres in the Bucharest region	477

Cornel IRIMIE — Ancient tradition pottery in the Aiba village, Tulcea district	477
Niculae PASCU — Secular and religious characteristics of the Rumanian glass paintings	478
Herbert HOFFMAN — An interesting stage in the development of grinding mechanisms — the floating-mill	478
Virginia ARBORE — On the water-mills in the Vrancea region	479
Martin TARISZNYAS — Some historical aspects of the miller's trade carried out in the Gheorghieni district during the 17 th—19 th century	479
Valentina BUȘILĂ, George LAZĂR — Some new data on the study of wind mills in Dobrudja	480
Ioan D:HOR — A local variant of the wind-mill in Banat	480
Gheorghe BODOR — Oil presses of the Moldavian Ethnographical Museum	481
Melania OSTAP, Victoria SEMENDEAEV — Felting mills for coarse-stuff peasant coats on the Șomuzul Valley	481
Al. Nicolae MIRONESCU, Constantin ILIESCU — On the traditional, viticultural inventory- the trampling tub and the wine press	482
Valeriu BUTURA — Contributions to the study of traditional equipment for metal extraction and processing in the Apuseni Mountains	482
Radu Octavian MAIER — Limestone production-ancient popular activity	483
Georgeta STOICA, Ileana DIACONESCU — Goat's hair processing in the Banat, Oltenia, Argeș and Ploești regions	483
Ion CHELCEA — On „arcea” as hemp processing equipment (contribution to the history of textil-domestic occupations in our country	484
Ivan IURASCIUC — The Museum House in Păulești	485
Boris ZDERCIUC — Some organizational problems concerning the Museum-Houses	485
Boris ZDERCIUC, Nicoale UNGUREANU — Some considerations on the new homes of the cooperative peasantry	485
Gheorghe DINUȚĂ — Some results of the ethnographical researches on the recent aspects of the villages in the Bucharest region	486
Gheorghe DINUȚĂ, George LAZĂR — Contributions to the study of the popular, actual artistic creation in the Moldavian village	486
Cornelia SCONDAC — Adorning with stucco-work the peasant homes with national motifs taken from tissues and embroideries	487
Tancred BĂNĂȚEANU — Social differences in the folk costume of Ungureni, Cupșeni village, Tg. Lăpuș district, Maramureș region	487
Ion VLĂDUȚIU — Contribution to the knowledge of the social structure of the transhumant shepherds in the 19 th century	489
Romulus VULCĂNESCU — Typological method in ethnography	489
Gheorghe FOCȘA — Present concerns of ethnography and ethnographical museums	489

IV. MEMORIAL MUSEUM-MUSEOLOGY

Corin GROSU — One of the Booklets „Titircă Sotirescu and Co.”	490
Corin GROSU — Comments on documents referring to some publications directed by Bogdan Petriceicu Hașdeu	491
Nicolae SIMACHE — Caragiale — son of Ploești	492

Ștefan IONESCU — Some original documents from the collection of the Historical Museum of Bucharest (from V. Alecsandri's correspondence adressed to his daughter)	493
Ion CIUCHI — Vasile Alecsandri in the light thrown by documents of the Memorial Museum „V. Alecsandri“ in Mirceșli	493
Ion BĂLAN — Some aspects in the activity of the Memorial Museum „George Enescu“ — Dorohoi	494
Ing. M. E. IȚICOVICI, ing. P. PETRARIU, ing. E. E. URSESCU — From Aeolian harp to taperecorder	494
Prof. Viorel COSMA — Guiding and controlling activity within the framework of museums in the Bucharest region	495
Gheorghe RĂDULESCU — Contribution of the historical museum of Giurgiu to the archaeological researches in the South-East part of the Bucharest region	496
Emilia IONESCU — Problems arisen by ethnographical exhibition of a museum at the Iron Gates	496
Petru CAZACU — From the history of the lassy museums	497
Aurel MOLDOVEANU — Exhibition and preservation, compatibility and incompatibility	497
Ing. Mihail MIHALCU — Considerations on the part played by microbiological factors in the corrosion of some museum exhibits and monuments	498
Georgeta PANTELIMON — Restoration and preservation methods of bone and ivory	499

Constanța CRĂCIUN, Vorsitzende des Staatlichen Komitees für Kunst und Kultur — Eröffnungssprache	387
Dr. Mihail BĂCESCU, Korrespondierendes Mitglied der Akademie der R.V.R. — Vorsitzender der Kommission der Wissenschaftlichen Museen in S.K.K.K. — Wissenschaftliche Forschungen in den Museumsinstitutionen	389
Acad. Constantin DAICOVICIU — Die getisch-dakische Welt. „Eine Übersicht“	391
Liviu ȘTEFĂNESCU — Museographie und Erkenntnis	394

I NATURWISSENSCHAFT

Aurel GERASIM — Über die Interpretierung der universellen Verschiebung der Spektren, gegen Roith	397
Matei ALECSESCU — Observationen über den Jupiter-Planet in Jahre 1962 und 1963	398
Matei ALECSESCU — Der Sonnendicnst des Volkastronomischen Beobachters in Bukarest	398
Herman WILHELM — Beiträge zur Kenntnis der Fauna aus den Cuaternar von Bratei (Rayon Mediaș)	399
Tiberiu IURCSAK — Beiträge zur Kenntnis der malakologischen Fauna in Răbăgani (Region Crișana)	399
P. C. POPESCU-DOMOGLED, Elena STRATUL, Hilde BRAN, Rozalia POLIS — Material für die Flora und die Vegetation der Valea Ierului — Banat	400
Ing. P. S. STĂNESCU, ing. M. ILIESCU, ing. L. VENGHELET, ing. O. DEJEU — Erdschichtungskomplexe in Ierul Becken zwischen Biled und Vinga — Banat	400
Emil NADRA, Vasile IACOB — Parziale Daten über die ornitologische Fauna in Valea Ierului — Banat	401
Francisc KÖNIG, Dumitru SPĂTARU — Katalog der Lepidopteren-sammlung im Regionsmuseum des Banates	401
Ion FIRU, Ion STĂNOIU — Beiträge zum Studium der Pyralididaeen (Lepidoptera) in Oltenia	402
Carol NAGLER — Beiträge zur Kenntnis der Panorpidaenfamilie in der R.P.R.	402
Ion DĂNILĂ — Das relative Wachstum des Citellus citellus	402
Carol NAGLER, G. RONCEA — Chelidonium majus L. zur Behandlung einiger Hautkrankheiten verwendet	403
Marcel DOLTU — Einige Probleme der Organisierung und Konservierung der Herbariensammlung in der Abteilung für Naturgeschichte des Brukenthal Museums	403
Marcel DOLTU — Zwei Herbarien aus den XVIII Jhr. in der Sammlung des Brukenthal Museums	404
Maria POPESCU, Vasile IACOB, Gavrilă ȘIMION — Eine neue Form der Darstellung einer Museumsausstellung	404
Elena MANTU — Dynamik und Rolle einiger Morsarten in dem Retezat-gebirge	405
Ion FIRU — Neue Konzeptionen und Errungenschaften in der Museumskunde	405
Matei TĂLPEANU, Emil VESPREMEANU — Das Nisten der Vögel in Donau-überschwemmungsgebiet	405
Rozalia POLIS, Toma BECZI, Tiberiu IURCSAK — Ornitologische Fauna der sumpfen von Olomani	406

Carol NAGLER, Elena BOANCĂ — Beringte Exemplare im naturwissenschaftlichen Museum in Focşani	406
Elena BOANCĂ, Adriana RENEÄ — Vögel die unter Naturschutz stehen sowie bestehende Naturdenkmäler in der Sammlung des Museums Focşani	407
Ing. Marcel STANCIU, ing. Mircea CIUFU — Verhalten der <i>Mullus barbatus ponticus</i> — <i>Essipov</i> und <i>Gobius mela-notostomus</i> — Pallas, Arten dem weissen und farbigen Licht gegenüber in der Nacht	408
Toma BECZI, Rozalia POLIŞ, Tiberiu IURCSAK — Beiträge zur Kenntnis der Avifauna der thermalen Quellen in Bad „1 Mai und Piriul Peta	408
Prof. univ. dr. Neculai MACAROVICI — Die Entwicklung des Naturgeschichtemuseums in Iasi in den letzten 20 Jahren	408
Ing. Dumitru SPÄTARU — Teildaten über die entomologische Fauna in Valea Ierului-Banat	409
Constantin MINDRU — Beiträge zur Kenntnis der Blattidae-Fauna in der Moldau	409
Margareta MOSNEAGÄ — Die wissenschaftliche Forschungsarbeit im Naturwissenschaftlichen Museum-Ploeşti	410

II. GESCHICHTE

C. S. NICOLÄESCU-PIOPŞOR, Mişu DAVIDESCU, Stefan ROMAN, Vasile BORONEANŢ — Neue archäologische Funde in der Region des Eisernen Tores	411
Ion STRATAN — Die neolithische Niederlassung von Cosava	412
Eugenia PÄPUŞOI — Einige Daten über die archäologische Grabungen in der neolithischen Niederlassung vom Type Criş in Stroe Beloescu Bistrad	412
Victor TEODORESCU — Beiträge zur Kenntnis der Keramikkultur auf den Gebiet der R.V.R.	413
Corneliu MATFESCU — Neue archäologische Grabungen in Vădastra	414
Doina GAIBENU — Neolithische Niederlassungen auf dem Gebiet der Stadt Constanţa	414
Aristotel CRISMARU — Einige Charakteristische Topfereigenstände der Curuteni-Niederlassung in Drăuşeni	415
Viorica PFRIAN — Archäologische Grabungen in Drăuşeni und Nitchiteni	415
Iuliu PAUL — Ein Kultuskomplex in der neolithischen Niederlassung in Pianul de Jos	416
Ştefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Archäologische Grabungen in Mureşeni in 1960 und 1961	417
Nicolae VLASSA — Über einige Probleme des endenden Neolytikums und des beginnenden Bronzezeitalter in Transylvanien	417
Florian ANASTASIU, Nicolae HARTUCHE — Beiträge zum Problem der neolithischen Beisetzungen	418
Ştefan DÄNIŢÄ — Archäologische Grabungen aus den Jahre 1962 in Bistriţa	419
Valeriu IFAHI — Neue Daten über die Entwicklung der Tei-Kultur	419
Ivan OPDENTLICH — Befestigungssysteme in der eponymen Kultur Otomani	420
Ion NANEÄ — Das Bronze-Lager von Sacoji Slătioara (Rayon Horezu, region Argeş)	421
Tiberiu BADER — Das Bronze-Lager von Domăneşti	421

Marilena FLORESCU, Viorel CAPITANU — Einige Hinweise über das endende Bronzezeitalter und den Anfang des Hallstattzeitalters im Licht der Forschungen in der Region Bacău	422
Adrian FLORESCU, Simion RAȚĂ — Komplex trakisch-getischer Burgen (V—III Jh v.u.z.) in Sîlncești-Botoșani	423
Simion RAȚĂ — Neuentdeckte Skytenspuren in Norden der Moldau	424
Andrei ARICESCU — Neue Daten über die getischen Grabstätten im Donaugebiet — Dobrogea	425
Constantin BUZDUGAN — Getische Nekropole in Slobozia-Onești	425
Hadrian DAICOVICIU — Herkunft des dakischen Staates	426
Constantin MĂTĂSĂ — Wo wir Petrodava suchen müssen	426
A. POPA, I. BERCIU — Die dakische Festung in Piatra Craivi	427
Mihai IONESCU — Zwei dakische Münzschatze die im Rayon Giurgiu entdeckt wurden	428
Eugenia POPESCU — Zu einem dakischen Silberschatz in der Region Argeș	428
Liviu MARGHITAN — Die dakischen Silberschatze	429
FLAMINIU MIRȚU — Zum Nahrungsproblem der getisch-dakischen Niederlassung in Cetățeni-Muscel	429
Octavian FLOCA — Ein Denkmal des Trajanus Dacius in Ulpia Traiana	430
Minerva HORVATH — Relief mit Diana	431
Andrei ZRINYI — Material in Verbindung mit dem Mithra-Kultus in Regionmuseum Tîrgu-Mureș	431
Gheorghe POPILIAN — Neue Römische Schätze in der Oltenia entdeckt	432
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Neues epigraphisches Denkmal in Sînpaul	432
Marius MOGA — Tibiscum	433
M. MACREA, V. LUCACEL, E. CHIRILĂ, C. POP — Römisches Castrum in Buciumeni	434
Nicolae GOSTAR, Ioan T. DRAGOMIR, Silviu SANIE, Seiva POELICI — Römisches Castellum und castrum in Bărboși	434
Tiberiu ANASTASESCU — Beiträge zur Topographie der Zivildrobete auf Grund neuen Entdeckungen	435
Radu FLORESCU — Neue Funde bei Drobeta (T. Severin) und die Militärformen in der zweiten Hälfte des III Jh.n.z.	435
Ioan MITROFAN — Dakisch-römische Niederlassung von Noșlac (Rayon Aiud)	436
Vasile BARBU — Trauergebräuche in der Römerzeit in Tomis	436
Adrian RĂDULESCU — Bronzeschmuck eines römischen Karrens und der Ziegellager in Telița — Rayon Tulcea	437
Gheorghe POENARU-BORDEA — Eine neue Kristliche Basilica in Tomis	438
Vasile CANARACHE — Vorschläge zur Anreicherung der Museumsgüter des Landes	439
Iulian ANTONESCU — Die Karpen und die Kontinuität der Urelementes im Osten der Karpaten in II, III, IV, Jh.n.z.	439
Margareta CONSTANTINIU — Die geto-daken und die Kontinuität der ortsansetzigen Bevölkerung auf dem Gebiet von Bukarest	440
Grigore FOIT — Neue Daten über die dakische Bevölkerung der Region Suceava	441
Eugen DÖRNER — Die Daken auf dem Arader Gebiet im Licht der archäologischen Funde	442
Niță ANGHELESCU — Sarmatische Funde in Rayon Călărași	443
N. CHIDIOȘAN — Beiträge zur Kenntnis des sarmatischen Friedhofs in Simand	443

Sebastian MORINTZ, Barbu IONESCU — Sarmatische Grabstätten im Rayon Oltenița	444
Ioan T. DRAGOMIR — Nekropole des IV Jh. in Lunca (Rayon Bujor, Region Galați)	444
Constantin SCORPAN — Neue Daten über die Carpen aus Valea Bistriței	445
Victor TEODORESCU — Eine neue archäologische Kultur, kürzlich in unseren Land vermerkt: Ipotești-Cindești-Kultur (V—VII Jh.)	447
Cavrilă SIMION — Vorzeitliche feudale Nekropole von Na'bant	447
Zoltan SZEKELY — Vorläufige Daten über die Ergebnisse der Ausgrabungen in der Niederlassungen des VIII—VIII—IX Jhs. bei Filiaș und Poian	448
Ștefan PASCU, Mircea RUSU, Vasile PINTEA, Paul GYULAI — Archäologische Forschungen von Dabica	449
Titus HAȘDEU — Daten über die Architektur der Burg Bran	450
Thomas NÄGLER — Die Burg von Tilișca im Lichte des jüngsten Forschungen und archäologischen Grabungen	451
Paul DRAGOMAN — Geographische Problemen der Ortschaft Tîrgu-Mureș	451
Ion BERCIU, Gheorghe ANGHEL — Die Burg von Tăuți	452
Mioara NICORESCU — Neue Cheramikfunde aus dem XV—XVI Jh. in Suceava	452
Păniț I. PANAIT — Stadium der archäologischen Forschungen über die Gründung der Stadt Bukarest	453
Veturia JUGĂREANU — Buchdrucker und Hermannstädter Buchdruckereien, XV—XVI Jh.	453
Lucian CHITESCU — Die neue Burg von Roman im Lichte der archäologische Forschungen	454
Mădălena BUNTA — Siegelring aus dem XVI Jh. Original	454
Iudita WINKLER, Francisc PAP — Die Verbindungen Siebenbürgens mit Polen zur Zeit Ștefan Bathorys. Beiträge zur Monettkunde	455
Alexandru ANDRONIC, Eugenia NEAMȚU, Gheorghe MELINTE — Die Ergebnisse der archäologische Grabungen von Huși	456
Radu GLOGLOVAN — Inschriften und originalinschriften des Klosters Dealul	456
Mioara I. TURCU — Archäologische Betrachtungen über die Geschichte der Stadt Bukarest aus dem XVII—XVIII Jh.	457
Eva CRIȘAN — Sammlung der Apotheke Geschichte des Geschichtsmuseum in Cluj	458
Constantin ILIESCU — Die Schule von Golești	458
Viorica IOSUB, Doina IGNAT — Originaldokument über die Hinrichtung der Führer des Aufstandes vom Jahre 1784	458
Nicolae I. SIMACHE — Einige Aspekte der Lage der Bauern im gewesenen Distrikt der Sekler in den ersten Jahren nach der Anwendung des Organischen Reglements	459
Maria HUMNIC — Das Bauernproblem in den Sitzungsbulletins der Ad-hoc- Versammlungen in der Moldau	459
Ana BENE — Die Stadt Bukarest während des Bauernaufstandes aus dem Jahre 1888	460
I. KOVACS, Maria MIREL — Über die Aufhebung der Feudalleistungen durch das gesetz vom Jahre 1896	460
Mihai SOFRONIE — Ein siebenbürgisches Manuskript aus dem XIX Jh. (Memorien des Sava Popovici Săvoiu 1818—1906)	461

Constantin FLOREA — Intervention Giuseppe Garibaldis an Al. I. Cuza betreffs der Klärung der Unschuld Frigyesis, angeklagt wegen Verschwörung teilgenommen zu haben gegen den Herscher	461
Petre DAICHE — Die revolutionäre Bewegung in Bukarest. Ende des ersten Weltkrieges (November-Dezember 1918)	462
Mircea VALEA — Beiträge zur Kenntnis der Bauernbewegungen im gewesenen Bezirk Alba, in dem ersten Jz. des XX Jh.	463
Septimiu POP — Daten bezüglich der Unzufriedenheiten der Volksmassen im Gebiet Nässaud (1920—1933)	463
Petru BUNTA — Streik der Hüttenarbeiter der Phoebus-Fabrik, Oradea, Mai-Julie 1927	464
Gheorghe PROTOPOPESCU — Aspekte der Beiträge Rumäniens im antifaschistischen Kriege	464
Constana STIRRU — Aspekte der Entwicklung des Volks- und Mittelschulunterrichts in der Hauptstadt, in den Jahren der Volksmacht.	465
Florian GFORGESCU — Bukarest Geschichtskunde in dem Jahren der Volksmacht	466
Alexandru CEBUC — Die Stadt Bukarest, das wichtigste ökonomische Zentrum des Landes	466

III. ETHNOGRAPHIE

Paul NIEDERMAIER — Einige Problemen Betreffs des Entwurfs der ethnographischen Freilicht-museen	468
Cornel IRIMIE — Einige Hinweise über ethnographische Forschungen im Brukenthal-Museum — Hermannstadt	469
Raymonde WIENFR — Probleme über Ankauf und Wiederaufbau der Einheiten des Freilichtmuseums, Prinzipien und Lehren aus der Anfangspraxis im Sektor Juner-Wald — Hermannstadt	469
Olga MĂRĂCINEANU — Fragen des Dokumentarapparates der Abteilung für Ethnographie und Volkskunst des Brukenthalmuseums — Hermannstadt (Bildungs. Organisierung und Anwendungsprinzipien)	470
Pamfilie AIRU — Die Rolle des Wegweisers im Museum	470
Ştefan MOLNAR — Verwendung der archivistischen Daten bei der Forschung der volkstümlichen Landwirtschaft	470
Iadviga FORMAGIU — Fragen zur Erweiterung der Sammlungen im Museum für Volkskunst Rumäniens	471
Silvia ZDERCIUC — Erfahrungen der Organisierung der Keramiksammlung im Museum für Volkskunst Rumäniens	472
Marcela FOCŞA — Über die Kunst des Museographen	473
Emilia PAVFI — Die Volkstracht im Gebiet Neamţu-Dorf Ghindăoani	473
Maria CALUGĂRĂU — Beiträge zum Studium der Volkstracht im Bistrita-Tal (Dörfer Ciuta-Obreia)	474
Olga HORŞIA — Volkstracht im der Gemeinde Lăpniţa (Rayon Sighet, Region Maramures)	474
Georgeta STOICA, Sonia ORBESCU — Über die Organisierung der Inneneinrichtung der Bauernhäuser in der Region Bukarest	475
Paul PETRĂSCU — Einige Fragen zum Studium der volkstümlichen Architektur in der Dobrudscha	475
Nicolae PASCU — Brandmalerei ethnische Charakteristiken	476
Victoria SEMEANDEAEV, Petru CAZACU — Tansa-Keramik	476
Natalia POPOVSCI, Maria RADU — Beiträge zur Forschung der Keramikzentren in der Region Bukarest	477

Cornel IRIMIE — Alte Töpferkunst im Dorf Alba, Rayon Tulcea . . .	477
Nicolae PASCU — Weltliche und religiöse Themen in der rumänischen Glasmalerei . . .	478
Herbert HOFFMANN — Eine interessante Etappe in der Entwicklung der Mahlvorrichtungen, Schwimmühlen . . .	478
Virginia ARBORE — Über die Wassermühlen in Vrancea . . .	479
Martin TARISZNYAS — Einige Aspekte aus der Geschichte der Mühlerei im Rayon Gheorgheni XVII—XIX Jh. . .	479
Valentina BUȘILĂ, George LAZĂR — Einige neue Daten über das Studium der Windmühlen in der Dobrudscha . . .	480
Ioan DIHOR — Lokale Windmühlenvariante im Banat . . .	480
Gheorghe BODOR — Ölpresen im ethnographischen Museum der Mo'dau . . .	481
Melania OSTAP, Victoria SEMENDEAEV — Tuchwalken im Somesch-Thal. Al. Nico'ae MIRONESCU, Constantin ILIESCU — Über die traditionellen Weinbaugeräte und Pressen . . .	481
Valeriu BUTURA — Beiträge zum Studium der traditionellen Installationen zur Förderung und Verarbeitung der Metalle in den Apuseni Gebirgen . . .	482
Radu Octavian MAIER — Tünchen, eine althergebrachte volkstümliche Beschäftigung . . .	483
Georgeta STOICA, Ileana DIACONESCU — Die Verarbeitung des Ziegenfelles im Banat, Oltenien, Argeș und Ploesti . . .	483
Ion CHELCEA — Über den Webstuhl als Installation zur Verarbeitung des Hanfes (Beitrag zur Geschichte des hauslichen-textilgewerbes in unserem Lande) . . .	484
Ivan IURASCIUC — Museum in Păulești . . .	485
Boris ZDERCIUC — Einige Fragen zur Organisierung der Museen . . .	485
Boris ZDERCIUC, Nicolae UNGUREANU — Einige Betrachtungen über die neuen Wohnungen der Genossenschaftsbauern . . .	485
Gheorghe DINUȚĂ — Einige ethnographische Forschungen des neuen Elements in den Dörfern der Region Bukarest . . .	486
Gheorghe DINUȚĂ, George LAZĂR — Beiträge zum Studium der heutigen Volkskunst im den Dörfern der Moldau . . .	486
Cornelia SCONDAC — Die Stukaturornamentierung der Bauernhäuser mit Volksmotiven der Weberei und Sticherarbeiten . . .	487
Tancred BĂNĂȚEANU — Soziale Differentierungen in der Volkstracht in Ungureni, gemeinde Cupșeni, Rayon Tg. Lăpuș, Region Maramureș . . .	487
Ion VLĂDUȚIU — Beiträge zur Kenntniss der sozialen Struktur der Wanderhirten in XIX Jh. . .	488
Romulus VULCĂNESCU — Die Typologie in der Ethnographie . . .	489
Gheorghe FOCȘA — Gegenwärtige Probleme der Ethnographie und der ethnographischen Mussen . . .	489

IV. GEDENKMUSEEN — MUSEOGRAPHIE

Corin GROSU — Einige Hefte „Titircă Cotirescu und comp.“ . . .	490
Corin GROSU — Randbemerkungen zu Dokumenten betreffs einiger von B. P. Hașdeu geleiteten Publikationen . . .	491
Nicolae I. SIMACHE — Caragiale, ein Sohn der Stadt Ploiești . . .	492
Ștefan IONESCU — Einige Originaldokumente aus den Sammlungen des Geschichtsmuseums des Stadt Bukarest (aus der Korespondenz des Dichters V. Alecsandri an seine Tochter) . . .	493

Ion CIUCHI — V. Alecsandri im Lichte einiger im Gedenkmuseum „V. Alecsandri“ — Mircești, befindliche Dokumenten	493
Ion BĂLAN — Aspekte aus der Arbeit des Gedenkmuseums „George Enescu“ — Dorohoi	494
Ing. M. E. IȚICOVICI, ing. P. PETRARIU, ing. Eugenia URSESCU — Von der äolischen Harle zum Magnetophon	494
Viorel COSMA — Anleitungen und Überprüfungsarbeiten der Museen in der Region Bukarest	495
Gheorghe RĂDULESCU — Beiträge des Geschichtsmuseums aus Giurgiu zu den archäologischen Forschungen im Süd-Osten der Region Bukarest	496
Emilia IONESCU — Problematik der ethnographischen Ausstellung eines Museums am Eisernen Tore	496
Petre CAZACU — Aus der Geschichte lassarischer Museen	497
Aurel MOLDOVEANU — Ausstellung und Erhaltung Vereinbarkeit und Unvereinbarkeit	497
Ing. Mihail MIHALCU — Betrachtungen über die Rolle der mikrobiologische Faktoren bei der Korosion einiger Gegenstände und Monumente der Museen	498
Georgeta PANTELIMON — Restaurierungs und Konservierungsmethoden von Knochen und Elfenbein	499

Constanța CRĂCIUN — Presidente del Comité de Estado para Cultura y Arte — Preámbulo	387
Dr. Mihai BĂCESCU — Miembro Correspondiente de la Academia de la R.P.R., — La investigación científica en los Institutes Museales .	389
Acad. Constantin DAICOVICIU — El mundo de los Geto — Dacos (Un paso revista)	391
Liviu ȘTEFĂNESCU — Museografía y Conocimiento	394

CIENCIAS NATURALES

Aurel GERASIM — Sobre la Interpretación de la Movición Universal de los Espectros hacia el rojo	397
Matei ALECSESCU, Elena DUMITRESCU, Vladimir BOICO — Observaciones sobre el planeta Jupiter durante 1962 y 1963	398
Matei ALECSESCU — El servicio solar del Observatorio Astronómico popular de Bucarest	398
Herman WILHELM — Contribuciones al conocimiento de la fauna del cuaternario de Bratei (Mediaș)	399
Tiberiu IURCSAK — Contribuciones al conocimiento de la fauna malacológica de Răbăni (Crișana)	399
P. C. POPESCU-DOMOGLED, Elena STRATUL, Hilde BRAN, Rozalia POLIȘ — Materiales para la flora y la vegetación del valle del Ier (Banat)	400
Ing. P. S. STANESCU, ing. M. ILIESCU, ing. L. VENGHELET, ing. O DEJEU — Los complejos de suelos de la Cuenca del Ier entre Biled y Vinga (Banat)	400
Emil NADRA, Vasile IACOB — Datos parciales sobre la fauna ornitológica del Valle del Ier (Banat)	401
Francisc KÖNIG, Dumitru SPĂTARU — El catálogo de la colección de lepidopteros del Museo Regional de Banat	401
Ion FIRU, Ion STANOIU — Contribuciones al estudio de pyralidaeas (lepidoptera) de Oltenia	402
Carol NAGLER — Contribuciones al conocimiento de la familia Panerpidae de R.P.R	402
Ion DĂNILĂ — El desarrollo relativo de Citellus citellus	402
Carol NAGLER, G. RONCEA — Chelidonium MAJUS L. empleada en la cura de enfermedades cutáneas	403
Marcel DOLTU — Algunas cuestiones concernientes a la organización y conservación de la Colección de herbarios de la Sección de Historia Natural del Museo Bruckenthal	403
Marcel DOLTU — Dos herbarios del siglo XVIII en las colecciones del Museo Bruckenthal	404
Maria POPESCU, Vasile IACOB, Gavrilă SIMION — Nueva forma de presentación de la Exposición del Museo	404
Elena MANTU — La dinámica y el papel desempeñado por una Asociación de cryptogamas en las montañas de Retezat	405
Ion FIRU — Concepciones y realizaciones nuevas en museografía.	405
Matei TĂLPEANU, Emil VESPREMEANU — El nidificar de las aves en Campo del Danubio	405
Rozalia POLIȘ, Toma BECZI, Tiberiu IURCSAK — La fauna ornitológica en las charcas de Otomani	406
Carol NAGLER, Elena BOANCĂ — Ejemplares añillados existentes en el Museo de Ciencias Naturales de Focșani	406

Elena BOANCĂ, Alrodita RENEA — Aves protegidas por la Ley y monumentos de la naturaleza existentes en las collecciones del Museo de Focşani	407
Ing. Marcel STANCIU, ing. Mircea CIUFU — El comportamiento de las especies <i>Mullus barbatus ponticus</i> — Essipov y <i>Gobius Melanostomus-Pallas</i> frente a la luz blanca y a la luz coloreada durante la noche	408
Toma BECZI, Rozalia POLIŞ y Tiberiu IURCSAK — Contribuciones al conocimiento de la avifauna los manantiales termales de los baños del Primero de Mayo y del riachuelo de Peţa	408
Prof. univ. dr. Neculai MACAROVICI — El desarrollo del Museo de Historia Natural de Iassy durante los últimos 20 años	408
Ing. Dumitru SPĂTARU — Datos parciales concernientes a la fauna entomológica del Valle de Ier — Banat	409
Constantin MÎNDRU — Contribuciones al conocimiento de la fauna de Blattidae de Moldova	409
Margareta MOŞNEAGA — El trabajo de investigación científica en el Museo de Ciencias Naturales Ploeşti	410

HISTORIA

Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPŞOR, Mişu DAVIDESCU, Ştefan ROMAN, Vasile BORONEANŢ — Nuevos descubrimientos arqueológicos en la región de las Puertas de Hierro	411
Ion STRATAN — La población paleolítica de Coşava	412
Eugenia PĂPUŞOI — Algunos datos sobre el cavar arqueológico de la población neolítica del tipo Criş, de Stroe Beloescu-Birlad	412
Victor TEODORESCU — Contribuciones al conocimiento de la propagación de la cultura con cerámica linar en el territorio de R.P.R.	413
Corneliu MATEESCU — Nuevas cavas arqueológicas en Vădastra	414
Doina GALBENU — Probaciones neolíticas en el territorio de la ciudad de Constantza	414
Aristotel CRIŞMARU — Algunos datos característicos de la población cucuteaniana de Drăguşeni	415
Viorica PERIAN — Las cavas arqueológicas de Drăguşeni y Nichiteni	415
Iuliu Paul — Un complejo de culto descubierto en la población neolítica de Pianul de Jos	416
Ştefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Cavas arqueológicas en Murgeni durante 1960 y 1961	417
Nicolae VLASSA — Sobre algunos problemas del neolítico final y de los comienzos de la época de bronce en Transilvania	417
Florin ANASTASIU, Nicolae HARTUCHE — Contribuciones al problema de los entierros con ocre	418
Ştefan DĂNILĂ — Las cavas arqueológicas de 1962 en Bistriţa	419
Valeriu LEAHU — Nuevos datos sobre la evolución de la cultura Tei	419
Ivan ORDENTLICH — Sistemas de fortificaciones en la población eponima de la cultura de Otomani	420
Ion NANIA, Holţei SFVER — El depósito de bronce de Sacoji-Slătioara (Horezu — Argeş)	421
Tiberiu BADER — El depósito de bronce de Domăneşti	421
Marilena FLORESCU, Viorel CĂPITANU — Algunas observaciones sobre el final de la Epoca de Bronce y los comienzos del Hallstatt según las investigaciones en la Región de Bacău	422

Adrian FLORESCU, Simion RAȚĂ — El complejo de ciudades tracogéticas (siglo V—III a.n.e.) de Sîncești-Botoșani	423
Simion RAȚĂ — Nuevas huellas de los escitas descubiertas en el norte de Moldova	424
Andrei ARICESCU — Nuevos datos sobre los cementerios géticos de la zona del Danubio en Dobrogea	425
Constantin BUZDUGAN — La necrópolis gética de Slobozia-Onești	425
H. DAICOVICIU — Los orígenes del estado daco	426
Constantin MĂTASA — Dónde busquemos Petrodava?	426
Al. POPA, I. BERCIU — La ciudad dácica de Piatra Craivi	427
Mihai IONESCU — Dos tesoros monetarios dácicos descubiertos en las cercanías de Giurgiu	428
Eugenia POPESCU — Sobre un tesoro dácico de plata de la Región de Argeș	428
Liviu MARGHITAN — Los tesoros de plata dácicos	429
Flaminu MIRȚU — Sobre la alimentación getodácica en la localidad Emporium de Cetățeni-Mușcel	429
Octavian FLOCA — Un monumento escultural de Trajanus Decius en Ulpia Trajana	430
Minerva HORHATH — Relieve con Diana	431
Andrei ZRINYI — Materiales sobre el culto de Mithra en el Museo Regional de Tirgu-Mureș	431
Gheorghe POPILIAN — Nuevos tesoros romanos imperiales descubiertos en Oltenia	432
Ștefan FERENCZI, Geza FERENCZI — Un nuevo monumento epigráfico en Sînpaul	432
Marius MOGA — Tibiscum	433
M. MACREA, V. LUCACEL, E. CHIRILĂ, C. POP — El castro romano de Buciumi	434
Nicolae GOSTAR, Ioan T. DRAGOMIR, Silviu SANIE, Seiva POILICI — El castillo y el castro romano de Barboși	434
Tiberiu ANASTASESCU — Contribuciones a la topografía de la Drobeta civil segun los nuevos descubrimientos	435
Radu FLORESCU — Descubrimientos nuevos de la Drobeta (Turnu Severin) y reformas militares durante la segunda mitad del siglo III n.e.	435
Ioan MITROFAN — La población daco-romana de Noșlac (Aiud)	436
Vasile BARBU — Ritos funerarios de la época romana en Tomis	436
Adrian RĂDULESCU — Las joyas de bronce de un carro romano y el depósito de tejas de Telița, Tulcea	437
Gheorghe POENARU-BORDEA — Nueva basilica cristiana en Tomis	438
Vasile CANARACHE — Propuestas para enriquecer el patrimonio museístico del país	439
Iulian ANTONESCU — Los carpos y la continuidad del elemento aborigen en Este de los Cárpatos durante los siglos II, III, IV n.e.	439
Margareta CONSTANTINIU — Los geto-dacos y los elementos de continuidad de la población autóctona en el territorio de la ciudad de Bucarest	440
Grigore FOIT — Nuevos datos sobre la población dácica en el territorio de la Región de Suceava	441
Eugen DORNER — Los dacos en el territorio de Arad según los descubrimientos arqueológicos	442
Niță ANGHELESCU — Descubrimientos sarmáticos en las cercanías de Călărași	443

N. CHIDIOȘAN — Contribuciones al conocimiento del cementerio sarmático de Șimand	443
Sebastian MORINTZ, Barbu IONESCU — Los sepulcros sarmáticos de las cercanías de Oltenița	444
Ioan T. DRAGOMIR — La necrópolis del siglo IV en Lunca Bujor, Galați)	444
Constantin SCORPAN — Nuevos datos sobre los carpos del Valle de Bistrița	445
Victor TEODORESCU — Nueva cultura arqueológica recientemente precisada en nuestro país: cultura Ipotești-Cindești (siglo V—VII)	447
Gavrilă SIMION — La necrópolis feudal temprana de Nalbant	447
Zoltan SZEKELY — Informe preliminar sobre los resultados de las cavas hechas en las localidades del siglo VII—VIII—IX de Filiaș y Pian	448
Ștefan PASCU, Mircea RUSU, Vasile PINTEA, Paul GYULAI — Las investigaciones arqueológicas de Dăbica	449
Titus HAȘDEU — Datos concernientes a la arquitectura de la ciudad de Bran	450
Thomas NÄGLER — La ciudad feudal de Tilișca según las recientes investigaciones y cavas arqueológicas	451
Paul DRAGOMAN — Problemas geográficos de la localidad de Tirgu-Mureș	451
Ion BERCIU, Gheorghe ANGHEL — La ciudad feudal de Tăuți	452
Mariana NICORESCU — Nuevos descubrimientos de cerámica ornamental de los siglos XV—XVI en Suceava	452
Panaït I. PANAIT — La fase de las investigaciones arqueológicas con respecto a los comienzos de la ciudad de Bucarest	453
Veturia JUGĂREANU — Tipográficos y tipografías de Sibiu en los siglos XV—XVI	453
Lucian CHITESCU — Nueva ciudad de Roman según las investigaciones arqueológicas	454
Măgdalena BUNTA — Un impreso de sello del siglo XVI (inédito)	454
Iudita WINKLER, Francisc PAP — Las relaciones de Transilvania con Polonia durante el período de Ștefan Bathory. Contribuciones de historia monetaria	455
Alexandru ANDRONIC, Eugenia NEAMȚU, Gheorghe MELINTE — Los principales resultados de las cavas arqueológicas de Huși	456
Radu GIOGLOVAN — Inscripciones y notas inéditas del monasterio „Dealului”	456
Mioara I. TURCU — Consideraciones arqueológicas sobre la historia de la ciudad de Bucarest de los siglos XVIII y VIII	457
Eva CRIȘAN — La colección de historia de la farmacia del Museo de Historia de Cluj	458
Constantin ILIESCU — La escuela de Golești	458
Viorica IOSUB, Doina IGNAT — Un documento sobre la ejecución de los dirigentes del movimiento popular (pueblada) de 1784	458
Nicolae I. SIMACHE — Algunos aspectos de la situación de los campesinos de la vieja provincia de Secuieni durante los primeros años de aplicación del Reglamento Orgánico	459
Maria HUMINIC — El problema del campesinado reflejada en el Boletín de las reuniones de la Asamblea ad-hoc de Moldova	459
Ana BENE — La ciudad de Bucarest durante el movimiento popular de los Campesinos en 1888	460

I. KOVACS, Maria MIREL — Sobre el problema de liquidar las prestaciones con carácter feudal de los curialistas pour a ley agraria de 1896	460
Mihai SOFRONIE — Un manuscrito de Transilvania del siglo XIX (Las acusado por complot en contra del Domnitorio)	461
Constantin FLOREA — La intervención de Giuseppe Garibaldi hacia Ion Cuza para el esclarecimiento de la disculpa de Frigyesi, acusado por complot en contra del Domnitorio	461
Petre DAICHE — El movimiento revolucionario de Bucarest a finales de la primera guerra mundial (noviembre—diciembre 1918)	462
Mircea VALEA — Contribuciones al conocimiento de los movimientos de los campesinos del ex comitato Alba, en los primeros decenios del siglo XX	463
Septimiu POP — Datos sobre los descontentos de la masas populares de la zona de Năsăud, 1920—1933	463
Petru BUNTA — La huelga de los obreros metalúrgicos de la fábrica „Phoebus“, Oradea, en mayo-julio 1927	464
Gheorghe PROTOPOPESCU — Aspectos de la contribución de Rumania en la guerra anti-hitleriana	464
Constantin ȘTIRBU — Aspectos del desarrollo de la enseñanza elemental y media en la capital durante el poder popular	465
Florian GEORGESCU — Historiografía bucarestina durante los años del poder popular	466
Alexandru CEBUC — La ciudad de Bucarest, el principal centro económico del país	466

ETNOGRAFIA

Paul NIEDERMAIER — Algunos problemas sobre el proyecto de Museos Etnográficos en aire libre	468
Cornel IRIMIE — Algunas consideraciones sobre las investigaciones etnográficas del tipo expedicionario-itinerante en la actividad del Museo Brukenthal-Sibiu	469
Raymonde WIENER — Problemas sobre la adquisición y reconstrucción de las unidades en el Museo en aire libre, principios y normas sacadas de la práctica de los comienzos en el sector Dumbrava Sibiului	469
Oľga MĂRĂCINEANU — El problema del aparato documental en la sección de etnografía y arte popular del Museo Brukenthal (principios de organización, la creación y empleamiento de este aparato)	470
Pamfilie ALBU — El papel del director de Museo	470
Ștefan MOLNAR — La valoración de los datos archivísticos en la investigación de la agricultura popular vieja	470
Iadviga FORMAGIU, Milcana PAUNCEV, Smărăndița STANCIU — El problema del desarrollo de la colección del Museo del Arte Popular de R.P.R.	471
Silvia ZDFRCIUC — De la experiencia de organizar la colección de cerámica en el Museo del Arte Popular de R.P.R.	472
Marcela FOCȘA — Sobre el arte del museográfico	473
Emilia PAVEL — El traje popular de la zona de Neamțu — el pueblo de Ghindăoani	473
Maria CĂLUGĂRU — Contribuciones al estudio del traje popular del Valle de Bistrița — (pueblos Ciuta y Obreja)	474

Olga HORSIA — El traje popular de Săpînța (Sighet, Maramureș) . . .	474
Georgeta STOICA, Sonia ORBESCU — Sobre la organización del interior campesino en la región de Bucarest . . .	475
Paul PETRESCU — Algunos problemas sobre el estudio de la arquitectura popular de Dobrogea . . .	475
Nicolae PASCU — Las pirogravuras y el específico étnico . . .	476
Victoria SEMENDEAEV, Petru CAZACU — La cerámica de Tansa . . .	476
Natalia POPOVSCHI, Maria RADU — Contribuciones a la investigación de los centros de cerámica de la región de Bucarest . . .	477
Cornel IRIMIE — El arte de hacer ollas, vieja tradición en el pueblo de Alba (Tulcea) . . .	477
Nicolae PASCU — Laico y religioso en la pintura rumana sobre vidrio. Herbert HOFFMAN — Una etapa interesante en el desarrollo de los mecanismos de moler — el molino flotante . . .	478
Virginia AREORE — Sobre los molinos de agua de Vrâncea . . .	479
Martin TARISZNYAS — Algunos aspectos de la historia de los molinos de los siglos XVII—XIX en Gheorghieni . . .	479
Valentina BUSILA, George LAZĂR — Algunos datos nuevos sobre el estudio de los molinos de viento de Dobrogea . . .	480
Ioan DIHOR — Una variante local del molino de viento en Banat . . .	480
Gheorghe BODOR — Prensa de oleo en Museo Etnográfico de Moldova. Melania OSTAP, Victoria SEMENDEAEV — Molino de lana dura en el Valle de Șomuz . . .	481
Al. Nicolae MIRONESCU, Constantin ILIESCU — Sobre el inventario tradicional de las Vides . . .	482
Valeriu BUTURA — Contribuciones al estudio de las instalaciones tradicionales para la extracción y preparación de los metales de las Montañas „Apuseni“ . . .	482
Radu Octavian MAIER — La caña, vieja ocupación popular . . .	483
Georgeta STOICA, Ileana DIACONESCU — La preparación del pelo de cabra en la región de Banat, Oltenia, Argeș y Ploiești . . .	483
Ioan CHELCEA — Sobre „Argea“, como instalación de preparar cáñamo, (contribución a la historia de las preocupaciones caseros — textiles en nuestro país). . .	484
Ivan IURASCIUC — La Casa Museo de Păulești . . .	485
Boris ZDERCIUC — Algunos problemas sobre la organización de las casas museos . . .	485
Boris ZDERCIUC, Nicolae UNGUREANU — Algunas consideraciones sobre las nuevas casas del campesinado cooperatista . . .	485
Gheorghe DINUȚĂ — Algunos resultados de la investigación etnográfica de lo nuevo en las aldeas de la región de Bucarest . . .	486
Gheorghe DINUȚĂ, George LAZĂR — Contribuciones al estudio de la creación artística popular actual en los pueblos de Moldova . . .	486
Cornelia SCONDAC — La ornamentación de las casas campesinas en „stucatura“, con motivos nacionales inspirados por los tejidos . . .	487
Tăncred BĂNĂȚEANU — Diferencias sociales manifestadas en el traje de Ungureni — el pueblo de Cupșeni — Ig. Lapuș, region de Maramureș . . .	487
Ion VIĂDUTIU — Contribuciones al conocimiento de la estructura social de los postores trashumantes en el siglo XIX . . .	488
Romulus VULCĂNESCU — El método tipológico en etnografía . . .	489
Gheorghe FOCȘA — Preocupaciones actuales de la etnografía y de los museos etnográficos . . .	489

MUSEOS MEMORIALISTICOS — MUSEOGRAFÍA

Corin GROSU — Uno de los cuadernos „Titirică-Sotirescu et C-ia“	490
Corin GROSU — Al margen de los documentos concernientes a algunas publicaciones dirigidas por Bogdan Petriceicu Haşdeu	491
Nicolae SIMACHE — Caragiale, hijo de Ploeşti	492
Ştefan IONESCU — Algunos documentos inéditos de las colecciones del Museo de Historia de ciudad de Bucarest (de la correspondencia del poeta Alecsandri consuhija)	493
Ion CIUCHI — Vasile Alecsandri, según los documentos del Museo Memorialístico — „Vasile Alecsandri“ — Mirceşti	493
Ion BĂLAN — Aspectos de la actividad del Museo Memorialístico „George Enescu“ — Dorohoi	494
Ing. M. E. IŢICOVICI, ing. Eugenia URSESCU, Pamfilia PETRARIU — Del harpa eoliana hasta el magnetófono	494
Prof. VIOREL COSMA — El trabajo de dirección y control de los Institutos Museales de la región de Bucarest	495
Gheorghe RĂDULESCU — La contribución del Museo de Historia de Giurgiu a las investigaciones arqueológicas del sureste de la región de Bucarest	496
Emilia IONESCU — La problemática de la exposición etnográfica del Museo de las Puertas de Hierro	496
Petru CAZACU — De la historia de los Museos de Iassy	497
Aurel MOLDOVEANU — Exposición y conservación, compatibilidad e incompatibilidad	497
Ing. Mihai MIHALCU — Consideraciones sobre el papel de los factores microbiológicos en la acción corrosiva sobre los objetos museales y monumentales	498
Georgeta PANTELIMON — Métodos de restauración y conservación del hueso y del marfil	499

APARE SUB ÎNGRIJIREA CONSILIULUI
MUZEELOR DIN C. S. C. A.
Redactor șef: LUCIAN ROȘU

Redacția: str. Fundației nr. 4, raionul
30 Decembrie, București, telefon 121770
Administrația: str. Brezolanu nr. 23-25,
telefon 146799

Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97, București

